TÜRKÇE-KIRMANCCA (ZAZACA) SÖZLÜK

FERHENGÊ TIRKÎ-KIRMANCKÎ (ZAZAKÎ)

Vate Çalışma Grubu
Grûba Xebate ya Vateyî

Vate

Vote

Kitap/Kitab:39
Sözlük/Ferheng:3

Türkçe-Kırmancca (Zazaca) Sözlük
Ferhengê Tirkî-Kirmanckî (Zazakî)
Genişletilmis üçüncü baskı
Çapa hîrêyine ya hîrakerdîye

Hazırlayan: Vate Çalısma Grubu
Amadekerdox: Grûba Xebate ya Vateyî
Amadekarê çape: M. Malmîsanij, Mehmet Uzun, J. Îhsan Espar

Birinci basım/Çapa yewine: İstanbul, 2001
Genisletilmis ikinci baskı/Çapa dîyine ya hîrakerdîye:
İstanbul, 2004
Genisletilmis üçüncü basım /Çapa hîrêyine ya hîrakerdîye:
İstanbul, 2009

Baskı / Cilt
Berdan Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No:215/216
Topkapı/İstanbul **Tel:** 0212. 613 12 11 613 11 12
Davutpaş
Topkapı/İ

ISBN: 978-975-6278-31-4

Adres:
Weşanxaneyê Vateyî
Katip Mustafa Çelebi Mah. Tel sok. No18 Kat: 3
Beyoğlu/İstanbul
Tel: 0212-244 94 14
E-posta: wesanxaneyevateyi@hotmail.com

TÜRKÇE-KIRMANCCA (ZAZACA) SÖZLÜK
FERHENGÊ TIRKÎ-KIRMANCKÎ (ZAZAKÎ)

Genişletilmiş üçüncü baskı
Çapa hirêyine ya hîrakerdîye

Vate Çalışma Grubu
Grûba Xebate ya Vateyî

Amadekarê çape:
M. Malmîsanij Mehmet Uzun J. Îhsan Espar

ÖNSÖZ

Kürtçenin lehçelerinden olan Kırmancca (Zacaca), bu lehçeyi konuşanlarca yöreden yöreye Kırmancki, Kırdki, Zazaki ve Dımılı/Dımılki gibi değişik adlarla adlandırılmaktadır.

Kırmancca bugüne dek az yazılmış ve yazı dili gelişmemiştir. Son yıllarda bu lehçede yazanlar nisbeten artmakta ise de bunlar genellikle kendi yörelerinde hatta kendi köylerinde konuşulan Kırmancca ile yazmaktadırlar. Oysaki yazı dili, giderek ortak formların kullanılması ve aşamalı bir biçimde standartlaşmaya gidilmesini gerektirmektedir. Bunun sağlanması ise ancak ciddi ve uzun vadeli çalışmalarla mümkündür. Bir grup Kırmanc (Zaza) tarafından 1996'da İsveç'te başlatılıp İsveç, Almanya ve Diyarbekir'de sürdürülen Kırmancca Toplantıları'nda bu lehçenin yazım kuralları ve terminolojisi üzerinde çalışmalar yapılarak bu alanda önemli adımlar atıldı. Bugüne dek on altı Kırmancca Toplantısı yapıldı. Toplantılara katılanların adları, geldikleri yöre ve katıldıkları toplantı sayısı şöyledir:

Şukrî Atîk (Gimgim) (1)
Saît Aydogmuş (Pîran) (1)
Osman Aytar (Sêwregi) (2)
Serdar Bedirxan (Pîran) (1)
Yildiray Beyazgul (Gimgim) (6)
Aydin Bîngol (Gimgim) (9)
Munzur Çem (Dêrsim) (16)
Hûmanê Çîyan (Depe) (2)
Memo Darêz (Bongilan) (3)

Haydar Diljen (Sêwregi) (15)
Ehmedê Dirihî (Çewlîg) (1)
Nîhat Elî (Sêwregi) (3)
J. Îhsan Espar (Pîran) (15)
Nevzat Gedîk (Gimgim) (1)
Huseyîn Girmit (Erzingan) (1)
Cemîl Gundogan (Dêrsim) (3)
Lerzan Jandîl (Gimgim) (6)
Wisif Kaymak (Pîran) (11)
Elîf Kiliç (Dêrsim) (2)
Çeko Kocadag (Gimgim) (8)
Huseyîn Kulu (Dêrsim) (8)
Seyîdxan Kurij (Çewlîg) (12)
Roşan Lezgîn (Licê) (1)
M. Malmîsanij (Pîran) (16)
Selîm Mûrat (Pali) (16)
Mehmud Nêşite (Licê) (1)
Hamdî Ozyurt (Gimgim) (4)
Cemal Pîranij (Pîran) (1)
Robîn Rewşen (Licê) (3)
Kamer Soylemez (Dêrsim) (4)
Mehmet Taş (Dêrsim) (10)
Kazim Temurlenk (Dêrsim) (2)
Harun Turgut (Pali) (3)
Şukrî Urgun (Hêni) (10)
Muzafer Xeylanij (Pali) (1)
Suleyman Yilmaz (Pîran) (1)
Orhan Zoxpayij (Çewlîg) (1)

Görüldüğü gibi toplantılara katılanlar, Bongilan, Çewlîg, Depe, Dêrsim, Erzingan, Gimgim, Hêni, Licê, Pali, Pîran, Sêwregi gibi Kirmancca konuşulan farklı yörelerden gelmektedirler.

Yukarıdakilerden başka, bazı yazarlar da bazı toplantılarda tartışılan sözcüklerle ilgili önerilerini e-mail aracılığıyla toplantıya göndererek katkıda bulunmuşlardır. Bu yazarların geldikleri yöre ve önerilerini sundukları toplantı sayısı da şöyledir:

N. Celalî (Çewlîg) (1)
Deniz Gunduz (Gimgim) (3)
W. K. Merdimîn (Çewlîg) (4)
Seîd Verroj (Pîran) (2)

Bu toplantılara katılan grup, Stockholm'de Vate adında Kırmancca bir kültür dergisi de yayımlamaya başladı. Halen İstanbul'da yayımını sürdürmekte olan bu derginin bugüne dek otuz iki sayısı yayımlandı.

Elinizdeki sözlük, bölgesel Kırmanccayı aşıp standart yazı dilini oluşturmak için yapılan ilk çalışmanın ürünü olup ilerde yapılacak olan çalışmalarla daha da geliştirilecektir. Sağlıklı bir gelişme için okuyucunun öneri ve eleştirilerini bekliyoruz.

Vate Çalışma Grubu
15 Ocak 2009

ELİNİZDEKİ SÖZLÜKLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Bu sözlük, 1996'dan beri yapılan Kırmancca (Zazaca) Toplantıları'nda ele alınan sözcükleri içermektedir. Sözlüğün Kırmancca (Zazaca) kısmında, Kırmancca sözcüklerin yazı dilinde kullanılmak üzere önerilen biçimleri yer almaktadır. Sözcük seçimi yapılırken sözcüğün kökeni, kullanılış yaygınlığı, deforme olup olmayışı, diğer lehçe ve dillerdeki kullanılış biçimleri vb. özellikler gözönünde bulundurulmuştur. Örneğin Kırmanccada, "karınca" anlamında yöreden yöreye şu farklı sözcükler kullanılmaktadır:

morcela, morceli, miclewri, mijlewri, mijloli, miclor, miclol, mijlor, mijlori, mijlowri, mijmewli, micmewl, mîyercila, mocla, mojla, muejla, mojle, molcela, molcila, morcila, muercela, muerceli, mercueli, merjueli, morzela; mijlewreki, mijloki, miloçike, miloçike, muloçike, muleçike.

Bunlar, aynı sözcüğün farklı söyleniş biçimleri olduklarından, yani aynı kökenden geldiklerinden yazı dilinde kullanılmak üzere bir tanesinin seçilmesi uygun görülmüştür. Kırmancca Toplantısı'nda bunlardan "morcela" sözcüğü seçildiği için, Türkçe "karınca" sözcüğünün karşısında bu ve bunun eril formu olan "morcele" sözcüğü yer almaktadır.

2. Eğer Türkçe bir sözcüğün karşılığı olarak Kırmanccada aynı kökenden gelmeyen ama aynı anlama gelen sözcükler kullanılıyorsa bu eşanlamlı sözcüklerden tespit edilebilenlerin tümüne yer verilmiştir. Örneğin, "burun" karşılığında Kırmanccada "pirnike",

"vinî", "zincî" ve "kepuge" sözcükleri kullanılmaktadır. Bunlardan biri seçilmemiş, hepsi yazılmıştır.

Daha önce belirtildiği gibi, seçilen sözcükler, üzerinde tartışılıp tespit edilen sözcüklerdir. Örneğin, "kurtulma" karşılığında "xelisîyayîş", "filitîyayîş", "qedîyayîş", "xelasbîyayîş", "raxelisîyayîş" sözcükleri yazılmıştır. Oysaki bir de aynı anlama gelen "reyayîş" sözcüğü vardır. "Kurtulma" karşılığı olarak "reyayîş" sözcüğünün de yazılması gerekirken Kırmancca Toplantıları'nda bu sözcük henüz ele alınmadığından şimdilik buna yer verilmemiştir. İlerde yapılacak olan toplantılarda üzerinde durulduğu zaman sözlüğün yeni baskısına bu da eklenecektir. Bu husus, yazılmamış olan diğer eşanlamlı sözcükler için de geçerlidir.

3. Diğer sözlüğümüz olan Kırmancca (Zazaca)-Türkçe Sözlük'te ise sözcüklerin farklı söyleniş biçimlerinden tespit edilebilenlerin tümüne yer verilmiş ve "b." kısaltmasıyla yazı dilinde kullanılmak üzere seçilen forma göndermede bulunulmuştur. Örneğin, yukarda değinilenlerden "karınca" karşılığı olarak kullanılan *morceli, miclewri, mijlewri, mijloli, miclor, miclol, mijlor, mijlori, mijlowri, mijmewli, micmewl, mîyercila, mocla, mojla, muejla, mojle, molcela, molcila, morcila, muercela, muerceli, mercueli, merjueli, morzela; mijlewreki, mijloki, milorçike, miloçike, muloçike, muleçike* formlarından herbiri ayrı ayrı yazılıp karşılarına "b. morcela" diye yazılarak "morcela"ya göndermede bulunulmuştur.

4. Kırmanccanın standartlaşmasında bir adım olabileceği için, isteyenlerin yararlanabilmeleri amacıyla ilk on altı toplantıda tespit edilen sözcükler burada bir araya getirilmiştir. Sözlükte devlet, ülke, il ve ilçe adları gibi bazı özel adlara da yer verilmiştir. Bununla, Kırmancca yazanların bu adları aynı biçimde yazmalarına yardımcı olunması amaçlanmıştır.

5. Kırmanccadaki eril sözcüklerin yanına (n), dişil sözcüklerin yanına (m) yazılmıştır. Bazı Kırmancca sözcüklerden sonra virgül konup "-e" (veya "-ye") yazılmıştır. Bu "-e" (veya "-ye") sonekinden önce gelen sözcük eril formuyla yazılıdır, sözkonusu sözcük

"-e" sonekini alınca dişil formuna girer. Örneğin "yazar: nuştox, -e". Buradaki "nuştox" sözcüğü erkek yazar anlamına gelir, "-e" sonekini alınca "nuştoxe" olur ve "kadın yazar" anlamına gelir. Belirtelim ki bazı yörelerin dilinde dişil sözcükler bu "-e" yerine "-i" almakta, bazı yörelerde ise "-e" ve "-i" soneki bulunmamaktadır. Örneğin "qeleme" (kalem) yerine "qelemi" veya "qelem" de denmektedir.

6. Kırmanccada bazı sözcükler her zaman çoğul biçimiyle kullanılmaktadırlar. Böylesi sözcüklerin yanına çoğul olduklarını belirtmek için (zh) kısaltması konmuştur. "Zimbêlî (zh): bıyık" gibi.

7. Kırmanccada mastar eki "-ene" veya "-iş"/"-yîş"tir. Örneğin "kerdene"/"kerdiş" (yapmak); "dayene"/"dayîş" (vermek). Bu formlar yöreden yöreye değişmekle birlikte isim olarak da kullanılırlar. Yani "kerdene" ve "kerdiş" yapma; "dayene" ve "dayîş" verme anlamında da kullanılırlar. Bu sözlükte, ayırımı kolaylaştırmak için "-ene" ekini alan formlar mastar, "-iş"/ "-yîş" ekini alanlar ise isim sayılmıştır. Dolayısıyla bu sözcükler elinizdeki sözlükte şöyle yazılmıştır:

yapma: kerdiş (n)
yapmak: kerdene

8. Kırmanccada, konuşma dilinde, bazı sözcükler bir yörede eril olarak kullanılırken diğer bir yörede dişil olarak kullanılabilmektedirler. Kırmancca Toplantıları'nda, bunlardan biri yazı dilinde kullanılmak için seçilmiştir. Örneğin, kürsü anlamına gelen "kursî" sözcüğü bazı yörelerde eril, bazı yörelerde ise dişil olarak kullanılmaktadır. Kırmancca Toplantısı'nda, bu sözcüğün yazı dilinde eril olarak kullanılması uygun görülmüş, dolayısıyla sözcük sözlükte şöyle yazılmıştır.

kürsü: kursî (n)

9. Yazılışları aynı olup anlamları veya dilbilgisindeki fonksiyonları bakımından ayrı olan sözcükler, Romen rakamlarıyla numaralandırılmıştır. Örneğin:

yüz-I: se

yüz-II: 1)rî (n), surot (n) 2)ser (n)

10. Bazen tekrardan kaçınmak için aynı anlama gelen sözcük ya da cümleler arasına bir eğik çizgi (/) konmuştur. Örnek:

Hoş geldin. (Ti bi xeyr ameyî/ameya.)

Bu şu anlama gelir: Hem "Ti bi xeyr ameyî" hem de "Ti bi xeyr ameya" cümlesi "Hoş geldin" anlamında kullanılır. Cümlenin tümünün tekrarlanmaması için sadece farklılık gösteren sondaki "ameyî" ve "ameya" sözcükleri arasına eğik çizgi konmuştur.

Başka bir örnek:

akarsu kıyısı: verê royî/robarî/çemî

Burada ise "verê royî", "verê robarî", "verê çemî" Türkçede "akarsu kıyısı" anlamına gelir. "Verê" sözcüğünü üç kez tekrarlamamak için eğik çizgi kullanılmıştır.

Bazen de tekrardan kaçınmak için değil, sadece aynı anlama geldiklerini belirtmek için iki sözcük veya cümle arasına eğik çizgi konmuştur. Örnek:

Baş göz üstüne. (Serî-çiman ser./Sere û çiman ser.)

KISALTMALAR/KILMNUŞTEYÎ

(b) biewnî, nîyade ..... bak
(bs) bestox ..... bağlaç
(ed) edat ..... ilgeç, edat
(m) makî ..... dişil
(mat) matematîk ..... matematik
(n) nêrî ..... eril
(nm) name ..... ad, isim
(pd) peyedat ..... artedat (postposition)
(pr) prefîks ..... önek
(s) sifet ..... sıfat
(sf) suffîks ..... sonek
(TE) Teknolojîyê Enformasyonî ..... Enformasyon Teknolojisi
(ûsn) û sey nînan ..... vb. (ve benzerleri)
(vr) veredat ..... önedat (préposition)
(z) zemîr ..... adıl, zamir
(zh) zafhûmar ..... çoğul
(zr) zerfe ..... belirteç, zarf

TÜRKÇE-KIRMANCCA (ZAZACA) SÖZLÜK
FERHENGÊ TIRKÎ-KIRMANCKÎ (ZAZAKÎ)

A

aba: eba (m)
abani (bir tür beyaz kumaş): ebanî (n)
Abidjan: Abîdjan (n)
abla: ate (m), atike (m), wake (m), waye (m), waya pîle (m)
abla (hitap hali): atê, wayê, wakê, aba
ablacık: wakile (m)
ablacığım (hitap hali): wakilê (m)
Abu Dabi: Ebû Dabî
Abuja: Abuja (m)
acaba: 1)gelo 2)tirê, derê 3)eceba
Accra: Akkra (m)
acı-I: dej (n)
acı-II: 1)tal, -e; cal, -e 2)tuj, -e; tun, -e; guz, -e; guzin, -e
acı su: awa tale (m); awa cale(m)
acıkma: vêşanbîyayîş (n)
acıkmak: vêşan bîyene
acılı: 1)talin, -e; calin, -e 2)tujin, -e; tunin, e; guzin, -e
acılık: 1)talî (m), talîye (m), talênî (m),calî (m),calîye (m) 2)tujî (m), tujîye (m), tujênî (m), tunî (m), tunîye (m), guzinî (m), guzinîye (m)
acımak: dejayene
acur: xirtik (n), ecur (n)
aç: vêşan, -e
aç karınla olan (sabahleyin henüz bir şey yememiş olan): 1)ara, -ye
Hâlâ aç karınlayım. (Ez hema zî ara ya.)
2)xurîn, -e
Daha aç karınla mısın? (Ti hema xurîn ê?)
aç karınla olma: 1)arabîyayîş (n) 2)xurînbîyayîş (n)
aç karınla olma durumu: 1)arayî (m) 2)xurînî (m)
açan: akerdox, -e; rakerdox, -e; wekerdox, -e
açı: hoke (m)
dar açı: tenghoke (m)
dar açılı: tenghokin, -e
dış açı: teberhoke (m)
dış açılı: teberhokin, -e
dik açı: tîkhoke (m)
dik açılı: tîkhokin, -e
geniş açı: hîrahoke (m)
geniş açılı: hîrahokin, -e
iç açı: zerehoke (m)
iç açılı: zerehokin, -e

açık: akerde (n), akerda (m); rakerde (n), rakerdîye (m); wekerde (n), wekerdîye (m)
açık hava: paka (n), sayî (m)
Hava açıktır. (Paka yo./Sayî ya.)
açıklama: 1)îzeh (n), îzehet (n) 2)îzehkerdiş (n)
açıklama yapmak: îzehet dayene
Açıklama yaptı. (Îzehet da.)
açıklamak: 1)îzeh kerdene
Bu işi açıkla. (Nê karî îzeh bike.)
2)zelal kerdene
açlık: vêşanîye (m), vêşanî (m)
açma: akerdiş, rakerdiş, wekerdiş
açmak: akerdene, rakerdene, wekerdene
ad: name (n)
ad cümlesi: cumleya name-yî (m)
ad tamlaması: îzafeya name-yî (m)
ada: girawe (m)
adacık: giraweke (m)
Adaklı: Azarpêrt
adale(ler): masûlkeyî (zh), edaleyî (zh)
adalet: edalet (n)
adalet bakanlığı: wezaretê edaletî (n)
adalet divanı: dîwanê edaletî (n)
adam:1)merdim,-e 2)mêrdek (n), mêrik (n) 3)peya (n) 4)însan,-e
adamın biri: merdimê, yew merdim; mêrdek (n), yew mêrdek, mêrik (n)
bir adam: merdimê, yew merdim; mêrdek (n), yew mêrdek
adamlık: merdimîye (m), însanîye (m), însanetîye (m), peyayîye (m), peyatîye (m)
aday: namzed, -e
aday adayı: vernamzed, -e
aday adaylığı: vernamzedîye (m)
aday üye: verendam, -e
aday üyelik: verendamîye (m)
adaylık: namzedîye (m)
Addis Ababa: Addîs Ababa
ademelması (gırtlak çıkıntısı): zengilok (n), gilê qirrike (n), nêrîyê qirrike (n), saya gilbe (m), girêya zuqlike (m)
adet: 1)hûmare (m) 2)tene, hebe (m)
adet: b. **aybaşı**
adet görmek: b. **aybaşı olmak**
adıl: zemîr (n)
adım: game (m)
adım adım: game bi game
adım atmak: game eştene, game vistene
Adıyaman: Semsûr (n)
Adilcevaz: Elcewaz (n)
adli: edlî
adli psikoloji: psîkolojîyê edlî (n)
adli tıp: tibê edlî (n)
adres: adrese (m)
Afganistan: Efxanîstan (n)
afiyet: afîyet
Afiyet olsun. (Afîyet bo./Afîyet-helal bo./Helal û weş bo./ Helal bo.)
Afiyet şeker olsun. (Afîyet-şeker bo.)
Afrika: Afrîka (m)
agel: egale (m)

ağ-I: tore (m)
ağ yönetlcisi: îdarekera torre (m) (TE), îdarekerê torre (n) (TE)
ağ-II: b. **apışlık**
ağabey: kek (n), birayo pîl (n)
ağabey (hitap hali): keko, kekê
ağaç: dare (m)
ağaç kökü: reya (m), reyaya dare (m), helq (n), kok (n), kokê dare (n)
ağaç gövdesi: qirm (n), qirmê dare (n), qina dare (m), kok (n), sate (n), kokê dare (n)
kalın ağaç gövdesi (kütük): qosp (n), qot (n)
ağaçkakan: darkutik (n), darnequr (n)
Ağın: Axin (n)
ağır: giran, -e
ağır ceza: cezaya girane (m)
ağır hasta: nêweşo giran (n), nêweşa girane (m); nêweşo xidar (n), nêweşa xidare (m)
ağır hasta olmak: giran nêweş bîyene, zaf nêweş bîyene, xidar nêweş bîyene, helak bîyene, çim nêakerdene, çimî nêakerdene
ağır olmak: giran bîyene
ağırlaşmak: giran bîyene
ağırlık: giranîye (m), giranî (m), giranênî (m)
ağırlık ölçüleri: peymeyê giranîye
ağız-I: fek (n)
ağzına konmak: fek ra nîyayene
ağzına koymak: fek ra kerdene, fek ra nayene
(kendi) **ağzına koymak**: xo fek ra kerdene, xo fek ra nayene
ağız-II (ilk süt): mayî (m), goc (n)
kaynatılmış ağızdan yapılan bir yiyecek: heriş (n)
ağızlık: taxim (n), taximê cixara (n)
ağlama: 1)berme (n), barre (n) 2)bermayîş (n), barrayîş (n)
ağlamak: bermayene
ağlayış: bermayîş (n)
ağrı: dej (n)
ağrıma: dejayîş (n), tewayîş (n)
ağrımak: dejayene, tewayene
ağustos: tebaxe (m)
ahır: axur (n)
ahiret: b. **ahret**
ahiret kardeşi: b. **ahret kardeşi**
ahize: ahîze (n)
ahlat: qorçe (m), şekoke (m)
ahlat ağacı: qorçikêre (m), şekokêre (m)
Ahlat: Xelat (n)
ahret: axret (n)
ahret kardeşi: birayê axretî (n), misayîb (n)
ahret kardeşliği: birayîya axretî (m), misayîbîye (m), misayîbênî (m)
ahtapot: ahtapot
ahval: b. **durum**
aile: keye (n)
aile büyüğü: pîlê keyeyî (n), pîla keyeyî (m)

aile hukuku: huqûqê keyeyî (n)
aile yöneticisi: sermîyanê keyeyî (n), sermîyana keyeyî (m)
Ajaccio: Ajakkîyo (n)
ajitatör: ajîtator, -e
ak: sipî, -ye; sîs, -e
akarsu kavşağı: 1)gavar(n) 2)çatê royî, çatê robarî, çatê çemî
akarsu kıyısı: qeraxê royî/robarî/çemî (n), kenareyê royî/robarî/çemî (n), verê royî/robarî/çemî (n), kobeyê royî/robarî/çemî (n)
akbaba: kesexur, -e
akciğer: pişike (m), qeseba sipîye (m)
akıl: aqil (n)
akıllı: biaqil, -e
akılsız: bêaqil, -e
akım: cereyan (n)
akın: hêriş (n), gale (m), galim (n)
akın etmek: hêriş kerdene, gala ... kerdene, galim kerdene, galime pira nayene
akıtma (cıvıkça hamurdan yapılan bir tür tatlı): şilikî (m), nanê şolmazî (n), vizike (m)
akit: muqawele (n), kontrat (n)
akma (yıldız akması): b. **kayma** (yıldız kayması)
akmak (yıldız akmak): b. **kaymak** (yıldız kaymak)
aksesuar: aksesuar (n)
Akmola: b. **Astana**
akraba: merdim, -e, wêret, -e, xisim, -e, aqreba (n, m)
akrabalık: merdimîye (m), wêretîye (m), xisimîye (m), aqrebayîye (m)
akrep: dimpiştik (n), dimaşkil (n), aqreb (n)
akşam: şan (n), êvar (n), mexreb (n)
akşam namazı: nimajê şanî (n), nimajê mexrebî (n)
akşam yemeği: şamî (m)
akşamleyin: şan de
aktarma: neqlkerdiş (n), fekê ... ravatiş (n)
aktarmak: neql kerdene, fekê ... ra vatene
aktif: aktîf, -e
aktüel: aktuel, -e
alacak: deyn (n)
alacakaranlık: lêl (n)
Alacakaya: Xulaman (n)
alafranga: alafranga
alafranga tuvalet: tuwaleto alafranga (n)
alaimisema: b. **gökkuşağı**
alaka: eleqe (n)
alakabahş: b. **ilginç**
alan: war (n)
alarm: alarm (n)
alarm çalmak: alarm cenayene
alarm vermek: alarm dayene
alaturka: alaturka
alay: alaye (m)
alçak: nizm, -e
alçaklık: nizmîye (m), nizmî (m)
alerji: alerjî (m)
alerji (kaşıntılı): 1)îre (m) 2)xurek (n)
alerji (yiyecekten): şaplore (m)
alerji olmak: 1)îre vetene 2)şaplore vetene
alet: hacete (m)
alev: kile (m), kilawe (m), alawî (m)
Alevi: elewî, -ye, qizilbaş, -e

Alevilik: elewîyîye (m), elewîyênî (m), elewîtîye (m); qizilbaşîye (m), qizilbaşênî (m), qizilbaştîye (m)
aleykümselam: eleykumselam
alfabe: alfabe (m)
alıcı: girewtek (n)
alıcı (telefon için): b. **ahize**
alıç: simze (m), givêje (m)
alıç ağacı: simzêre (m)
alıcın bir çeşidi: gunce (m)
alık (eskimiş giysi): pertal (n), qerpal (n); kinco kan-kort (n)
alm: çare (n), natike (m)
alm kemiği: tehta çareyî (m)
alınmak: gîrîyayene
alışma: musayîş (n), banderbîyayîş (n), banderêxodayîş (n), serkewtiş (n), xoracidayîş (n), alim (n), alimgirewtiş n)
alışmak: musayene, bander bîyene, banderê xo dayene
Bana alışmışsın. (Ti banderê mi bîyî./To banderê xo dayo mi.) ser kewtene, alim girewtene, xo ra cidayene
alıştırma: 1)musnayîş (n), banderkerdiş (n) 2)temrîne (m)
alıştırmak: musnayene, bander kerdene
Ali: b. **Hazreti Ali**
âlim: b. **bilgin**
âlimlik: b. **bilginlik**
alkım: b. **gökkuşağı**
Allah: Ellah (n), Olî (n)
Allahü teâlâ: Ellah teala, Homa teala, Heq teala, Rebî teala
allahaısmarladık: Bi xatirê to./Xatır bi to.
alma: girewtiş (n)
almaç (telefon için): b. **ahize**
almak: girewtene
Alman: alman, -e
alman (tüfek): aleman (n)
Almanca: almankî (m)
Almanya: Almanya (m)
alt: bin (n)
alt taraftaki: binên, -e
altına etmek: b. **altına kaçırmak**
altına kaçırmak (çok korkmak): ver mosla dayene
altına yapmak: b. **altma kaçırmak**
alttaki: binên, -e
altı: şeş
altıgen: şeşgoşe (n) (mat)
altın: zerrn (n), zerd (n), altun (n)
altından yapılma: zerrên, -e; zerrnên, -e
altıncı: şeşin, -e
altınlı: zerrnin, -e
altıntop: greyfrute (m)
altıntop ağacı: greyfrutêre (m)
altmış: şeştî
altmışıncı: şeştîyin, -e
alüvyon: lixe (m), remil (n), aluvyon (n)
am: kisî (m)
ama: labelê, la
ambar: kuware (n), embar (n)
amca: dat (n), ded (n), ap (n)
amca (hitap hali): dato, dedo, apo

amca karısı: nacnîye (m), nacnî (m), datcinî (m), dedcinî (m), emcinî (m)
amca kızı: datkêna (m), kêna apî (m)
amca oğlu: datîza (n), deza (n), lajê apî (n)
amcazade: b. **amca oğlu, amca kızı**
amel: b. **ishal**
amele: b. **işçi**
amelelik: b. **işçilik**
ameliyat: emelîyet (n), operasyon (n)
Amerika: Amerîka (m)
Amerika Birleşik Devletleri: Dewletê Yewbîyayeyî yê Amerîka (zh)
amerikan: b. **amerikanbezi**
amerikanbezi: qedik (n)
Amman: Emman (n)
ampül: ampul (n)
Amsterdam: Amsterdam
an: game (m), hele (m), hing (n), linge (m), hême (m); vîste (m), vîstike (m)
ana: b. **anne**
ana sayfa: keyepel (n) (TE)
anadili: ziwanê dayîke (n)
anadüşünce: fikro bingeyî (n)
anafikir: fikro bingeyî (n)
anahtar: mifte (n), ziwanê kilîtî (n), kilît (n), anaxtar (n)
ananas: ananase (m)
ananas ağacı: ananasêre (m)
anason: anason (n)
anatomi: anatomî (n)
anayasa: qanûno bingeyî (n)
anayasa hukuku: huqûqê qanûnê bingeyî (n)
ancak: 1)tena, ancax
Ancak sen bilirsin. (Ancax ti zanî.)
2)mela 3)labelê, la
Andorra: Andorra (m)
Andorra la Vella: Andorra-la-Vella (m)
Andorra la Vieja: b. **Andorra la Vella**
Angola: Angola (m)
anı: 1)vîrameyîş (n) 2)(hatırlanmak için birine verilen) yadîgar, -e
anımsama: vîrameyîş (n), ravîrameyîş (n), raxovîrardiş (n), vîrkewtiş (n)
anımsamak: vîr ameyene, ra vîr ameyene, ardene vîrê xo, ra xo vîr ardene, vîr kewtene
O anda onun gözlerini anımsadım. (A game çimê aye kewtî vîrê mi.)
anımsadığımdan beri: vîrê mi ra, cêko ke yeno vîrê mi
anımsatma: vîrardiş (n), ravîrardiş (n)
anımsatmak: vîr ardene, ra vîr ardene
anında: b. **hemen**
anında ölmek: b. **hemen ölmek**
anız: firêze (n), xozan (n)
anız bozmak: hêga dêmdayene
aniden: nişka, nişka ve ra, tavilê, taf de, xaftela, xafil de, xafila
aniden ölmek: nişka merdene, nişka ve ra merdene, tavilê

merdene, taf de merdene, xaftela merdene, xafil de merdene, xafila merdene

Ankara: Anqara (m)

anlam: mana (m)

anlama: fehmkerdiş (n), serekewtiş (n), serşîyayîş (n), tedevetiş (n), hişkewtiş (n), hişê ... serşîyayîş, hişê ... verşîyayîş

anlamak: fehm kerdene, sere kewtene, ser şîyene, tede vetene, hiş kewtene, hişê ... ser şîyene, hişê ... ver şîyene, dekewtene hişê ...

anlaşılma: fehmbîyayîş (n), tedevejîyayîş (n), ameyîşfehmkerdiş (n)

anlaşılmak: fehm bîyene, tede vejîyayene, ameyene fehmkerdene

anlaşma: pêameyîş (n), pêkerdiş (n)

anlaşmak: pêameyene, pêkerdene

anlatılma: vajîyayîş (n), ameyîşvatiş (n)

anlatılmak: vajîyayene, ameyene vatene

O hikâye köyde hâlâ anlatılır. (A hîkaye hema zî dewe de yena vatiş.)

anlatma: vatiş (n), dayîşfehmkerdiş (n)

anlatmak: vatene, dayene fehmkerdene

anlayış: 1)fehm (n) 2)feraset

anlayışlı: 1)fehmdar, -e; bifehm, -e 2)ferasetdar, -e; biferaset, -e; wayîra/wayîrê ferasetî

anlayışlılık: 1)fehmdarî (m), fehmdarîye (m), fehmdarênî (m) 2)ferasetdarî (m), ferasetdarîye (m), ferasetdarênî (m)

anlayışsız: 1)korfehm, -e; fehmkor, -e; bêfehm, -e 2)bêferaset, -e

anlayışsızlık: 1)korfehmî (m), korfehmîye (m), korfehmênî (m), fehmkorî (m), fehmkorîye (m), fehmkorênî (m), bêfehmî (m), bêfehmîye (m), bêfehmênî (m) 2)bêferasetî (m), bêferasetîye (m), bêferasetênî (m)

anma: 1)yadkerdiş (n), zikirkerdiş (n), zikirnayîş (n) 2)ardişvîrêxo 3)girewtişfekêxo

anmak: 1)yad kerdene, zikir kerdene, zikirnayene 2)ardene vîrê xo 3)girewtene fekê xo

Onun adını anma. (Nameyê ey megîre fekê xo.)

anne: maye (m), mare (m); dayîke (m), dadî (m)

anne (hitap hali): dayê, dadê, aba

anneanne: b. **nine**

annecik: dakile (m)

anneciğim (hitap hali): dakilê, dayîkê, kilê

anonim: anonîm, -e

anonimlik: anonîmîye (m)

ansızın: b. **aniden**

ant: sond (n)

ant içmek: sond wendene, sond werdene

Antananarivo: Antananarîvo (n)

Antarktika: Antarktîka (m)

antilop: antîlop, -e

antitank: antîtanq (n)
antivirüs: antîvîrus, -e
antivirüs programı: programê antîvîrusî (n) (TE)
antlaşma: peymane (m)
antreman: antreman (n)
anüs: qine (m)
anüs çıkıntısı: zutike (m), tizike (m), sursuruk (n), turturik (n), tabut (n)
apandisit: apandîsît (n)
apartman: apartman (n)
apış arası kılları: ramî (zh), tuk (n), berzik (n), keşî (zh)
apışlık: pêşe (m), keşe (m), pisa (m), piseke (m), navran (n)
Apia: Apya
apolet (subay giysisinde): apolet (n)
apre: apre (n)
apre vermek: apre dayene
apse: b. **çıban**
aptes: destmaj (n), ondaz (n)
apteshane: b. **yüznumara**
ar: ar (n) (mat)
ara: 1)mîyan (n)
İki köyün arasmda bir dağ vardı. (Mîyanê di dewan de koyê bi.)
2)mabên (n)
Zerweş ile Roşan'ın arası iyidir. (Mabênê Zerweş û Roşanî weş o.)
3)beyntar (n) 4)nêmante (n) 5)are (n) 6)orte (n)
ara sıra: ge-ge, ge-gane, rey-rey
ara vermek: mabên dayene
arada sırada: b. **ara sıra**
aradaki: 1)mîyanên, -e 2)beyntarî, -ye
araba: erebe (n)
at arabası: parxêle (m)
el arabası: erebeyê destî (n)
öküz arabası: b. **kağnı**
Arabistan: Erebîstan (n)
aracı: mîyançî, -ye; mabênçî, -ye
aralık: kanûne (m)
aramak: gêrayêne (TE)
Ara! (Bigêre!) (TE)
Arap: ereb, -e
Arapça: erebkî (m)
araştırma: cigêrayîş (n)
araştırmacı: cigêrayox, -e
araştırmak: cigêrayene
arazi: erazî (m)
arazi hukuku: huqûqê erazî (n)
bir "welçeke" (42, 40 veya 20 kg) miktarında tahılın ekilebileceği arazi: welç (n)
verimli arazi: axpîn (n)
ardiye: erdîya (m), depo (n)
arı (bal arısı): hinge (m), mêsa hingimênî (m)
Arıcak: Mîyaran (n)
arık: xete (m), mişare (m)
aristokrasi: arîstokrasî (n)
aristokrat: arîstokrat, -e
aritmetik: arîtmetîk (n)
aritmetik dizi: rêza arîtmetîkî (m)
aritmetik işlemi: kirarîya arîtmetîkî (m)
Arjantin: Arjantîn (n)
ark: vaye (m), cuwa (m)
arkların kesiştiği yer: gavar (n)
arka: pey (nm, m), peynî (m), peynîye (m)

arka arka gitmek: b. **geri geri gitmek**
arka arkaya: pêdima, pêdime, pêpey ra, têpey ra, têpey de
arkadaki: peyên, -e
arkadan: pey ra
arkasında: pey ... de
arkasından: dima, dime, pey ra, pey ... ra
arkadaş: heval, -e; embaz, -e
arkadaşlık: hevalîye (m), embazîye (m)
armut: murîye (m)
armut ağacı: murîyêre (m)
kurutulmuş armut: qaxe (m)
Arnavut: arnawud, -e
Arnavutça: arnawudkî (m)
Arnavutluk: Arnawudîstan (n), Albanya (m)
arpa: cew (n)
arpacık: veyveke (m), buke (m)
art: pey (nm & s, n), peynî (m), peynîye (m)
ardından: dima, dime, dima ra, dime ra, ra dima, ra dime, ra pey, ra tepîya
art arda: pêdima, pêdime, pêpey ra, têpey ra, têpey de, têdima
artan: vêşîmende (n) (mat)
artedat: peyedat (n)
artı: zêdek (n) (mat)
artı işareti: nîşanê zêdekî (n)
artık-I: 1)êdî, hinî 2)de 3)daha
Artık söyle. (Êdî/hinî/de vaje.)
artık-II (yiyecek veya içecek artığı): piştwerdî (m)
artış: vêşîbîyayîş (n) (mat)
artikel: artîkel (n)
arzuhal: waştişname (n), erzuhal (n)
asa: çogane (m), esa (m), çanqil (n), uşîre (m)
asayiş: asayîş (n)
asıl: binaşe (n), esl (n), esas (n)
asıl sayılar:hûmarnameyê bingeyî (zh)
asılı (idam edilmiş olan): dardekerda (m), dardekerdîye (m), dardekerde (n), radareşta (m), radareştîye (m), radareşte (n), leqnaya (m), leqnayîye (m), leqnaye (n), aliqnaya (m), aliqnayîye (m), aliqnaye (m), daliqnaya, daliqnayîye (m), daliqnaye (n), îdamkerda (m), îdamkerdîye (m), îdamkerde (n), xeniqnaya (m), xeniqnayîye (m), xeniqnaye (n)
asılma (idam edilme): dardebîyayîş (n), ameyîşdardekerdiş (n), radarerzîyayîş (n), ameyîşleqnayîş (n), aliqîyayîş (n), ameyîşaliqnayîş (n), daliqîyayîş (n), ameyîşdaliqnayîş (n), îdambîyayîş (n), xeniqîyayîş (n), ameyîşxeniqnayîş (n)
asılmak (idam edilmek): darde bîyene, ameyene darde kerdene, ra dar erzîyayene, ameyene leqnayene, aliqîyayene, ameyene aliqnayene, daliqîyayene, ameyene daliqnayene, îdam bîyene, xeniqîyayene, ameyene xeniqnayene, erzîyayene kendîl
asır: seserre (m)
asi: asê
asker: leşker, -e; esker, -e

askeri: leşkerî, -ye, eskerî, -ye
askeri bütçe: butçeya leşkerî (m)
askeri cip: cîpa leşkerî (m)
askeri hizmet: xizmeto leşkerî (n)
askerlik: leşkerîye (m), eskerîye (m)
asla: caran, çi rey, binra, binde, bincaran, tu derbe, deyme; qet finê, qet reyê; çi wext, esla, qet, qetîyen
aslan: şêr, -e
asma-I (idam etme): dardekerdiş (n), radareştiş (n), leqnayîş (n), aliqnayîş (n), daliqnayîş (n), îdamkerdiş (n), xeniqnayîş (n)
asma-II: 1)mêwe (m) 2)(dalları çardak üzerine yayılan asma) mahşlêre (m), asmêre (m)
asma fidanı: xerze (m)
asma kütüğü: gasar (n), kokmêw (n)
asma veya üzüm teveğinin kesilmiş olan ince, kuru dalları: şimişta (m), miştik (n), hertot (n)
asma yaprağı: pelê mêwe (n), pelê rezî (n)
asmak (idam etmek): darde kerdene, ra dar eştene, leqnayene, aliqnayene, daliqnayene, îdam kerdene, xeniqnayene, eştene kendîl
Asmara: Asmara (m)
aspiratör: b. **emmeç**
Astana: Astana (m)
astar: astar (n), ver (n)
astarlı:astarin, -e;astarkerda (m), astarkerdîye(m), astarkerde (n)
astım: astim (n)
Asuncion: Asunsîyon (n)
Asya: Asya (m)
aş: werd (n)
aşağı: cêr (n)
aşağı taraftaki: cêrên, -e; cêrin, -e
aşağıdaki: cêrên, -e; cêrin, -e
aşağıdan: cêr ro, cêr ra
aşağıya doğru: acêr, veracêr, seracêr, devacêr, vor de
aşama: merhele (m)
aşı (tıpta): terpin (n), perpûn (n), derzîne (m)
âşık-I: 1)aşiq, -e 2)heskerdox, -e
âşık edebiyatı: edebîyatê aşiqan (n)
âşık olma: 1)aşiqbîyayîş (n) 2)heskerdiş (n)
âşık olmak: 1)aşiq bîyene 2)roci eşeqîyene 3)hes kerdene 4)zerrî dekewtene, zerrî cikewtene
Zîn Mem'e âşık olmuştu. (Zerrîya Zîne dekewtibî Memî.)
5)zerrî devistene, zerrî ciîştene
Mem Zîn'e âşık olmuş. (Memî zerrî devista Zîne.)
6)zerrî pira nayene
Ferhad Şirin'e âşık olur. (Ferhad zerrî nano Şîrine ra.)
7)zerrî cikerdene
birbirine âşık olmak: aşiqê yewbînî bîyene, aşiqê yewbînan bîyene; zerrî dekewtene yewbînî, zerrî dekewtene yewbînan; zerrî devistene yewbînî, zerrî devistene yewbînan

Zîn ile Mem birbirlerine âşık olmuşlardı. (1-Zerrîya Zîne û Memî dekewtibî yewbînî/yewbînan. 2-Zîne û Memî zerrî devistibî yewbînî/yewbînan.)

aşık-II (aşık kemiği): gozeke (m), gozeka linge (m)

aşiret: eşîre (m), êle (m)

aşk: eşq (n)

Aşkabat: Eşqabad (n)

Aşkale: Aşqele

aşure:germîya îmaman (m), aşûre (n)

at: estor, -e; hesp, -e; yaxte (n)

dişi at (kısrak): mahîne (m), estore (m), hespe (m)

eyer vürma yaşma gelmiş at: verzîn, -e

ata: 1)b. **baba** 2)b. **dede** 3)bav û kal, kalik û pîrik

atasözü: vateyê verênan (n)

ateş: adir (n)

ateş küreği: arkozik (n), carut (n), astamî (m)

ateş (hastalıkta): veş (n), şewat (n), adir (n)

ateşli hastalık nöbeti: tewe (m)

atış yeri: b. **silah atış yeri**

atıştırma: xofekrakerdiş (n), xodekerdiş (n)

atıştırmak: xo fek ra kerdene, xo de kerdene

Atina: Atîna (m)

atkı:milpêşe (m),kaşkole (m), atqî (m), atqîye (m), dolaxe (m)

atlas-I (bir tür kumaş): atlas (n)

atlas-II (haritalar kitabı): atlase (m)

atlet-I (kolsuz erkek fanilası): atlet (n)

atlet-II: atlet, -e

atlı: espar, -e; suwar, -e; suwarî, -ye

atma: eştiş (n), fîştiş (n)

atmaca: atmije (n)

atmak: eştene, fîştene

atmık: awî (m), sperma (m)

atom: atome (m)

atom bombası: bombaya atome (m)

avlu: hewş (n)

Avrupa: Ewropa (m)

Avrupa Birliği (AB): Yewîya Ewropa (YE)

Avrupa Birliği hukuku: huqûqê Yewîya Ewropa (n)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM): Dadgeha Heqanê Merdiman a Ewropa (DHME), Mehkemeya Heqanê Merdiman a Ewropa (MHME)

avukat: avûkat, -e

Avustralya: Awustralya (m)

Avusturya: Awusturya (m)

Ay:1)(gökteki ay) aşme (m) 2)(30 gün) menge (m), aşme (m), ma (m)

Bir ay kaldı. (Yew menge/aşme/ma mende.)

aya: miste (m), sala destî (m), kefe (m)

ayak: linge (m), pa (n)

ayakkabı: sol (n), pêlav (n), yemenî (n), postal (n)

ayakkabı bağı: bendê solan (n), baxê solan (n), qeytanê solan (n)

ayakkabı burnu: pirnosê solî (n), pozikê solî (n), tujikê solî (n), zumburê solî (n)
ayakkabı dolabı: dolaba solan (m)
ayakkabı onarıcısı: b. **ayakkabıcı**-II
ayakkabı tabanı: binê solî (n)
ayakkabı tamircisi: b. **ayakkabıcı**-II
ayakkabı yapımcısı (ayakkabı diken): koşkar, -e; solderz, -e
ayakkabıya içten konan yün, kıl ya da tiftikten yapılma altlık: serpên (n)
ayakkabıyı giyerken tutup çekmek için kullanılan -daha çok eski ayakkabılarda bulunan- ayakkabının arkasındaki çıkıntılı parça: boça solî (m)
bir çift ayakkabı: yew citaya solan
çok eskimiş ayakkabı: çekal (n), lekaş (n)
lastik ayakkabı: lastik (n), lastikê paykerdişî (n)

ayakkabıcı-I (yapan ya da satan): koşkar, -e; solderz, -e, postalçî, -ye

ayakkabıcı-II (onarıcı): pîneker, -e; pînekerdox, -e; pîneçî, -ye; çekalçî, -ye; koşkar, -e; pençeçî, -ye

ayakkabıcılık: 1)koşkarî (m), koşkarîye (m), koşkarênî (m), solderzî (m), solderzîye (m), postalçînî (m), postalçîyênî (m) 2)pînekerî (m), pînekerîye (m), pîneçînî (m), pîneçîyênî (m), pîneçîyî (m), pîneçîyîye (m), çekalçîyî (m), çekalçîyîye (m)

ayakkabılık: berling (n), refê postalan (n), refê solan (n)

ayaklanma: serewedaritiş (n), îsyankerdiş (n), îsyan (n)

ayaklanmak: sere wedaritene, îsyan kerdene
Halk ayaklanmış. (Şarî sere wedarito./Şarî sere darito we./Şarî îsyan kerdo.)

ayakyolu: b. **yüznumara**

ayaz: huşka (n), wişka (n), qija (n)

aybaşı: bêdestmajîye (m)
aybaşı olmak: bêdestmaj bîyene, kincan rò ginayene

ayçiçeği:verroj(n),verrojik(n), vila rojî (m), vilika rojî (m), gula ververojî (m), gogebaxan (n)

aydın: b. **aydınlık**
Gözün aydın. (Çimê to roşn bî./Çimê to roşt bî.)

aydın (münevver): roşnvîr, -e

aydınlık: roşnîye (m), roşnî (m), roşnayî (m), roştîye (m), roştênî (m); roşn (n), roşt (n)

ayı: heş, -e
kutup ayısı: heşa cemedî (m), heşê cemedî (n)

ayıklama: weçînitiş (n), weçînayîş (n), vîjnayîş (n)

ayıklamak: weçînitene, weçînayene, vîjnayene

ayıp: eyb (n)

ayıüzümü: engura maran (m)

ayna: neynike (m), eyne (n), eynik (n), qutîye (m)

aynı: eynî; yew, -e
İkisi aynıdır. (Her di yew ê./ Her di eynî yê.)
ayran: do (n)
ayran çorbası: germîya doyî (m), germîya doyine (m), doyine (m), şorbaya doyî (m), şorbedoye (m), mehîre (m), germîya punî (m)
ayran veya yoğurdun üste çıkan çok sulu kısmı (ayranlı su): şijî (m)
ekmek doğranmış ayran veya yoğurt: firdoqî (m), fird (n), pedekerde (n), pede (n)
ayrı: 1)cîya, -ye 2)bîn, -e
ayrı ayrı: cîya-cîya
ayrılık: cîyayîye (m), cîyayî (m), cîyatî (m)
aysberg: b. **buzdağı**
ayva: beye (m), heywa (m)
ayva ağacı: beyêre (m), heywayêre (m)
ayvan: 1)b. **balkon** 2)b. **salon**
az: tay, -e; tîkê; şenik, -e; kêmî
Azerbaycan: Azerbaycan (n)
azıdişi: didanê kursî (n), didanê qirnî (n), êrxe (n)
azma (yara vb. için): harbîyayîş (n), wegîrîyayîş (n), wegirewtiş (n), azerîyayîş (n), xidarbîyayîş (n)
azmak (yara vb. için): har bîyene, azerîyayene, xidar bîyene, wegîrîyayene
Yaran azmış. (Birîna to wegîrîyaya.)
Azrail: Gangêr (n), Ezraîl (n)

B

baba: pî (n), pêr (n); bawk (n), babî (n)
baba (hitap hali): baba, babo; bawo, bavo, bawko; keko
babaanne: b. **nine**
babacık: bakil (n)
babacığım (hitap hali): bakilo, bawko
baca: lojine (m), pixêrî (m), tifike (m)
bacak: çaq (n), paqe (m), faq (n), pale (m), şeqe (m)
bacanak: bacenax (n)
bacı: waye (m), wayike (m); ware (m)
bacılık: wayîye (m), wayî (m); warî (m), warîye (m)
badana: şitawe (m), çerpe (m), badana (m)
badas: bincuwen (n), efara (m)
badem: vame (m)
badem ağacı: vamêre (m)
bademcik (bademcikler): vameke (m), çijeyê xazmikî (zh), alukî (zh), aloqî (zh), bilbançikî (zh)
bademcik şişmesi: vamekîdeginayîş (n), alukîdeginayîş (n), aloqîdeginayîş (n), gilbedeginayîş (n), guledeginayîş (n), nekîdekewtiş (n), nekîdebîyayîş (n)
bağ-I: rez (n), bax (n)
bağ bozma:(rez) xeritnayîş(n), (rez) xeripnayîş (n)
bağ budama zamanı: rezbirînî (zh), wextê rezbirînan (n)
bağ budamak: 1)rez birnayene, rez viraştene 2)rez rîçik kerdene, rez pud kerdene
bağ budamakta kullanılan bir tür bıçak: rîçike (m), xerze (m), xerxike (m)
bağ kulübesi: welade (m), weladeke (m), boyete (m), bûtike (m), xejîte (m), xincîke (m)
bağ tevekleri hereklere sarıldıktan sonra bağı ikinci kez sürmek: mîyanbaran kerdene
bağda üzüm teveği sıraları arasındaki bölüm: mîyanbaran (n)
bağda üzüm teveği sıralarından her biri: barane (m), mişare (m)
bağdaki yıllık üzümün hepsi: mexlê rezî (n)
kütükleri yeni dikilmiş olan veya üzüm verme çağma yeni girmiş olan bağ: xerz (n), xerzek (n)

bağ-II (bağlamak için kullanılan):1)bend (n), bendik (n), rişte (n), riştik (n), bax (n) 2)lînk (n) (TE)
bağban (bağı koruyan): baxban, -e; baxbançî, -ye; nator, -e
bağbancılık:baxbanîye (m), baxbanî (m), baxbançîyîye (m), baxbançîyî (m), baxbançîtî (m), natorvanîye (m), natorvanî (m)
bağbozumu-I: 1)serê mahseran (n), serê rezan (n), serê kergeyan (n), mahsereyî (zh), kergeyî (zh) 2)(bağbozumu zamanı) wextê mahseran (n),wextê kergeyan (n), wextê serê rezan (n)
bağbozumuna başlama: şîyene rezan ser, şîyene mahseran ser, şîyene kergeyan ser
bağbozumundan sonra hayvanların girmesine karşı vb. bağı korumasız bırakmak: rez veradayene
bağbozumunun sona ermesi: rezan ser ra ameyene war, mahseran ra ameyene war, mahseran ser ra ameyene war, kergeyan ser ra ameyene war
bağdaştırıcı: adapteker (n) (TE)
Bağdat: Bexdad (n)
bağımsız: xoser, -e
bağımsız olma: xoserbîyayîş (n)
bağımsız olmak: xoser bîyene
bağımsızlık: xoserîye (m), xoserî (m)
bağırsak: roqila (m)
bağırsak kurdu: kerm (n)
bağırsak solucanı: malik (n)
incebağırsak: roqila barîye (m)
kalınbağırsak:roqila gîrde (m)
körbağırsak: roqila kore (m)
bağıt: b. **akit**
bağlaç: bestox (n)
bağlama: girêdayîş (n), bestiş (n)
bağlamak: girê dayene, bestene
bağlantı: lînk (n) (TE)
bağlaşma: îttîfaq (n)
bahar: wisar (n)
bahçe: baxçe (n)
ev önündeki bahçe veya bostan: keyber (n)
bahis: behs (n)
Bahreyn: Behreyn (n)
bahsetmek: qal kerdene
Bahsediyorlar, ülkenin durumunun çok kötü olduğunu söylüyorlar. (Qal kenî, vanî rewşa welatî zaf xirab a.)
qalê ... kerdene
Paksar Dersim'den bahsediyor. (Paksar qalê Dêrsimî keno.)
Bir kere sen kendinden bahsetme!/Sen hiç kendinden bahsetme! (Herçî ti qalê xo meke.)
behs kerdene, behsê ... kerdene, dekernayene
Bu gece birkaç arkadaş bir araya geldik, senden çok bahsettik. (Emşo ma çend embazî ameyîme têhet, ma zaf ti dekerna.)
baht: bext (n)
bahtiyar: bextîyar, -e; bextewer, -e; zerrîweş, -e; mesud, -e
bahtiyarlık: bextîyarî (m), bextîyarîye (m), bextewerî (m),

bextewerîye (m), zerrîweşî (m), zerrîweşîye (m), mesudî (m), mesudîye (m)

bakan: 1)ewnîyayox, -e; nîyadayox, -e 2)wezîr, -e

bakanlık: wezîrîye (m), wezaret (n)

bakış: awir (n), nîyadayîş (n), ewnîyayîş (n)

bakla: beqla (m)

yabani bakla çeşitleri: beqlaya sultanî (m), beqlaya xatunan (m)

baklava: baqlawa (m)

bakma-I: 1)ewnîyayîş (n), nîyadayîş (n) 2)temaşekerdiş (n), seyrkerdiş (n) 3)qayîtkerdiş (n) 4)pamendiş (n)

bakma-II (besleme, gözetme): ewnîyayîş (n), miqatkerdiş (n), miqatebîyayîş (n), qayîtkerdiş (n)

bakmak-I: 1)ewnîyayene, nîyadayene

bak: biewnî, nîyade

2)temaşe kerdene, seyr kerdene 3)qayît kerdene 4)pamendene

Bir saat baktım fakat anlamadım. (Ez saetêk menda pa la mi fam nêkerd.)

sertçe bakma: awirdayîş (n)

sertçe bakmak: awir dayene

ters ters bakma: awirdayîş (n)

ters ters bakmak: awir dayene

-e bakmak: ra ewnîyayene, bi ... ewnîyayene, ... de nîyadayene, temaşeyê ... kerdene, qayîtê ... bîyene, qayîtê ... kerdene, miqatê ... bîyene

Kendine bak. (Miqatê xo be.)

bakmak-II (beslemek, gözetmek): ewnîyayene, miqat kerdene, miqate bîyene, qayît kerdene

Hasan kardeşinin çocuklarına bakıyor. (Hesen gedanê birayê xo miqat keno.)

bakraç: beroş (n), xizik (n), qazik (n)

Bakü: Baku (n)

bal: hingimên (n)

balçık: lêzdik (n), reşike (m)

baldır: çîp (m), peyîke (m), saq (n)

baldıra geçirilen ve yünden örülmüş olan kışlık bir tür tozluk: saqe (n)

baldırın arka kısmı: baqa peyîke (m), velikê peyîke (n)

baldız: balduze (m)

balık: mase (n)

yılanbalığı: marmase (n)

kalkanbalığı: kesmase (n)

kılıçbalığı: maseşimşêr (n)

köpekbalığı: kutikmase (n)

balıkçıl kuşu: masewere (m)

balina: hut, -e; balîna, -ye

balkon: balkone (m), şaneşîye (m), şûmşîne (m)

balmumu: şema (m), momî (m), momîya hingimênî (m)

balta (büyük balta):tuwerzîn (n), tore (n), balte (n)

balta yarası: birîna çewrî (m)

balya: xuremî (m), balya (m)

balyoz: gude (m), zompe (m), giran (n), tope (m), vargoz (n)

Bamako: Bamako (n)

bamya: bamya (m)

bandırma-I: tirovetiş (n), tirocenayîş (n), tirocenitiş (n), pirocenayîş (n), tirorînayîş (n), pirorînayîş (n)
bandırma-II: b. **sucuk**-II
bandırmak: tiro vetene, tiro cenayene, tiro cenitene, piro cenayene, tiro rînayene, piro rînayene
Bangkok: Bangkok (n)
Bangui: Bangî
Banjul: Banjûl (n)
banka: banka (m)
bankacı: bankaçî, -ye
bankacılık: bankaçîyîye (m)
bankacılık hukuku: huqûqê bankaçîyîye (n)
bant: band (n), kaset (n)
teyp bandı: bandê teyîbe (n), kasetê teyîbe (n)
video bandı: bandê vîdeoyî (n), kasetê vîdeoyî (n)
banyo: awke (n), banyo (n), hemamek (n), çale (m), çerx (n)
banyo almak: sereyê xo şutene, xo şutene
banyo dolabı: dolaba awkeyî (m), dolaba banyoyî (m), dolaba hemamekî (m), dolaba çale (m), dolaba çerxî (m)
banyo havlusu: xewlîya banyoyî (m)
banyo kazanı: qazanê awkeyî (n), qazanê banyoyî (n), qazanê hemamekî (n), qazanê çale (m), qazanê çerxî (n)
banyo kürsüsü: kursîyê awkeyî (n), kursîyê banyoyî (n), kursîyê hemamekî (n), kursîyê çale (m), kursîyê çerxî (n)
banyo yapmak: sereyê xo şutene, xo şutene
baraj: awbend (n), baraj (n)
baraka: baraqa (m)
barbunya: barbunya (m)
bardak: bardaxe (m), şuşe (n)
bardak altı: binbardaxe (n)
çay bardağı: bardaxa çay (m), şuşeyê çay (n)
su bardağı: bardaxa awe (m), şuşeyê awe (n)
barış: aştî (m), aştîye (m)
barışık: aşt
barışma: aştbîyayîş (n), pêameyîş (n), werêameyîş (n)
barışmak: aşt bîyene, pêameyene, werê ameyene
barıştırma: aştkerdiş (n), pêardiş (n), werêardiş (n)
barıştırmak: aşt kerdene, pêardene, werê ardene
barometre: barometre (n)
barut: barut (n)
barut hakkı: heqê barutî (n)
basamak: linge (m), palike (m), paynike (m), silime (m)
merdiven basamağı: linga nêrdîwane (m), palika nêrdîwane (m), paynika nêrdîwane (m)
basım: çape (m)
basımevi: çapxane (n)
basın: çapemenîye (m)
basınçölçer: barometre (n)
basit: sade
basit cümle: cumleya sade (m)
basit fiil: karo sade (n)
basit kelime: çekuya sade (m)

basit sözcük: çekuya sade (m)
basit sıfat: sifeto sade (n)
baskı-I (kitap baskısı vb.): çape (m)
baskı-II: teda (m)
Baskil: Baskîl (n)
basma: 1)pay ... nayîş 2)çapkerdiş (n)
basma (kumaş için): basme (n)
basmak: 1)pay ... nayene
Ota bastı. (Pay vaşî na.)
2)çap kerdene
Bu kitabı ne zaman bastınız? (Şima no kitab key çap kerd?)
Bas! (Çap bike!)
baston: çogane (m), çanqil (n), gopale (m), bastone (m)
basur: tawin (n), masîla (m), basur (n)
basuru olmak: tawin teberkerdene, masîla bîyene, basur bîyene
baş: sere (n); katike (m), kakate (m), qotike (m), qoqe (m), qafike (m)
baş dönmesi: dewqe (m), hîre (n)
başı açık (kişi): serqot (n)
başı dönme: dewqeşîyayîş (n), hîreşîyayîş (n)
başı dönmek: dewqa ... şîyene, hîre şîyene, hîrê ... şîyene
Başınız döner. (Dewqa şima şona./Hîrê şima şono.)
Baş üstüne! (Serî ser!)
Baş göz üstüne. (Serî-çiman ser./Sere û çiman ser.)
Başım gözüm üstüne. (Sere û çimanê mi ser.)
başak: sere (n), weşe (n), şane (n)
başak bağlamak: b. **başaklanmak**
başak düzmek: b. **başaklanmak**
başak toplamak: b. **taraşlamak**
başak tutmak: b. **başaklanmak**
buğday başağı: sereyê xeleyî (n), sereyê genimî (n), weşeyê xeleyî (n), weşeyê genimî (n), şaneyê xeleyî (n)
başakçı: lekatekerdox, -e; leqatçî, -ye; başaxkerdox, -e
başaklanmak: seredîyayene, sere girewtene, weşe girewtene
başaklı: sereyin (n), weşeyin (n)
başbakan: serekwezîr, -e
başka: 1)sewbîn, sewbîna 2)bîn, -e 3)cîya, -ye
başka bir: yewna
başkaldırı: serewedaritiş (n), îsyan (n)
başkaldırma: serewedaritiş (n), îsyankerdiş (n)
başkaldırmak: sere wedaritene, îsyan kerdene
Halk başkaldırmış. (Şarî sere wedarito./Şarî sere darito we./ Şarî îsyan kerdo.)
başkan: serek, -e
genel başkan: serekê pêroyî (n), sereka pêroyî (m)
başkanlık: serekîye (m)
başkent: paytext (n)
başlama: destpêkerdiş (n)
başlamak: dest pêkerdene
başlangıç: destpêkerdiş (n), destpêk (n), sere (n)

hukuk başlangıcı: destpêkê huqûqî (n)
başlık: b. **külah**
başmak: b. **ayakkabı**
başmakçı: b. **ayakkabıcı**
başorakçı: serpale (n), serpala (m), serhoye (n, m), hoybaşî, -ye; hunaz, -e; melekçî, -ye
başorakçılık: serpaleyî (m), serpaletî (m), serhoyîye (m), serhoyênî (m), hoybaşênî (m), hoybaşîtîye (m), hunazî (m), melekçîyî (m)
başörtü-I (kadın için): serepêşe (m), mexmele (m), deyle (m), dolbende (m), leçege (m), çîte (m), çîtike (m), mendîle (m), vala (m), luwa (m), şîfone (m), şarpa (m), qemte (m), şama (m), temezî (m), temezîye (m)
başörtü-II (hem kadın hem erkek için): serepêşe (m), puşî (m), puşîye (m), şare (m), şarike (m), kefî (m), kefîye (m), şutike (m)
başörtüsü: b. **başörtü**
başsağlığı: serweşîye (m), serweşî (m)
Başım sağ olsun. (Sereyê to weş bo./Wa sereyê to weş bo.)
Başınız sağ olsun. (Sereyê şima weş bo./Wa sereyê şima weş bo.)
baştankara: şalûl (n)
batak: batax (n), hezaz (n), heze (m)
batarya: batarya (m)
batı: rojawan (n)
Batı Sahra: Sehraya Rojawanî (m)
Batı Samoa: Samoaya Rojawanî (m)
Batı Trablus: Trablûsê Rojawanî (n)
batırma: ... rakerdiş, ... rokerdiş, ... rocenayîş, ... dekerdiş, ... rowarkerdiş (n)
batırmak: ... ra kerdene, ... ro kerdene, ... ro cenayene, ... de kerdene, ... ro war kerdene
Bıçağı hayvanın karnına batırmış. (1-Kardî meşka heywanî ra/ro kerda. 2-Kardî meşka heywanî ro cenaya. 3-Kardî kerda meşka heywanî de.)
batma-I (güneş, ay vb. için): awanşîyayîş (n), xowraşîyayîş (n)
batma-II (yıldız için): hewnaşîyayîş (n), vîndîbîyayîş (n)
batma-III (sivri şeyin batması): ... raşîyayîş, ... roşîyayîş, ... deşîyayîş, kuwîyayîş (n)
batma-IV (suya, çamura vb. batma): ... roşîyayîş, ... adeqeldîyayîş (n), xerqbîyayîş (n), ... deşîyayîş (n)
batmak-I (güneş, ay vb. için): şîyene awan, xow ra şîyene
Güneş battı. (Roj şi awan./Roj xow ra şi./Tîje xow ra şîye.)
batmak-II (yıldız için): hewn a şîyene, vîndî bîyene
Yıldız battı. (Estare hewn a şi./Estare vîndî bi.)
batmak-III (sivri şeyin batması): ... ra şîyene, ... ro şîyene, ... de şîyene, kuwîyayene

Elime iğne battı. (1-Derzîne destê mi ra/ro şî. 2-Derzîne destê mi de şî. 3-Derzîne kuwê destê mi.)

batmak-IV (suya, çamura vb. batmak): 1)... ro şîyene 2)... a deqeldîyayene 3)xerq bîyene, 4)... de şîyene

Suya battı. (1-Awe ro şi. 2-Aw a deqeldîya. 3-Xerq bi.)

Ayağım kara battı. (Linga mi vewre ro şî./Linga mi vewre de şî.)

batöz: b. **harman makinesi**

battaniye: betanîya (m)

bavul: bawule (m)

bayağıkesir:kesîro sade (n)(mat)

bayat: beytutî, -ye; beyat, -e; kartî, -ye

bayat ekmek: nano kartî (n)

bayatlama:beytutîbîyayîş (n),beyatbîyayîş (n), kartîbîyayîş (n)

bayatlamak: beytutî bîyene, beyat bîyene, kartî bîyene

bayatlatma: beytutîkerdiş (n), beyatkerdiş (n), kartîkerdiş (n)

bayatlatmak: beytutî kerdene, beyat kerdene, kartî kerdene

baygın: xeriqîyaye (n), xeriqîyaya (m), xeriqîyayîye (m); xewirîyaye (n), xewirîyaya (m), xewirîyayîye (m); xoraşîyaye (n), xoraşîyaya (m), xoraşîyayîye (m); xemîyaya (m), xemîyaye (n)

bayılma: xeriq (n), xeriqîyayîş (n), xewirîyayîş (n), seysereraşîyayîş (n), xoraşîyayîş (n), xemîyayîş (n), bolmîşbîyayîş (n)

bayılmak: xeriqîyayene, xewirîyayene, sey sere ra şîyene, xo ra şîyene, xemîyayene, bolmîş bîyene

bayıltılmış olan: xeriqnaye (n), xeriqnaya (m), xeriqnayîye (m); xewirnaye (n), xewirnaya (m), xewirnayîye (m); xemînaya (m), xemînaye (n)

bayıltma: xeriqnayîş (n), xewirnayîş (n), xemînayîş (n)

bayıltmak: xeriqnayene, xewirnayene, xemînayene

bayındırlık: awanîye (m)

bayındırlık bakanlığı: wezaretê awanîye (n)

Baykan: Hewêl (n)

baykuş: kund (n), bum (n), puyo kor (n)

bayrak: beyraqe (m), ala (m)

bayram: roşan (n), îdî (m), bayrem (n)

Bayramın kutlu olsun. (Roşanê to pîroz/fîraz/bimbarek bo.)

bayt: bayt (n) (TE)

bazen: ge, ge-ge, ge-gane, reyrey

bazen ... bazen ...: 1)ge ... ge ...

Bazen ben gelirim, bazen sen gelirsin. (Ge ez yena ge ti yenî.)

2)ge-ge ... ge-ge ...

Bazen ben gelirim, bazen sen gelirsin. (Ge-ge ez yena ge-ge ti yenî.)

bazı: tayê, hin

bazıları: tayê, tayêne

bazısı: tayê, tayêne

bazlama: 1)b. **lavaş** 2)b. **Gözleme**
bazuka: bazûka (m)
bebek (insan biçimindeki oyuncak): veyveke (m)
beceri: huner (n)
becerikli: jêhatî, -ye; ciraameye (n), ciraameya (m), ciraameyîye (m)
beden: beden (n), wucud (n), govde (n)
bedenen çok çalışan (güçlü olup iyi çalışan): felih, -e; mişag, -e
beddua: zewte (m)
bekar: bêkar, -e
bel-I: 1)mîyane (n), newqe (m), navkêl (n)
bel ağrısı: dejê mîyaneyî (n), tîra mîyaneyî (m)
bel kayması: caravejîyayîşê mîyanî, boçikdekewtiş (n)
şiddetli bel veya sırt ağrısı: firke (n)
2)awî (m), sperma (m)
beli gelme: reyayîş (n)
beli gelmek: reyayene
bel-II: mere (m), bêlc (m)
belin (bel aracının) üzerine ayak konan parçası: metirxe (n), demçe (n), qitirbil (n), leyleke (m)
Belçika: Belçîka (m)
belediye: beledîya (m)
belediye başkanı: serekê beledîya (n), sereka beledîya (m)
belediye encümeni: encumenê beledîya (n)
belgisiz sıfat: sifetê nedîyarîye (n)
belgisiz zamir: zemîrê nedîyarîye (n)
Belgrad: Belgrad (n)
belirtili: dîyar, -e
belirtili isim tamlaması: îzafeya nameyî ya dîyare
belirtisiz: nedîyar, -e
belirtisiz isim tamlaması: îzafeya nameyî ya nedîyare
belirtme sıfatı: sifetê dîyarkerdene (n)
Belize: Belîz (n)
belki: beno ke, belkî
bellek: vîr (n), hiş (n)
Belleğim yok/çok zayıf. (Vîrê mi çin o.)
Kendimi bildim bileli Kırmancca konuşuyorum. (Vîro ke kewt mi ez ha kirmanckî qalî kena.)
Yaşlandım, artık eski belleğim kalmamış. (Ez kokim biya, hinî hişê mino verên nêmen-do.)
belli: bellî, -ye; kifş, -e
belli etmek: bellî kerdene, kifş kerdene
belli olmak: bellî bîyene, kifş bîyene
Sınavın sonucu belli olmamış. (Netîceya îmtihanî bellî/kifş nêbîya.)
Belmopan: Belmopan (n)
belsuyu: awî (m), sperma (m)
ben-I: 1)ez 2)min, mi
ben-II: şanike (m)
ben-III (meyvelerin olgunlaşma belirtisi): belate (n)
Benglades: Benglades (n)

Benin: Benîn (n)
bent:bende (m),sikre (n),bêbin (n)
beraber: pîya, pa, reyra, reyde, bi ... ra, bi ... wa, bi ... ya, tede
beraberinde: pa, reyra, reyde, bi ... ra, bi ... wa, bi ... ya
bere (başlık için): bere (m)
berhudar: berxudar
Berhudar ol. (Berxudar be.)
Berhudar olasın.(Berxudar bî/ba/bê.)
beri: nat, nover (n), nohêm (n)
berideki: natên, -e; noverên, -e
beriye: nata
öte beri: nat-wet, nohet-ohet, nover-wever, nover-bover
ötede beride: nata-weta, nohe-ta-oheta, novera-wevera, nove-ra-bovera
beriki: natên, -e; noverên, -e
Berlin: Berlîn (n)
Bern: Bern (n)
besili: 1)qelew, -e; duzgun, -e; toxlî, -ye 2)(oğlak ve kuzu için) hemlik, -e
besleme: miqatkerdiş (n), qayîtkerdiş (n), miqatebîyayîş (n)
beslemek: miqat kerdene, qayît kerdene, miqate bîyene
Hasan kardeşinin çocuklarını besliyor. (Hesen gedanê birayê xo miqat keno.)
Besni: Bêsnî
beste: besta (m)
bestekar: bestekar, -e; kompozî-tor, -e
beş: panc
beşgen: pancgoşe (n) (mat)
beşik: derguşe (m), bêşige (m)
beşinci: pancin, -e
beşli (tüfek): bêşlî (n)
beyan: beyan (n), vatiş (n)
beyan etme: beyankerdiş (n), dayîşzanayîş (n), vatiş (n)
beyan etmek: beyan kerdene, dayene zanayene, vatene
beyanat: beyanat (n)
beyaz: sipî, -ye; sîs, -e
Beyaz Rusya: Rûsyaya Sipîye (m)
beygir: bergîr (n)
beyin: mezg (n)
beyit: beyte (m)
başlangıç beyti: beyta destpêkerdişî (m)
son beyit: beyta peyêne (m)
Beyrut: Beyrûd (n)
bez: çît (n), paç (n)
bez parçası: girrêş (n), pot (n), potik (n), kinc (n), paç (n), paçik (m), pol (n)
beyaz renkli bez: kirbas (n), çiftexas (n), hind (n)
bez çeşitleri: awrûpa, belaşû (n), kitano belaş (n), lastkotîn (n), qedik (n), qeremendû (n), capon (n)/campûn (n)
bez veya kumaşın küçük parçası: qilçe (m), qilçeke (m), paçik (n)
bez eşya: çît û çîtare (n)
bulaşık bezi:girrêşê firaqan (m), paçikê firaqan (n), kincê firaqan (n), şal (n), şalê firaqan (n)
çocuk bezi: girrêş (n), girrêşê pitikan (n), girrêşê gedeyan (n), girrêşê qican (n), paçê domanan (n), potê tutan (n), kin-

cê qican (n), şimalîyê eyelan (n)
etek bezi: b. **çocuk bezi**
bezelye: bezelya (m)
Bhutan: Bûtan (n)
bıçak: kardî (m)
ceviz içini kabuğundan çıkarmak için kullanılan bir bıçak çeşidi: gozveje (m)
meyve bıçağı: kardîya meweyî (m), kardîya fêkîyî (m)
ekmek bıçağı: kardîya nanî (m), kardîya kalanî (m)
iki tarafı kesen bıçak: kardîya difeke (m), kardîya alafranga (m)
kabzasız bıçak: şilf (n)
kesici tarafı testere gibi dişli olan bıçak:kardîya birrekine (m)
küçük bıçak: gilazinge (m), kardîya qije (m)
bıçkı:darbir (n), xizar (n), biçxe (n)
büyük bıçkı (iki kişi tarafından kullanılan): mişar (n), qethe (n), xunte (n)
bırakılma:1)verdîyayîş (n) 2)veradîyayîş (n)
bırakılmak: 1)verdîyayene 2)veradîyayene
bırakma: 1)veradayîş (n) 2) verdayîş (n)
bırakmak: 1)veradayene 2)verdayene
bıyık: zimbêlî (zh)
bızır: zîlik (n), çîlik (n), gilik (n), nîçik (n), nerî (n), surik (n)
biber:îsot (n), bîber (n), bacik (n)
acı biber: îsoto tuj (n), îsoto tun (n), îsoto guzin (n)
biber salçası: awa îsotan (m), awa bacikan (m), salçaya bîberan (m), aqîtê bacikan (n)
çarliston biberi: îsoto kulikin (n), îsotê çarlîstonî (n)
pul biber: îsoto perik (n)
sivri biber: îsoto derg (n), îsoto tuj (n)
toz biber: îsoto hurdî (n)
biberli: îsotin, -e; bîberin, -e
bibi: b. **hala**
biçare: bêçare (n), bêçara (m), bêçarîye (m)
biçerdöver: bîçere (m)
biçilme: çînîyayîş (n)
biçilmek:çînîyayene,ameyene çînitene
biçilmiş ekin demetini bağlamakta kullanılan ve otsu bitki veya ağaç dalından yapılmış olan bağ:cîm (n), ture (m)
biçki yapmak: b. **biçmek** -II
biçkici:fesilnayox, -e; birnayox, -e
biçme-I: çînayîş (n)
biçme-II:fesilnayîş (n), birnayîş (n)
biçmek-I: çînayene, çînitene
çömelmeden ve belini doğrultmadan, eğilmiş durumda ekin biçmekte yarışmak: mîyane ronayene, pêgur antene
biçmek-II: fesilnayene, birnayene
bidon: bîdon (n)
su bidonu: bîdonê awe (n)
biftek: bîftek (n)
bihaber: b. **habersiz**
bikes: bêkes, -e
bikini: bîkînî (zh)
bildiri: vilaweke (m)
bile: bira

O seni görmedi bile. (Ey bira ti nêdî.)

bileği: çerx (n)

bileği çarkı: çerx (n)

bileğitaşı: sane (n), hesan (n), kerraya seqayî (m), gosre (n)

bilek-I (ayak bileği): xape (m), xapa linge (m); kapçike, kapçika linge (m); çîpike (m)

bilek çıkıntısı (kemiği): gozeke, gozeka linge (m)

bilek-II (el bileği): xape (m), xapa harmî (m); kapçike, kapçika destî (m); qevda destî (n)

bilek çıkıntısı (kemiği): gozeka destî (m)

bilemek: seqênayene, sawitene, sane kerdene, sane pira kerdene, hesan kerdene, gosre kerdene, çerxî ro dayene, çerx şanayene, çerx kerdene, mesat kerdene, seqa kerdene

diş bilemek:didanî seqênayene

kesici araçları bilemek için kullanılan yağ: çewr (n), saneso (n), soyê saneyî (n)

kesici araçları bilemeye yarayan demirden yapılma araç: mesat (n)

bilen: zanaya (m), zanayîye (m), zanaye (n); zanayox, -e

bilenmek: seqênîyayene, ameyene seqênayene, sawîyayene, ameyene sawitene, sane bîyene, ameyene sane kerdene, sane pira bîyene, hesan bîyene, çerxî ro dîyayene, çerxî ro ginayene, çerx şanîyayene, xart bîyene, mesat bîyene, seqa bîyene

bileşik: pêrabeste (n), pêrabestîye (m)

bileşik cümle: cumleya pêrabestîye (m)

bileşik fiil: karo pêrabeste (n)

bileşik kelime: çekuya pêrabestîye (m)

bileşik sıfat:sifeto pêrabeste (n)

bileşik sözcük: çekuya pêrabestîye (m)

biletmek: dayene seqênayene, dayene sawitene, dayene sane kerdene, dayene seqa kerdene, dayene hesan kerdene, dayene gosre kerdene, dayene mesat kerdene

bilezik-I: bazin (n), bîlazik (n)

burma bilezik:bazino tadaye (n)

gümüş bilezik:bazino sêmên (n)

hasır bilezik: bazino hesîr (n)

bilezik-II (boru vb. için): morzîne (n)

bilezikli-I:bazinin, -e; bîlazikin, -e

bilezikli-II (boru vb. için): morzîneyi, -e (n)

bilgi: zanayîş (n), elm (n), melumat (n)

Bu sorun hakkında kardeşimin bilgisi çoktur. (Derheqê nê meseleyî de zanayîşê birayê mi zaf o.)

Ondan bilgim ve haberim yok. (Elm û hayîya mi ey ra çin a.)

bilgilendirme: dazanayîş (n)

bilgili:zanaya (m), zanayîye (m), zanaye (n)

bilgin: alim, -e; îlimdar, -e; zanyar, -e
bilginlik: îlimdarî (m), îlimdarîye (m), îlimdarênî (m)
bilgisayar: komputure (m)
bilim: îlim (n), îlm (n)
bilimsel: îlmî, -ye
bilimsellik:îlmîtî (m), îlmîyîye (m)
bilirkişi: pispor, -e; ekspert, -e
billahi: bîllayî
bilme: zanayîş (n)
bilmece: çibenok (n), mertal (n)
bilmek: zanayene
bin: hezar
bina: ban (n)
binanın çatısını kaplamakta kullanılan ince ve kısa ağaç parçaları:martag (n), çirpî (m)
binanın çatısını kaplamakta kullanılan yaprak, sap, ot vb.: kewaşe (n)
binanın çatısını taşıması için tavanda yatay olarak kullanılan çok kalın direk: kêran (n), şirît
binanın çatısını taşıması için tavanda yatay olarak kullanılan kalın direk: maxe (m), pirde (m), çuwe (n), cisir (n)
binanın çatısını taşıması için tavanda yatay olarak dizilen kalm direklerin üzerine dizilen kalas: girşag (n)
Bingöl: Çewlîg (n)
bininci: hezarin, -e
binler: hezarî (mat), hezaran (mat)
bir: 1)yew, -e 2)-ê (sf)
bir iki kez: reyê-di reyî
bir gün: rojê
bir kez: reyê
bir şey: teba (n), tebayêk, tebayê; çîyêk, çîke, çîyê, yew çî 3)-ke (sf)
bir kez: reyke
bir de: nara
Bir de baktım ki ... (Nara mi nîyada ke ...)
bira: bîra (m)
biraz: tenê, biney, tîkê, hebê, hinî, hinîke, piçe, tirşim
birbiri: yewbînî, yewbînan
Biz birbirimizin dostuyuz. (Ma dostê yewbînî me./Ma dostê yewbînan î.)
birbirinin hal hatırını sorma: pêpersayîş (n)
birdenbire: b. **aniden**
Birecik: Bêrecûg (n)
biri: b. **birisi**
birinci: yewin, -e
birisi: yew, yewî, yewe; yewer, yewerî, yewere
Birisi gelmiş. (Yew ameyo./Yewer ameyo./Yewe ameya./Yewere ameya.)
Birisi söylemiş. (Yewî vato./Yewerî vato./Yewere vato.)
birkaç: çend
birler: yewî (mat), yewan (mat)
birleşik: yewbîyaye (n), yewbîyayîye (m)
birleşik devletler: dewletê yewbîyayeyî (zh)
Birleşik Arap Emirlikleri: Mîreyîyê Ereban (zh)
birleşme: yewbîyayîş (n)
birleşmek: yewbîyene

birlik: yewîye (m), yewî (m), yewbîyayîş (n)
birlik olmak: yew bîyene
birlikte: pîya, pa, reyra, reyde, bi ... ra, bi ... wa, bi ... ya, tede
Birmanya: Bîrmanya (m), Bûrma (m)
bisküvi: bîskuvît (n)
Bismil: Bismil (n)
Bissau: Bîssao (n)
Bişkek: Bîşkek (n)
bit: espije (m)
bit yavrusu (yavşak): nute (m), nutike (m)
bit yumurtası (sirke):rişke (m)
bitirme: qedênayîş (n), xelisnayîş (n); peynîardiş (n), peynîyeardiş (n), peynîpiroardiş (n), peynîyepiroardiş (n)
bitirmek: qedênayene, xelisnayene; peynî ardene, peynîye ardene; peynî piro ardene, peynîye piro ardene
bitki: nebat (n)
Bitlis: Bidlîs (n)
bitme: qedîyayîş (n), xelisîyayîş (n), qutbîyayîş (n), peynîya ... ameyîş, peynîpiroameyîş (n), peynîyepiroameyîş (n)
bitmek-I: qedîyayene, xelisîyayene, qut bîyene, peynîya ... ameyene, peynî piro ameyene, peynîye piro ameyene
bitmek-II (bitki **vb.** için): ruwayene, ameyene
biyoloji: bîyolojî (n)
biz-I: ma
biz-II: direwte (m)
bizon: bîzon (n)
bizzat: bi xo
O bizzat geldi. (O bi xo ame.)
blucin: blûcîn (n)
blucin pantolon: pantolê blûcînî (zh), şapikê blûcînî (zh), şayaxê blûcînî (zh)
bluz: bluz (n)
bodrum: bodrum (n)
Bogota: Bogota (m)
boğa: boxe (n)
boğaz: 1)qirrike (m), gilbe (m), gule (m), boxaz (n) 2)neqeb (n), boxaz (n)
boğazlama: serebirnayîş (n), serecikerdiş (n)
boğazlamak: sere birnayene, sere cikerdene
boğmaca: kuxika sîyaye (m), xulxutik (n)
bok: 1)gî (n) 2)(çocuk dilinde) eke (m)
bol: bol, -e
Bolivya: Bolîvya (m)
bomba: bomba (m)
bomba atmak: bomba eştene
bomba koymak: bomba dekerdene
bomba patlatmak:bomba teqnayene
bombalamak: bomba kerdene
bombalanmak: bomba bîyene
bombardıman: bombarduman
bombardıman edilmek: bombarduman bîyene
bombardıman etmek: bombarduman kerdene
boncuk: mura (m)

boncuk dizisi: gilareyê murayan (n), gilanga murayan (m), xilerdê murayan (n)
işlenmemiş çok sayıda boncuk dizisinden oluşan bağlam: piskila murayan (m)
işlenmemiş 12 adet boncuk dizisinden oluşan bağlam: gulbaxe (n), gulbaxeyê murayan (n)
küçük boncuk: muraya hurdî/ hurdîye (m)
nazar boncuğu:korja (m), muraya nefesî (m),muraya nezerî (m)
bonfile: paştmaz (n), bonfîle (n)
bor: bure (n), beyar (n)
bora: vayê dijna (n)
borani: boranî (m)
borç: deyn (n)
borçlar genel hukuku: huqûqê pêroyî yê deynî (n)
borçlar özel hukuku: huqûqê arizî yê deynî (n)
borçlu: deyndar, -e
borçluluk: deyndarîye (m)
bornoz: bornoz (n)
boru: borî (m), borîye (m); lulî (m), lulîye (m)
soba borusu: lulîya soba (m), borîya soba (m)
Bosna-Hersek: Bosna-Hersek
bostan: bostan (n)
ev önündeki bahçe veya bostan: keyber (n)
boş: veng, -e; tal, -e; bos, -e
boşalma (cinsel boşalma): reyayîş (n)
boşalmak (cinsel boşalmak): reyayene
boşaltmak: tal kerdene, veng kerdene
bot-I (küçük gemi): bote (m)
bot-II: bot (n)
Botswana: Botswana (m)
boy: 1)bejne (m), qame (m) 2)dergîye (m) (mat)
boy bos: bejn û bale
boya: boyax (n)
boyun: mil (n), vile (n), vîye (n)
boyunbağı: kravate (m)
boyunduruk: nîre (n)
boyunduruk çubuklarını birbirine bağlayan ip:xeniqe (n), nîrbend (n), şûmîla (m)
boyundurukta bulunan ve öküzün boynuna geçirilip altta bağlanan iki küçük çubuktan her biri: kelame (n)
boyunduruğun öküzün boynuna gelen kısmı: sermil (n), milik (n), palika nîreyî (m)
boza: boza (m)
Bozova: Hewenc (n)
böbrek: velke (m), gurçike (m)
böcek: lulik (n)
börtü böcek: kerm û kêz, mês û mor
böğür (boş böğür): kaleke (m), kîşte (m)
böğürtlen: dirrike (m)
böğürtlen bitkisi:dirrikêre (m)
bölen: pareker (n) (mat)
bölge: mintiqa (m)
özerk bölge: mintiqaya otonome (m)
bölme:parekerdiş (n), teqsîm (n), teqsîmkerdiş (n)

bölme işlemi: kirarîya parekerdişî (m)
bölmek: pare kerdene, teqsîm kerdene
bölü: parek (n)
Yirmi bölü dört, eşittir beş. (Vîst parek çar, keno panc.) (20:4= 5)
bölü işareti: nîşanê parekî (n)
bölü çizgisi: xêza parekî (m) (mat)
bölüm: 1)qisim (n) 2)pare (m) (TE, mat), teqsîm (n) (TE)
bölünen: parebîyaye (n)
börek: boreke (m)
börek çeşitleri: keta (m), lola tepsî (m), patîraya firine (m)
böyle: wina, inahawa, no tewir
böylesi: winasî, -ye; inasar, inasarên, -e
böylesi iş: karo winasî, karo inasarên, inasar kar
böylesine: inasarên, -e
Brasilia: Brezîl (n)
Bratislava: Bratîslava (m)
Brazzaville: Brazzavîlle (m)
Brezilya: Brezîlya (m)
briket: pîrîket (n)
bronşit: bronşît (n)
Brüksel: Bruksel (n)
bu -I (z): no (n), na (m)
budur: no yo, na ya
buna: ney (n), naye (m)
bunu: ney (n), naye (m)
bu -II (s): 1)no (n), na (m)
Bu oğlan söylüyor. (No lajek vano.)
Bu kız söylüyor. (Na kêneke vana.)
bu tür: no tewir
2)nê (n), na (m)
Bu oğlan söyledi. (Nê lajekî va.)
Bu oğlana söyle. (Nê lajekî ra vaje.)
Bu kıza söyle. (Na kêneke ra vaje.)
bu defa: b. **bu kez**
bu kadar: hende
bu kere: b. **bu kez**
bu kez: 1-na rey
İki kez sen gitttin, bu kez de ben gidiyorum. (Di reyî ti şîy, na rey zî ez şona.)
bu taraf o taraf: nat-wet, nat û wet, nohet-ohet, nover-wever, nover-bover, nohêm-ohêm
bu tarafta o tarafta: nata-weta, noheta-oheta, novera-wevera, novera-bovera
bu yaka karşı yaka: nover-wever, nover-bover, nohêm-ohêm
2-nara
Bu kez (şimdi de) ben gitmesini istiyordum o gitmiyordu. (De nara mi waştinî ke şêro o nêşînî.)
bu -III: 1)em- (pr)
bu gece: emşo
bu yıl: emser
2)ew- (pr)
bugün: ewro
bucak: nahîye (m)
budak: qît (n), qîtik (n)
budamak: 1)(ağaç için) terişnayene, roternayene, ropiziknayene, çirpnayene, aj kerdene,

gil kerdene, pej kerdene 2)(bağ için) rîçik kerdene

Budapeşte: Bûdapeşt (n)

Buenos Aires: Buenos Aîres (n)

bugün: ewro

bugünkü: ewroyên, -e

buğday: genim (n), xele (n)

buğday kabuğu: siwe (n)

buğu: bux (n)

buğulu: buxin (n)

buhar: buxar (n)

buharlı: buxarin, -e

Bujumbura: Bujumbura (m)

bukalemun: bukalemûn, -e

bulamaç-I (sulu, cıvık hamur): malêze (m),herîre (m),pilole (m)

"Siudê kesî [ke] çin bi, dindanê kesî pilol di şikîyênê." (vateyê verênan) (Şanssız kişinin dişleri bulamaç yerken [bile] kırılır.) (atasözü)

su ve undan yapılan, içine yağ ve pekmez katılarak da yenebilen bulamaç:pişrûge (m)

bulamaç-II (cıvık hamur tatlısı): cimlî (m), helîsa (m), pilola sûre (m), esîre (m), herîre (m)

bulanık: lêl, -e

Bulanık: Kop (n)

bulaşıcı hastalık: jan (n)

bulaşıcı hastalığa yakalanmak:jan vetene, jan dekewtene

bulaşık: firaqê nêşuteyî (zh), qabê nêşuteyî (zh)

bulaşık makinesi:makînaya firaqan (m)

bulaşık sepeti:sela firaqan (m)

bulaşık suyu: firaqşû (m)

Bulgaristan: Bûlgarîstan (n)

bulgur: belxur (n), savar (n)

bulgur ekmeği (bulgurdan yapılan ekmek): nanê belxurî (n)

bulgur ve yarma gibi yemeklik tahıl ürünlerinin genel adı: germawî (m)

ince bulgur: hûrdanik (n), mîyandar (n), mîyangil (n), mîyançî (n), belxuro hurdî (n), çîg (n)

çok ince bulgur: pilik (n), hûrik (n), binbelxur (n), hurdîyê belxurî (n), hûrikê belxurî (n), simîrî (m)

ince bulgurdan yapılan bir yemek: simîrî (m)

yenmekte veya bulgur yapmakta kullanılan kaynatılmış buğday: hebikî (zh), hedikî (zh), danî (zh)

bulut: hewr (n)

kara bulut: hewro sîya (n), hewro tarî (n)

bulut kümesi: tilpê hewrî (n)

bulutlu: hewrin (n), hewra (n)

bulutluluk: hewrayî (m), hewrinîye (m)

bulutsuz: bêhewr (n)

bulutsuz hava:paka (n),sayî (m)

bumbar: bumbar (n), roqileyê dekerdeyî (zh), sucuxê dekerdeyî (zh)

içine pirinç, bulgur vb. doldurulan işkembenin dikilip pişirilmesiyle yapılan yemek: kîpebumbar (n)

bunca: hende

Ez hende ser o vinderta, reyna zî keda mi veng ra şî.

(Üzerinde bunca durdum, yine de emeğim boşa gitti.)

bunlar -I (z): 1)nînan (zh) 2)nê (zh)

bunları: nînan (zh)

bunlar -II (s): nê (zh)

Bu oğlanlar söylüyorlar. (Nê lajekî vanê.)

Bu kızlar söylüyorlar. (Nê kênekî vanê.)

bunlara: nê ... ra

Bu oğlanlara söyle. (Nê lajekan ra vaje.)

Bu kızlara söyle. (Nê kênekan ra vaje.)

bura: tîya, noca

burası: tîya, noca

burçak: kişne (m)

burgaç: girawe (m), şîpe (m)

burgu: burxî (n)

burjuva: burjuwa, -ye

burjuva sınıfı: sinifa burjuwayan (m), burjuwazî (n)

burjuvazi: burjuwazî (n)

Burkina Faso: Bûrkîna Faso (Volta)

burkulma (el, ayak vb. için): nefir (n), nefirîyayîş (n); tadîyayîş (n); tareciverdîyayîş (n), tare ... verdîyayîş (n)

ayak burkulması: nefirîyayîşê linge, tadîyayîşê linge, tarelingeverdîyayîş (n)

el burkulması: nefirîyayîşê destî, tadîyayîşê destî, taredestîverdîyayîş (n)

burkulmak (el, ayak vb. için): nefirîyayene, tadîyayene, tare ci verdîyayene, tare ... verdîyayene

Ayağım burkuldu. (Linga mi tadîyay/tadîyê.)

Onun ayağı burkuldu. (Ta verdîya re linga aye.)

Senin ayağın burkulur. (Ta verdîno re linga to.)

burma: tadayîş (n)

burma (burulup kurutulan ot demeti): patîle (m), rêsî (m)

otuz tane (burma ot için): berde (m)

burmak: tadayene

burun: pirnike (m), zincî (m), kepuge (m), vinî (m)

burun deliği: firne (m), firnike (m), qula pirnike (m), qula vinî (m), qula zincî (m)

Burundi: Burundî (m)

buruşmak: qirmiçîyayene, qirmiçikîyayene

buruşturmak: qirmiçnayene

buruşuk:qirmiçîyaya (m), qirmiçîyayîye (m), qirmiçîyaye (n), qirmiçik, -e

but: hête (m), bite (m)

buz: qeşa (n), cemed (n)

buz bağlamak: qeşa girê dayene, qeşa bestene, cemed girê dayene, cemed bestene

buz sarkıntısı: zîpike (m), çemçîlik (n)

buzağı (inek yavrusu): golik, -e; guk, -e

bir yılını doldurmuş olan buzağı: parone

buzağı (manda yavrusu): koc, -e

buzdağı: koyê cemedî (n), aysberg (n)
buzdolabı: dolaba qeşayî (m), dolaba cemedî (m)
büfe: bufa (m)
büğet: sikre (n), sikreyê awe (n), îskele (n)
bükme: tadayîş (n)
bükmek: tadayene
Bükreş: Bûkarest (n)
bükünlü: ante (n), antîye (m)
bükünlü ad: nameyo ante (n)
bükünlü dişil isim: nameyo anteyo makî (n)
bükünlü eril isim: nameyo anteyo nêrî (n)
bükünlü isim:nameyo ante (n)
bülbül: bilbil (n)
bürokrasi: burokrasî (n)
bürokrat: burokrat, -e
bütçe: butçe (m)
bütün: pêro, heme, têde, top
büyük:1)gird, -e; girs, -e;xişn, -e
büyük harf: herfa girde (m)
2)(yaşça veya manevi olarak büyük) pîl, -e
büyük küçük (herkes): pîl û qij, pîl û şenik
büyükana: b. **büyükanne**
büyükanne: b. **nine**
büyükbaba: b. **dede**
büyükbaş: dewar, -e
büyüklük: 1)girdîye (m), girsîye (m), xişnîye (m) 2)pîlîye (m)
büyütmek: 1)gird kerdene, girs kerdene, xişn kerdene 2)pîl kerdene
büzgü: şel (n)

C

Cagliari: Kayleri
Cakarta: Jakarta (m)
cam: cam (n)
camız: b. **manda**
cami: camî (n)
can: gan (n), can (n)
can çekişen: gankêş, -e; cankêş, -e
can çekişme: gankêşîye (m), cankêşîye (m), gankêşî (m), cankêşî (m), gankêşênî (m); gankêşdebîyayîş (n), cankêşdebîyayîş (n), ganîverdebîyayîş (n), ganîverobîyayîş (n), gananverdebîyayîş (n), gangêrîverdebîyayîş (n), giraneyîverdebîyayîş (n), ruhîverdebîyayîş (n), sekerateverdebîyayîş (n), sekeratedebîyayîş (n), sekerate (m)
can çekişmek: gankêş de bîyene, cankêş de bîyene, ganî ver de bîyene, ganî ver o bîyene, ganan ver de bîyene, gangêrî ver de bîyene, giraneyî ver de bîyene, ruhî ver de bîyene, sekerate ver de bîyene, sekerate de bîyene
cam çekmek: b. **canı istemek**
canı istemek: zerrî ... şîyene, madeyê ... şîyene, zerrî ... perrayene, zerrî ... ... waştene, zerrî bijîyayene ..., canê ... ... waştene, madeyê ... ... waştene
Canım üzüm istiyor. (Zerrîya mi şina engure./Zerrîya mi engure şina.)
Canım nar istedi. (Zerrîya mi perray henare.)
canavar: cinawir, -e; ganawir, -e
Canberra: Kanberra (m)
canlı: ganî, -ye; weş, -e; candar, -e; cande (n), canda (m)
cansız: bêgan, -e; bêcan, -e
Caracas: Karakas (n)
Cayenne: Kayen (n)
CD: CD (m)
cebir: cebîr (n) (mat)
Cebrail: Cebraîl (n)
cehennem: cehenem (n)
ceket: 1)çakêt (n), şak (n), setre (n), çoxe (n), kurtik (n) 2)şapik (n) (yünden örülme, boyu ve kolları kısa ceket) 3)(kadın için) qol (n), qolik (n)

ceket ve şalvar: çakêt û şelwarî, şak û şelwarî, şal û şapikî
ceket kolu: astîyê çakêtî/şakî/ setreyî (n)
celp: celb (n)
celp etmek: celb kerdene
celpname: celbname (n)
celse: roniştiş (n)
cemaat: cemat (n)
cemse: cemse (m)
cenk: ceng (n)
cennet: behişt (n), cenet (n)
cep: cêbe (m), tûnike (m)
cep telefonu:telefonê destan (n)
cephane: cebilxane (n)
cepken: qezekî (n)
cerahat: b. **irin**
cerahatli: b. **irinli**
cerahatlenmek:b.**irin toplamak**
cereyan: cereyan (n)
cetvel: cetwel (n)
cevap: cewab (n)
ceviz: 1)goze (m) 2)(sert kabuğuyla birlikte ceviz) kakile (m)
bütün halindeki ceviz içi: kakile (m)
ceviz ağacı: gozêre (m)
ceylan: xezal, -e; ask, -e
Ceylanpmar: Serê Kanîyê (n)
ceza: ceza (m)
ceza mahkemesi: dadgeha ceza (m), mehkemeya ceza (m)
ceza usul hukuku: huqûqê ûsulê ceza (n)
cezaevi: hepisxane (n)
cezai ehliyet: ehlîyetê cezawerdişî (n)
Cezayir: Cezayîr (n)
cezve: cezwe (n)
cımbız: mûçîne (m), qisqance (m), cimbize (m)
cıngıl: b. **çıngıl**
cıvata: cîvata (m)
cıvık: lêzikin, -e; awin, -e
Cibuti: Cîbûtî
cicim: cacim (n)
ciğer: cîgere (m) (b. **akciğer, karaciğer**)
cihet: het (n), cîhet (n)
cilt: cîld (n)
cimri: çimteng, -e; pexîl, -e
cimrilik: çimtengî (m), çimtengîye (m); pexîlî (m), pexîlîye (m); pexîlênî (m)
cimrilik etmek: çimtengî kerdene, çimtengîye kerdene; pexîlî kerdene, pexîlîye kerdene
cin-I: cine (m)
cin-II: cîn (n)
cins: cins (n)
cins ad: nameyo cins (n)
cins isim: nameyo cins (n)
cinsel boşalma: reyayîş (n)
cip: cîpe (m)
civciv: çêlik, -e; lîçik e; leyîr, -e
coğrayfa: cografya (m)
cuma: îne (n), cume (n)
cumartesi: şeme (n), paşêne (n), sift (n)
cumhurbaşkanı: serekkomar, -e
cumhurbaşkanlığı: serekkomarîye (m)
cumhuriyet: komare (m)
cumhuriyetçi: komarperwer, -e; komarwaz, -e
cübbe: cube (n)
cücük (soğan cücüğü): zîlikê pîyazî (n)

cümle: cumle (m)
cümlenin yapısı: awankerdişê cumle
cüzam: xûnav (n), gureyo pîl (n)
cüzdan (para cüzdanı): cizdan (n), qewlix (n), teke (m)
nüfus cüzdanı: cizdanê nufusî (n)
cüzzam: b. **cüzam**

Ç

çabuk: leze (m), çapik
çabukluk:lezîye (m),çapikîye (m)
Çad: Çad
çadır: çadire (m), xeyme (m), xivête (m), kone (m)
çağ:1)b. **zaman** 2)dewr (n) 3)çax (n)
çağırma: vengdayîş (n)
çağırmak: veng dayene
çağla: firinge (m), ceqla (m)
badem çağlası:firinga vame (m)
çağlayan: çirr (n), çirtan (n)
çağrı: vengdayîş (n)
çakal: çeqel, -e
çakı: kardî (m), gilazinge (m)
çakıl:xîç (n), zigar (n), boxar (n), çaxil (n)
çakıllı: xîçin,-e; zigarin –e; boxarin, -e; çaxilin, -e
çakıllık: xîçelek (n)
çakmak-I:adirge (n), çeqmaq (n)
çakmak-II: adire (n) (latînkî de "impetigo")
çakşır: şalî (zh)
çalı:leme (m), leye (m), heje (m), hejike (m)
çalı çırpı: çarî (zh), hejikî (zh), çulî (zh), çulikî (zh), çalî-çirpî (zh), qirçûqale (m), gijûgale (m), birr (n), birrî (zh), birrekî (zh), xirikî (zh)
çalı parçası (küçük ağaç parçası): çule (m), çulik (n), birre (m), birreke (m), percîne (m), qîş (n), qîşik (n), şîl (n)
çalı veya dal parçası (kesilmiş ve yapraksız): çare (m), heje (m), hejike (m)
çalıcık: lemeke (m)
çalışkan: xebatker, -e; şîrtîqer, -e
çalışma:1)xebate (m) 2)xebitîyayîş (n), gureyayîş (n), karkerdiş (n), şuxulîyayîş (n)
çalışma bakanlığı: wezaretê karî (n)
çalışmak: xebitîyayene, gureyayene, kar kerdene, şuxulîyayene
çalışmak istememek: (mecazî) kelame tadayene
çalıştırma: xebitnayîş (n), gurenayîş (n), şuxulnayîş (n)
çalıştırmak:1)xebitnayene,2)gurenayene, 3)şuxulnayene
çalkalama: taçarnayîş (n), çelqnayîş (n)

(dışarıya dökmeksizin) **çalkalama**: çelqiznayîş (n)
çalkalamak-I: taçarnayene, çelqnayene
(dışarı dökmeksizin) **çalkalamak**: çelqiznayene
çalkalamak-II: b. **kalburlamak**
çalkalanma:ameyîştaçarnayîş (n), ameyîşçelqnayîş (n)
(dışarıya dökmeksizin) **çalkalanma**: çelqizîyayîş (n)
çalkalanmak-I: ameyene taçarnayene, ameyene çelqnayene
çalkalanmış olan:taçarnaya (m), taçarnayîye (m), taçarnaye (n)
(dışarı dökmeksizin) **çalkalanmak**: çelqizîyayene
çalkalanmak-II: b. **kalburlanmak**
çalma-I (zil vs.):cinitiş (n), cenayîş (n), pirodayîş (n)
çalma-II (koyu pekmez): çalma (m), helawa huşke (m), aqît (n)
çalmak (zil vs.): cinitene, cenayene, piro dayene
çamaşır: kincnêşuta (m), cilnêşuta (m), çamaşir (n)
çamaşır günü:roja kincan (m), roja cilan (m), roja çinayan (m), roja pirênan (m)
çamaşır leğeni: leganê kincan (n), leganê cilan (n)
çamaşır makinesi: makînaya kincşutişî (m), makînaya cilşutişî (m)
çamaşır sepeti:sela kincan (n), sela cilan (m)
çamaşır yıkama ve yıkanma zamanı: şûy (n), robar (n), dilavî (n)
çamur: çamure (m), lince (m)
cıvık çamur: linc û lêze (m)
çamurlu: çamurin, -e
çamurlu yer: çol (n)
çanak anten: tewqe (m), tewqa satelîtî (m), çanaq (n)
çanta: çente (n)
el çantası: çenteyê destan (n)
kol çantası: çenteyê polî (n)
küçük çanta: çentik (n)
sırt çantası: çenteyê piştî (n)
çap: çape (m) (mat)
çapa: kulbe (n), yewfek (n), eşfe (n), binkol (n), tevrik (n)
çapak: pilîşk (n), şilor (n), zîç (n), lîç (n)
çapaklanmak: pilîşk girewtene, şilor girewtene, şilor dayene zîç kerdene, lîç kerdene
çapalamak: kulbe kerdene
çaput: girrêş (n), pot (n), potik (n), paçik (n), kort (n), kinc (n), pînik (n), qilçik (n), çaput (n)
çare: çare (n)
çaresiz: bêçare (n), bêçara (m), bêçarîye (m)
çarık: çarix (n)
çarık bağı: bendê çarixî (n), arozî (m), şimûndî (m)
çarık burnu: pirnosê çarixî (n), pozikê çarixî (n), tujikê çarixî (n), zumburê çarixî (n)
çark: çerx (n)
çarpan: reykîker (n) (mat)
çarpı: reykî (n) (mat)
çarpı işareti: nîşanê reykî (n)

çarpılan: reykîbîyaye (n) (mat)
çarpım: reykîye (m) (mat)
çarpım tablosu: tabloyê reykîye (n) (mat)
çarpışma: 1)pêroginayîş (n) 2)pêrodayîş (n)
çarpışmak:1)pêro ginayene 2)pêro dayene
çarpma: reykîkerdiş (n) (mat)
çarpma işareti: nîşanê reykî (n) (mat)
İki kere iki dört eder. (Di rey di, keno çar.) (2x2= 4)
çarpmak: reykî kerdene (mat)
çarşaf: çarşefe (m), çale (m), şale (m)
yatak çarşafı:çarşefa doşekî (m)
çarşamba: çarşeme (n)
çarşı: sûke (m)
Çat: Çat (n)
çatal: çetale (m)
çatı: serban (n), çatî (n)
çatı katı: qatê serbanî (n), tebeqê serbanî (n)
çatışma: 1)pêrodayîş (n) 2)pêkewtiş (n), têkewtiş (n), yewbînîkewtiş (n)
çatışmak: 1)pêro dayene 2)pêkewtene, têkewtene, yewbînî kewtene
çatkı: qundax (n), çatme (n)
çatkı bağlamak: qundax bestene, çatme bestene
çatkı çatmak: b. **çatkı bağlamak**
çatlama-I (deri vb. için): terikîyayîş (n), şeqîyayîş (n), qelişîyayîş (n), raqilaşîyayîş (n), qeşirîyayîş (n), fetiqîyayîş (n)
çatlama-II (kemik vb. için): derizîyayîş (n), teriqîyayîş (n)
çatlama-III (ölme):bacîyayîş (n), rabacîyayîş (n)
çatlamak-I (deri vb. için): terikîyayene, şeqîyayene, qelişîyene, raqilaşîyene, qeşirîyayene, fetiqîyayene
çatlamak-II (kemik vb. için): derizîyayene, teriqîyayene
çatlamak-III (ölmek): bacîyayene, rabacîyayene
çatlatma (kemik vb. için): derizнayîş (n), teriqnayîş (n)
çatlatmak-I (deri vb. için): teriknayene, şeqnayene, qelişnayene, raqilaşnayene, qeşirnayene, fetiqnayene
çatlatmak-II (kemik vb. için): deriznayene, teriqnayene
çatlatmak-III (ölmesine neden olmak): bacnayene, rabacnayene
çatma: b. **başörtüsü**
çavdar: şilêl (n), çewder (n)
çavlan: çirr (n), çirtan (n)
çay-I: çay (m)
çay bardağı: bardaxa çay (m), şuşeyê çay (n)
çay kaşığı: koçika çay (m)
çay-II: lay (m), çem (n)
kuruyan çay: laya ziwaye (m)
çaydanlık: çaydane (m)
çayevi: çayxane (n)
çayhane: çayxane (n)
çayır: merge (m), çere (n)
Çayırlı: Mose
çayırlık: merguze (n)
çebiç: tuşk, -e; tiştîrî (n), gîsk (n)

Çeçenistan: Çeçenîstan (n)
çek: çek (n)
Çek Cumhuriyeti: Çekîstan (n)
çekecek: kerate (n), çekecax (n)
çekel (üvendirenin ucundaki yassı demir):lewde (n), pistîya misasî (m)
çekememezlik: b. **çekemezlik**
çekemezlik: çimesîyayî (m), çimesîyayîye (m), çimbarnêbîyayeyî (m), çimbarnêbîyayeyîye (m), çimbarnêbîyayeyênî (m), çimetengî (m), çimetengîye (m), çimetengênî (m), hesûdî (m), hesûdîye (m), mûzirî (m), mûzirîye (m), mûdîyî (m), pexîlî (m), pexîlîye (m)
çekememek: çimesîyayî kerdene, çimesîyayîye kerdene, çim bar nêbîyene, çimê ... bar nêbîyene; çim bar nêdayene, çimê ... bar nêdayene, çimê ... teng bîyene, çimetengî kerdene, çimetengîye kerdene, çimetengênî kerdene, hesûdîyayene, hesûdî kerdene, hesûdîye kerdene, mûzirî kerdene, mûzirîye kerdene, mûdîyî kerdene, pexîlî kerdene, pexîlîye kerdene, qehirîyayene, ... ra qehirîyayene, teqayene, ... ra teqayene, baxizîyayene, celîyayene, ... ra celîyayene
Felat Korja'yı çekemiyor. (Felat Korja ra celîyêno.)
çekiç: çakuç (n), çakut (n)
çekilmek: ancîyayene
yerin altından çekip çıkarılmak: werancîyayene
çekim: antiş (n)
çekirdek:dendike (m), bezra (m)
çekirge: kulî (n), mele (n), peqpeqok (n), çekçeko (n)
çekmek: antene
çekip gitme: radayîş (n), ragêrayîş (n)
çekip gitmek: radayene, ragêrayene
"Hela day, mi serey xwi girot û ez **ragêraynî**
Hela day, ez dew ra vecîyaynî" (Deyîra Gidîyan)
yerin altından çekip çıkarmak: werantene
çekü: çîte (m), çîtike (m)
çekül: b. **şakul**
çelgi: şutike (m)
çelik (kısa değnek veya dal):çel (n), çulik (n), çemçe (n), çemçik (n)
Çelikhan: Çêlikan (n)
çelmik: qisle (n), qislik (n), xiz (n), zingire (n)
çeltik: çeltug (n)
çember: çember (n)
Çemişgezek: Çemişgezek (n)
çene: çene (n)
alt çene: çeneyo binên (n)
üst çene: çeneyo serên (n)
çengel: çengal (n)
ot - burma işinde kullanılan bir çeşit çengel: qîçik (n), çengal (n)
çengellemek: çengal kerdene, çengal tavistene, çengal piro kerdene
Kapıyı çengelle! (Berî çengal bike!/Çengalê berî tafîne!/Çengalê berî piro ke!)

çengelli: çengalin, -e
çengelliğne: fîrkete (m)
çepçevre: b. **çepeçevre**
çepeçevre:çarqirnî (n), çarkenar (n)
çeper: b. **çit**
çeper kapısı: b. **çit kapısı**
çepiç: tuşk, -e; tiştîrî (n), gîsk (n)
çerçeve: çarçewa (m)
çerçöp: qirşûqale (m), qirş-qale (m), çop-çelax (n)
Çermik: Çêrmûge (m)
çeşit:1)bêj (n), çeşît (n) 2)hawa (n)
çeşitkenar üçgen:hîrêgoşeyo çeşîtkenar (n)
çeşme: hênî (n)
boru ve oluk gibi şeylerden veya yüksekçe bir yerden akan çeşme: çirre (m)
çeviren (tercüme eden): tadayox, -e; çarnayox, -e; tercumekerdox, -e
çeviri: çarnaye (n); çarnaya (m), çarnayîye (m); tadaye (n); tadaya (m), tadayîye (m); tercume (n, m)
çevirme-I: agêrnayîş (n), açarnayîş (n), gêrnayîş (n), çarnayîş (n), tadayîş (n), çerixnayîş (n), dêmdayîş (n), qelibnayîş (n), fetilnayîş (n)
çevirme-II (tercüme etme): çarnayîş (n), tadayîş (n), tercumekerdiş (n)
çevirmek-I: agêrnayene, açarnayene, gêrnayene, çarnayene, tadayene, çerixnayene, dêm dayene, qelibnayene, fetilnayene
çevirmek-II(tercüme etmek):çarnayene, tadayene, tercume kerdene
çevre: dorûver (n), derûdor (n), dorme (n), derûdorme (n), çorşme (n), norî-orî
çevre bakanlığı: wezaretê dorûverî (n), wezaretê dormeyî (n)
çevrimdışı: girênêdaye (n) (TE)
çevrimiçi: girêdaye (n) (TE)
çeyiz: cêz (n)
çıban: sûrbine (m), kunêre (m), kergane (m), kule (m)
çığ: aşît (n), vewrês (n)
çıkan: vejîyaye (n) (mat)
çıkarılan: vete (n) (mat)
çıkarılmak: ameyene vetene
çıkarma: vetiş (n) (mat)
çıkarma işareti: nîşanê kêmekî (n) (mat)
Ondan sekiz çıkarsa iki kalır. (Des ra heşt vejîyo, maneno di.) (10-8= 2)
çıkarmak: vetene
çıkık: 1)caravejîyaye (n), caravejîyaya (m), caravejîyayîye (m) 2)reyaye (n), reyaya (m), reyayîye (m)
çıkma-I: vejîyayîş (n)
çıkma-II (kol, ayak vb. için): caravejîyayîş (n), reyayîş (n)
çıkmak-I: vejîyayene
çıkmak-II (kol, ayak vb. için): cara vejîyayene, reyayene
çıldırmak: b. **delirmek**
Çınar: Çinar (n)
çıngıl (salkım parçası, küçük salkım): qanqile (n), zanqile (n),

cingil (n), cirtim (n), tilm (n), tilmik (n)

çıplak: rut, -e; zit, -e; bana (m), bane (n), viran, -e; tazî, -ye; çulf, -e; çîplax, -e

çıra: çila (m)

çıranın konduğu yer: çiladane (m)

çırçıplak: b. **çırılçıplak**

çırılçıplak: rutûrepal, -e; rut-repal, -e; zit-bulit, -e; zilut, -e; bane û banqilîz, -e; zit-bana (m), zit-bane (n); vitûviran, -e; çîp-çîplax, -e

çırpı: qirçe (m), qirçike (m), qurçine (m), peje (m), pejike (m), çirpî (m), xirik (n)

çıtçıt: çitpite (m), çirtike (m)

çiçek:vile (m), vilike (m), çîçege (m)

çiçek (hastalığı): awleyî (zh)

çiçek çıkarmak: awleyî vetene

çiçek gibi hastalıklardan sonra yüzde kalan yara izi:derne (n)

çiçekbozuğu: awleyin, -e; derneyin, -e

çift: 1)çute (m) 2)cita (m) 3)cite (m) 4)zewnce (m) 5)cinî û mêrde, cinî-mêrde

bir çift ayakkabı: yew citaya solan

çift en: diver (n)

çift en kumaş: qumaşo diver (n), fasuno diver (n)

çift sayı (2, 4, 6...):çuthûmare (m)

çift sürme veya döven sürme esnasında öküzün yürümek istememesi: kelametadayîş (n)

çift sürmek: cite kerdene

çift zamanı: wextê cite (n)

sonbaharda erken sürülen çift: çirpoz (n), xubar (n), xirok (n)

sonbaharda geç sürülen çift: cemednaye (n)

sonbaharda sürülen çift: payîze (n)

tek ve çift: tek û çut (mat), zewnc û fert; zewnc û tek

çiftçi: citkar, -e; cityer, -e

bir çiftçinin bir çift öküzle bir günde sürebileceği arazi: cityer (n)

çiftçilik: citkarîye (m), citkarî (m); cityerîye (m), cityerî (m)

çiftlik: çewlîg (n)

çiğe: kakila goze (m), dendika goze (m); dendika vame (m)

çiğköfte: çîgkufte (n), çîg (n)

çiğneme: cutiş (n), cawitiş (n)

çiğnemek: cutene, cawitene

çikolata: çîkolata (m)

çikolatalı: çîkolatayin, -e

çile (iplik vb. çilesi): gaje (m), fitîle (m), maşla (m)

çilek: çîlege (m)

çilek bitkisi: çîlegêre (m)

çim: çîm (n), çere (n)

çimen: çere (n), çayîr (n), çerepuz (n)

çimenlik: merguze (n)

Çin: Çîn (n)

çir (kurutulmuş kayısı): çîre (m), eşbabî (m), basmecîye (m), basmecî (m), tole (m), mişmişa huşkkerda (m), mişmişa huşkkerdîye (m)

çiriş: şîrêz (n)

çirişotu: gulike (m), hêluge (m)

çirkin:bexûd, -e; qefçil, -e; pîs, -e; bêrûçik, -e
çisinti: rişîş (n)
çiş: mîze (m)
çit-I: perçîn (n), çeper (n)
çit kapısı: çarber (n), caxe (m), berge (n),berenge (n), şerte (n), bestike (m), neqeb (n)
çit-II (başörtü): çîte (m), çîtike (m)
çitar: b. **çitari**
çitari: çîtare (n)
çitlembik: qizbane (m)
çitlembik ağacı: qizbanêre (m), vinişkêre (m)
çivi: mix (n), bismar (n)
çivi çakmak: mix kutene, mix ... de kutene, mix kuwayene, mix ... de kuwayene, mix pira kuwayene, mix ... ro dayene, mix ... ro kuwayene, bismar kutene, bismar ... de kutene, bismar kuwayene, bismar ... de kuwayene, bismar ... ro dayene
çivilemek: mix kerdene, bismar kerdene
çiy: awî (m)
çiy düşmek: awî kewtene
çizgi: xêze (m), xete (m)
bölü çizgisi: xêza parekî (m) (mat)
çizi: 1)b. **çizgi** 2)(saban ya da pulluğun açtığı iz) xete (m), xeta cite (m), hagose (m)
çizme: cizme (n)
çoban: şiwane (n), şiwana (m), şiwanîye (m)
buzağı çobanı: golikwan, -e
buzağı çobanlığı: golikwanîye (m), golikwanî (m)
kuzu çobanı: verekwan, -e; selxvan, -e
oğlak çobanı: bizêkwan, -e; selxvan, -e
çobanlık: şiwaneyîye (m), şiwaneyî (m), şiwanetî (m)
kuzu çobanlığı: verekwanîye (m) verekwanî (m), selxvanîye (m), selxvanî (m)
oğlak çobanlığı: bizêkwanîye (m), bizêkwanî (m), selxvanîye (m), selxvanî (m)
çocuk: gede (n), geda (m); zak (n), zaka (m); leyîr, -e; doman, -e; qeçek, -e; qic, -e; put, -e; tut, -e; lorik, -e; eyel, -e; mindal, -e
ailede ilk çocuk: gilçije (n), gilçija (m); nuxrî (n), pîzeyo verên (n)
ailede son çocuk: qulpê peyî (n), (mecazî) efara (m)
çocuğu olmayan: ocaxkor, -e
çoğul: zafhûmar, -e
çoğul ad:nameyo zafhûmar (n)
çoğul isim:nameyo zafhûmar (n)
çoğunluk: zafane, zafêrîye, vêşane, bolkî
çok: zaf, -e; bol, -e; zîyade, gelek, xeylê, vêşî
çok fazla: derya, gumra, bolage, keremate, hekmete, dinya Homayî
çoktan: rewna, rew ra
çoktan beri: rewna, rew ra
en çok: tewr zaf, tewr bol, tewr zîyade, tewr vêşî

çokgen: zafkenar (n)
çopra (balık kılçığı): dasî (n), dasîyê masî (n), dasok (n), telîyê masî (n), caxe (m)
çopur: awleyin, -e; derneyin, -e
çorak: şorax (n)
çorap: gore (n), gewre (n), kurik (n), punc (n), puç (n)
çorap bağı: 1)(yün veya kıldan yapılma) arozî (m), şimûndî (m) 2)bendê gewreyan/kurikan/puncan/puçan (n), layê gewreyan/kurikan/puncan/puçan (n)
külotlu çorap: tumangewreyî (zh)
naylon çorap: cangewre (n), gewreyo/kuriko/punco/puço naylonên (n)
çorba (tahıldan yapılan çorba veya yemek): germî (m), şorba (m), şorbike (m)
mercimek çorbası:mişewşî (m)
çökelek: toraq (n), tantûr (n)
çökelekli: toraqin, -e
çöl: çol (n)
çömlek: dêze (m), dêzike (m)
büyük çömlek: zape (m), qerxine (m)
çöp:1)qirş (n), qirşik (n), dasik (n), zelik (n) 2)çop (n)
çöp kutusu: qutîya çopî (m)
çörek: çorege (m), kilînca (m)
bir çeşit çörek: keta (m)
çörten: çirre (m), çiraneke (m)
çözme (sorun vb. için): çarekerdiş (n), helkerdiş (n)
çözmek (sorun vb. için): çare kerdene, hel kerdene
çözüm: hel (n), çare (n), rayîr (n)
çözüm bulmak: çare dîyene, çare vînayene, rayîr dîyene, rayîr vînayene
çubuk: 1)(uzun ağızlık): taxim (n), darê cixarî (n), uşîre (m) 2)(binanın çatısını kaplamakta kullanılan): çirpî (m)
ucu sivriltilip daha çok yeraltından bir şey çıkarmakta kullanılan çubuk: qarse (n), kulmetîn (n)
ucu sivriltilmiş çubuk ve bununla oynanan bir çocuk oyunu: erdeş (n), mîyîn (n), pîj (n), pîjik (n), gulçan (n)
çuha: çuxe (n)
çuhacı: çuxedar, -e
çuhadar: çuxedar, -e
çukur: çale (m), korte (m)
küçük çukur: çalike (m), kortike (m)
çul (palanın altında hayvanın sırtına örtülen çul): sercil (n), palas (n)
çulha: b. **dokumacı**
çuval: ciwal (n)
çuvalın ağzını dikmek, çarık ve çorap bağlamak vb. için kullanılan kıldan yapılma ip: arozî (m), şimûndî (m), dezî (m)
çuvaldız: goçîne (m)
çük (çocuk dilinde): bilo (n), bilik (n), çulik (n), cucik (n)
Çüngüş: Şankuş (n)
çünkü: çunke, çike

D

dağ: ko (n)
sıradağlar: sîlsîlaya koyan (m)
yüksek dağ: koyo berz (n)
dağlı: koyî, -ye; kovî, -ye
daha: 1)b. **henüz** 2)hîna
Kız senden daha çok biliyor. (Kêneke to ra hîna zaf zana.) 3)daha 4)dahîna 5)-tir.(sf), -êr (sf) 6)-na (sf)
Sen ondan daha çok biliyorsun. (Ti ey ra zaftir/zafêr zanî.)
İki kitap daha getir. (Dina kitaban bîyare.)
Bir gün daha burada kal. (Rojêna tîya bimane.)
daima: tim, timûtim, daîma
daire: dayîre (n) (mat)
Dakar: Dakar (n)
dakika: deqa (m)
Dakka: Dakka (m)
dal: şax (n), gil (n), lejg (n)
dalak: silperz (n), serpez (n), helpez (n)
dalga: pêl (n)
dalga boyu: dergîya pêlî (m)
dalga yüksekliği:berzîya pêlî (m)
dama: dame (n)
damak: asmênê fekî (n), aşmaqê fekî (n)
damar: damare (m), reya (m)
damat: zama (n)
damla: dilope (m), çilke (m)
dana: mozik,-e
danışma: mişewre (n)
danışma toplantısı yapmak: mişewre viraştene
danışmak: mişewre kerdene
danışman: mişawîr, -e, şêwirmend, -e
danışmanlık:mişawîrîye (m), şêwirmendîye (m)
Danimarka: Danîmarka (m)
dantel: tentene (n)
dantel iğnesi: b. **tığ**
dantel ipliği yumağı: b. **kuka**
dantela: b. **dantel**
dar: 1)teng, -e; 2)kêmver, -e
dar açı: tenghoke (m)
dar açılı: tenghokin, -e
dar açılı üçgen: hîrêgoşeyo tenghokin (n)
dara: ebre (n), dara (m)
darbe: derbe (m)

darp yarası: birîna derbe (m)
dardağan: teye (m)
dardağan ağacı: teyêre (m)
dargın: heridan, -e; heridîyaya (m), heridîyayîye (m), heridîyaye (n), cigirîyaya (m), cigirîyayîye (m), cigirîyaye (n), miradîyaya (m), miradîyayîye (m), miradîyaye (n), cellûdîyaya (m), cellûdîyayîye (m), cellûdîyaye (n), qehirîyaya (m), qehirîyayîye (m), qehirîyaye (n), hêrsbîyaya (m), hêrsbîyayîye (m), hêrsbîyaye (n)
dargınlık: 1)herid (n), cigir (n), hêrs (n) 2)miradîyayeyî (m), miradîyayeyîye (m), cellûdîyayeyî (m), cellûdîyayeyîye (m)
darı: gilgil (n), korek (n)
darı çeşitleri: sûrek (n), koreko sûr (n), koreko sîya (n), koreko sipî
darıdan yapılan bir çeşit çorba veya tatlı: simîrî (m), simîdî (m)
darılmak: heridîyayene, cigirîyayene, miradîyayene, cellûdîyayene, qehirîyayene, hêrs bîyene
darıltma: heridnayîş (n), cigirnayîş (n), miradnayîş (n), cellûdnayîş (n), qehirnayîş (n), hêrskerdiş (n)
darıltmak: heridnayene, cigirnayene, miradnayene,cellûdnayene, qehirnayene, hêrs kerdene
dava: dewa (m)
davacı: dewaker, -e
davalı: dewayin, -e
davet: silayîye (m), dawet (n)
davet etme: silayîkerdiş (n), dawetkerdiş (n)
davet etmek: silayî kerdene, dawet kerdene
davetiye: silayîname (n), dawetname (n)
davetli: silayîbîyaye (n), silayîbîyayîye (m); dawetbîyaye (n), dawetbîyaya (m)
davetname: silayîname (n), dawetname (n)
dayak atmak: (mecazî) tîmar kerdene
dayanışma: piştîyayewbînangirewtiş (n), piştîdayîşyewbînan, destdayîşyewbînan, destayewbînan girewtiş (n), hetêyewbînankerdiş (n)
dayı: xal (n)
dayı (hitap hali): xalo
dayı karısı: xalcinî (m), xalcinîye (m)
dayı karısı (hitap hali): xalcinî
dayı kızı: xalkêna (m), kêna xalî (m)
dayı oğlu:xalîza (n), lajê xalî (n)
dayızade: b. **dayı oğlu, dayı kızı**
de: zî, kî
Ben de yiyorum sen de. (Ez zî wena ti zî./Ez kî wena ti kî.)
-de: 1)...de (pd)
O evdedir. (O keye de yo.)
Oğlan evdedir. (Lajek keye de yo.)
2)di ... de
"Xerc kero yew dirheme kamo temam,

Yo hevalê min **di** cennet **de** mudam." (Mela Ehmedê Xasî)
"Yew bido yew dirheme b' qelbo şedîd
Zey **di** Bedr û hem Huneyn **de** bo şehîd." (Mela Ehmedê Xasî)

dede: kal (n), kalik (n), bawkal (n), pîrik (n), bapîr (n), pîrbab (n), pîrbav (n)
defa: b. **kez**
defter: defter (n)
değer: erje (m) (mat), rûmet (n), qîymet (n) (mat)
değerli:erjaya (m), erjaye (n);hêca (n), hêcaye (m); rûmetin, -e
değirmen: arê (n)
değirmenci: arêwan, -e; asvançî, -ye; qeraş, -e
değişme: vurîyayîş (n), bedilîyayîş (n)
değişmek: vurîyayene, bedilîyayene
değiştirme: vurnayîş (n), bedilnayîş (n)
değiştirmek: vurnayene, bedilnayene
Değiştir!
(Bivurne!/Bibedilne!)
değnek: 1)şewte (m), mole (m), uşîre (m), şerqatî (m), şelbûte (m) 2)çuwe (n), çu (n), darik (n), sardeste (n)
dek (-e dek): heta, hetanî
Akşama dek dur. (Heta şan vinde./Hetanî şan vinde.)
Köye dek git. (Heta dewe şo./ Hetanî dewe şo.)
dekagram: dekagram (n)
dekametre: dekametre (n)
dekan: dekan, -e
dekanlık: dekanîye (m)
dekar: dekar (n)
Delhi: Delhî
deli: gêj, -e; xînt, e; bom, -e; xêx, -e; delu, -ye
delik: qule (m), lane m)
burun deliği: qula zincî (m), qula vinî (m), qula pirnike (m), qula kepuge (m)
küçük delik: qulike (m), lanike m)
delilik: gêjîye (m), xînîye (m); bomîye (m), bomênî (m); xêxîye (m), deluyîye (m)
delirmek: gêj bîyene, xînt bîyene, bom bîyene, xêx bîyene, delu bîyene, hişê xo vila kerdene, aqil pernayene, aqil firnayene, aqil vîndî kerdene
delirtmek: gêj kerdene, xînt kerdene, bom kerdene, xêx kerdene, delu kerdene
deme: vatiş (n)
demeç: beyanat (n)
demek: vatene
demet: 1)girze (n) 2)qevde (m)
demir: asin (n)
demir testeresi: birrekasin (n), birrekê asinî (n)
demirden yapılma: asinên, -e
demirci: asinkar, -e
demircilik: asinkarîye (m)
demirli: asinin, -e
demlik:çaydane (m),demlige (m)
demokrasi: demokrasî (n)
demokrat: demokrat, -e
demokratik: demokratîk, -e

-den: ... ra (pd)
Köyden geldi. (Dewe ra ame.)
den başka: 1)ra teber
Bu işten başka da işlerimiz var. (Nê karî ra teber zî karê ma estê.)
2)bê ...
Senden başka herkes gelmişti. (Bê to herkes amebî.)
3)xeyrê ..., xeyrja
Senden başka hiç kimse bilmiyor. (Xeyrja to çi kes nêzano.)
4)ra qederî
Senden başka hiç kimse söylemiyor. (To ra qederî çi kes nêvano.)
5)xêncê
Senden başka herkes gelmişti. (Xêncê to herkes amebî.)
6)bêxeyra, bêxeyja
Senden başka kimse yazmadı. (Bêxeyja to kesî nênuşt.)
7)ra wet
Ondan başka hiç kimse gelmedi. (Ey ra wet çi kes nêame.)
-den beri: 1)cêko 2)-na 3)... ra nat, 4)o yo no yo, a ya na ya
dünden beri: vizêrna
geçen yıldan beri: parna
-den konuşmak:b. **bahsetmek**
-den öte: ra wet
-den sonra: ra dima, ra dime, ra pey, ra tepîya
-den yapılma: -ên
demirden yapılma: asinên, -e
deneme: ceribnayîş (n)
denemek: ceribnayene
denetleme: kontrol (n), teftîş (n)
denetlemek:kontrol kerdene, teftîş kerdene
deniz:derya (n), behr (n), dengiz (n)
denizin yüzü: serê deryayî (n)
kapalı deniz:deryayo girewte (n)
denizaltı: bota binawe (m)
denizatı: estorê deryayî (n)
denk: 1)hinkuf, -e 2)hemver, -e; hember, -e
Sen onun dengi değilsin. (Ti hinkufê ey nîyê.)
depo: depo (n)
silah deposu:depoyê çekan (n), depoyê sîlehan (n)
deprem:erdlerz (n),binbilerz (n), bunlerz (n), lerze (m), zelzele (n)
deprem dalgası:pêlê erdlerzî (n)
deprem merkezi:merkezê erdlerzî (n)
deprem odağı: merkezê erdlerzî (n)
derbent: b. **geçit**
dere: dere (n)
kuruyan dere: dereyo ziwa (n)
derece: derece (m)
derecik: dereyek (n), çirreçe (n)
dergi: kovare (m)
deri: çerm (n), çerme (n), poste (n), postik (n)
deri ceket: çakêto/şako/setreyo çermên (n), çakêto/şako/setreyo sextîyanên (n)
deriden yapılma: çermên, -e; sextîyanên, -e
kuru deri: çekur (n)
derin: xorîn, -e; kûr, -e
derinlik: xorînîye (m), xorînênî (m), kûrîye (m)

derleme: 1)arêkerdiş (n) (TE) 2)arêkerde (n), arêkerda (m), arêkerdîye (m)
derlemek: arê kerdene
derlenme: arêbîyayîş (n)
derlenmek: arê bîyene
derleyen: arêkerdox, -e
derleyici: arêker (n) (TE)
derman: derman (n), daru (n)
dermansız: bêderman, -e; bêdaru, -ye
dernek: komele (m)
ders: derse (m)
dershane: dersxane (n)
Dersimli: dêrsimij, -e
derslik: dersxane (n)
dert: derd (n), kul (n)
derdine düşmek: 1)kewtene derdê ...
O camnm derdine düşmüş. (O kewto derdê ganê xo.)
2)tewa ... girewtene
O para derdine düşmüştü. (Ey tewa pereyan girewtibî.)
3)bilî ... bîyene
O hastalığının derdine düşmüş. (O bilî nêweşîya xo bîyo.)
4)kewtene etira...
Sen çocuklarının derdine düşmüşsün. (Ti kewta etira domananê/qicanê xo.)
dert edinmek: xo rê derd kerdene
dert etmek: b. **dert edinmek**
dert sahibi: wayîrê derdî (n), wayîra derdî (m)
dertli: derdin, -e; derdnak, -e
dertsiz: bêderd, -e
desen: desen (n)
desenli: desenin, -e
desensiz: bêdesen, -e
desigram: desîgram (n)
desimetre: desîmetre (n)
desimetrekare:desîmetrekare (n)
destan: destane (m)
destansal: destankî
deste: 1)(kılıç vb. için) deste (n), destik (n), dim (n), qebza (m), qevde (m) 2)qevde (m)
destek: destek (n)
destekleme: piştîgirewtiş (n), piştîdayîş (n), destdayîş (n), destgirewtiş (n), hetkerdiş (n), destekkerdiş (n) (TE)
desteklemek: piştî girewtene, piştî dayene, dest dayene, dest girewtene, het kerdene, destek kerdene
deve: deve (n), deva (m), lok (n), arwana (m)
deve yavrusu: torim, -e
devekuşu: eleyle (m)
devir: dewr (n), çax (n)
devirme: dêmdayîş (n), qelibnayîş (n)
devirmek: dêm dayene, qelibnayene
devlet: dewlete (m)
devlet bakanlığı: wezaretê dewlete (n)
devlet başkanı:serekdewlet, -e
devletler genel hukuku: huqûqê pêroyî yê dewletan (n)
birleşik devletler: dewletê yewbîyayeyî (zh)
devletlerarası: mîyandewletan

devletlerarası hukuk: huqûqê mîyandewletan (n)
devletlerarası özel hukuk: huqûqê arizî yê mîyandewletan (n)
devrilmek: dêm dîyayene, qelibîyayene
devrim: şoriş (n)
devrimci: şorişgêr, -e
devrimcilik: şorişgêrî (m), şorişgêrîye (m)
deyim: 1)îdyom (n), tebîr (n) 2)qewl (n)
Eskilerin deyimiyle...(Bi qewlê verênan ...)
dış: teber (n), ber (n)
dış açı: teberhoke (m)
dış açılı: teberhokin, -e
dış kapı: berê teberî (n)
dışa vurmak: teber dayene
dışarı: teber (n), ber (n)
Dışarı çıktım. (Ez kewtane ber./Ez vejîyaya teber.) (yarada biriken irin veya kanı)
dışarı akıtmak: ber kerdene, der kerdene
dışarıya çıkarmak: ber kerdene, teber kerdene, vetene teber
Okuldan dışarıya çıkar! (Mekteb ra ber ke!)
dışarıda: teber ra
dışarıdan: teber ra
dışbükey: konveks
dışkı: 1)gî (n) 2)(çocuk dilinde) eke (m)
insan veya hayvanın cıvık dışkısı:rêxe (m), rêxtike (m), rîtike (m); vijike (m), virike (m)
kuş dışkısı: zîrç (n)
dibek (içinde bulgur vb. dövülen büyük havan): hewane (m), cirne (m), dinge (m), soqî (m)
dibek tokmağı: konîyê cirne (n), desteyê cirne (n), darê dinge (n), darkut (n), darkutik (n), darsoqî (n), darhewan (n), toqmaq (n)
Dicle: Pîran (n)
difteri: dîfterî (m)
diğer: bîn, -e
dijital: dîjîtal, -e
dik: tîk, -e
dik açı: tîkhoke (m)
dik açılı: tîkhokin, -e
dik açılı üçgen: hîrêgoşeyo tîkhokin (n)
dikdörtgen: tîkgoşe (n)
diken: telî (n)
diken (dikiş diken): deştox, -e
dikenli: telîyin, -e
dikey: tîkane
dikici: deştox, -e
dikili (dikilmiş olan): deşta (m), deştî (m),deştîye (m), deşte (n)
dikilme: derzîyayîş (n), ameyîşdeştiş (n)
dikilmek: derzîyayene, ameyene deştene
dikim: deştiş (n)
dikiş: deştene (m), teyle (m)
dikiş atma: teylîpirodayîş (n)
dikiş atmak: teylî piro dayene
dikiş çizgisi: xeyt (m)
dikiş dersi: dersa deştene (m)
dikiş makinesi: makînaya deştene (m), makînaya deştişî (m)
dikişle çizgi çizmek: xeyt kerdene

dikişle çizgi çizerek süslemek: xeyt kerdene
dikişçilik: deştoxî (m), deştoxîye (m), deştoxênî (m)
dikişsiz:1)nêdeşta (m), nêdeştîye (m), nêdeşte (n) 2)bêdeştene
dikkat: bale (m), dîqet (n); baldarî (m)
dikkat çekici: balkêş, -e
dikkate değer: balkêş, -e
Sen dikkat et. (Ti bala xo bide./Ti bala xo ser ne.)
diklik: tîkîye (m), tîkî (m)
dikme-I: deştiş (n)
dikme-II: ronayîş (n), karitiş (n)
dikmek-I: deştene
çarık dikmek:çarix/çarixî deştene
dikmek-II: ronayene, karitene
diktatör: dîktator, -e
diktatörlük: dîktatorîye (m)
diktirme-I: dayîşdeştiş (n)
diktirme-II:dayîşronayîş (n), dayîşkaritiş (n)
diktirmek-I: dayene deştene
çarık diktirmek: çarix/çarixî dayene deştene
diktirmek-II: dayene ronayene, dayene karitene
dil: ziwan (n)
dilbilgisi: gramer (n)
dilekçe:waştişname (n), erzuhal (n)
dilek-şart kipi: raweya şertî (m)
-di'li geçmiş zaman:demo vîyarteyo dîyar (n)
dilim: dîlime (m), lete (n)
bir dilim ekmek: yew leteyê nanî
din: dîn (n)
dinç: xosero, pêt, -e; gewz, -e; çust, -e; xo dest de
dinç olmak: xosero bîyene, pêt bîyene, gewz bîyene, xo dest de bîyene
Şarîbane yaşlanmıştı ama henüz dinçti. (Şarîbane pîr bîbî la hema pêt bî.)
Roşno yaşlanmıştı ama dinçti. (Roşno kal bibi la gewz bi.)
Sînaye yaşlanmıştı ama dinçti. (Sînaye bibi kokim labelê xo dest de bi.)
dink: dinge (m)
dinleyici: goşdar, -e; goşdaritox, -e; goşdayox, -e
dinleyicilik: goşdarîye (m); goşdarî (m); goşdarênî (m)
dip: bin (n)
dibi tutmak (tencere vb. için): bin girewtene
diploma: dîploma (m), şehadetname (n)
direk: kêran (n), şirît; maxe (m), pirde (m), çuwe (n), cisir (n); dîrege (m)
kalın kavak direği: sipîdare (m)
diren: b. **dirgen**
direniş: xoverrodayîş (n), xoverdayîş (n), xovereştiş (n)
direnmek: xo ver ro dayene, xo ver dayene, xo ver eştene
dirgen: 1)(iki çatallı dirgen) digoşe (m) 2)(üç çatallı dirgen) hîrêgoşe (m), sêgulî (m)
dirsek: zend (n), herçene (n)
disket: dîskete (m) (TE)
diş: 1)didan (n) 2)nek (n)

azıdişi: didanê kursî (n), didanê qirnî (n), êrxe (n)
diş bilemek:didanî seqênayene
diş fırçası: firçeyê didanan (n)
diş macunu:macunê didanan (n)
köpekdişi: qîlp (n)
dişeti:pudîye (m), goştê didanî (n)
dişi (bazı hayvanlar için): 1)makî 2)marî 3)man- 4)dele-
dişi kuş: marî (m)
dişi memelilerin cinsel organı: bol (n)
dişil: makî (m)
dişil ad: nameyo makî (n)
dişil isim: nameyo makî (n)
divan: dîwan (n)
divan edebiyatı: edebîyatê dîwanî (n)
divitin: dîvîtîn (n)
Diyarbakır: Dîyarbekir (n)
diz: zanî (n), çok (n)
dizanteri: dîzanterî (m)
dizgin: serreşme (n)
dizi: rêze (m) (mat)
aritmetik dizi: rêza arîtmetîkî (m) (mat)
dizisel kapı: bero rêzkî (n) (TE), porto rêzkî (n) (TE)
dizisel numara: numreyo rêzkî (n) (TE)
dizüstü bilgisayar:laptop (n) (TE)
Dodoma: Dodoma (m)
doğa: tebîet (n)
doğal: tebîî, -ye
doğal sınır: sînoro tebîî (n)
doğal hukuk: huqûqo tebîî (n)
doğma (bazı hayvanlar için): zayîş (n)
doğmak-I (insan için): bîyene, dayîke ra bîyene, dadîya xo ra bîyene, maya xo ra bîyene, marda xo ra bîyene, ameyene dinya, ameyene cîhan, maya xo ra kewtene (argo), marda xo ra kewtene (argo)
doğmak-II (bazı hayvanlar için): zayene, bîyene, dadîya xo ra bîyene, maya xo ra bîyene, marda xo ra bîyene
doğmak-III (güneş, ay vb. için): 1)akewtene
Güneş doğdu. (Roj akewt.)
2)vejîyayene 3)eştene
Güneş doğdu. (Tîje eşt.)
doğmak-IV (yıldız için): so kerdene
Yıldız doğdu.(Estareyî so kerd.)
doğrama (ekmek vb. için): hurdîkerdiş (n), leteyîkerdiş (n), feriknayîş (n), piroşnayîş (n)
içine doğrama (ekmek vb. için): deferiknayîş (n), pedekerdiş (n)
doğramak (ekmek vb. için): hurdî kerdene, leteyî kerdene, feriknayene, piroşnayene
içine doğramak (ekmek vb. için): deferiknayene, pede kerdene
doğru -I: rast, -e; dorxî, -ye
doğru -II: rastxêze (m) (mat)
doğruluk: rastîye (m), rastî (m)
doğrusu: rastiko, rasta; rasta ey, rasta aye
doğu: rojhelat (n)
doğum: bîyayîş (n), mayaxorabîyayîş (n)

İsa'nın doğumu: bîyayîşê Îsayî, mayaxorabîyayîşê Îsayî
Hasan'ın doğum yıldönümü: serrgêra bîyayîşê Hesenî, serrgêra mayaxorabîyayîşê Hesenî
doğum sancısı: birênî (zh)
doğum sancısı çekmek: birênan ver de bîyene, birênan ver kewtene, birênan cieştene
doğum yapmak: b. **doğurmak**
doğurmak-I (insan için): ardene, ardene dinya, ardene cîhan, cêra veradîyayene, xelisîyayene, welidîyayene, barê xo ronayene, qic ra qedîyayene
doğurmak-II (bazı hayvanlar için): 1)zayene, ardene 2)leyîr ardene 3)(dişi köpek vb. için) teliqîyene
Doha: Doha (m)
doksan: neway
doksanıncı: newayin, -e
doktor: doktor, -e; hekîm, -e
dokuma: çîtare (n), toxme (n)
dokumacı: çulag, -e
dokuma tezgâhı: dezgehê çulagî (n)
dokumacılık: çulagî (m), çulagîye (m), çulagênî (m)
dokuz: new
dokuzuncu: newin, -e
dolap: dolabe (m)
banyo dolabı: dolaba awkeyî (m), dolaba banyoyî (m), dolaba hemamekî (m), dolaba çale (m), dolaba çerxî (m)
elbise dolabı: b. **gardırop**
giysi dolabı: b. **gardırop**
dolaşma: 1)gêrayîş (n), fetilîyayîş (n) 2)pîyasekerdiş (n) 3)şîyayîşûameyîş (n) 4)natûwetkerdiş (n)
dolaşmak: 1)gêrayene, fetilîyayene 2)pîyase kerdene 3)şîyene û ameyene 4)nat û wet kerdene
biz dolaşalım: ma bigeyrin/ma bigêrî/ma bigêrê/ma bifetilîme
başıboş dolaşmak: zugir kerdene, lost kerdene
dolaştırma: gêrnayîş (n), çarnayîş (n), fetilnayîş (n)
dolaştırmak: gêrnayene, çarnayene, fetilnayene
dolay: b. **çevre**
doldurma: pirrkerdiş (n), dekerdiş (n)
doldurmak: pirr kerdene, dekerdene, cikerdene
dolma: 1)pirrbîyayîş (n), debîyayîş (n) 2)(yemek) dolma (m)
dolmak: pirr bîyene, debîyene, cibîyene
dolu-I: pirr, -e
dolu-II: torge (m), torsele (n)
ufak taneli dolu: torzîle (n), xuşxuşik (n), xilorike (m), xişike (m)
domates:firingî (m), şamike (m), lolike (m), tomatêse (m), balcana sûre (m), balcane (m)
domates salçası: awa firingîyan (m), salçaya firingîyan (m)
Dominik: Domînîk (n)
domuz: xoz, -e; kesegan, -e; xenzîr, -e; donxuz, -e
don-I: tumanî (zh)

kısa don: b. **külot**

don-II (uzun kadın donu): pirênbazî (zh), xumanî (zh), mansî (zh)

donanım: çîyhuşkê komputure (zh) (TE)

donatımlık: aksesuar (n)

dondurma: 1)cemidnayîs (n), qerisnayîş (n) 2)(yenen dondurma) qeşaşit (n)

Dondurma yemek ister misin? (Ti wazenî qeşaşit biwerî?)

dondurmak: cemidnayene, qerisnayene

donma: cemidîyayîş (n), qeşagirewtiş (n), qerisîyayîş (n), qersegirewtiş (n), qersedekewtiş (n)

donmak: cemidîyayene, qeşa girewtene, qerisîyayene, qerse girewtene, qerse dekewtene

donsuz: bêtumanî (n, m), fetşal, -e; bêşelwarî (n, m)

doruk: tîtik (n), nîçik (n), gil (n), tap (n), tiltili (n), tiltilik (n)

dost: 1)birak, -e; destebira, -ye 2)dost, -e 3)yar, -e

dostluk: 1)birakîye (m), destebirayîye (m) 2)dostîye (m), dostî (m) 3)yarîye (m)

döleşi (insanda): embazek (n), hevalco (n)

döndürme:1) b.**çevirme**-I 2)çerxkerdiş (n)

döndürmek:1)b.**çevirmek**-I 2)çerx kerdene

dönem (eğitim-öğretim yılının yarısı):termîn (n), nêmserre (m)

birinci dönem (güz dönemi): termînê payîzî (n)

ikinci dönem (bahar dönemi): termînê wisarî (n)

döner: doner (n)

dönme: 1)agêrayîş (n), yacêrayîş (n) 2)tadîyayîş (n) 3)çerixîyayîş (n)

dönmek: 1)agêrayene, yacêrayene 2)tadîyayene 3)çerixîyayene

o döndü: a agêray/a gêray a/ a çerixîyê

dönüm: donime (m)

döpiyes: dopîyes (n)

dördüncü: çarin, -e

dört: çar

dört beş kez: çar-panc reyî

dört yüz: çar sey

dörtgen: çargoşe (n)

dörtlük: çarane (m), rubaî (m)

döşek: doşek (n)

döven: muşene (n)

döven dişi: b. **döven taşı**

döven dövmek:b.**döven sürmek**

döven ile boyunduruk arasındaki direk: nexd (n), dargame (m), seqarek (n)

döven sürerken altta kalan dövülmemiş ekin saplarını üste çıkarmak için harman yığınını altüst etme: qelbedayîş (n), cuwenqelbedayîş (n), cuwenqelibnayîş (n), cuwendêmdayîş (n),terheqelibnayîş (n)

döven sürerken altta kalan dövülmemiş ekin saplarını üste çıkarmak için harman yığınını altüst etme işi:qelbe (m)

döven sürerken kenarlara kayan sapları kürek veya yabayla harmanın ortasına doğru kaydırmak: dorme ra ver eştene, qerax kerdene
döven sürerken öküzün dışkısının tahıl içine düşmemesi için arkasına takılan araç: silgir (n), silêk (n)
döven sürerken öküzün dışkısının tahıl içine düşmemesi için arkasına tutulan kürekçik: çurtik (n), kurega silî (m)
döven sürerken ürünü yememesi için öküzün ağzına takılan bir tür gem veya ağızlık: pozik (n), fekê gayî (n), devik (n), xeleke (n), fekgem (n), devgem (n), (sepet biçiminde olanı) seleke (m)
döven sürmek: muşene çarnayene, muşene kutene, cuwen kutene, cuwen kuwayene, cuwen çarnayene, gêle kerdene
döven taşı: kerraya muşeneyî (m), kemera muşeneyî (m), sîya muşeneyî (m)
dövenden boyunduruğa kadar uzanan direği dövene bağlayan bağ: guwend (n)
dövenin tahtalarını birbirine bağlayan ve onlara enine çakılmış olan çıta: mûndîya muşeneyî (m), mûndika muşeneyî (m), mîya muşeneyî (m), pirda muşeneyî (m)
dövenle dövülmek üzere harman yerinde bulunan ekin yığını/harman: terhe (m)
dövme-I: 1)kutiş (n), kuwayîş (n) 2)(çocuk dilinde) eçekerdiş (n), eçe (m)
dövme-II: hemtî (m), heb (n)
dövme, ayran ve kızartılmış yağdan yapılan bir yemek: mastiwa (m), penderite (m), keşka (m), pîrpindike (m)
dövmek: 1)kutene, kuwayene 2)(çocuk dilinde) eçe kerdene 3)(mecazî) tîmar kerdene
dövüş: pêrodayîş (n), lej (n)
dövüşme: pêrodayîş (n), lejkerdiş (n)
dövüşmek: pêro dayene, lej kerdene
dram: dram (n)
dram yazarı: nuştoxa dramî (m), nuştoxê dramî (n)
dramatik: dramatîk, -e
dramatize etmek:dramatîze kerdene
dua: dua (m)
Dublin: Dublîn (n)
dudak: lew (n)
alt dudak: lewo binên (n)
alt dudağın ortasındaki ince girinti: şirika lewî
üst dudak: lewo serên (n)
durak: ding (n)
otobüs durağı: dingê otobuse (n)
durmaksızın çok çalışmak:(mecazî) qebale girewtene
durum: rewşe (m), hal (n)
durum zarfı: zerfa rewşe (m)
duş: duş (n)
duş perdesi: perdeyê duşî (n)
duş almak: b. **duş yapmak**

duş yapmak: awe xo ro kerdene

Duşanbe: Duşenbe (n)

dut: tuye (m)

dut ağacı: tuyêre (m)

ekşi dut: remtute (m), tuya tirşe (m)

meyvesi ekşi olan dut ağacı: remtutêre (m)

duvak: xêlî (m), xeze (ṁ)

duvar:1)dês (n), dîwar (n) 2)bende (m)

duvar halısı: xalîya dêsî (m), xalîya dîwarî (m)

duvar resmi: resimê dêsî (n), resimê dîwarî (n)

duvar saati: saeta dêsî (m), saeta dîwarî (m)

sadece taşlardan örülen harçsız duvar: huşkdês (n)

tarla duvarı:benda hêgayî (m)

yaş ağaç dallarıyla örülen ince duvar: şerte (n)

yaş ağaç dallarıyla örülüp sıvanmış olan ince duvar: bexdadî (n)

yaş ağaç dallarıyla ince duvar örme: şertekerdiş (n), şerteronayîş (n)

duyarlı: hîsgêr, -e; hîstenik, -e; hesas, -e

duyarlık: hîsgêrî (m), hîsgêrîye (m), hîsgêrênî (m), hîstenikî (m), hîstenikîye (m), hîstenikênî (m), hesasîyet (n)

duygu: hîs (n)

duygulandırma: mutehesîskerdiş (n), zerrîzîzekerdiş (n)

duygulandırmak:mutehesîs kerdene, zerrî zîze kerdene

duygulanma:mutehesîsbîyayîş (n), zerrîdebîyayîş (n), zerrîzîzebîyayîş (n)

duygulanmak: mutehesîs bîyene, zerrî debîyene, zerrî zîze bîyene

duygulu: hîsdar, -e; zerrîzîz, -e; zîz, -e; hesas, -e

duygululuk: hîsdarî (m), hîsdarîye (m), hîsdarênî (m), zerrîzîzî (m), zerrîzîzîye (m), zerrîzîzênî (m); zîzî (m), zîzîye (m), zîzênî (m); hesasî (m), hesasîye (m), hesasênî (m), hesasîyet (n)

duygun: b. **duygulu**

duygunluk: b. **duygululuk**

duygusal: 1)hîsî, -ye 2)zerrîzîz, -e

duygusallık: 1)hîsîbîyayîş (n), hîsîtî (m), hîsîyîye (m) 2)zerrîzîzî (m), zerrîzîzîye (m), zerrîzîzênî (m)

duygusuz: 1)bêhîs, -e 2)zerrîhuşk, -e; zerrîpêt, -e; bêrehm, -e; qeterehm, -e

duygusuzluk: 1)bêhîsî (m), bêhîsîye (m), bêhîsênî (m) 2)zerrîhuşkî (m), zerrîhuşkîye (m), zerrîhuşkênî (m), zerrîpêtî (m), bêrehmî (m), bêrehmîye (m), bêrehmênî (m), qeterehmî (m), qeterehmîye (m), qeterehmênî (m)

duyma:eşnawitiş (n), hesnayîş (n)

duymak: eşnawitene, hesnayene

sen duymuşsun: to eşnawito, to hesnayo

düğme-I (giysi için): gojage (m), make (m), bişkoje (m), qumça (m), sedefe (m), zirare (m)
düğme deliği: b. **ilik**
düğme iliklemek: b. **iliklemek**
düğme-II (makine vb. için): gojage (m)
düğümleme: girêdayîş (n)
düğümlemek: girê dayene
düğün: veyve (n)
düğün sırasında bir direk veya çubuğun ucuna bağlanarak düğün evinin yüksekçe bir yerine dikilen veya gelin götürme sırasında -çubuğa bağlı halde- elde taşman bez parçası: hevala (m)
düğün yapmak:veyve kerdene
düğün yemeği: werdê veyveyî (n), nanê veyveyî (n); tirşe (m), tirşike (m), şorbike (m)
dükkân: dikan (n)
dükkâncı: dikandar, -e
dün: vizêr (n)
dünden kalma: vizêrên, -e
dünkü: vizêrên, -e
dünür: xinamî, -ye
dünürlük: xinamîye (m), xinamênî (m)
dünya: cîhan (n), dinya (m)
dünya edebiyatı: edebîyatê cîhanî (n), edebîyatê dinya (n)
düşman: dişmen, -e
düşmanlık: dişmenîye (m), dişmenî (m)
düşme: kewtiş (n)
düşmek: kewtene
o düşüyor (eril): o keweno
düşük yapmak: gede ver şîyene, leyîr ver şîyene, doman ver şîyene, qeçek ver şîyene, qic ver şîyene, put ver şîyene, tut ver şîyene
düşünce: fikr (n)
anadüşünce: fikro bingeyî (n)
düşünme: fikirîyayîş (n), pîzeyê xo de vatiş, zereyê xo de vatiş, hizirîyayîş (n), duşunmîşbîyayîş (n)
düşünmek: fikirîyayene, pîzeyê xo de vatene, zereyê xo de vatene, hizirîyayene, duşunmîş bîyene
düve: nale (m), nogine (m), mozike (m)
düven: b. **döven**
düz: rast, -e; duz, -e
düzenli: biserûber, -e; întîzamin, -e; nîzamin, -e
düzensiz: bêserûber, -e; bêîntîzam, -e; bênîzam, -e
düzey: 1)duşt (n)
Hasan Cemşid'in düzeyindedir. (Hesen duştê Cemşîdî ra yo.)
2)darax (n)
O senin düzeyinde değildir. (O daraxê to ra nîyo.)
3)sewîye (m) 4)tabî (n)
Onların evi bizim evin düzeyindedir. (Banê înan tabîyê banê ma ra yo.)
düzeyinde: rastê ... ra, duştê ... ra, sewîyeya ... de, sewîyeya ... ra
düzlük:1)rastîye(m), rastî(m), duzîye (m) 2)raste (n), duzlon (n)
DVD: DVD (m) (TE)

E

-e: 1)bi
Diyarbakır'a gidiyorum. (Ez şina bi Dîyarbekir.)
Tanrı'ya inanmışsın. (To îman bi Homayî ardo.)
2)rê (pd)
-Kime? (Kamî rê?)
3)ra (pd)
Bana söyle. (Mi ra vaje.)
-e doğru: 1)ver bi ...
Diyarbakır'a doğru gidiyorum. (Ez ver bi Dîyarbekir şina.)
2)hetê ... ra 3)hetê ... ser
-e dökmek: ... ro kerdene
ebe:dêke (m), pîrike (m), eba (m)
ebegümeci:xanzeke (m), tolike (m)
ebekuşağı: b. **gökkuşağı**
ebemkuşağı: b. **gökkuşağı**
ebeveyn: may û pî
ecdat: 1)bav û kal, kalik û pîrik, ecdad (n) 2)b. **dede**
edat: edat (n)
edebi: edebî, -ye
edebi beceri: hunero edebî (n)
edebi deneme: ceribnayîşo edebî (n)
edebi eser: esero edebî (n)
edebi kompozisyon: kompozîsyono edebî (n)
edebi makale: meqaleya edebî (m)
edebi parça: parçeyo edebî (n)
edebi ürün: esero edebî (n)
edebilme: şayîş (n), eşkayîş (n), besekerdiş (n), şekerdiş (n)
edebilmek:şayene, eşkayene, besekerdene, şe kerdene
edebiyat: edebîyat (n)
edebiyatçı: edebîyatkar, -e
edebiyatçılık:edebîyatkarîye (m)
edilgen: passîf, -e
edilgen fiil: karo passîf (n)
efsane: efsane (m)
efsanevi: efsanewî, -ye
egemenlik: bandure (m)
egzama: miloçike (m), mefloni (m), meyasîr (n), egzama (m)
eğe: berradî (m), xardos (n), xart (n), xartîk (n), dîyerpue (n), êge (n)
eğelemek: berradî kerdene, xardos kerdene, xart kerdene, xartîk kerdene, êge kerdene
eğer: eke, eger

Eğer o (kız/kadın) gelirse o (erkek) da gelir. (Eke a bêra o zî yeno.)
Bilmiyorsan niçin yazıyorsun, yazmak zorunda mısın? (Eke ti nêzanî ti çirê nusenî, ti mecbur î ke binusî?)
Eğil: Gêl (n)
eğilim: meyl (n), tendens (n)
eğirme: rêstiş (n)
eğirmek: rêstene
Kim yün eğiriyor?(Kam peşm rêseno?)
eğrilmiş yün: rês (n)
eğirmen: b. **iğ**
eğitilme: perwerdebîyayîş (n)
eğitilmek: perwerde bîyene
eğitim: perwerde (n)
eğitim bakanlığı:wezaretê perwerdeyî (n)
eğitme: perwerdekerdiş (n)
eğitmek: perwerde kerdene
eğrim: girawe (m), şîpe (m)
ehlisünnet: ehlê sunetî
ehliyet: 1)ehlîyet (n)
cezai ehliyet: ehlîyetê cezawerdişî (n)
2)ehlîyetname (n)
ehliyetname: ehlîyetname (n)
ekilmek: karîyayene, ameyene karitene, ramîyayene, ameyene ramitene
Tarla ne zaman ekildi? (Hêga key karîya?/Hêga key ame karitene?)
ekim: 1)karitiş (n), ramitiş (n) 2) oktobre (m)
ekin: terke (n), tene (n), zîyan (n), ekin (n)
biçilip yerde üst üste dizilmiş olan ekin yığını: cele (n)
biçilip yerde bırakılmış olan ekin demeti: şimêle (m), tapole (m)
ekin veya ot biçerken biçmek için yönelinen ve hedeflenen mesafe: ver (n), hoye (m)
ekiş: karitiş (n), ramitiş (n)
eklem: mobike (m)
el veya parmak eklemi: mobika destî (m)
ekme: karitiş (n), ramitiş (n)
ekmek-I: 1)nan (n) 2)(ekmek tanesi) nane (m)
bayat ekmek: nano kartî (n)
bulgur ekmeği (bulgurdan yapılan ekmek): nanê belxurî (n)
ekmek bıçağı: kardîya nanî (m), kardîya kalanî (m)
ekmek kırıntısı: ferikê nanî (n), hurdîyê nanî (n), pişrûgê nanî (n)
ekmek parçası: parçeyê nanî (n), leteyê nanî (n)
ekmeklik tahıl veya un: ariş (n)
katıksız ekmek: nano anculî (n), nano huşk (n), nano ziwa (n)
kuru ekmek: b. **katıksız ekmek**
mayalı ekmek: nano mîrazkerde (n), nano mîştekerde (n), nano mîşte (n), mîşte (n)
mayasız ekmek: nano patîre (n), patîre (n), nano eşkeva (n), eşkeva (n)
yavan ekmek: b. **katıksız ekmek**

yufka ekmeği: nano yowxe (n), yowxe (n), nanê tîrî (n), nanê tewqe (n), nanê sacî (n), nano lawaş (n)
ekmek-II: karitene, ramitene
Çiftçi arpa ekmiş. (Cityerî/citkarî cew karito.)
ekonomi: ekonomî (m)
ekonomist: ekonomîst, -e
ekose: ekose (n)
ekran: ekran (n)
ekran kartı: karta ekranî (m) (TE)
eksi: kêmek (n) (mat)
eksi işareti: nîşanê kêmekî (n) (mat)
eksik: 1)kêmî 2)nêmcet, -e
eksper: ekspert, -e; pispor, -e
eksperlik: ekspertîye (m), pisporîye (m)
ekşi: tirş, -e
aşırı ekşi: tirş û tiloq, -e; tirş û tal, -e; tal û tirş, -e
ekşili bir yemek: tirşe (m), tirşike (m)
ekşilik: tirşîye (m), tirşî (m), tirşênî (m)
ekti (her yiyeceği canı çeken): nefssist, -e; nefstenik, -e; çilek, -e
Ekvador: Ekwador (n)
ekvator: ekvatore (m)
Ekvator Ginesi: Gîneya Ekvatore (m)
el-I: dest (n)
el bombası: bombaya destî (m)
el değirmeni: destarî (m)
el feneri: elektrîkê destan (n)
el havlusu: xewlîya destan (m)
el ile (yapılan): bidest (kerde) (n) (TE)
eli ayağı tutmaz olma: dest û linganrabirîyayîş (n), dest û payanrakewtiş (n)
eli ayağı tutmaz olmak: dest û lingan ra birîyayene, dest û payan ra kewtene
Eline sağlık. (Destê to weş bîy/bê.) (Destê to tern bîy/bê.) (Destê to zergûn bîy/bê.)
el-II: şar (n), êl (n)
El Salvador: Salvador (n)
Elazığ: Xarpêt (n)
elbet:bêguman, bêşik,helbet, tabî
elbette: b. **elbet**
elbirliği: têdest, têdesta; pêdest, pêdesta
elbirliğiyle: têdesta, pêdesta
elbise:kinc (n), cile (m), çina (n), çek (n), pote (m), girrêş (n), lîbas (n)
elbise çıkarmak: kinc/cile/çina vetene
elbise değiştirmek: kinc/cile/çina vurnayene, kinc/cile/çina bedilnayene
elbise kolu: astî (n), hingile (n)
elbise kolu ağzı: qomçik (n), fekê astîyî (n)
elbisenin boyna arkadan oturan bölümü: milê/vileyê/vîyeyê kincî (n), milê/vileyê/vîyeyê cile (n), milê/vileyê/vîyeyê çinayî (n)
elbisenin boyundan göbeğe kadar olan açık kısmı:verrî (n)
elbisesini çıkarmak: b. **soymak**-I

elbisesini çıkartmak: b. **soydurmak**
gece elbisesi: belgê şewe (n)
elde: destde (mat)
elde kaldı: destde mend (mat)
elde var: destde esto (mat)
eldiven: lepik (n)
deri eldiven: lepiko çermên (n), lepiko sextîyanên (n)
yün eldiven: lepiko peşmên/ purtên/rêsên/pirçên (n)
eleğimsağma: b. **gökkuşağı**
elek: moxle (m), êlege (m)
elektrik: elektrîk (n), cereyan (n)
elektrik feneri: elektrîkê destan (n)
elektrik fırını: firina elektrîkine (m)
elektrik ocağı: ocaxa elektrîkine (m)
elektrik prizi: prîzê elektrîkî (n)
elektrik süpürgesi:gezîyo elektrîkin (n)
elektrikli kalorifer: kalorîfero elektrîkin (n)
elektronik: elektronîk, -e
elektronik mektup: e-mail (n) (TE)
eleme: vitiş (n), rovitiş (n)
elemek: vitene, rovitene
eleştiri: krîtîk (n), rexne (n)
eleştirme: krîtîkkerdiş (n), rexnekerdiş (n)
eleştirmek: krîtîk kerdene, rexne kerdene
eliyle: bidestê
elli: pancas
ellinci: pancasin, -e
elma: saye (m)
Ahlat Elması: Saya Xelatî (m)
elma ağacı: sayêre (m)
kurutulmuş elma: talsa (m), sûntuwala (m)
elmas: elmas (n)
elti: cêrî (m), cêrîye (m)
emek:kede (m), rence (m), emeg (n)
emekçi: kedkar, -e; rencber, -e; emegdar, -e; zehmetkêş, -e
emir: ferman (n), emr (n)
emir kipi: raweya fermanî (m)
emmeç: aspîrator (n)
emniyet: asayîş (n)
emzik: 1)mustik (n), hingilik (n), emzik (n) 2)lewtik (n) 3)(çocuk dilinde) memik (n)
emzirilme: lawnîyayîş (n), ameyîşlawnayîş (n); şitdîyayîş ...
emzirilmek: lawnîyayene, ameyene lawnayene,şit dîyayene ...
emzirme:lawnayîş (n),şitdayîş ...
emzirmek: lawnayene, şit dayene ...
en-I: tewr, en
en dış: tewr teber, teberê teberan
en büyük: tewr gird, -e
en önce: b. **ilkönce**
en-II: verinîye (m) (mat)
encek: b. **enik**
encik: b. **enik**
encümen: encumen (n)
endam: bejn û bale
Endonezya: Îndonezya (m)
enerji bakanlığı:wezaretê enerjî (n)
Enformasyon Teknolojisi: Teknolojîyê Enformasyonî (n)
enginar: engînare (m)

enik: kirta (m), kirte (n); cewrik, -e; kudik (n), kudikê kutikî (n); çêlikê kutikî (n), leyîrê kutikî (n), leyrekê kutikî (n)
enişte: zama (n)
enkaz: b. **yıkıntı**
enli: verin, -e
enli kumaş: qumaşo verin (n)
ense: kortike (m), korta milî (m), şilike (m), şatike (m)
ensiz: 1)bêver, -e 2)kêmver, -e; kilmever, -e
ensiz kumaş: qumaşo kêmver/ kilmever (n), fasuno kêmver/ kilmever (n)
entari (gecelik entari): 1)pirên (n) 2)(kadın için) binfîstan (n)
kadın entarisi (gecelik entari): binfîstan (n), pirên (n)
üzerinde sadece entari (gece entarisi) bulunan kişî: pirêntaq, -e
enteresan:balkêş, -e; enteresan, -e
enteresanlık: balkêşîye (m), enteresanîye (m)
epey: epey, gelek, xeylê
epeyce: b. **epey**
epidemi: b. **salgın hastalık**
epilepsi: b. **sara**
Ergani: Erxenî (n)
erik: alunça (m), êruge (m)
erik ağacı: alunçêre (m))
kara erik:salince (m), încase (m)
kara erik ağacı: salincêre (m), încasêre (m)
eril: nêrî (n)
eril ad: nameyo nêrî (n)
eril isim: nameyo nêrî (n)
erime: helîyayîş (n), vilêşîyayîş (n), rovilêşîyayîş (n)
erimek: helîyayene, vilêşîyayene, rovilêşîyayene
erişte: erîşte (n)
eritilme:ameyîşhelênayîş (n), ameyîşvilêşnayîş (n), ameyîşrovilêşnayîş (n)
eritilmek: ameyene helênayene, ameyene vilêşnayene, ameyene rovilêşnayene
eritme: helênayîş (n), vilêşnayîş (n), rovilêşnayîş (n)
eritmek: helênayene, vilêşnayene, rovilêşnayene
Eritre: Erître
Erivan: Erîwan (n)
erkek: camêrd (n)
erkek çocuk: laj (n), lajek (n), zak (n)
erken: rew
erkenden: rew ra
Ermeni: armenî, -ye
Ermenice: armenîkî (m)
Ermenistan: Armenîstan (n)
erozyon: erozyon (n)
ersuyu: awî (m), sperma (m)
erteleme:taloq (n), peydeeştiş (n)
ertelemek: taloq kerdene, taloq eştene, peyde eştene
ertesi: bîn, -e
ertesi gün: roja bîne (m)
ertesi gün (geçmişte):meştêrî (n)
Mayıs aymm 15'inde Dersim'e gittim, ertesi gün oradan Diyarbekir'e gittim. (Ez 15ê aşma gulane de şîya Dêrsim, meştêrî ez uca ra şîya Dîyarbekir.)

Eruh: Dih
Erzincan: Erzingan (n)
Erzurum: Erzirom (n)
esenlik: weşîye (m), weşî (m)
esenlikle: biweşîye; weşîye de, weşî de
Esenlikle kal. (Weşîye/weşî de bimane.) (Bimane weşîye/weşî de.)
eser: eser (n)
eski: 1)verên, -e 2)kehen, -e; kan, -e
eski dönemlerde: verê cûyan
eski kent: şaristano kan (n), şaristano kehen (n); bajaro kan (n), bajaro kehen (n); şehîro kan (n), şehîro kehen (n)
eski püskü: kehenlet (n), kankort, kan û kun, pel û pot
eski püskü giysi: pertal (n), qerpal (n), kinco kan-kort (n), pel û potî (zh)
eski püskü giysili: pertalin, -e; qerpalin, -e; kortkin, -e
eski şehir: b. **eski kent**
eski zamanlarda: verê cûyan
eskiden: verê, verê cû
Estonya: Estonya (m)
eşanlamlı: hemmana
eşanlamlı kelime:çekuya hemmana/hemmanîye (m)
eşanlamlı sözcük:çekuya hemmana/hemmanîye (m)
eşarp: şarpa (m), qemte (m)
eşdeğer: hemerje (m)
eşdeğerli: hemerjin, -e
eşdeğerlik: hemerjîye (m)
eşek: her, -e; çarpê, -ye
dişi eşek: mankere (m)
yük taşıyacak yaşa gelen eşek: selkem, -e
eşik: şêmûge (m), suxber (n), zifqêre (m)
eşit: seyyewbînan, têduşt, yew; sey (mat)
eşitlik: seyyewbînanîye (m), têduştîye (m); seyîye (m) (mat)
eşitlik işareti: seyek (n) (mat), nîşanê seyîye (n) (mat)
eşkenar: seypêkenar
eşkenar üçgen:hîrêgoşeyo seypêkenar (n)
eşofman: eşofman
eşsesli: hemveng, -e
eşsesli kelime: çekuya hemvenge (m)
eşsesli sözcük: çekuya hemvenge (m)
eşya: çî-mî (n), kel-mel (n), teftal (n), pil-purt (n), eşya (n)
et: goşt (n)
et parçası: zîncî (m), parçeyê goştî (n), tîkeyê goştî (n)
üzerinde et dövülen kütük: qote (m), darê goştî (n)
et @ : @ et (TE)
etajer: etajer (n)
etek (kadın eteği): pêş (n), pêsir (n), eteg (n)
dar etek: etego teng (n)
maksi etek: etego derg (n), etego maksî (n)
mini etek: etego kilm (n), etego kirr (n), etego mînî (n)
pantolon etek:etego pantolkî (n)
etene: pilar (n), helpez (n)
Etiyopya: Etyopya (m)
etken: aktîf, -e

etken fiil: karo aktîf (n)
etki: tesîr (n)
etki yapmak: b. **etkilemek**
etkilemek: tede kar kerdene, tesîr kerdene, ser o tesîr kerdene, tesîr ci dayene
etkilenmek: muteessîr bîyene, tesîr de mendene
-den etkilenmek: ... ra muteessîr bîyene
etkin: aktîf (n)
etkinleştirilmiş: aktîfkerde (n) (TE)
etli: goştin, -e
etme: kerdiş (n)
etmek: kerdene
etraf: dorûver (n), derûdor (n), dorme (n), derûdorme (n), çorşme (n), norî-orî
ev: keye (n), ban (n)
ev hanımı: b. **ev kadını**
ev işlerinden sorumlu kadın: kebanî (m), kebanîye (m)
"Rojî bîy dergî, kebanî bîy kergî, pîzey bîy vergî."
ev kadını: cinîya keyeyî (m)
ev önündeki bahçe veya bostan: keyber (n)
evi yanasıca: keyveşaye (n), keyveşaya (m)
evin önü: keyber (n)
tek katlı ev: bano erdî (n), bano yewqat (n), bano yewtebeq (n), bano yewqanat (n)
evcil: kedî, -ye; cayî, -ye
evcil hayvan: heywano kedî (n), heywana kedîye (m); heywano cayî (n), heywana cayîye (m)
evcimen: keyeker, -e
evet: 1)e (zr), ya (zr), belê (zr) 2)eya (zr), heya (zr)
evlek: lijna (m), raarta (m), ewlege (m)
evlilik: zewaj (n)
evvelki: 1)verên, -e 2)bitir, pitir
bugünden evvelki dördüncü gün: bitir perarey (n), pitir perarey (n)
eyer: zîn (n)
eylem: 1)kar (n), pişke (m), kerdiş (n) 2)çalakî (m), aksîyon (n) 3)emel (n)
eylem cümlesi:cumleya karî (m)
eylemde bulunmak:çalakî kerdene, aksîyon kerdene
eyleme geçmek: dest bi çalakî kerdene, dest bi aksîyon kerdene
eylemci: çalak, -e; çalakîker, -e; aktîvîst, -e
eylül: êlule (m)
eyvan: 1)b. **balkon** 2)b. **salon**
ezilmek: 1)pelçiqîyayene, xincikîyayene, eciqîyayene, paçol bîyene, pelxaçêl bîyene, pan bîyene 2)pelixîyayene, pilozîyayene,
eziyet: teda (m)
eziyet etmek:(mecazî) pêçe tede tadayene
ezme: 1)pelçiqnayîş (n), xinciknayîş (n), eciqnayîş (n), paçolkerdiş (n), pelxaçêlkerdiş (n), pankerdiş (n) 2)pelixnayîş (n), piloznayîş (n), hefilnayîş (n), hefiknayîş (n), esirnayîş (n)

ezmek: 1)pelçiqnayene, xinciknayene, eciqnayene, paçol kerdene, pelxaçêl kerdene, pan kerdene 2)(üzüm vb. için) pelixnayene, piloznayene, hefilnayene, hefiknayene, esirnayene

F

fabl: fable (m)
fail: kerdox, -e
faiz: faîz (n)
fakat: labelê, la
fakülte: fakulte (m)
falan: filan, -e; filankes, -e
  falan filan: filan-bêvan
falanca: b. **falan**
Falkland Adaları: Girawê Falklandî (zh)
fanila: fanîle (n), binpirên (n)
fanus: fanose (m)
Far Öer Adaları: Faroarna (zh)
faraş: carut (n)
fare: merre (n) (TE)
  fare altlığı: binmerre (n) (TE)
fark: ferq (n) (mat)
Fars: faris, -e
Farsça: fariskî (m)
Fas: Marok (n), Fas (n)
fason: fesilnayîş (n), birnayîş (n)
fasone: fason (n)
fasulye: fasulya (m), lobî (m)
faşist: faşîst, -e
faşistlik: faşîstîye (m)
faşizm: faşîzm (n)
favori: cînege (m), nuşteke (m)
fayda: kar (n)
fazla: vêşî, zîyade
  çok fazla: derya, gumra, bolage, keremate, hekmete, dinya Homayî
  en fazla: tewr vêşî, tewr zîyade
fecir: sipêde (n), dosere (n), şefeq (n), serê şodirî (n), serê şewdirî (n), fecir (n)
federal: federal, -e
Federal Almanya: Almanyaya Federale (m)
federasyon: federasyon (n)
federatif: federatîf, -e
felç: felc (n)
  felç olmak: felc bîyene
felsefe: felsefe (m)
  hukuk felsefesi: felsefeya huqûqî (m)
fener: fenere (m)
  el feneri: elektrîkê destan (n)
  elektrik feneri: elektrîkê destan (n)
ferç: kisî (m)
fermuar: rêzile (m), zincîre (m), zirze (n), fermuar (n)
fes: fînî (m), fese (m)
  fes püskülü: gulikê fese (n)

fes tahtası (fesin başa oturan kısmına tutturulan tahta): textikê fese (n), tasoke (m)
fındık: findiqe (m)
fındık ağacı: findiqêre (m)
fırça: firçe (n)
diş fırçası: firçeyê didanan (n)
saç fırçası: firçeyê porî (n), firçeyê gijikî (n)
tıraş fırçası: firçeyê tiraşî (n), firçeyê taştişî (n), firçeyê terdişî (n)
fırdolayı: b. **çepeçevre**
fırın: firine (m)
elektrik fırını: firina elektrîkine (m)
fırın eldiveni: lepikê firine (m)
gazlı fırın: firina gazine (m)
fırtına: firtine (n), vaûvirike (m), tefûduman (n)
kar fırtınası: b. **tipi**
kum fırtınası: firtineyê qumî (n), firtineyê xizî (n)
fıskıye: fisqîya (m)
fıskıyeli: fisqîyayin, -e
fıstık: fistiqe (m)
fıstık ağacı: fistiqêre (m)
fıtık: wir (n), fitiq (n)
fidan: 1)leye (m), leyeke (m) 2)(asma fidanı) xerze (m)
fidan dikmek: 1)leye ronayene, leye denayene 2)xerze ronayene
fide: şitil (n), sadir (n)
fide dikmek: b. **fidelemek**
fidelemek:şitil ronayene, şitil pirodayene, sadir ronayene
fiil: kar (n)
basit fiil: karo sade (n)
bileşik fiil: karo pêrabeste (n)
edilgen fiil: karo passîf (n)
etken fiil: karo aktîf (n)
fiil cümlesi: cumleya karî (m)
fiilin gelecek zamanında kullanılan bir partikel: dê, do, ga, go, ka, ko, ro, yo
fiilin şimdiki zamanında kullanılan bir partikel: hawo, hawa, haw, hew, haya, hayê, hayî, hay, hey, hê, ha, ho, wo, wa, ya, yê, yû
geçişli fiil: karo transîtîf (n)
geçişsiz fiil: karo întransîtîf (n)
kurallı fiil: karo qaydeyin (n)
kuralsız fiil: karo bêqayde (n)
türemiş fiil: karo viraşte (n)
yardımcı fiil: karo ardimkerdox (n)
Fiji: Fîjî
fikir: fikr (n)
anafikir: fikro bingeyî (n)
fil: fîl (n)
filan: b. **falan**
filanca: b. **falanca**
Filipin: Fîlîpîn (n)
filiz:1)zîl (n), zîlik (n) 2)xelfe (n), xelfek (n), aj (n), hare (n) 3)(yenilebilen filiz) narbe (n), narbik (n)
filiz vermek: b. **filizlenmek**
filizlenmek: 1)zîlîyayene, zîl dayene, zîlik dayene, zîl teber kerdene, zergûn bîyene 2)xelfe dayene, xelfek dayene, aj dayene, hare dayene 3)narbe dayene, narbik dayene
filozof: filozof, -e
fincan: fîncane (m)

porselen fincan: fîncana porselenêne (m)
Finlandiya: Fînlanda (m)
firez: b. **anız**
firkete: b. **çengelliiğne**
fistan: fîstan (n)
fistan eteği: pêşê fîstanî (n), pêsir (n)
fistanın belden yukarı kısmı: qama fistanî (m), îşlîga fîstanî (m)
fistanın bele oturan bölümü: mîyaneyê fîstanî (n)
fişeklik:rext (n), aşurme (n), dizme (n)
fitil: fîtîl (n)
lamba fitili: fîtîlê lamba (n)
fizik: fîzîk (n)
flaman kuşu: b. **flamingo**
flamingo:sûravêlk, -e; flamîngo (n)
floresan: floresan (n)
floresan lamba: lambaya floresanine (m)
flüorışıl: b. **floresan**
fok: fok (n)
Formoza: Taywan (n)
fotoğraf: fotograf (n)
fötr (fötr şapka):lengerî (m), lengerîye (m), çerxe (m), fotêre (m)
frak: frak (n)
Fransa: Fransa (m)
Fransız: fransiz, -e
Fransız Guyanası: Guyanaya Fransa (m)
Fransızca: franskî (m)
Freetown: Frîtawn (n)
frengi:firengî (n), firengzehmetî (n)
fritöz: frîtoz (n)
fular: fulare (m)

G

gabardin: qebardîn (n)
Gabon: Gabon (n)
Gaborone: Gaborone (m)
galoş: galoş (n)
gam: xem (n), kul (n)
Gambiya: Gambîya (m)
gamlanma: xemgînbîyayîş (n), xemkerdiş (n), qehirîyayîş (n)
gamlanmak:xemgîn bîyene, xem kerdene, qehirîyayene
gamlı: xemgîn, -e; xemdar, -e; xemnak, -e
gamsız: bêxem, -e
Gana: Gana (m)
garaj: garaj (n)
garanti: garantî (m), temînat (n)
garanti etmek:garantî kerdene
garanti vermek: garantî dayene, temînat dayene
garantilemek: garantî kerdene
gardırop: dolaba kincan (m), dolaba cilan (m), gardirobe (m)
gardiyan: gardîyan, -e
gardiyanlık: gardîyanîye (m)
garaz:xerez (n), kîn (n), rike (m)
garez: b. **garaz**
garp: rojawan (n)
gaz: gaz (n)
gazlı fırın: firina gazine (m)
gaz lambası: 1)lambaya gazyaxî (m) 2)çila (m), çilaya gazyaxî (m)
gaz lambasının konduğu yer: çiladane (m)
gaz ocağı: gazocaxî (m)
gaz sobası: sobaya gazî (m), sobaya gazyaxî (m)
gazel (yaprak için): xizal (n), kewaşe (n)
gazete: rojname (n), gazeta (m)
gazyağı: gazyaxî (n)
gazyağı tenekesi: tenekeyê gazyaxî (m)
geberme: geberbîyayîş (n)
gebermek: geber bîyene, geberîyayene
gebertme:geberkerdiş (n), geberhayîş (n)
gebertmek: geber kerdene, gebernayene
gece: şewe (m)
bu gece: emşo
gece elbisesi: b. **gece giysisi**
gece giysisi: belgê şewe (n)
gece gündüz: şew û roj, peroj û peşewe, peroj-peşewe

gece körlüğü: b. **tavukkarası**
gece yarısı: nêmşewe (m), mîyanşewe (m), şewenême (n), şewlete (n)
gece yemeği (gece geç vakit yenen yemek): paşîve (m), badêşamî (m)
gecelik-I (erkek için): pirên-tumanî (zh), kincê/cilê/çinayê şewe (zh)
gecelik-II (kadın için): binfîstan (n), binfîstan-pirênbazî (zh),pirên-pirênbazî (zh),berşoyî (zh), kincê/cilê/çinayê şewe (zh)
geciktirme: bereyvistiş (n), ereyfîstiş (n)
geciktirmek: berey vistene, erey fîştene
geç: berey (n), erey (n)
geçen yıl: par (n)
geçen yıldan kalma: parên, -e
geçen yılki: parên, -e
geçim: 1)debare (m) 2)şêlik (n)
geçindirme:miqatkerdiş (n), qayîtkerdiş (n), miqatebîyayîş (n)
geçindirmek:miqat kerdene, qayît kerdene, miqate bîyene
Hasan kardeşinin çocuklarını geçindiriyor. (Hesen gedanê birayê xo miqat keno.)

geçirme: 1)(yolcu etme) rayfîştiş (n), rarayfîştiş (n), rayîrfîştiş (n), cehdefîştiş (n), raywankerdiş (n), rêwîkerdiş (n)
2)(bir yere kadar birlikte yürüyerek uğurlama) ravîyarnayîş (n), tederaymendiş (n), rastkerdiş (n)

geçirmek: 1)(yolcu etmek) ray fîştene, ra ray fîştene, rayîr fîştene, cehde fîştene, raywan kerdene, rêwî kerdene
2)(bir yere kadar birlikte yürüyerek uğurlamak) ravîyarnayene, tede ray mendene, rast kerdene
Hiç kimse (onu) geçirmedi. (Çi kes tede ray nêmend.)
geçişli: transîtîf
geçişli fiil: karo transîtîf (n)
geçişsiz: întransîtîf
geçişsiz fiil: karo întransîtîf (n)
geçit: vîyer (n), derbend (n), vile (n), kert (n), neqeb (n)
geçilmesi güç olan geçit: gavan (n)
geçme: vîyartiş (n)
geçmek: vîyartene
geçmiş: vîyarte (n), vîyarta (m)
geçmiş zaman:demo vîyarte (n)
Geçmiş olsun.(1-Berzînê xeyrî bo./Homa şîfa bido./Heq şîfa bido. 2-Kefaret bo./Kefaretê guneyan bo./Kefaretê axretî bo.)
yakın sanal geçmiş zaman: demo vîyarteyo nîyetin o nêzdî (n)
gelberi: pistî (m), astamî (m)
gelecek: ameyox, -e
gelecek zaman:demo ameyox (n)
gelecek zamanın hikâyesi: b. **sanal geçmiş zaman**
geleme: bure (n), beyar (n)
gelgit: meddûcezîr (n)
gelin-I: veyve (m)

gelin-II (evlenmek üzere süslenmiş kız ya da yeni evlenmiş kadın): veyveke (m)
gelinböceği: b. **uğurböceği**
gelinlik-I (gelinin nikâh veya düğünde giydiği giysi): veyvekinî (n), hêramî (n)
gelinlik-II (gelin olma durumu): vêkanî (m), vêkaneyî (m), veyvekanî (m), veyvekênî (m), veyvekî (m), veyvekîye (m)
gelir: ameye (n), warîdat (n), hasilat (n)
bir günlük gelir:ameyeyê yew roje, ameyeyê rojêk
günlük gelir: ameyeyo rojane, warîdato rojane, hasilato rojane
gelişmek: xurt bîyene, aver şîyene, raver şîyene
geliştirmek: xurt kerdene, aver berdene, raver berdene
gelme: ameyîş (n)
gelmek: ameyene
O geliyor. (O êno./O yeno.)
Sen gel! (Ti bê!/Ti bêre!)
gem: gem (n)
gen (arazi için):bure (n), beyar (n)
Genç: Dara Hênî (m)
gene: b. **yine**
genel: pêroyî, hemeyî, umûmî
genel asayiş:asayîşo pêroyî (n)
genel emniyet:asayîşo pêroyî (n)
genel güvenlik:asayîşo pêroyî (n)
genel hukuk:huqûqo pêroyî (n)
genel kurmay:erkanê pêroyî (n)
genel kurmay başkanlığı: serekerkanîya pêroyî (m)
genellikle: zafane, vêşane, bolkî
geniş: 1)hîra, -ye 2)verin, -e 3)pan, -e
geniş açı: hîrahoke (m)
geniş açılı: hîrahokin, -e
geniş açılı üçgen: hîrêgoşeyo hîrahokin (n)
geniş zaman: demo hîra (n)
genişlik:1)hîrayîye (m), hîratî (m) 2)verinîye (n) 3)panîye (m), panî (m)
geniz: xazmik (n)
geometri: geometrî (n)
Georgetown: Corctawn (n)
gerçek: 1)rast, -e; heqîqete (m) 2)rastîye (m), rastî (m) 3)rastikên, -e; heqîqî, -ye
gerçek olmayan/hakiki olmayan: zura (n), zuraye (m)
gerçeklik: rastîye (m), rastî (m), realîte (m), heqîqete (m)
gerçekten: rastiko, rasta, heqîqeten
gerdan: gerden (n), gilar (n)
gerdanlık:gerdenî (n), gerdenlix (n)
altın gerdanlık:gerdenîyo zerrên (n)
gereç: malzeme (n)
gerek: ganî
Şayet istiyorsan söylemen gerekir. (Eke ti wazenî ganî ti vajî.)
gereklik: ganîyîye (m)
gereklik kipi:raweya ganîyîye (m)
gergedan: gergedan (n)
Gerger: Aldûş (n)
geri: 1)tepîya, apey 2)peyser, peyser de
geri geri:peykanî, peyser, peypeykî

geri geri gitmek: peykanî şîyene, peypeykî şîyene, peynîyeser şîyene, peyser şîyene, qineser şîyene, qineserkî şîyene
geride: pey de
geriye döndürme: b. **çevirme-I**
geriye döndürmek: b. **çevirmek-I**
gerisingeri: b. **gerisingeriye**
gerisingeriye: tepîya, apey, peyser, peyser de
getirme: ardiş (n)
getirmek: ardene
geviş: nîşor (n), mişor (n), mişote (m)
geviş getirmek: nîşor kerdene, mişor kerdene, mişote kerdene
geyik: gakovî (n)
gezdirme: gêrnayîş (n), çarnayîş (n),çerixnayîş (n),fetilnayîş (n)
gezdirmek: gêrnayene, çarnayene, çerixnayene, fetilnayene
gezdir: bigêrne, biçarne, biçerixne, bifetilne
gezme: gêrayîş (n), fetilîyayîş (n)
gezmek: gêrayene, fetilîyayene
gıpta: werrek (n)
gırgır (süpürge türü): girgir (n)
gırtlak: qirpiçike (m), belike (m)
gıyabî: xîyabî
gıyabi tevkif kararı: qerarê tewqîfî yo xîyabî (n)
gıyabi tutuklama kararı: qerarê tewqîfî yo xîyabî (n)
gibi: 1)sey
O solgun bir çiçek gibiydi. (A sey yew vila pulisîyaya bî.)
Ben senin gibi değilim. (Ez sey to nîya.)
Delikanlı erkekçe (yiğitler gibi) direndi. (Xortî sey camêrdan xo ver ro da.)
2)se
Kar gibi beyazdır. (Sipî yo se vewre.)
O kadar yumuşak ki, pamuk gibi. (Hende nerm o ke, se peme.)
3)seke
Senin de bildiğin gibi oğlan bugün hastadır. (Seke ti zî zanî lajek ewro nêweş o.)
gider: şîyaye (n), mesref (n)
bir günlük gider: şîyayeyê yew roje, şîyayeyê rojêk, mesrefê yew roje, mesrefê rojêk
günlük gider: şîyayeyo rojane, mesrefo rojane
yıllık gider: şîyayeyo serrane, mesrefo serrane, şîyayeyê serrawextî, mesrefê serrawextî
-gil/-giller: -înan
Hasangil/Hasangiller (Hesenînan)
dayıgil/dayigiller (xaloyînan)
Gine: Gîne (m)
Gine-Bissao:Gîneya Bîssaoyî (m)
girdap: girawe (m), şîpe (m), gêrrike (m)
gitme: şîyayîş (n)
gitmek: şîyene
Sen git! (Ti şo!/Ti şore!)
giydirilme-I (giysi için): piradîyayîş (n), têbestîyayîş (n)
giydirilme-II (ayakkabı, pantolon vb. için): paydîyayîş (n)
giydirilmek-I (giysi için): pira dîyayene, têbestîyayene

giydirilmek-II (ayakkabı, pantolon vb. için): pay dîyayene
giydirme-I (giysi için): piradayîş (n), têbestiş (n)
giydirme-II (ayakkabı, pantolon vb. için): paydayîş (n)
giydirme-III (pantolon vb. için): paydayîş (n), ... rokerdiş, pirokerdiş (n)
giydirmek-I (giysi için): pira dayene, têbestene
giydirmek-II (ayakkabı, pantolon vb. için): pay dayene
giydirmek-III(pantolon vb. için): pay dayene, ... ro kerdene, piro kerdene
Çocuğa çabucak pantolonunu giydirip okula gönderdi. (Pantolî bi leze kerdî lajekî ro û rusna mekteb.)
giyecek: b. **giysi**
giyilme-I (giysi için): piragîrîyayîş (n), ameyîşpiragirewtiş (n)
giyilme-II (ayakkabı, pantolon vb. için): paybîyayîş (n), ameyîşpaykerdiş (n)
giyilmek-I (giysi için): pira gîrîyayene, ameyene piragirewtene
Bayramda yeni giysiler giyilir. (1-Roşan de kincê/cilê neweyî pira gîrîyênê. 2-Roşan de kincê/cilê neweyî yenê piragirewtene.)
giyilmek-II (ayakkabı, pantolon vb. için): pay bîyene, ameyene paykerdene
Evin içinde ayakkabı giyilmez. (1-Zereyê keyeyî de solî pay nêbenî. 2-Zereyê keyeyî de solî nînê paykerdene.)
giyim: b. **kıyafet**
giyim kuşam: kinc û kisvet
giyinik: têbesta (m), têbestîye (m), têbeste (n), têrapîşta (m), têrapîştîye (m), têrapîşte (n)
giyinme: xotêbestiş (n), xotêrapîştiş (n)
giyinmek:xo têbestene, xo têrapîştene
giyinip kuşanmak: xo têbestene
giyme-I (giysi için): xoradayîş (n), piragirewtiş (n), xoragirewtiş (n), xorokerdiş (n)
giyme-II (ayakkabı, pantolon vb. için): 1)paykerdiş (n), xopaykerdiş (n), xolingîrakerdiş (n) 2)(çocuk dilinde) pepîkerdiş (n), peppa
giyme-III (şapka, külah vb. için): xosernayîş (n)
giymek-I (giysi için): xo ra dayene, pira girewtene, xo ro kerdene
Giy! (Xo ra de!)
Gömleğini giy! (Paçê xo pira gîre/xo ra de/xo ra gîre!)
Pantolonunu çabucak giyip gitti. (Pantolê xo bi leze kerdî xo ro û şî.)
giymek-II (ayakkabı, pantolon vb. için): 1)pay kerdene, xo pay kerdene, xo lingî ra kerdene
Ayakkabılarını giydi ve gitti. (Solê xo xo pay kerdî û şi.)
2)(çocuk dilinde) pepî kerdene

giymek-III (şapka, külah vb. için): xo ser nayene
giysi: b. **elbise**
gece giysisi: b. **gece elbisesi**
giysi çıkarmak: b. **elbise çıkarmak**
giysi değiştirmek: b.**elbise değiştirmek**
giysi kolu: b. **elbise kolu**
giysi kolu ağzı: b. **elbise kolu ağzı**
giysinin boyna arkadan oturan bölümü: b. **elbisenin boyna arkadan oturan bölümü**
giysisini çıkarmak: b. **soymak**-I
giysisini çıkartmak: b. **soydurmak**
gizleme: nimitiş (n)
gizlemek: nimitene
gizli: nimite (n), nimitîye (m), nimitî (m)
gizli özne: kerdoxo nimite (n), kerdoxa nimitîye (m)
gocuk: qocix (n)
Godthab: Godthab (Nuuk) (n)
gonca:tolebişk (n), pind (n), pindik (n), gipik (n)
goncanın açılmaya başlaması: rabilîyayene
Goncalar açılmaya başladı. (Tolebişkî rabilîyayî.)
goril: gorîl, -e
göbek: 1)nak (n) 2)meşke (m), xaşîya vêrî (m)
göç: barkerdiş (n), wenayîş (n), koç (n), koçkerdiş (n)
göç etme: barkerdiş (n), wenayîş (n), koçkerdiş (n)
göç etmek: bar kerdene, wenayene, koç kerdene
göçebe: koçer, -e
göçebelik: koçerîye (m)
göçer: koçer, -e
göçeri: koçerî, -ye
göçme: barkerdiş (n), wenayîş (n), koç (n), koçkerdiş (n)
göçmek: bar kerdene, wenayene, koç kerdene
göçmen: macir, -e
göçmen nüfus:nufuso macir (n)
göçmenlik: macirîye (m)
göçü: b. **heyelan**
göden: roqila qine (n)
göğüs: sêne (n)
göğüs kafesi: qefsîng (n), qefesê sênî (n)
göğüs kemiği: tehta sênî (m)
gök: asmên (n)
gök gürlemesi: gurrayîşê hewrî (n), gurrîya hewrî (m)
gökkuşağı: keskûsûre (m), tîrêja hewz û keske (m), mûndîya Hezretî Fatma (m), mûndîya Fatma-Eyşane (m), mûndîya Eyşo-Fatma (m)
gökyüzü: asmên (n)
göl: gole (m), dole (m), bahar (n)
tuzlu göl: gola soline (m), gola şorre (m)
Gölbaşı: Serê Golan (n)
gölcük: golek (n), dolek (n)
gölek: b. **gölet**
gölet: golek (n), gol (n)
gölge: sîye (m), sersî (m), versî (m), sîdar (m)

ağacın gölgesi: sîya dare, sersîya dare, versîya dare, sîdara dare

gömlek: paç (n), qolike (m), îşlig (n), qemîs (n), gomleg (n)

kısa kollu gömlek: paço/qemîso/îşligo qol (n), paço/qemîso/îşligo polkilm (n), paço/qemîso/îşligo polkirr (n), paço/qemîso/îşligo hingilekilm (n), paço/qemîso/îşligo harmekilm (n)

gönderme: şawitiş (n), riştiş (n), rusnayîş (n), raykerdiş (n)

göndermek: şawitene, riştene, rusnayene, ray kerdene

gönül: zerrî (m)

gönül verme: 1)zerrîdevistiş (n), zerrîcifîştiş (n) 2)zerrîpiranayîş (n) 3)zerrîcikerdiş (n)

gönül vermek: 1)zerrî devistene, zerrî cifîştene 2)zerrî piranayene 3)zerrî cikerdene

gönye: gonye (m)

göre: bi ..., ra gore, goreyê ... ra, anegore, gore, goreba ...

bana göre: bi mi, mi ra gore, goreyê mi ra, goreyê mi, anegoreyê mi, goreba mi

görme: dîyayîş (n), vînayîş (n)

görmek: dîyene, vînayene

gör: bivîne

görülmek: ameyene dîyene, vînîyayene, ameyene vînayene, nêgar bîyene

görümce:zeyîye (m), gorime (m)

görüntüleyici: monîtor (n) (TE)

görüş: 1)ray (m) 2)dîyayîş (n), vînayîş (n)

gösteri: musnayîş (n), nawnayîş (n), nawitiş (n)

gösterme: musnayîş (n), mojnayîş (n), nawnayîş (n), nawitiş (n), nîşandayîş (n)

göstermek: musnayene, mojnayene, nawitene, nawnayene, nîşan dayene

göt: qine (m)

götürü: qebale (n)

götürü iş almak: qebale girewtene

götürü usülü iş yapmak: qebale girewtene, qebale kerdene, qebale xebitîyayene, bi qebale xebitîyayene, qebaleyî reyde xebitîyayene, bi qebale kar kerdene, bi qebale gure kerdene

gövde: 1)govde (n), beden (n) 2)(ağaç gövdesi) qirm (n)

göveri: b. **sebze**

göverti: b. **sebze**

göz: çim (n)

göz çukuru: çalika çimî (m), paga çimî (m), korta çimî (m)

göz değmek: b. **nazar değmek**

göz iltihaplanması:çimdejan (n)

göz yuvarlağı: gillî (m), gulîlike (m)

gözdeki saydam tabaka: perdeyê çimî (n)

gözleri kararmak: çimî tarî bîyene

gözleri sulanmak (hastalıktan dolayı): çimî lêlawe kerdene

Gözlerim sulanıyor. (Çimê mi lêlawe kenê.)

gözleri yaşarmak (hastalıktan dolayı): b. **gözleri sulanmak** (hastalıktan dolayı)
gözlerinin önünde sinek uçuşmak: çimî vilikî kerdene
Benim gözlerimin önünde sinekler uçuşuyor. (Çimê mi vilikî kenê.)
gözün aşağısındaki deri: pêlekê çimî (n), qarangê çimî (n)
gözakı: sipîyê çimî (m)
gözaltı: nezaret (n)
gözaltı yeri (binası): nezaretxane (n)
gözbebeği: bîbike (m), bîbika çimî (m), lîlike (m)
göze: çime (n), çunde (n)
gözer: seradî (m)
gözetme: ewnîyayîş (n), miqatkerdiş (n), qayîtkerdiş (n), miqatebîyayîş (n)
gözetmek: ewnîyayene, miqat kerdene, qayît kerdene, miqate bîyene
Hasan kardeşinin çocuklarını gözetiyor. (Hesen gedanê birayê xo miqat keno.)
gözkapağı: qapaxê çimî (n)
gözleme (bir hamur işi): patîra (m), patîraya dekerda (m), qilçe (m), qilçine (m), qatma (m), lola tewqe (m)
gözleme çeşitleri: lortaqe (m), bijika toraqî, toraqine (m), patîraya toraqî, qilça tantorî, qilça toraqî, qatmaya toraqî, patîraya pîyazî, patîraya şekerî, qilça qawirmeyî
gözlük: verçimikî (zh), çavikî (zh), hayneyî (zh), gozligî (zh)
gözyaşı: hesire (m), îstire (m)
rahatsızlıktan dolayı akan gözyaşı: lêlawe (m), lêlawa çiman (m)
gram: gram (n)
gramofon: gramafone (m)
greyfrut: greyfrute (m)
greyfrut ağacı:greyfrutêre (m)
grip:diştere (m), sub (n), grîp (n)
Grozni: Groznî
Grönland: Gronlanda (m)
grup: grûbe (m), kome (m), komike (m)
insan grubu: kome (m), ref (n)
Guatemala: 1)Guatemala (m) 2)Guatemala City (m)
guatr: guatr (n)
guguk: pepûk, -e; kekû, -ye
Guyana: Guyana (m)
gübre: 1)zibil (n), ziblûzebale (m), sil (n) 2)(keçi ve koyun gübresi) pişke (m) 3)(kimyasal gübre) gubre (n)
büyük baş hayvanın bir defada yaptığı dışkı topağı: silop (n), guda silî (m), palpate (m), palpata silî (m), tapole (m), tepike (m), tepika silî (m)
kimyasal gübre: zibilo kîmyayî (n), zibilê kîmyayî (n), gubre (n)
kuş gübresi: zîrç (n)
gübreleme: 1)zibilkerdiş (n), zibildekerdiş (n) 2)gubrekerdiş (n), gubredekerdiş (n)

gübrelemek: 1)zibil kerdene, zibil dekerdene 2)gubre kerdene, gubre dekerdene
gübreli: 1)zibilin, -e; zibilkerde (n), zibilkerda (m), zibilkerdîye (m), silin, -e 2)gubreyin, -e; gubrekerde (n), gubrekerda (m), gubrekerdîye (m)
gübrelik: zibilge (n), zivilca (n), zibala (m), silo (n), silond (n)
gübresiz: 1)bêzibil, -e 2)bêgubre, -ye; bêgubra (m)
güç-I: hêz (n), qewet (n)
güç-II:zor, -e; zehmet, -e; çetin, -e
güçlü: hêzin, -e; hêzdar, -e; biqewet, -e; qewetin, -e
güçlük:zehmetîye (m), zehmetî (m)
güçsüz: bêhêz, -e; bêqewet, -e
gül: gule (m), mawerde (m)
gül ağacı: gulêre (m)
gülbank: gulbang (n)
güldürme: huynayîş (n)
güldürmek: huynayene
gülme: huye (n), huyayîş (n)
gülmek: huyayene
Güle güle (git). (Oxir bo./Oxirê xeyrî bo./Bi xeyr û silamet a şo.)
Güle güle git, güle güle gel. (Xeyr şo, silam bê./Bi xeyr şobê./Ti xeyr şêrî, silam bêrî.)
gülümseme:beşerîyayîş (n), peşmirîyayîş (n), keşifîyayîş (n), berkenîbîyayîş (n), berken (n)
gülümsemek: beşerîyayene, peşmirîyayene, keşifîyayene, berkenî bîyene
gülüş: huye (n), huyayîş (n)
gümbür gümbür: gurr-gurr
gümbürtü: gurme-gurme, gurregurre
gümüş: sêm (n)
gümüşten yapılma: sêmên, -e
gümüşi: sêmin, -e
gümüşlü: sêmin, -e
gün: roje (m)
bugün: ewro
bugünden önceki ikinci gün (evvelki gün): perey (n)
bugünden önceki üçüncü gün: bitir perey (n), pitir perey (n), perarey (n)
bugünden önceki dördüncü gün: tir perarey (n), pitir perarey (n), bitir perarey (n)
bugünden sonraki ikinci gün: bîro (n), nêmbirro, disibay (n)
bugünden sonraki üçüncü gün: bîntirro (n), nêmtirro (n), hîrêsibay (n)
bugünden sonraki dördüncü gün:bînbîntirro (n), çarsibay (n)
bütün gün (tam gün, yirmi dört saat): wext ra wext
ertesi gün: roja bîne (m)
ertesi gün (geçmişte):meştêrî (n)
Mayıs ayının 15'inde Dersim'e gittim, ertesi gün oradan Diyarbekir'e gittim. (Ez 15ê aşma gulane de şîya Dêrsim, meştêrî ez uca ra şîya Dîyarbekir.)
evvelki gün: perey (n)
gün ağarması:lêlê şewdirî (n), lêlê şodirî (n), lêlê sipêdeyî (n), lêlê nimajî (n), lêlê sibayî (n)
günden güne: 1)roje bi roje 2)roje ra roje

günü gününe: roje bi roje
günün zamanları: demê roje (zh)
günah: gune (n)
günaydın: 1)rojbaş 2)Şewdir bi xeyr./Şodir bi xeyr./Sibayê to xeyr bo.
günce: rojnuşte (n), rojane (n)
güncel: aktuel, -e
güncelleme: aktuelkerdiş (n)
güncelleştirme:aktuelkerdiş (n)
gündem: rojeve (m)
gündüz: roj (n)
günebakan: b. **ayçiçeği**
güneş: 1)roj (n) 2)tîje (m)
güneş almayan yer: zime (n), zimag (n)
güneş almayan yamaç:dubre (n)
güneş ısısı: tîje (m)
güneş veya ay ışığı: tîje (m)
Güneş doğdu. (Roj akewt./Tîje akewte./Tîje eşt.)
güneşli: tîjin, -e
güneşlik (güneş ışınlarını alan yer, güneşleme yeri): verroj (n)
güney: başûr (n)
Güney Afrika:Afrîkaya Başûrî (m)
Güney Kore: Koreya Başûrî (m)
güneybatı: başûrê rojawanî (n)
Güneybatı Afrika: b. **Namibya**
güneydoğu: başûrê rojhelatî (n)
günlük: rojane (n)
günü: b. **kıskançlık, çekemezlik**
günücü: b. **kıskanç**
günücülük: b. **kıskançlık**
günüleme: b. **kıskanma, çekememe**
günülemek: b. **kıskanmak, çekememek**
Gürcistan: Gurcîstan (n)
gürleme: gurrayîş (n), gurrî (m)
gök gürlemesi: gurrayîşê hewrî (n), gurrîya hewrî (m)
gürlemek: gurrayene, xurrayene
gürültü patırtı: repûtepe (m), rep-tepe (m), teqûreqe (m), teq-reqe (m)
güveç: dêzike (m)
güvence: garantî (m), temînat (n)
güvence vermek: garantî dayene, temînat dayene
güvenilmek (-e güvenilmek): bawerî bi ... bîyene, piştî bi ... bestîyayene, piştî bi ... girê dîyayene, îtîbar bi ... bîyene, emel bi ... bîyene, bih bi ... bîyene
güvenlik: asayîş (n) (TE)
güvenlik duvarı: dêsê seveknayîşî (n) (TE)
güvenmek: bawer bîyene, bawer kerdene
-e güvenmek: piştî bi ... bestene, piştî bi ... girê dayene, îtîbar bi ... ardene, îtîbar bi ... kerdene, emel bi ... ardene, emel bi ... kerdene, bih bi ... kerdene
güvercin: borane (m), kurkurike (m), gogerçîne (m)
gri renkli güvercin: vena (m)
güya: goya, qaşo, qestikî, qesta, enî, yanî
güz: payîz (n)
güzlük çift: b. **sonbaharda erken sürülen çift**
güzel: 1)rind, -e; rindek, -e; xasek, -e; 2)semt, -e

güzellik:1)rindîye (m), rindî (m), rindênî (m); rindekîye (m), rindekî (m), rindekênî (m); xasekîye (m), xasekî (m) 2)semtîye (m), semtênî (m)

H

ha: ha
ha ... ha ...: ha ... ha ...
haber: xebere (m), hayî (m), agahî (m), vengûvaj (n)
haberdar: xeberdar, -e; haydar, -e; agahdar, -e
haberdar etmek:xeberdar kerdene, haydar kerdene, agahdar kerdene
haberdar olmak: xeberdar bîyene, haydar bîyene, agahdar bîyene, pêzanayene
habersiz: bêxeber, -e; bêhayî, -ye; bêagah, -e; ham û tam
hacılarkuşağı: b. **gökkuşağı**
hacim: hecm (n)
hademe:xedeme (n), xedema (m)
hadise: hedîse (n), serebût (n)
hafıza: b. **bellek**
hafif:1)sivik, -e; şenik, -e; xefîf, -e
hafif ceza: cezaya sivike (m)
hafifçe: sivikek, -e; xefîfek, -e
hafta: hewte (n)
Haiti: Haîtî
hak: heq (n)
insan hakları: heqê merdiman
kendi kaderini tayin hakkı: heqê çarenuştişê xo, heqê tayînkerdişê qederê xo
mülkiyet hakkı: heqê wayîrîye (n)
Hak teâlâ: Heq teala (n)
hakkında: ser o, derheqê ... de
hakkında konuşmak: derheqê ... de qisey kerdene, derheqê ... de qalî kerdene
hakikat: rastîye (m), realîte (m), heqîqete (m)
hakikaten: rastiko, rasta, heqîqeten
hakiki: rastikên, -e; heqîqî, -ye
hakiki olmayan: zura (n), zuraye (m)
hakim: dadger, -e; hakim, -e; qazî, -ye
hakimiyet: bandure (m)
hakimlik:dadgerîye (m), hakimîye (m), hakimî (m), qazîyîye (m)
hal: b. **durum**
hala: eme (m), emike (m)
hala (hitap hali): emê, emikê
hala kızı: emkêna (m), kêna eme (m), kêna emike (m)

hala oğlu: emiza (n), lajê eme (n), lajê emike (n)
hâlâ: b. **henüz**
halat: kendir (n), xelat (n)
Halep çıbanı: b. **şark çıbanı**
Halfeti: Xelfetî
halhal: xirxale (m)
hah: xalî (m), xalîye (m)
duvar halısı: xalîya dêsî (m), xalîya dîwarî (m)
küçük halı: xalîça (m)
halk: şar (n)
halk edebiyatı:edebîyatê şarî (n)
halka: helqa (m), xeleke (m)
ham-I: 1)xam, -e; 2)xawiz, -e; xag, -e 3)kal, -e 4)nêderesaya (m), nêderesayîye (m), nêderesaye (n); nêresaya (m), nêresayîye (m), nêresaye (n); nêresta (m), nêrestîye (m), nêreste (n)
ham-II (çocuk dilinde): heme-II (m)
ham etmek (çocuk dilinde): heme kerdene
hamail: b. **hamaylı**
hamam: hemam (n)
hamam tası: tasa hemamî (m)
hamarat: keyeker, -e
hamaylı: hemalî (n)
hamburger: hamburger (n)
hamur: mîr (n)
hançer: xencer (n)
Hanefi: henefî, -ye
Hanefilik: henefîyî (m), henefîyîye (m), henefîtî (m)
hangi: 1)kamcîn, -e 2)kam, -e
Hangi kitap senindir? (Kamcîn kitab yê to yo?/Kam kitab yê to yo?)
hangisi: 1)kamcîn, -e 2)kam, -e 3)kamik, -e 4)kamder, -e
Hangisi senindir? (Kamcîn yê to yo?/Kam yê to yo?/Kamik yê to yo?/Kamder yê to yo?)
hanımböceği: b. **uğurböceği**
Hani: Hêni (n)
Hanoy: Hanoî
hapis: hepis (n), hepisxane (n), zîndan (n)
hapis cezası:cezaya hepisî (m), cezaya zîndanî (m)
hapishane: hepisxane (n)
harabe: xirbe (m), page (m)
haram: heram, -e
harar: xirare (m), xaşîye (m)
Harare: Harare
harf: herfe (m)
büyük harf: herfa girde (m)
kaynaştırma harfi: herfa pêragirêdayene (m), herfa pêrabestene (m)
küçük harf: herfa hurdîye (m)
hareket etme: b. **yola çıkma**
hareket etmek: b. **yola çıkmak**
hariç: 1)netede, netêda
Sen hariç herkes gelmişti. (Ti netêda/netede herkes amebî.) 2)teber, ra teber, ber, ra ber 3)xeyrê ..., xeyrja, qeder, ra qederî, xêncê, bêxeyra, bêxeyja
Sen hariç kimse söylemedi. (To ra teber kesî nêva.)
harita: xerîta (m)
hark: b. **arık, ark**

harman: cuwen (n)
biçilmiş ekini harman yerine taşıma işi: sebale (n)
biçilmiş ekini harmana taşımak: sebale kerdene
harman dövmek: b. **döven dövmek, döven sürmek**
harman makinesi: makînaya cuwenî (**m**), patose (m)
harman savurmak:cuwen vay dayene, cuwen hewa dayene
harman sonu (badas): bincuwen (n), efara (m)
harman yeri: cuwen (n)
harman zamanı harmanları dolaşarak harman ürünü istemek suretiyle dilenmek: cuwenan ser ra gêrayene
harmanda, arpa ve buğdayın kalburlanmasından sonra artakalan başaklar: kozire (n)
harmani: b. **pelerin**
harmaniye: b. **pelerin**
harp: ceng (n), herb (n)
Hartum: Xartûm (n)
has: xas, -e
hasat: hesad (n)
hasat zamanı: wextê hesadan (n), wextê paleyî (n), wextê debare (n)
haset: b. **kıskançlık, çekemezlik**
haset etmek: b. **kıskanmak, çekememek**
hasetçi: b. **kıskanç**
hasetlik: b. **kıskançlık, çekemezlik**
hâsılat: b. **gelir**
hasır: hesîre (**m**)
hassas: b. **duyarlı, duygulu**
hassaslık: b. **duyarlık, duygululuk**
hassasiyet: b. **duyarlık, duygululuk**
hasta: 1)nêweş, -e 2)bêkeyf, -e
hasta düşmek: nêweş kewtene
hasta etmek: nêweş kerdene
hasta olmak: 1)nêweş bîyene 2)bêkeyf bîyene
hastalanmak: nêweş kewtene, nêweş bîyene
hastalık: nêweşîye (m), nêweşî (m), nêweşênî (m)
bulaşıcı hastalık: jan (n)
bulaşıcı hastalığa yakalanmak: jan vetene, jan dekewtene
hastane: xestexane (n), nêweşxane (n)
haşhaş: xaşxaş (n)
haşiş: b. **kavrak**
haşlama: 1)kemidnayîş (n), xaşênayîş (n), şeliqnayîş (n) 2)(haşlama yemeği) xaşênaye (n)
haşlamak: kemidnayene, xaşênayene, şeliqnayene
haşlanma:kemidîyayîş (n), ameyîşkemidnayîş (n), xaşênîyayîş (n), ameyîşxaşênayîş (n), şeliqnîyayîş (n), ameyîşşeliqnayîş (n)
haşlanmak: kemidîyayene, ameyene kemidnayene, xaşênîyayene, ameyene xaşênayene, şeliqnîyayene, ameyene şeliqnayene
hat: xêze (m), xete (m)
hata: xeta (m), xeletî (m), xeletîye (m), xeletênî (m), şaşî (m), şaşîye (m), şaşênî (m),

yanişî (m), yanişîye (m), yanişênî (m)
hatalı: xetayin, -e; xelet, -e; şaş, -e; yaniş, -e
hatasız: bêxeta, -ye; bêxeletî, -ye; bêşaşî, -ye; bêyanişî, -ye
hatıra: 1)vîrameyîş (n) 2)(hatırlanmak için birine verilen) yadîgar, -e
hatırlama: vîrameyîş (n), ravîrameyîş (n), raxovîrardiş (n), vîrkewtiş (n)
hatırlamak: vîr ameyene, ra vîr ameyene, ardene vîrê xo, ra xo vîr ardene, vîr kewtene
O anda onu hatırladım. (A game a kewte vîrê mi.)
hatırladığımdan beri: vîrê mi ra, cêko ke yeno vîrê mi
hatırlatma: vîrardiş (n), ravîrardiş (n)
hatırlatmak: vîr ardene, ra vîr ardene
hatta: 1)tewr
Hatta yalan da söyler. (Tewr zurî zî keno.)
2)bira
Hatta o yalan olduğunu söyledi. (Bira ey va zur a.)
3)heta
Hatta o da geldi. (Heta o zî ame.)
hav: purtik (n)
hava: hewa (n)
hava durumu: eyam (n)
havaalanı: rasteyê teyara (n), meydanê teyara (n)
havale (tıpta): serûbinî (zh), hewale (n)
havale geçirmek: serûbinî kewtene, hewale vîyarnayene
Havana: Havana (m)
havlı-I: purtikin, -e
havlı-II: b. **havlu**
havlu: xewlî (m), xewlîye (m)
el havlusu: xewlîya destan (m)
banyo havlusu: xewlîya banyoyî (m)
havuç: gizêr (n), hewice (m), bûncike (m)
havuz: hope (m), dole (m), hewze (m)
haya (erkeklik bezi):gun (n), hak (n), hêlik (n), herz (n), bati (n)
hayal: xeyal (n)
hayat: cu (m), heyat (n)
haydi: hadê, hadirê
hayır-I (nm): xeyr, -e
hayır-II (zr): ney (zr), xêr (zr), nexêr (zr), nêherê (zr)
hayırlı: xeyrên, -e; bixeyr, -e
Hayırlı olsun: 1)Xeyrên/Xeyrêne bo. 2)Wa/Va xeyr bo. 3)Wa bixeyr bo.
hayli: xeylê, gelek, epey
bir hayli: xeylêk, yew keremate, yew hekmete
hayvan: heywan, -e
evcil hayvan: heywano kedî (n), heywana kedîye (m); heywano cayî (n), heywana cayîye (m)
hayvan tüccarı: celeb (n)
hayvanları gütme sırası gelince hayvanları gütmek: nobete de şîyene, nobe de şîyene
otlaması için hayvanı araziye başıboş salma: salme (n), salmeveradayîş (n), salmekîvera-

dayîş (n),heywanveradayîş (n), heywanraverdayîş (n)
otlaması için hayvanı araziye başıboş salmak: salme veradayene, salmekî veradayene, (heywan) veradayene, (heywan) raverdayene
vahşi hayvan: heywano kovî (n), heywana kovîye (m); heywano koyî (n), heywana koyîye (m); heywano wehşî (n), heywana wehşîye (m); cinawir, -e; ganawir, -e
yük hayvanı (at, katır, eşek): golîg, -e

hazır: amade (n), amada (m); hazir, -e
hazır olmak: amade bîyene, hazir bîyene
Hazır ol!:Amade be!/Hazir be!
hazırlamak: amade kerdene, hazir kerdene
hazırlayan: amadekar, -e; amadekerdox, -e; hazirkerdox, -e
haziran: hezîrane (m)
hazret: hezret
Hazreti Alî: Hezretî Elî, Hezretî Alî
Hazreti İsa: Hezretî Îsa
Hazreti Muhammed: Hezretî Mihemed
Hazro: Hezro (n)
hece: hece (m)
hedik: hebikî (zh), hedikî (zh), danî (zh)
hekim: doktor, -e; hekîm, -e
hektar: hektar (n)
hela: b. **yüznumara**
helal: helal, -e
hele: ka, hela, hey, de, derey
Hele buraya gel. (Ka bê tîya./Hela bê tîya./Hey bê tîya./De bê tîya./Derey bê tîya.)
Helsinki: Helsînkî
helva: helwa (m)
hem: hem
hem ... hem ...: hem ... hem ...
Hem gider, hem ağlar. (Hem şina hem bermena.)
hemen: ca de, pirde, deste, desinde, hema
hemen ölmek: beqa nêkerdene, ca de merdene, pirde merdene, deste merdene, desinde merdene
hemen hemen: hema-hema
hemşire: hemşîra (m)
henüz: hîna, hema, daha
Kız henüz gitmemiş. (Kêneke hîna nêşîya./Kêneke hema nêşîya.)
hep: 1)tim, timûtim, daîma 2)pêro, heme, têde, top
hep beraber: b. **hep birlikte**
hep birlikte: pêro pîya, heme pîya, heme têreyde, heme têreyra, top pîya, têde pîya, têdîne pîya, têvter pîya, kulî pîya
hepatit: hepatît (n)
hepatit B: zeriko sîya (n), hepatît B (n)
hepsi: pêro, pêrune, heme, hemîne, têde, têdîne, têvter, top, topîne, kulî, kulîne, çi ke estê, çi ke bîy
hepsini: pêrune, hemîne, têdîne, topîne, kulîne
her: her, heme

her beş: her panc, heme panc, panc heme
her beşi: her pancine, heme pancine, panc hemîne
her beşini: her pancine, heme pancine, panc hemîne
her biri: her yew
her dört: her çar, heme çar, çar heme
her dördü: her çarine, heme çarine, çar hemîne
her gün: her roje
her iki: her di
Her iki delikanlı yazdı. (Her di xortan nuşt.)
her ikisi: her di, her dîyan, her dîyine
Her ikisi okudu. (Her dîyan wend.)
her üç: her hîrê, heme hîrê, hîrê heme
her üçü: her hîrine, heme hîrine, hîrê hemîne
her zaman: tim, timûtim, daîma
herek (tevek için): serbina (m)
herk: filhan (n), hêgayo filhan (n), şûve (m)
herk etmek: filhan kerdene, şûve kerdene, kerab kerdene
herkes: her kes
hesap: hesab (n)
hesap makinesi: makînaya hesabî (m)
hesaplama: hesabkerdiş (n)
hesaplamak: hesab kerdene
heybe: heqîbe (n)
büyük heybe: gale (n)
heybenin iki tarafı arasındaki bölüm: mîyançî (n)
heybenin iki tarafından her biri: gale (n), pare (n)
heyelan: hezaz (n), heyelan (n)
hıçkırık tutmak: b. **hık tutmak**
hık tutmak: nuqtikî vero ameyene, neqlikî vero ameyene, xîska xo weameyene, niqikî poameyene, hiq kerdene
Hınıs: Xinûs (n), Kela (m)
Hıristiyan: xirîstîyan, -e; file (n), fila (m)
Hıristiyanlık: xirîstîyanîye (m), xirîstîyanî (m); fileyîye (m), fileyî (m)
hırka: xirqe (n)
hırsız: dizd, -e; xirxiz, -e
hırsızlık: dizdîye (m), dizdî (m), dizdênî (m)
Hırvatistan: Xirvatîstan (n)
hıyar: xîyar (n), buestûn (n)
hıyar vb. bitkilerin henüz yeni oluşmuş olan küçücük ürünü: fije (m)
hızar: xizar (n)
hızı çok olan su akıntısı:şîpe (m)
hızlı: leze (m), sivik, çapik
hızlıca: lezkanî, çapik a
hızma: pozmik (n), xizme (m), penesik (n)
hızmalı: pozmikine (m), xizmeyine (m)
hiç: 1)çi, tu 2)hîç 3)b. **hiçbir zaman**
Bu hiç akıl(lıca) değil. ("No tu aqil nîyo.")

Ben hiç gitmedim. (Ez caran/ binde/binra/hîç/çi rey/qet nêşîya.)
hiç kimse: çi kes, tu kes, yewek/yewer, çewek/çewer; çew
hiç olmazsa: qet nêbo
hiçbir: 1)çi, tu 2)olandî 3)qet yew
hiçbir şey: çîyekî, qet çîke, qet çîyê, qet teba, qet yew çî
hiçbir zaman: caran, çi rey, binde, binra, bincaran, tu derbe, qet finê, qet reyê, çi wext, esla, qet, qetîyen, deyme
hiçlemek: hîç kerdene
hiçleştirme: hîçkerdiş (n)
hiçleştirmek: hîç kerdene
hiçlik: hîçîye (m)
hidrojen: hîdrojene (m)
hidrojen bombası: bombaya hîdrojene (m)
hikâye: hîkaye (m)
gelecek zamanın hikâyesi: b. **sanal geçmiş zaman**
-miş'li geçmiş zamanın hikâyesi: demo vîyarteyo nedîyaro verên (n)
şimdiki zamanın hikâyesi: demo vîyarteyo nikayin (n)
hile: hîle (n), oyn (n)
hilekar: hîlekar (n), -e; hîlebaz, -e; fêlbaz, -e, oyniker, -e
hilekarlık: hîlekarîye (m), hîlebazîye (m), fêlbazîye (m)
Hilvan: Curnê Reş (n)
hindi: kerga misrî (m), kerga şamî (m), hulî, qulî, pîpî, qaze (m), culixe (m); dîkê misrî (n), dîkê qaze (n), elok (n), elelo (n)
Hindistan: Hindîstan (n)
hindistancevizi:goza Hindîstanî (m)
hintbademi: kakao (n)
hintkeneviri: esrar (n)
his: b. **duygu**
hislenme: b. **duygulanma**
hislenmek: b. **duygulanmak**
hissetme: teyvetiş (n), tedevetiş (n), tedeteyvetiş (n), povetiş (n), hîskerdiş (n),ferqkerdiş (n)
hissetmek: tey vetene, tede vetene, tede tey vetene, povetene, hîs kerdene, ferq kerdene
hissi: b. **duygusal**
hissiz: b. **duygusuz**
hissizlik: b. **duygusuzluk**
hiza: duşt (n), rajane (n), rêze (m), hîza (m), çeq (n)
hizasında: rastê ... ra, rajaneyê ... ra, duştê ... ra, rêza ... de, rêza ... ra, hîzaya ... de, hîzaya ... ra
Hizan: Hîzan (n)
hizmet: xizmet (n)
hol: b. **sofa**
Hollanda: Hollanda (m)
homurdanmak: bilbilîyayene, pilîyayene, bilbil kerdene, pilpil kerdene
Honduras: Hondûras (n)
Honiara: Honyara (m)
Horasan: Xoresan (n)
horoz:dîk (n), keleşêr (n), heke (n)
küçük yaştaki horoz:dîkleyîr (n)
hortum: 1)xortume (m) 2)(havada oluşan) veyveyê cinan (n),

talazike (m), gijoleke (m), welweleke (m)

hoş: weş, -e

Hoş geldin. (1-Ti bi xeyr ameyî/ameya. 2-Ti bi xeyr ameyî/ameya silamet.)

Hoş bulduk. (1-Ti xeyrî mîyan de bî/ba/bê. 2-Xeyrî mîyan de bîme. 3-Şima xeyrî mîyan de bîy/bê.)

Hoşça kal. (1-Weşîye/weşî de bimane. 2-Bimane weşîye/weşî de.)

hoşaf: xoşawe (m)

hoşluk: weşîye (m), weşî (m)

hoşnut: memnun, -e; razî, -ye; ... ra weş, -e

O senin durumundan hoşnut değil. (O halê to ra weş nîyo.)

hoşnut etmek: zerrîya ... weş kerdene, memnun kerdene, razî kerdene

hoşnut olmak: zerrîya ... weş bîyene, memnun bîyene, razî bîyene

-den hoşnut olmak: zerrîya ... ... ra weş bîyene, ... ra weş bîyene

Halk senden hoşnut olsun. (Wa zerrîya şarî to ra weş bo./ Wa şar to ra weş bo.)

hoşnutluk: memnunî (m), memnunîye (m), memnunîyet (n), razîyî (m), razîyîye (m)

hoşnutsuz: nememnun, -e; nerazî, -ye; ... ra weşnêbîyaya (m), ... ra weşnêbîyayîye (m), ... ra weşnêbîyaye (n)

hoşnutsuzluk: nememnunî (m), nememnunîye (m), nememnunîyet (n), nerazîyî (m), nerazîyîye (m)

hotoz: kofî (m), kofîye (m)

hozan: bure (n), beyar (n)

Hozat: Xozat (n)

hububat: b. **tahıl**

hudut: b. **sınır**

hukuk: huqûq (n)

ceza usul hukuku: huqûqê ûsulê ceza (n)

devletler genel hukuku: huqûqê pêroyî yê dewletan (n)

devletlerarası hukuk: huqûqê mîyandewletan (n)

devletlerarası özel hukuk:huqûqê arizî yê mîyandewletan (n)

genel hukuk:huqûqo pêroyî (n)

hukuk başlangıcı:destpêkê huqûqî (n)

hukuk devleti:dewleta huqûqî (m)

hukuk felsefesi: felsefeya huqûqî (m)

hukuk mahkemesi:dadgeha huqûqî (m), mehkemeya huqûqî (m)

hukuk sosyolojisi: sosyolojîyê huqûqî (n)

hukukun kaynağı: çimeyê huqûqî (n)

hususi hukuk:huqûqo arizî (n)

medeni hukuk: huqûqo medenî (n)

medeni usul hukuku: huqûqê ûsulê medenî (n)

özel hukuk: huqûqo arizî (n)

Roma hukuku:huqûqê Roma (n)

sosyal güvenlik hukuku: huqûqê asayîşê sosyalî (n), huqûqê asayîşê cematkî (n)
tabii hukuk: huqûqo tebîî (n)
ticaret hukuku: huqûqê bazirganîye (n), huqûqê tîcaretî (n)
toprak hukuku:huqûqê erazî (n)
umumi hukuk:huqûqo pêroyî (n)
humma: b. **ateş**
huni:mastêr (n), kovik (n), xunî (n)
hurma: xurma (m)
hurma ağacı: xurmayêre (m)
husus: xusus (n)
hususi: b. **özel**
hususi hukuk:huqûqo arizî (n)
hususiyet: b. **özellik**
hücum: hêriş (n), gale (m), galim (n)
hücum etmek: hêriş kerdene, gala ... kerdene, galim kerdene, galim pira nayene, ramitene ser
hüküm: hukm (n)
hükümet: hukmat (n)
hüner: huner (n)
hüngür hüngür: gurr-gurr, hilp-hilp
hürmet: b. **saygı**
hürmetkâr: b. **saygılı**
hürmetli: b. **saygılı**
hürmetsiz: b. **saygısız**
hürmetsizlik: b. **saygısızlık**

I

ıhlamur: exlamur (n)
ılıca: germike (m), germawe (m)
ılık: şîrgerm, -e; serdgerm, -e; vilnerm, -e; nerm, -e
ılıklaşma: şîrgermbîyayîş (n), serdgermbîyayîş (n), vilnermbîyayîş (n), nermbîyayîş (n)
ılıklaşmak:şîrgerm bîyene, serdgerm bîyene, vilnerm bîyene, nerm bîyene
ılıklaştırma: şîrgermkerdiş (n), serdgermkerdiş (n), vilnermkerdiş (n), nermkerdiş (n)
ılıklaştırmak: şîrgerm kerdene, serdgerm kerdene, vilnerm kerdene, nerm kerdene
Irak: Îraq (n)
ırgat:êrxat, -e; pale (n), pala (m); rencber, -e
ırgatlık: êrxatî (m), êrxatîye (m), êrxatenî (m), paleyî (m), paleyîye (m), paleyênî (m), rencberî (m), rencberîye (m), rencberênî (m)
ırk: nîjad (n)
ırkçı: nîjadperest, -e
ırkçılık: nîjadperestîye (m)
ırmak: ro (n), robar (n), çem (n)
ısı: tanî (m), germ (n); germîye (m), germî (m), germênî (m)
güneş ısısı: tîje (m)
ısınmış olan: germin, -e
ısısı fazla olmak: kele dîyayene, sûr bîyene
ısınma: 1)germbîyayîş (n), germinbîyayîş (n) 2)xogermkerdiş (n), xogerminkerdiş (n), xodayîş tanî ver
ısınmak: 1)germ bîyene, germin bîyene 2)xo germ kerdene, xo germin kerdene, xo dayene tanî ver
ısırgın: b. **isilik**
ısıtma: germkerdiş (n), germinkerdiş (n), tanîverşanayîş (n), tanîverşanitiş (n)
ısıtmak: germ kerdene, germin kerdene, tanî ver şanayene, tanî ver şanitene
kendini ısıtmak (ısınmak): xo germ kerdene, xo germin kerdene, xo dayene tanî ver
ıslak: hît, -e
ıslak olmak: hît bîyene
ıslaklık: hîtîye (m)
ıslanma: hîtbîyayîş (n)

ıslanmak: hît bîyene
ıslatma: hîtkerdiş (n)
ıslatmak: hît kerdene
ıspanak: îspenax (n)
ışık: roşn (n), roşt (n); roşna (m), roştî (m); şewq (n), şewq û şemale, şewle (n), nur (n)
güneş veya ay ışığı: tîje (m)
ışkın: ribêse (m)
ızgara: caxike (m), izxara (m)

İ

ibibik kuşu: dîksilêman (n), hophopik (n), dûdû (n)
ibik: kilaweke (m), pilike (m), kulike (m)
iblis: b. **şeytan**
iblislik: b. **şeytanlık**
ibrik: mesîne (m), îbriq (n)
ibrişim: layo birîsimên (n)
icar: deman (n)
icar etme: demankerdiş (n)
icar etmek: deman kerdene
icra: caardiş (n)
icra etmek: ca ardene
icra-iflas hukuku: huqûqê îcra-îflasî (n)
iç: zere, mîyan (n)
iç açı: zerehoke (m)
iç açılı: zerehokin, -e
içine katmak: dekerdene, dekerdene mîyan, mîyan kerdene, çikerdene, cişanayene
içbükey: konkav
içecek: çîyê şimitişî (n), meşrubat (n)
içeri: zere (n)
içici: şimitox, -e; meywer, -e
için: seba, semedê ..., semedo ke; qandê, qando ke, qandê ... rê
qandê cû: onun için
içinde: tede
içindekiler: tedeyî (zh)
içki: şimite (m)
alkollü içki:şimita alkoline (m)
içki kadehi: qedeha şimite (m)
içkici: şimitox, -e; meywer, -e
içmek: 1)(su, şarap vb. için) şimitene, werdene 2)(ayran, şerbet vb. için) fir kerdene 3)(sigara vb. için) şimitene, antene, qirşayene, gurisnayene
içtimai: sosyal, cematkî
içtimai emniyet: asayîşo sosyal (n), asayîşo cematkî (n)
içyağı: vezd (n), duhn (n), çewr (n)
içyağının kızartılmasıyla meydana gelen bir yiyecek:çizrikî (zh), bijêrekî (zh), kijrikî (zh), pijrûgî (zh), qaqijikî (zh), xijalokî (zh), xijikî (zh), qijnikî (zh)
idam edilme: b. **asılma**
idam edilmek: b. **asılmak**
idam edilmiş olan: b. **asılı**
idam etme: b. **asma**
idam etmek: b. **asmak**
idare: îdare (n)
idareci:îdareker, -e; sermîyan, -e

idari: îdarî
idari mahkeme: dadgeha îdarî (m), mehkemeya îdarî (m)
idman: îdman (n), jîmnastîk (n)
idrar: mîze (m)
idrarını tutamıyan: kelmîz, -e; mîzoruk, -e
ifade: îfade (n)
ifade almak: îfade girewtene
ifade vermek: îfade dayene
iftar: fitar (n)
iftar etmek: fitar kerdene, fitar rakerdene
iğ: rêşta (m), rêstike m), taşî (m)
İğ ile yün eğiriyor. (Bi rêstike/rêşta/taşî peşm rêsena.)
iğde: xibe (m)
iğde ağacı: xibêre (m)
yabani iğde ağacı: sinc (n), sincêr (n)
iğne: 1)derzîne (m)
çengelli iğne: fîrkete (m)
dantel iğnesi: b. **tığ**
iğne yastığı: b. **iğnelik**
yorgan iğnesi: pinciraî (m), derzîna lihêfan (m)
iğne vurmak: b. **iğne yapmak**
iğne yapmak: derzîne dayene ... ro
Doktor ona iğne yapmış. (Doktorî derzîne daya ey ro.)
2)(bitkilerde) nêrî (n), nêrik (n)
soğan iğnesi: nêrîyê pîyazî (n)
iğnedenlik: b. **iğnelik**
iğnelik: derzîneke (m), derzîdane (m), balişnaya derzînan (m)
ihtiram: b. **saygı**
ihtiyar: b. **yaşlı**
ihtiyarlık: b. **yaşlılık**
ikaz: baleantiş (n), îqaz (n)
ikaz etme: baleantiş (n), pêhesnayîş (n), îqazkerdiş (n)
ikaz etmek: bale antene, pêhesnayene, îqaz kerdene
iki: di
ikinci: dîyin, -e
ikindi: êre (n)
ikiz: dilete (m), cêwî (n), hevalcêwî (n)
ikizkenar üçgen: hîrêgoşeyo diletkenar (n)
iklim: îklîm (n), hewa (n)
iktidar: îqtîdar (n)
il:wîlayet (n), şaristan (n), bajar (n)
ilaç:daru (n), derman (n), îlac (n)
ilçe: qeza (m)
ile: 1)bi
Parasıyla satın aldı. (Bi pereyanê xo herîna.)
Kalemle yazdı.(Bi qeleme nuşt.)
Elle yedi. (Bi dest werd.)
2)bi ... ra, bi ... wa, bi ... ya
Roşan ile (birlikte) gittim. (Ez bi Roşanî ra şîya.)
3)reyra, reyde
Zerweş kızla (birlikte) gitti. (Zerweş kêneke reyra/reyde şi.)
4)pê
Ben bıçakla ekmeği kestim. (Mi pê kardî nan birna.)
5)û
ilenç: zewte (m)
ileri: aver (n), raver (n)
ilerleme: averşîyayîş (n), raverşîyayîş (n)
ilerlemek: aver şîyene, raver şîyene

ilerletme: averberdiş (n), raverberdiş (n)
ilerletmek: aver berdene, raver berdene
iletki: hokepeym (n)
ilgeç: edat (n)
ilgi: eleqe (n)
ilgili: eleqedar, -e
ilginç: balkêş, -e; enteresan, -e
ilginçlik: balkêşîye (m), enteresanîye (m)
İliç: Îlîç (n)
ilik-I:mezg (n), mezgê kateyî (n), mezgê esteyî (n), donê esteyî (n), don (n)
ilik-II (düğme deliği):mayeke (m), qulpike (m); qulika gojage/make/bişkoje/qumça/sedefe/zirare (m); lana gojage/make/bişkoje/ qumça/sedefe/zirare (m)
ilikleme: tavistiş (n), devistiş (n), mayekakerdiş n)
iliklemek: tavistene, devistene, mayek a kerdene
düğme iliklemek: gojage/make/bişkoje/qumça/sedefe/zirare tavistene, gojage/make/bişkoje/qumça/sedefe/zirare devistene, gojage/make/bişkoje/ qumça/sedefe/zirare girewtene, gojage/make/bişkoje/qumça/sedefe/zirare qefilnayene
ilişki: girêdayîş (n) (TE), îrtîbat (n) (TE)
ilk: verên, -e
ilk duruma getirmek: sayekerdiş (n) (TE), reset (n) (TE)
ilkbahar: wisar (n)
ilkin: verê
ilkmektep: dibistane (m)
ilkokul: dibistane (m)
ilkönce: verê verkan, verê veran, tewr verê, tewr raver, hêverê, ewilê ewilan
iltica: bextwaştiş (n), îltîca (m)
iltica etmek: bext waştene, îltîca kerdene
iltica hakkı: heqê bextwaştişî (n), heqê îltîca (n)
iltihap: îltîhab (n)
iltihaplanmak:wegîrîyayene, wegirewtene, degîrîyayene, wefîştene
Yaram iltihaplanmış. (Birîna mi wegîrîyaya.)
iltihaplı: îltîhabin, -e
im: nîşan (n), îşaret (n)
iman: bawerîye (m), bawerî (m), îman (n)
imece (karşılıklı birbirinin işinde çalışma): miterhe (m), mişagîye (m), purnagîye (m)
imece ile çalışmak: miterhe kerdene, purnagîye kerdene
imkân: îmkan (n)
yeni bir imkân: îmkanêko newe (n), îmkanêde newe (n)
imlâ: rastnuştiş (n), ortografî (m)
imleme: nîşankerdiş (n), îşaretkerdiş (n)
imlemek: nîşan kerdene, îşaret kerdene
imrenme: werrek (n)
imrenti: werrek (n)
imtihan: îmtihan (n)
inan: 1)bawerkerdiş (n), bawerbîyayîş (n), îmanardiş (n), îmankerdiş (n), înankerdiş (n),

yeqînkerdiş (n), yeqînbestîyayîş (n) 2)bawerîye (m), bawerî (m); îman (n)

inanç: bawerîye (m), bawerî (m); îman (n), îtîqad (n)

inançlı: bawerkerdox, -e; bawermend, -e; wayîrê îmanî (n), wayîra îmanî (m)

inanlı: bawerkerdox, -e; bawermend, -e; wayîrê îmanî (n), wayîra îmanî (m)

inanma: bawerkerdiş (n), bawerbîyayîş (n), îmanardiş (n), îmankerdiş (n), înankerdiş (n), înanbîyayîş (n), yeqînkerdiş (n), yeqînbestîyayîş (n)

inanmak: bawer kerdene, bawer bîyene, îman ardene, îman kerdene, înan kerdene, înan bîyene, yeqîn kerdene, yeqîn bestîyayene

inat: 1)rike (m), serehuşkî (m), serehuşkîye (m), înad (n), eks (n) 2)b. **inatçı**

inat etmek: rike kerdene, rike çarnayene, serehuşkî kerdene, serehuşkîye kerdene, înad kerdene, eks kerdene

inatçı: rikin, -e; riko, -ye; arko, -ye; serehuşk, -e; înad, -e; înadçî, -ye; eksî, -ye

inatçılık: rikinî (m), rikinîye (m), rikoyî (m), rikoyîye (m), arkoyî (m), arkoyîye (m), serehuşkî (m), serehuşkîye (m), înadî (m), înadîye (m), înadênî, înadçîyî (m), înadçîyîye (m), înadçîyênî, eksîyî (m), eksîyîye (m)

ince:barî, -ye; tenik, -e; zirav, -e; kîbar, -e

ince ince: barî-barî, tenik-tenik, hurdî-hurdî

incebağırsak: roqila barîye (m), dorane (m)

incecik: barîk, -e; barîkek, -e; barîçek, -e; tenikek, -e

inceleme: etud (n)

incelemeci: etudkerdox, -e

incelik: barîyî (m), barîyîye (m), barîyênî (m), barîkênî (m), tenikî (m), tenikîye (m), tenikênî (m), ziravî (m), ziravîye (m), kîbarî (m), kîbarîye (m)

incelme: barîbîyayîş (n), tenikbîyayîş (n)

incelmek: barî bîyene, tenik bîyene

inceltme: barîkerdiş (n), tenikkerdiş (n)

inceltmek: barî kerdene, tenik kerdene

incik (baldır): çîp (m), peyîke (m), saq (n)

incir: încîre (m), hêjîre (m)

incir ağacı: încîrêre (m), hêjîrêre (m)

henüz olgunlaşmamış olan incir: kerike (m)

indirmek: warardiş (n) (TE)

inek: manga (m)

genç inek: nalmanga (m), nûbere (m)

İngiliz: îngiliz, -e

İngilizce: îngilizkî (m)

İngiltere: Îngilîstan (n)

iniş: veracêr (n), seracêr (n)

inme: b. **felç**

insan: merdim, -e
bir insan: mêrdek (n), yew mêrdek (n)
insan grubu: kome (m), ref (n)
insan hakları: heqê merdiman
insan vücudunun göbek ile cinsel organ arasındaki bölümü: pîzeyo şenik (n)
insanlık: merdimîye (m), însanîye (m), însanetîye (m)
inşallah: boka, mela, înşalah
İnternet: Înternet (n) (TE)
İnternet hizmet sağlayıcısı: xizmetpeydakerdoxê Înternetî (n) (TE)
intikam: heyf (n)
intikam alma: heyfgirewtiş
intikam almak: heyf girewtene
intizamlı: biserûber, -e; întîzamin, -e, nîzamin, -e
intizamsız: bêserûber, -e; bêîntîzam, -e, bênîzam, -e
ip: bend (n), bendik (n); la (n)
İP-adresi: adresa PÎ (adresa Protokolê Înternetî) (TE)
ipek: birîsim (n), îpeg (n)
ipek gömlek: paço/qemîso/îşligo birîsimên (n), qolika birîsimêne (m)
ipekten yapılma: birîsimên, -e; îpegên, -e
ipekli: birîsimên, -e; birîsimin, -e ; îpegên, -e; îpegin, -e
iplik: la (n), destekî (m)
yorgan ipliği: layê lihêfan (n), destekîya lihêfan (m)
yün iplik: rês (n)
İran: Îran (n)
irin: rêm (n), ricaw (n)
irin toplamak: rêm dekewtene, rêm bestene, rêm cikewtene, rêm girewtene
irinli: rêmin, -e; ricawin, -e
İrlanda: Îrlanda (m)
irtibat: girêdayîş (n) (TE), îrtîbat (n) (TE)
is: tenî (m), tenîye (m); duye (n)
İsa: b. **Hazreti İsa**
ishal: emel (n), çurike (m), virike (m), vijike (m), rîtike (m), qolinc (n), zereşîyayîş (n), pîzeşîyayîş (n), pîzeroginayîş (n), rêxeeştiş (n) (kaba dilde), rêxeverxodayîş (n) (kaba dilde), rêxeroginayîş (n) (kaba dilde)
ishal olmak: emel bîyene çurike eştene, çurike kewtene, virike eştene, virike kewtene, vijike eştene, vijike kewtene, rîtike eştene, rîtike kewtene, zere şîyene, pîze şîyene, pîze ro ginayene, rêxe eştene (kaba dilde), rêxe ver xo dayene (kaba dilde), rêxe ro ginayene (kaba dilde)
isilik: germij (n)
isilik olma: germijîyayîş (n)
isim: name (n)
isim cümlesi:cumleya nameyî (m)
isim tamlaması: îzafeya nameyî (m)
iskarpin: îskarpîn (n)
İslam: îslam, -e; musluman, -e; muslumanîye (m), muslumanî (m)
İslamabad: Îslamabad (n)
İslami: îslamî, -ye

İslamiyet: îslamîye (m), îslamîyet (n);muslumanîye (m), muslumanî (m), muslumanênî (m)
İslamlık: îslamîye (m), îslamîyet (n), îslamênî (m); muslumanîye (m), muslumanî (m), muslumanênî (m)
isnat: îsnad (n)
isnat eden: îsnadkerdox, -e
isnat edilen: îsnadkerda (m), îsnadkerde (n)
isnat etmek: îsnad kerdene
İspanya: Spanya (m)
ispat: îspat (n)
ispat etmek: îspat kerdene
İspir: Îspîr (n)
İsrail: Îsraîl (n)
istakoz: îstakoz (n)
İstanbul: Îstanbul (n)
istek: waştiş (n)
istek kipi: raweya waştişî (m)
istekli: waştox, -e
istem: waştiş (n)
istemci: klîent (n) (TE)
istemek: waştene
ister ... ister...: ha ... ha ...
İster ben, ister sen; farketmez. (Ha ez ha ti, ferq nêke.no.)
istif:lode (m), lodike (m), kêşe (m), maxe (m), cema (m), dêze (m)
istif etmek: b. **istiflemek**
istiflemek: lode kerdene, kêşe kerdene, maxe kerdene, cema kerdene, dêze kerdene
istifrağ etmek: b. **kusmak**
İsveç: Swêd (n)
İsveççe: swêdkî (m)
İsviçre: Swîs (n)
isyan:serewedaritiş (n), îsyan (n)
isyan etme: serewedaritiş (n), îsyankerdiş (n)
isyan etmek: sere wedaritene, îsyan kerdene
Halkımız isyan etmiş. (Şarê ma sere wedarito./Şarê ma îsyan kerdo.)
iş: kar (n), xebate (m), gure (n)
iş hukuku: huqûqê karî (n)
iş yapmak: kar kerdene, gure kerdene
işten kaçmak: (mecazî) kelame tadayene
yapılan iş: (mecazî) firêze (n)
işaret: nîşan (n), îşaret (n)
işaret edilmek: nîşan bîyene, îşaret bîyene
işaret etmek: nîşan kerdene, îşaret kerdene
işaret sıfatı: sifetê nîşankerdene (n)
işaret zamiri: zemîrê nîşankerdene (n)
işaretleme: nîşankerdiş (n), îşaretkerdiş (n)
işaretlemek: nîşan kerdene, îşaret kerdene
işaretlenme: nîşanbîyayîş (n), îşaretbîyayîş (n)
işaretlenmek: nîşan bîyene, îşaret bîyene
işaretli: nîşankerdîye (m), nîşankerda (m), nîşankerde (n); îşaretkerdîye (m),îşaretkerda (m), îşaretkerde (n)
işbirliği: hemkarîye (m)
işbirlikçi: hemkar, -e

işçi: karker, -e; xebatkar,-e; pala (m), pale (n); mişag, -e; êrxat, -e; rencber, -e; emela (m), emele (n)
işçi edebiyatı: edebîyatê karkeran (n)
işçi sınıfı: sinifa karkeran (m)
işçilik: karkerîye (m), karkerî (m), karkerênî (m), xebatkarîye (m), xebatkarî (m), xebatkarênî (m), paleyîye (m), paleyî (m), paleyênî (m), mîşagîye (m), mişagî (m), mişagênî (m), êrxatîye (m), êrxatî (m), êrxatenî (m), rencberîye (m), rencberî (m), rencberênî (m), emeleyî (m), emeleyîye (m), emeleyênî (m)
işemek: mîze kerdene
altına işeyen: mîzker, -e; mîzbin, -e; gujbin, -e; mîzo (kaba dilde)
işitme:eşnawitiş (n), hesnayîş (n)
işitmek: eşnawitene, hesnayene
sen işitmişsin: to eşnawito, to hesnayo
işkembe: vêre (n)
işkembe çorbası: şorbaya vêreyî (m)
işlem-I: kirarî (m) (mat), operasyon (n) (mat)
aritmetik işlemi: kirarîya arîtmetîkî (m), operasyonê arîtmetîkî (n)
bölme işlemi: kirarîya parekerdişî (m)
dört işlem: çar kirarî, çar operasyonî
dört temel işlem: çar kirarîyê bingeyênî
işlem-II: muamele (m)
işlemci: prosesor (n) (TE)
işleme-I: nejir (n), newir (n), neqiş (n), xerc (n)
işleme-II (işlemek eylemi): nejirnayîş (n), newirnayîş (n), neqişnayîş (n), xerckerdiş (n)
işlemek: nejirnayene, newirnayene, neqişnayene, xerc kerdene
işlemeli: neqişin, -e, xercin, -e; nejirnaya (m), nejirnayîye (m), nejirnaye (n), newirnaya (m), newirnayîye (m), newirnaye (n), neqişnaya (m), neqişnayî (m), neqişnayîye (m), neqişnaye (n), neqişkerda (m), neqişkerdî (m), neqişkerdîye (m), neqişkerde (n), xerckerda (m), xerckerdîye (m), xerckerde (n)
işsiz: bêkar, -e
işsizlik: bêkarîye (m), bêkarî (m)
iştah: made (n), îştah (n), mîzac (n), bîz (n)
iştah kapanmak: made gîrîyayene, made birîyayene, mîzac birîyayene
iştahı kapanmak: madeyê ... gîrîyayene, madeyê ... birîyayene, mîzacê ... birîyayene
iştahı kesilmek: b. **iştahı kapanmak**
İştahım yok.(Madeyê mi çin o.)
İştahım yerinde. (Madeyê mi ha ca de yo.)
iştahlı: alifweş, -e
iştahsızlık: bêmadîye (m), bêîştahîye (m)

işte: ha yo, ha ya; no yo, na ya; o yo, a ya
it: kutik, -e; kelp,-e
İtalya: Îtalya (m)
itdirseği: b. **arpacık**
itikat: b. **inanç**
itiraf: roxonayîş (n), îtîraf (n)
itiraf etmek: ro xo nayene, îtîraf kerdene
ittifak: îttîfaq (n)
ivgi: koçikter (n)
iyelik: wayîrîye (m), wayîrî (m)
iyelik adılı: zemîrê wayîrîye (n)
iyelik adılı/zamiri olarak kullanılan bir sözcük:yê (n, m, zh)
Bu Roşanmkidir. (No yê Roşanî yo.)
Bu Roşanmkidir. (Na yê Roşanî ya.)
Bunlar Roşanmkilerdir. (Nê yê Roşanî yê.)
iyelik zamiri: b. **iyelik adılı**
iyi: baş, -e; hol, -e; rind, -e
Ben iyiyim. (1-Ez baş a./ Ez de baş ane. 2-Ez hol a. 3-Ez gewz a. 4-Ez dînc a. 5-Ez rind a./ Ez rind ane./ Ez rind ûne. 6-Ez bikês a./Ez kês a.)
İyi akşamlar. (1-Şanbaş. 2-Êvarbaş. 3-Şanê to xeyr bo.)
iyi etme: holkerdiş-I (n)
iyi etmek: hol kerdene
İyi geceler.(1-Şewbaş. 2-Şewa to xeyr bo. 3-Şewa to şenike bo. 4-Şewa Homayî rehmet. 5-Homa rehetîye bido. 5-Heq rehetîye bido.)
İyi günler. (Rojbaş.)
iyi olma: başbîyayîş (n), holbîyayîş (n)
iyi olmak: baş bîyene, hol bîyene
(Sana) **İyi yolculuklar**. (1-To rê oxir bo. 2-Oxir bo. 3-Oxirê xeyrî bo.)
iyileşme: weşbîyayîş (n), başbîyayîş (n), roxoameyîş (n), xoameyîş (n), holbîyayîş (n)
iyileşmek: weş bîyene, baş bîyene, ro xo ameyene, xo ameyene, hol bîyene
iyileştirme: holkerdiş-I (n)
iyileşirmek: hol kerdene
iyilik: başîye (m), başî (m); holîye (m), holî (m); rindîye (m), rindî (m), rindênî (m); weşîye (m), weşî (m)
Sana iyilikle söylüyorum. (Ez to rê bi weşîye vana.)
iz: herinde (m)
izah: îzeh (n)
izahat: îzehet (n)
İzlanda: Îslanda (m)
izleme: 1)taqîbkerdiş (n), dimaşîyayîş (n) 2)ewnîyayîş (n), nîyadayîş (n), temaşekerdiş (n), qayîtkerdiş (n), seyrkerdiş (n)
izlemek: 1)taqîb kerdene, dima şîyene 2)ewnîyayene, nîyadayene, temaşe kerdene, qayît kerdene, seyr kerdene
izleyici: 1)taqîbkerdox, -e; dimdar, -e; dimaşîyayox, -e 2)nîyadayox, -e; ewnîyayox, -e; temaşekerdox, -e; seyrkerdox, -e

J

jaguar: jaguar (n)
jaketatay: jaketatay (n)
jaluzi: jaluzî (n)
Jamaika: Jamaîka (m)
jandarma: cendirme (n)
japone (kadın giysisi için): japone (n)
Japonya: Japonya (m)
jarse: jarse (n)
jartiyer: jartîyer (n)
jilet: cîlet (n)
jimnastik: jîmnastîk (n)
jüpon: jupon
jüt: jut (n)

K

kabadayılık taslama: (mecazî) reşmeveradayîş (n)
kabak: kundire (m), kuy (m); cacixe (m)
kabak vb. bitkilerin henüz yeni oluşmuş olan küçücük ürünü: fije (m)
kabak çeşitleri: balike (m), kundira çaçanan (m), kuya awî (m), kuya şêxanî (m)/kuya şêxî (m), kuya zimistanî (m)
kabakulak: algoşe (n), belegoş (n), xîyarek (n)
kabakulak olmak: algoşe girewtene, belegoş girewtene, xîyarek girewtene, goş deginayene
kabala: b. **götürü**
kabarcık (tıpta): tulpizike (m), pelqike (m), pilike (m)
kabarcık oluşmak (tıpta): tulpizîyayene, pelqike bîyene, pilike bîyene, pilike dayene
kabarcık oluşturmak (tıpta): tulpiznayene, pelqike kerdene, pilike kerdene
kabarmak: wefirîyayene, weqofîyayene
kabartı (vücutta): masura (m)
kabartmak:wefirnayene, weqofnayene
kabız: qebz (n)
kabızlık:qebzîye (m), qebzênî (m)
Kabil: Kabul (n)
kabile: qebîla (m)
kabuk: patu (n), poste (n), qaş (n), qaşik (n), qaşil n), tole (n), tolik (n), qafik (n), qalik (n), pur (n), purtik (n), telaşe (n)
buğday kabuğu: siwe (n)
ceviz ve badem kabuğu:çule (n)
kabuğu kabarıp dökülmek: b. **kavlamak**
kabuğu kabarıp soyulmak: b. **kavlamak**
kabuğu soyulma:qeşirîyayîş (n)
kabuğu soyulmak:qeşirîyayene
kabuğunu soymak:patene,taştene, sero kerdene, qaş kerdene, poste sero kerdene, tole ser de kerdene, tole kerdene, tole sero kerdene, qeşirnayene, qafik sero kerdene, qalik sero kerdene, pur kerdene, purtik sero kerdene, telaşe kerdene

kabuk bağlamak (yara için): çekule bestene, tolif girê dayene, qafik girê dayene, seket girê dayene
nohut kabuğu: 1)(dış kabuğu) kulike (m) 2)purtik (n), poste (n)
yara kabuğu: çekule (n), tolif (n), qafik (n), seket (n), tole (n)
kabul: qebul (n)
kabul etmek: e kerdene, qebul kerdene
kaburga:parsû (m), qabirxa (m), caxe (m)
kabza: deste (n), destik (n), dim (n), qebza (m), qevde (m)
kılıç kabzası: desteyê şimşêrî (n), dimê şimşêrî (n), qevda şimşêrî
kaç: çend
kadar: 1)sey, qasê, hendê 2)heta, hetanî
Ben senin kadar uzun değilim. (Ez sey to derg nîya.)
Akşama kadar dur. (Heta şan vinde./Hetanî şan vinde.)
Köye kadar git. (Heta dewe şo./Hetanî dewe şo.)
ne kadar: çend, çiqas
kadayıf: qedayîf (n)
kadeh: qedehe (m)
kademhane: b. **yüznumara**
kadı: qazî, -ye
kadılık: qazîyîye (m)
kadın: cinî (m), cinîye (m); cinîke (m)
Bir varmış bir yokmuş, bir kadın varmış. (Cayke beno cayke nêbeno, yew cinîke bena.)
kadife: qedîfe (n)
kadife pantolon: şayaxê/pantolê/şapikê qedîfeyênî (zh)
kadifeli: qedîfeyên, -e; qedîfeyin, -e
Kadiri: qadirî, -ye
Kadirilik: qadirîyî (m), qadirîyîye (m), qadirîtî (m)
kadro: kadro (n)
kafa: katike (m), kakate (m), qotike (m), qoqe (m), qafike (m); sere (n)
kafatası: qaf (n)
kafes: qefes (n)
kafile: qefle (n), cerge (m), ref (n), gilbe (n) .
kafiye: qafîye (m)
kaftan: xeftane (m)
kâğıt: kaxite (m)
tuvalet kâğıdı: kaxita tuwaletî (m), kaxita kenefî (m), kaxita destawxaneyî (m), kaxita awdestxaneyî (m)
kağnı: parxêle (m), erebane (n), erebeyê gayan (n)
kahır: qehir (n)
kahrından ölmek: tetirxan bîyene
Kahire: Qahîre
Kahta: Kolik (n)
kahvaltı (sabah yemeği): 1)arayî (m) 2)sêpare (n)
kahvaltı etmek (sabah yemeği yemek): 1)arayîya xo kerdene
Kahvaltı ettin mi?/Sabah yemeği yedin mi? (To arayîya xo kerde?)
2)sêpare werdene

Kahvaltı ettin mi?/Sabah yemeği yedin mi? (To sêpare werd?)

kahvaltı ile öğle yemeği arasında yenen hafif yemek: verhel (n), taştere (n)

kahvaltı öncesi birşey(ler) yemek: 1)arayîya xo kerdene

Kahvaltı öncesi birşey(ler) yedin mi? (To arayîya xo kerde?)

2)arayîya xo şikitene

Kahvaltı öncesi birşey(ler) yedin mi? (To arayîya xo şikite?)

3)xurînîya xo kerdene

Kahvaltı öncesi birşey(ler) yedin mi? (To xurînîya xo kerde?)

kahve: qewe (n)

kahve makinesi: makînaya qeweyî (m)

kahvehane: qewexane (n)

kahverengi:şalên, -e; qeweyî, -ye

kaide: qayde (n)

kaideli: qaydeyin,-e

kaka (çocuk dilinde): 1)eke (m), gî (n) 2)kix, -e

kakao: kakao (n)

kalan: mende (n)

kalas: qelas (n)

kalbur: pirojine (m)

kalbur ile gözer arası bir tür kalbur: kermaxe (m)

kalburdan geçirmek: b. **kalburlamak**

kalburdan geçirilmek: b. **kalburlanmak**

kalburlamak: serednayene, pirojine ro dayene, pirojine kerdene

kalburlanmak: seredîyayene, ameyene serednayene, pirojine ro ginayene, ameyene pirojine kerdene

kalça: qineste (n), kule (n), qorrik (n)

kalçanın alt bölümü: parê qine (n), paldim (n), toldir (n)

kaldıraç: 1)(demirden olanı) manîla (m), mîl (n), nîk (n) 2)(ağaçtan olanı) qerase (n)

kaldırılma: 1)wedarîyayîş (n), wedardîyayîş (n), ameyîşwedardayîş (n), wedarnîyayîş (n), ameyîşwedarnayîş (n), wedîyayîş (n), ameyîşwedayîş (n) 2)weriznîyayîş (n), ameyîşweriznayîş (n), rawuriznîyayîş (n), ameyîşrawuriznayîş (n) 3)hewanîyayîş (n), ameyîşhewanayîş (n), hewadîyayîş (n), ameyîşhewadayîş (n), 4)hewafînîyayîş (n), ameyîşhewafîştiş (n), rahewafînîyayîş (n), ameyîşrahewafîştiş (n) 5)ameyîşberzkerdiş (n)

kaldırılmak:1)wedarîyayene, wedardîyayene, ameyene wedardayene, wedarnîyayene, ameyene wedarnayene, wedîyayene, ameyene wedayene 2)weriznîyayene, ameyene weriznayene, rawuriznîyayene, ameyene rawuriznayene 3)hewa nîyayene, ameyene hewa nayene, hewa dîyayene, ame-

yene hewa dayene 4)hewa fînîyayene, ameyene hewa fîştene, ra hewa fînîyayene, ameyene ra hewa fîştene 5)ameyene berzkerdene

kaldırma: 1)wedaritiş (n), wedardayîş (n), wedarnayîş (n), wedayîş (n) 2)weriznayîş (n), rawuriznayîş (n) 3)hewanayîş (n), hewadayîş (n), hilkerdiş (n) 4)hewafîştiş (n), rahewafîştiş (n) 5)berzkerdiş (n)

kaldırmak:1)wedaritene, wedardayene, wedarnayene, wedayene 2)weriznayene, rawuriznayene 3)hewa nayene, hewa dayene, hil kerdene 4)hewa fîştene, ra hewa fîştene 5)berz kerdene

kalem: qeleme (m)

boya kalemi:qelema boyaxî (m)

kurşun kalem:qelema erjîjine (m)

renkli kalem:qelema rengine (m)

siyah bir kalem: qelemêka sîyaye (m), qelemêda sîyaye (m)

kalemtıraş: qelemtiraşe (m)

kalıcı bellek: vîro flaş (n) (TE)

kalın: qalind, -e

kalınbağırsak: roqila girde (m)

kalınlık: qalindîye (m)

kalıp: 1)(bir şeye belirli bir biçim vermek için kullanılan) qalib (n)

kalıba çekmek: b. **kalıba vurmak**

kalıba vurmak:qalib ro dayene 2)(bir kalıba dökülerek yapılmış olan) qalibe (m)

sabun kalıbı:qaliba sabunî (m)

kalıplamak: qalibe kerdene

kalite: senînîye (m)

kalkan: tirs (n), qalxan (n)

kalkanbalığı: kesmase (n)

kalkma:weriştiş (n), rawuştiş (n), berzbîyayîş (n)

kalkmak: weriştene, rawuştene, berz bîyene

kalleş: bêbext, -e

kalorifer: kalorîfer (n)

elektrikli kalorifer: kalorîfero elektrîkin (n)

kalorifer borusu: lulîya kalorîferî (m), borîya kalorîferî (m)

kalp: zerrî (m), zerrîya bele (m), qelb (n)

kalpak: qalpaxe (m)

kama: 1)kardîya xoverrokerdişî (m), kardîya verrokerdişî (m), qama (m) 2)kardîya kalanî (m)

bir çeşit kama: kardîya çerkeze (m)

kamaşmak (diş için): har bîyene, halên bîyene

Dişlerim kamaşmış. (Didanê mi har bîyê./Didanê mi bîyê halên.)

kamaşmak (göz için): veşayene

Gözlerim kamaşıyor. (Çimê mi veşenê.)

Kamboçya: Kamboçya (m)

kambur:kuz, -e; quliz, -e; xûz, -e

kamburlaşmak: kuz bîyene, quliz bîyene, xûz bîyene

kamburluk: kuzîye (m), qulizîye, xûzîye (m)

kamçı: qamçî (m)

kamçılamak: qamçî kerdene, qamçîyan ver şanayene

Kamerun: Kamerûn (n)
kamış: 1)zîl (n), qamîş (n) 2)kir (n), xir (n), mîzî (n)
Kampala: Kampala (m)
kampanya: kampanya (m)
kamuoyu: fikrêumûmîya (n)
kamyon: kamyone (m)
kan: gonî (m)
kan birikmek: gonî top bîyene
kan emici: gonîwer, -e
kan kusmak: gonî qelibnayene, gonî vereşnayene, gonî viritene, gonî raviretene, gormaste teber kerdene
kan oturmak: ... de gonî top bîyene, gonî deqesîyayene, gonî qesîyayene
kan vermek: gonî dayene
kan yürümek: ... de gonî top bîyene, gonî deqesîyayene, gonî qesîyayene, gonî dekewtene, gonî cikewtene
kanı dışarı akıtmak (hayvan için): gonî veradayene, gonî raverdayene, gonî verdayene
kanını aldırmak (hayvan için): gonîya ... veradayene
kusulan kan: gormaste (m)
O kan kusuyor. (O gormaste teber keno.)
(yarada biriken irin veya kam) dışarı akıtmak: ber kerdene, der kerdene
yarada biriken irin veya kanın dışarı çıkması: berbîyayîş (n), derbîyayîş (n)
Kanada: Kanada (m)
kanal: kanal (n)
kanama: gonîbîyayîş (n), gonîameyîş (n)
kanamak: gonî bîyene, ... ra gonî ameyene
kanarya: kanarya (m)
kanat: bask (n), perr (n), pol (n)
sağ kanat: basko rast (n), perro rast (n), polo rast (n)
sol kanat: basko çep (n), perro çep (n), polo çep (n)
kanatmak: gonî kerdene; ... ra gonî ardene
kanca: qanca (m), çengal (n)
kanepe: qenepe (n), meqet (n)
kanguru: kanguru, -ye
kanlanmak (kan yürümek): gonî dekewtene, gonî cikewtene
kanser: rîşa merdimwere (m), kanser (n)
kansızlık: 1)bêgonîye (m) 2)(tıpta) kêmgonîye (m)
kantar: qapan (n), qenter (n)
kantara çekmek: b. **kantarlamak**
kantara vurmak: b. **kantarlamak**
kantarlamak: qapan ro dayene, bi qapan sentene, eştene qenter
kanun: qanûn (n)
kanun teklifi: pêşnîyaza qanûnî (m), teklîfê qanûnî (n)
kanuni: qanûnî
kap: 1)qab (n) 2)kod 3)firaq (n)
tahtadan yapılmış kap:kod (n)
tahtadan yapılmış derin kap: darên (n), kod (n), kodik (n)
tahıl vb. şeyleri ölçmek için kullanılan tahtadan yapılmış büyük kap: kod (n)
kapak: ser (n), qapax (n)

kapı: ber (n) (TE), keyber (n), port (n) (TE)
dış kapı: berê teberî (n)
kapı kasasında (çerçevesinde) eşiğin karşısındaki üst kısım: serber (n)
kapı kolu: destikê berî (n)
paralel kapı: bero paralel (n) (TE), porto paralel (n) (TE)
parmaklık biçimindeki kapı: çarber (n), caxe (m), bero caxleme (n)
kaplan: piling, -e
kaplıca:germike (m), germawe (m)
kaplumbağa: kesa (m), kese (n)
kapuska: kapuska (m)
kaput: qaput (n)
kaputbezi: b. **amerikanbezi**
kapüşon: kapuşone (m)
kar: vewre (m), werfe (m)
kar donması:êrxuçebîyayîş (n)
kar fırtınası: b. **tipi**
kar sertleşmesi: teriqîyayîş (n)
kar topu:gudvewre (m), vewrgude (m)
kara pekmez karıştırılarak oluşturulan bir yemek: vewribe (m), celawe (m)
kardan adam:vewremerdim (n)
karın sertleşmiş üst tabakası: kirtik (n), vewra kirtine (m)
sertleşmiş kar: êrxuçe (m), qurçî (m)
sulusepken kar: vewrlîke (m), şilope (n), şilîûşepelî (m)
taneleri küçücük olan kar: weleke (m), tozike (m)
yağmurla karışık yağan kar: b. **sulusepken kar**
yüzeyi donmuş kar: xuçe (m)
kâr: kar (n)
kara -I: erd (n), bej (n)
kara -II: sîya, -ye; qer, -e
kara bulut: hewro sîya (n), hewro tarî (n)
kara erik:salince (m), încase (m)
kara yara: b. **şark çıbanı**
karabiber: îsoto sîya (n)
karaciğer:cîgere (m), qeseba (m), kezebe (m), qeseba sîyaye (m)
karahumma: b. **tifo**
karakabarcık: rîşa sîyaye (m)
Karakoçan: Depe
karakol: qereqol (n)
karamela: karamela (m)
karanfil (bir baharat):qerenfîl (n)
karanlık: tarî, -ye
karar: bire (m), qerar (n)
karar almak: bire girewtene, qerar girewtene
karar vermek:bire dayene, qerar dayene
karara bağlamak: bire dayene, qerar dayene
karargah: qerargehe (m)
kararlı: qerardar, -e
kararname: birename (n), qerarname (n)
karartıcı: toner (n) (TE)
karasaban: b. **saban**
karasaban demiri: b. **saban demiri**
karasaban oku: b. **saban oku**
karasal: erdî, -ye; berrî, -ye; bejî, -ye
karasinek: mêse (m), vizike (m)
karatahta: b. **yazı tahtası**
karavana: qerewana (m)

karayanık: b. **karakabarcık**
Karayazı: Gogsî
kardeş (erkek kardeş): bira (n), birar (n)
erkek kardeşin karısı: biracinî (m)
erkek kardeşin kızı:birakêna (m), birarkêna (m), birazaye (m)
erkek kardeşin oğlu: biraza (n), birarza (n)
erkek sütkardeş: biraşit (n), birayê şitî (n)
kardeş (kız kardeş): waye (m), wayike (m); ware (m)
kız kardeşin kızı: warkêna (m), warezaye (m)
kız kardeşin oğlu: wareza (n)
sütkardeş: waşite (m), waya şitî (m)
kardeşlik: birayîye (m), birayî (m); birarîye (m), birarî (m); wayîye (m), wayî (m); warîye (m), warî (m)
kare: kare (n)
karekök: kokkare (n)
karga: qijike (m), qela (m), qirawile (m), qerpelase (m)
kargılık: b. **fişeklik**
kargış: zewte (m)
karı: cinî (m), cinîye (m)
Karın ne dedi? (Cinîya to se va?)
karı koca: cinî û mêrde, cinîmêrde
karık: 1)(küçük ark) avgar (n), gavar (n), vayeke (m), xete (m), çireç (n), qarixe (m) 2)b. **çizi**-2
karın: pîze (n), zere (n)
karın ağrısı: dejê pîzî (n), pîzedej (n), dejê zereyî (n), zeredej (n), tewayîşê pîzî (n)
karnı ağrımak: pîze girewtene, pîze dejayene, zere girewtene, zere dejayene
karnını doldurmak: pîzeyê ... dekerdene, vêreyê ... dekerdene
karınca:morcela (m), morcele (n)
karıştırıcı: b. **mikser**
karıştırma: têvdayîş (n)
karıştırmak: têvdayene
birbirine karıştırmak: têmîyan kerdene, ver têmîyan dayene, pêşanayene
karides: karîdes (n)
Karlıova: Kanîreş (n)
karmaç: b. **mikser**
karnabahar: gulkelem (n)
karne: qarne (m)
karpuz: hindî (m), zebeşe (m), qerpuze (m), buestûn (m)
karşı: 1)vera ..., verba ... 2)hemver, -e; hember, -e 3)duşt (n) 4)muqabil
Karşımda durma! (Vera mi mevinde!)
Karşımda durmuş konuşuyor. (Verba mi vindeto qisey keno.)
karşısında:1)vera ... 2)hemverê ... de, hemberê ... de 3)duştê ...de
karşılaştırma: pêveronayîş (n)
karşılaştırma sıfatı: sifetê pêveronayîşî (n)
kart-I: 1)qert, -e 2)vîyarte (n), vîyarta (m), vîyartîye (m)

kart-II: karte (m)
ana kart: karta bingeyîye (m) (TE)
ekran kartı: karta ekranî (m) (TE)
grafik kartı: karta grafîkî (m) (TE)
ses kartı: karta vengî (m) (TE)
kartal: helî (n), qertal (n)
karyola: karyola (m)
kas(lar): masûlkeyî (zh), edaleyî (zh)
kaset: b. **bant**
teyp kaseti: b. **teyp bandı**
video kaseti: b. **video bandı**
kasık: golim (n), vergolim (n)
kasım: teşrîne (m)
kasınç: b. **kramp**
kaside: qesîde (m)
kask: kaske (m)
kasket: b. **şapka**
kaş: birûy (zh)
kaşağı: qeşawî (n)
kaşık: koçike (m)
çay kaşığı: koçika çay (m)
tahta kaşık: koçika darêne (m)
kaşkol: b. **atkı**
kaşmir: keşmîr (n)
kat-I: qat (n), tebeq (n), qanat (n)
çatı katı: qatê serbanî (n), tebeqê serbanî (n)
iki katlı ev: bano diqat (n), bano ditebeq (n), bano diqanat (n)
ikinci kat: qatê dîyine (n), tebeqê dîyine (n)
tek katlı ev: bano erdî (n), bano yewqat (n), bano yewtebeq (n), bano yewqanat (n)
zemin katı: b. **yerkatı**
kat-II (giysiler için): b. **takım** (giysiler için)
katalit: katalît (n)
tüplü katalit: katalîto tubin (n)
Katar: Qeter (n)
katı yürekli: zerrîpêt, -e; zerrîhuşk, -e; bêrehm, -e; qeterehm, -e
katı yüreklilik: zerrîpêtî (m), zerrîpêtîye (m), zerrîhuşkî (m), zerrîhuşkîye (m), zerrîhuşkênî (m), bêrehmî (m), bêrehmîye (m), bêrehmênî (m), qeterehmî (m), qeterehmîye (m), qeterehmênî (m)
katık: pêwer (n)
katır: qantir (n), hesterî (n)
yavru katır: qantirleyîr (n)
katiyen: b. **asla**
katlama: qatkerdiş (n)
katlamak: qat kerdene
katlanma: qatbîyayîş (n)
katlanmak: qat bîyene
katlı: 1)qatin, -e 2)qatkerda (m), qatkerdîye (m), qatkerde (n), qatbîyaya (m), qatbîyayîye (m), qatbîyaye (n)
katliam:qirkerdiş (n), jenosîd (n)
Katmandu: Katmandû (n)
katmer (bir hamur işi): qatqatî (m), nanê rûnî (m)
kav (yılan gömleği): vere (m), vera marî (m), pirênê marî (m), kajê marî (n)
kavanoz: qawanoz (n)
kavga: lej (n)
kavga etme: lejkerdiş (n)
kavga etmek: lej kerdene
kavim: qewm (n)

kavlama-I: toleeştiş (n), tolikeştiş (n), telaşeeştiş (n), telaşefîştiş (n), posteseroşîyayîş (n)
kavlama-II (yılan kavı için): vereeştiş (n), verefîştiş (n)
kavlamak-I: tole eştene, tolik eştene, telaşe eştene, telaşe fîştene, poste sero şîyene
kavlamak-II (yılan kavı için): vere eştene, vere fîştene
kavrak: puş (n), şakil (n)
kavun: beşîla (m), qawune (m)
güzel kokusu olan bir cins küçük kavun: şemamoke (m), qultike (m)
kavurma-I: tirênayîş (n), pirênayîş (n), qelênayîş (n), sûrkerdiş (n)
kavurma-II: qawirme (n)
kavurmak: tirênayene, pirênayene, qelênayene, sûr kerdene
kavrulmuş olan: 1)(nohut vb. için) tirênayîye (m), tirênaya (m), tirênaye (n); pirênayîye (m), pirênaya (m), pirênaye (n) 2)(et vb. için) qelênaya (m), qelênayîye (m), qelênaye (n); sûrkerda (m), sûrkerdîye (m), sûrkerde (n)
kavut: qawite (m)
kaya: zinar (n), çengel (n), kerre (n), kemer (n), tehran (n), sî (m)
kayak: xîzikoke (m), skî (m)
kayalık:zinarin (n), çengelin (n), kerreyin (n), kemerin (n), kirre (m), şikite (n)
kayalık uçurum: hişar (n), kerat (n)
kaybetme: vîndîkerdiş (n)
kaybetmek: vîndî kerdene
kaybolma: vîndîbîyayîş (n)
kaybolmak: vîndî bîyene
kaydetmek:1)qeyd kerdene 2)wedaritene (TE)
kayın: b. **kayınbirader**
kaymbaba: vistewre (n)
kayınbirader: vistewre (n)
kayınpeder: vistewre (n)
kayınvalide: b. **kaynana**
kayıp: vîndî, vîndîbîyaya (m), vîndîbîyaye (n)
kayısı: mişmişe (m), qeysî (m), qeysîye (m)
kayısı ağacı: mişmişêre (m)
kurutulmuş kayısı: b. **çir**
kayış: qayîş (n)
kayıt: qeyd (n)
kaydını yaptırmak: qeydê xo viraştene
kayıt yaptırmak: qeyd viraştene
kayıtlı: qeydkerde (n), qeydkerdîye (m), qeydkerda (m)
kayma-I: şemitîyayîş (n), raşemitîyayîş (n), sermitîyayîş (n), surrikîyayîş (n), herikîyayîş (n), xijikîyayîş (n), xijbîyayîş (n), xoxijkerdiş (n), çerixîyayîş (n), şuştikîyayîş (n), şuştbîyayîş (n), şeqitîyayîş (n), rêsikîyayîş (n), rarêsikîyayîş (n)
kayma-II (yıldız kayması): perrayîş (n), raperrayîş (n), qilîyayîş (n), qerifîyayîş (n), şemitîyayîş (n), rijîyayîş (n)
kaymak-I: şemitîyayene, raşemitîyayene, sermitîyayene, surrikîyayene, herikîyayene, xijikîyayene, xij bîyene, xo xij ker-

dene, çerixîyayene, şuştikîyayene, şuşt bîyene, şeqitîyayene, rêsikîyayene, rarêsikîyayene

Oğlum kayıp düştü. (Lajê mi rêsikîya ra, gina erd ro.)

ben kayıyorum: ez risken ra

kaymak-II (yıldız kaymak): perrayene, raperrayene, qilîyayene, qerifîyayene, şemitîyayene, rijîyayene

Bu gece bir yıldız kaydı. (Emşo estareyêk perra/raperra/ qilîya/rijîya...)

kayan yıldız: gîyê estarî (n)

kaymak-III: serê şitî (n), serê mastî (n), serê qatixî (n), pîrika şitî (m), xavike (m), to (n), tole (n), lem (n), helîm (n), qaymax (n)

kaymakam: qaymeqam, -e

kaynak: çime (n)

kitabın kaynakları: çimeyê kitabî

kaynama: 1)kele (m) 2)girêyayîş (n), kelekewtiş (n), kelepiroameyîş (n), keletiroameyîş (n), kelepiroginayîş (n)

kaynamak: girêyayene, kele kewtene, kele piro ameyene, kele tiro ameyene, kele piro ginayene

kaynamış olan: girêyaya (m), girêyayîye (m), girêyaye (n); kelekewta (m), kelekewtîye (m), kelekewte (n); kelepiroameya (m), kelepiroameyîye (m), kelepiroameye (n); keletiroameya (m), keletiroameyîye (m);keletiroameye (n); kelepiroginaya (m), kelepiroginayîye (m), kelepiroginaye (m)

kaynana: vistewrî (m)

kaynaştırma harfi: herfa pêragirêdayene (m), herfa pêrabestene (m)

kaynatıcı: kelnayek (n), keldayek (n), girênayek (n)

su kaynatıcı: kelnayekê awe (n), keldayekê awe (n), girênayekê awe (n)

kaynatılma:keledîyayîş (n), ameyîşkeledayîş (n); kelefînîyayîş (n), ameyîşkelefîştiş (n); kelenîyayîş (n), ameyîşkelenayîş (n); girênîyayîş (n), ameyîşgirênayîş (n)

kaynatılmak: kele dîyayene, ameyene keledayene; kele fînîyayene, ameyene kelefîştene; kelenîyayene, ameyene kelenayene; girênîyayene, ameyene girênayene

kaynatılmış olan:keledaya (m), keledayîye (m), keledaye (n); kelefîşta (m), kelefîştîye (m), kelefîşte (m); kelenaya (m), kelenayîye (m), kelenaye (n); girênaya (m), girênayîye (m); girênaye (n)

kaynatma: girênayîş (n), keledayîş (n), kelefîştiş (n), kelenayîş (n)

kaynatmak:girênayene, kele dayene, kele fîştene, kelenayene

kayşa: b. **heyelan**

kaytan: qeytan (n)

kaytarmak: çivirnayene, çiv dayene, delxe kerdene; (mecazî) kelame tadayene

kaz: qaze (m)
kaza-I (ilçe): qeza (m)
kaza-II: qeza (n), olacax (n)
trafik kazası:qezayê trafîkî (n)
kazak: qazax (n)
Kazakistan: Qazaxîstan (n)
kazan:lên (n), qazik (n), qazan (n)
büyük kazan: dene (n)
çok büyük kazan: neqre (m)
küçük kazan: nêmlên (n)
kazanç: kar (n)
kazık:pîj (n), pîjik (n), mîyîn (n), sing (n)
kazıklıhumma: b. **tetanos**
kazma: zengen (n), difek (n), tuwerzîn (n)
Keban: Keban (n)
kebap: kebab (n)
keçe: kulav (n)
keçi: bize (m)
bir-iki yaşındaki dişi keçi yavrusu: karî (m)
bir-iki yaşındaki keçi yavrusu (çepiç): tuşk, -e; tiştîrî (n)
iki yaşındaki dişi keçi yavrusu: kahrîpese (m)
yabankeçisi: pezkovî, -ye
keder: dej (n), keder (n)
kederlenmek: xemgîn bîyene, kedernak bîyene, keribîyayene, xem kerdene, keder kewtene, kederî ... girewtene
O gün kederlendim. (A roje kederî ez girewta.)
kederli: kederin, -e; kedernak, -e; xemgîn, -e
kedersiz: bêkeder, -e
kedi: pisîng, -e
kefalet: kefîlîye (m), kefalet (n)
kefaletname: kefaletname (n)
kefe (hayvanı tımar etmekte kullanılan kese): gebre (n)
kefen: kefen (n)
kefil: kefîl, -e
kefillik: kefîlîye (m)
kefir: kefîr (n)
kefiye: kefî (m), kefîye (m)
kehribar: kehreba (n)
kek: kek (n)
kekik: anûx (n), cehtire (n)
keklik: zerenc, -e
dişi keklik: zerence (m), marî (m), kewe (m)
erkek keklik: heke (n), koçmek (n)
yavru keklik: leyîrzerenc, -e
küçük yaştaki erkek keklik: zerencleyîr (n), dîkleyîr (n)
kel: keçel, -e; gurrî, -ye; kirr, -e
kelebek: perperike (m), pelpelike (m), pisperike (m), pinpinîke (m), minminike (m), cincinike (m), çînçinike (m), sîsperike (m)
kelepçe: kelemçe (n)
keleş: keleş, -e; rind, -e; rindek, -e; semt, tital
kelime: çekuye (m)
kelle-paça: serûpa (n), serûxaşî (zh), xaşî (zh), kelpaçe (n), kelle (n)
kellik: keçelîye (m), gurrîyîye (m), kirrîye (m), kirrênî (m)
kekre: xunuq, -e
kekrelik:xunuqîye (m), xunuqî (m)
kekremsi: xunuqek, -e
Kemah: Kemax (n)
Kemaliye: Kemalîye (m)

kemer (bel bağı): 1)kemer (n), kember (n) 2)(yünden yapılıp kadınlarca kullanılan) zîlî (m)
kuşak üzerine bağlanan bir çeşit kemer: kaşinge (m)
kemik: este (n), kate (n)
kemik tüberkülozu: b. **kemik veremi**
kemik veremi: êlancuxa kere (m)
kemikten yapılma:esteyên, -e; kateyên, -e
kemikli: esteyin, -e; kateyin, -e
kemre (hayvan gübresi): 1)zibil (n), ziblûzebale (m), sil (n) 2)(keçi ve koyun gübresi) pişke (m)
kenar: kenar (n)
kendi: xo
kendi başına: xoser
kendi kaderini tayin hakkı: heqê çarenuştişê xo, heqê tayînkerdişê qederê xo
kendinden: xo ra
kendisinden: xo ra
kendir: b. **kenevir**
kenef: b. **yüznumara**
kenevir: kenewîr (n), kendir (n), kirkirik (n)
kengel: b. **kenger**
kenger: kenger (n), şîrik (n)
kent:şaristan (n), bajar (n), şehîr (n)
Erzincan eski bir kenttir. (Erzingan yew şaristano kan o.)
kentli: şaristanij, -e
kentsoylu: burjuwa, -ye
kentsoylu sınıfı: sinifa burjuwayan (m), burjuwazî (n)
Kenya: Kenya (m)
kep: kepe (m)
kepçe:kondêz (n), çemçe (n), çemçik (n), patik (n), gepçe (n)
kerata: b. **çekecek**
kere: 1)b. **kez**
2)rey (m) (mat)
İki kere iki dört eder. (Di rey di, keno çar.) (2x2= 4)
kereviz: kerewîze (m)
kerpeten:gaze (m), kelpetane (m)
kerpiç: kerpîç (n)
kertenkele: marula (m)
kervan: karwan (n)
kervancı: karwançî, -ye
kervancılık: karwançîyîye (m), karwançênî (m)
kese: 1)kîse (n), kîsik (n) 2)(yıkanmak için) kese (n)
kesek:kerme (n), kermite (n), qele (n), herrqele (n), kerseg (n), kersele (n), şel (n), talte (n)
keser: qedum (n), hurak (n)
kesici tarafı yarım daire biçiminde olan bir savaş aleti: nalçixê dewrêşan (n), necax (n)
kesilme: 1) qesîyayîş (n) 2)(süt vb. için) qesîyayîş (n)
kesilmek: 1)(makas v. b. ile) qesîyayene 2)(süt v. b. için) qesîyayene
kesin: qetî, tesil
kesinleşme: qetîbîyayîş (n)
kesinleşmek: qetî bîyene
kesinleşmiş: qetîbîyaye (n), qetîbîyaya (m), qetîbîyayîye (m)
kesinleştirme: qetîkerdiş (n)
kesinleştirmek: qetî kerdene
kesinlik: qetîyîye (m), qetîyet (n); tesilî (m), tesilîye (m)
kesir: kesîr (n)

bayağıkesir: kesîro sade (n) (mat)
kesir sayılar: hûmarnameyê kesîrî (zh) (mat)
keskin: 1)tuj, -e 2)no
keskinleşme:1)tujbîyayîş (n) 2)nobîyayîş (n)
keskinleşmek:1)tuj bîyene 2)nobîyene
keskinleştirme: 1)tujkerdiş (n) 2)nokerdiş (n) 3)raardiş (n)
keskinleştirmek:1)tuj kerdene 2)no kerdene 3)raardene
keskinletmek:1)tuj kerdene 2)no kerdene 3)raardene
keskinlik: 1)tujîye (m), tujî (m), tujênî (m) 2)noyîye (m)
kesme: 1)birnayîş (n) 2)(boğazlama) serebirnayîş (n), serecikerdiş (n) 3)qesnayîş (n)
kesmek: 1)birnayene (TE)
Kes! (Bibirne!)
2)(boğazlamak) sere birnayene, sere cikerdene 3)qesnayene
kesmik (başakla karışık iri saman): qisle (n), qislik (n), xiz (n), zingire (n)
kestane: kestane (n)
keş: terne (n), pastikan (n), çortan (n)
keş eritilirken erimeyip geriye kalan parçacık: fistik (n), miseyte (m)
keşke: xwezila, xwezî; werrekna, kaşka
Keşke bugün köyde olsaydın. (Werrekna/kaşka/xwezila/xwezî ti ewro dewe de bibîyênê.)
keşkül: keşkul (n)
kete: keta (m)
keten: keten (n)
kevgir: 1)kefgîr (n) 2)b. **süzgeç**
keyfetmek: keyf kerdene
keyif: keyf (n)
keyifle: bikeyf
keyiflendirmek: keyfweş kerdene, keyfê ... ardene
keyiflenmek: keyfweş bîyene, keyfê ... ameyene, keyf kerdene
keyifli: şa, -ye; keyfweş, -e; keyfin, -e; keyflî, -ye
keyifsiz: bêkeyf, -e
keyifsizlenmek: bêkeyf bîyene
keyifsizlik: bêkeyfî (m), bêkeyfîye (m), bêkeyfênî (m)
kez: rey (m), fine (m), hewe (m), gilange (m), donime (m), derbe (m), şope (m), qor (n), defa (m), gêyîm (n), ca, dore (m), nofe (m), neqile (m)
İki kez sen gitttin, bu kez de ben gidiyorum. (Di reyî ti şî, na rey zî ez şona.)
Onu bir kez dinle. (Şopê goş ra ey ser ne.)
Kaç kez geldi? (Çend nofî ame?)
bir kez: reyke, reyêk, reyê; finêk, finê; hewêk, hewê; gilangêk, gilangê; donimêk, donimê; derbêk, derbê; şopêk, şopê; qorêk, qorê; defayêk, defayê; gêyîmêk, gêyîmê; cayêk, cayê; dorêk, dorê; nofêk, nofê, neqilêk, neqilê
Kıbrıs: Qibris (n)
kıç: qine (m)

kığ: pişkile (m)
kığı: b. **kığ**
kığılamak: pişkile kerdene
kıh (çocuk dilinde): kix, -e
kıkırdak: kirtik (n)
kıl: müye (m)
kıldan yapılma: muyên, -e
kılçık: 1)(başaktaki kılçık) zimbêlî (zh), zimbêlikî (zh), dasî (n) 2)(balık kılçığı) dasî (n), dasîyê masî (n), dasok (n), telîyê masî (n), caxe (m)
kılıç: şimşêr (n), kalme (n), gord (n), şûr (n)
kılıçbalığı: maseşimşêr (n)
kılıf (yastık vb. için): **rî** (n)
yastık kılıfı: rîyê balişna (n)
kılık: 1)b. **elbise** 2)b. **kıyafet**
kılık kıyafet: kinc û kisvet
kıllı: muyin, -e
km: kalanî (m)
kına: hine (n)
kınalama: hinekerdiş (n), hinedesawitiş (n), hinepanayîş (n)
kınalamak: hine kerdene, hine ... sawitene, hine desawitene, hine panayene
kına sürmek: b. **kınalamak**
kına yakmak: b. **kınalamak**
kınayla boyamak: b. **kınalamak**
kınalanma: hinebîyayîş (n), hinedesawîyayîş (n), hinepanîyayîş (n)
kınalanmak: hine bîyene, hine ... sawîyayene, hine desawîyayene, hine panîyayene
kına sürülmek: b. **kınalanmak**
kına yakılmak: b. **kınalanmak**
kınayla boyanmak: b. **kınalanmak**
kınalı:hineyin, -e; hinekerda (m), hinekerdîye (m), hinekerde (n); hineyin, -e
kınnap: qinnap (n)
kır: bej (n), çol (n), yaban (n), geme (m)
kıraç: qerac (n)
kırağı: xusk (n), qiş (n), qerawî (m), qir (n)
kırağı çalmak: xuskî piro dayene
kırağı düşmek: xusk girê dayene
kırağı vurmak: xuskî piro dayene
Kırağı çaldı./Kırağı vurdu. (Xuskî da piro./Qişî da piro.)
kırağı yağmak: xusk girê dayene
Kırağı düştü./Kırağı yağdı. (Xusk girê da./Qiş girê da.)
kırba: meşke (m)
kırgınlık (vücutta):qesîyayîş (n), qerimîyayîş (n)
Kırgızistan: Qirxizîstan (n)
kırık: şikite (n), şikîyaye (n); şikita (m), şikîyaya (m), şikitîye (m), şikîyayîye (m)
kırıklık (vücutta): qesîyayîş (n), qerimîyayîş (n)
kırılma: şikîyayîş (n)
kırılmak: şikîyayene
kırıntı: ferik (n), hurdî (n), pişrûg (n)

ekmek kırıntısı: ferikê nanî (n), hurdîyê nanî (n), pişrûgê nanî (n)
kırışık-I (kırışıklık): qirmiç (n), qirmiçik (n), çiqir (n)
kırışık-II (kırışmış olan): qirmiçîyaya (m), qirmiçîyayîye (m), qirmiçîyaye (n), qirmiçnaya (m), qirmiçnayîye (m), qirmiçnaye (n), qirmiçikin, -e; çiqirîyaya (m), çiqirîyayîye (m), çiqirîyaye (n), çiqirnaya (m), çiqirnayîye (m), çiqirnaye (n)
kırışıklık: 1)b. **kırışık** 2)qirmiçîye (m), qirmiçênî (m), qirmiçikîye (m), qirmiçikênî (m), qirmiçikinî (m), qirmiçikinîye (m), çiqirî (m), çiqirîye (m), qirmiçîyayeyî (m), qirmiçîyayênî (m), çiqirîyayeyî (m), qirmiçnayeyî (m), qirmiçnayênî (m), çiqirnayeyî (m)
kırışmak: qirmiçîyayene, qirmiçikîyayene, çiqirîyayene
kırıştırmak: qirmiçnayene, çiqirnayene
kırk: çewres
kırkılma: qesîyayîş (n)
kırkılmak: qesîyayene
kırkıncı: çewresin, -e
kırkma: qesnayîş (n)
kırkmak: qesnayene
kırlangıç: hechecike (m)
kırlent (küçük yastık): kirlente (m)
kırma: şikitiş (n)
kırmak: şikitene
Kırmanc: kirmanc, -e
Kırmancca: kirmanckî (m)
kırmızı: sûr, -e
kırmızılaşmak: sûr bîyene
kırmızılaştırmak: sûr kerdene
kırnap: b. **kınnap**
kırpılma: qesîyayîş (n)
kırpılmak: qesîyayene
kırpma: qesnayîş (n)
kırpmak: qesnayene
kısa: kilm, -e; kirr, -e
kısalık: kilmîye (m), kilmî (m); kirrîye (m), kirrî (m)
kısaltma: kilmnuşte (n)
kısır-I (hayvan için): estewrin, -e
kısır-II (yiyecek): qisir (n)
kısırlık (hayvan için): estewrinîye (m), estewrinênî (m)
kıskanç-I (başkasını çekemeyen): çimesîya (n), çimesîyaye (m), çimbarnêbîyaya (m), çimbarnêbîyayîye (m), çimbarnêbîyaye (n), çimeteng, -e; hesûd, -e; mûzir, -e; mûdî, -ye; pexîl, -e
kıskanç-II (sevdiğini kıskanan): celud, -e
Kadın başka erkeklerle konuşmaktan da korkuyordu çünkü kocası çok kıskançtı. (Cinîke tersaynê ke camêrdanê bînan de qisey zî biko çunke mêrdeyê aye zaf celud bî.)
kıskançlık-I (çekemezlik): çimesîyayî (m), çimesîyayîye (m), çimbarnêbîyayeyî (m), çimbarnêbîyayeyîye (m), çimbarnêbîyayeyênî (m), çimetengî (m), çimetengîye (m), çimetengênî (m), hesûdî (m), hesûdîye (m), mûzirî (m), mûzirîye (m), mû-

dîyî (m), mûdîyîye (m), pexîlî (m), pexîlîye (m)

kıskançlık-II (sevdiğini kıskanma): celudî (m), celudîye (m)

kıskandırmak-I: çimê ... teng kerdene, hesûdnayene, qehirnayene, teqnayene, ... ra teqnayene, baxiznayene

kıskandırmak-II (sevdiğini kıskandırmak): celudnayene, celud kerdene

kıskanmak-I (çekememek): çimesîyayî kerdene, çimesîyayîye kerdene, çim bar nêbîyene, çimê ... bar nêbîyene, çim bar nêdayene, çimê ... bar nêdayene, çimê ... teng bîyene, çimetengî kerdene, çimetengîye kerdene, çimetengênî kerdene, hesûdîyayene, hesûdî kerdene, hesûdîye kerdene, mûzirî kerdene, mûzirîye kerdene, mûdîyî kerdene, pexîlî kerdene, pexîlîye kerdene, qehirîyayene, teqayene, ... ra teqayene, baxizîyayene, celîyayene, ... ra celîyayene

Roşan Azad'ı kıskanıyor. (Roşan Azadî ra celîyêno.)

kıskanmak-II (sevdiğini kıskanmak):celudîyayene, celudî kerdene, celudîye kerdene

kıskı: b. **sığıl**-II

kısrak: mahîne (m), estore (m), hespe (m)

kıstas: krîter (n)

kış: zimistan (n)

kışlık: yê zimistanî (n, m), ... zimistanî (n, m), zimistana (m), zimistanî (m), zimistanîye (m), zimistane (n), zimistanên, -e

kışlık ceket: çakêtê/şakê/setreyê zimistanî (n)

kıta: qita (m)

kıtı (hıyara benzeyen bir bitki ürünü): qite (n)

kıtlık: xela (m), xizlixîye (m)

kıvılcım: çîk (n), çeq (n), çiqlik (n), gizgarik (n)

kıvrak (başörtü): mexmele (m), temezî (m), temezîye (m), dolbende (m)

kıvrım: çiqir (n), tadîyaye (n)

kıyafet: belg (n), cilûbelg (n), bedl (n), qilix (n), kisvet (n)

kılık kıyafet: kinc û kisvet

kıyı: qerax (n), kenare (n), ver (n), kobe (n)

nehir kıyısı: qeraxê royî/robarî/çemî (n), kenareyê royî/robarî/çemî (n), verê royî/robarî/ çemî (n), kobeyê royî/robarî/ çemî (n)

kıyma: qîyme (n)

kıymet: erje (m), rûmet (n), qîymet (n)

kıymetli: erjaya (m), erjaye (n); hêca (n), hêcaye (m); rûmetin, -e

kız: kêna (m), kêneke (m)

kız çocuğu: zaka (m)

kız kardeş: waye (m), wayike (m), ware (m)

kızak: kaşane (m), tawug (n), xizag (n)

kızamık: surince (m), surekî (zh)

kızamığa yakalanmak: surince vetene, surekî vetene

kızamık geçirmek: surince vetene, surekî vetene

kızarmak: sûr bîyene

kızartma-I: 1)(et vb. için): sûrkerdiş (n) 2)(ekmek vb. için) terriqnayîş (n), pirênayîş (n) 3)(yumurta vb. için) qelênayîş (n) 4)qijilnayîş (n)

kızartma-II: 1)(et vb. için) sûrkerda (m), sûrkerdîye (m), sûrkerde (n) 2)(yumurta vb. için) qelênaya (m), qelênayîye (m), qelênaye (n) 3)qijilnaya (m), qijilnayîye (m), qijilnaye (n)

kızartmak: 1)(et vb. için) sûr kerdene 2)(ekmek vb. için) terriqnayene, pirênayene 3)(yumurta vb. için) qelênayene 4)qijilnayene

kızartılmış olan: 1)(et vb. için) sûrkerda (m), sûrkerdîye (m), sûrkerde (n) 2)(ekmek vb. için) terriqnaya (m), terriqnayîye (m), terriqnaye (n); pirênayîye (m), pirênaya (m), pirênaye (n) 3)(yumurta vb. için) qelênaya (m), qelênayîye (m), qelênaye (n) 4)qijilnaya (m), qijilnayîye (m), qijilnaye (n)

kızdırma: hêrskerdiş (n), hêrsê ... ardiş, cigirnayîş (n), qehirnayîş (n), sûyê ... ardiş, celênayîş (n)

kızdırmak: hêrs kerdene, hêrsê ... ardene, cigirnayene, qehirnayene, sûyê ... ardene, celênayene

Polat bugün Gülistan'ı çok kızdırmış. (Polatî ewro zaf Gulîstane celênaya.)

kızgm-I: sûr, -e; sûrbîyaya (m), sûrbîyayîye (m), sûrbîyaye (n); keledaya (m), keledayîye (m), keledaye (n)

kızgın olmak: sûr bîyene, sûrbîyaya/ sûrbîyayîye/ sûrbîyaye bîyene, keledaya/ keledayîye/ keledaye bîyene, kele dîyayene

kızgm-II (öfkeli):hêrsbîyaya (m), hêrsbîyayîye (m), hêrsbîyaye (n), hêrsin, -e; hêrsokin, -e; cigirîyaya (m), cigirîyayîye (m), cigirîyaye (n), qehirîyaya (m), qehirîyayîye (m), qehirîyaye (n), sûbîyaya (m), sûbîyayîye (m), sûbîyaye (n), celîyaya (m), celîyayîye (m), celîyaye (n), xezebnak, -e

kızgın olmak: hêrsbîyaye bîyene, sûbîyaye bîyene, cigirîyaye bîyene, qehirîyaye bîyene

kızgınlık: hêrs (n), cigir (n), xezeb (n), qehir (n), bacî (zh)

kızılyara: b. **şirpençe**

kızılyörük: b. **yılancık**

kızma (öfkelenme, sinirlenme): hêrsbîyayîş (n), hêrskewtiş (n), hêrsê ... ameyîş, cigirîyayîş (n), qehirîyayîş (n), sûbîyayîş (n), sûyê ... ameyîş, sûyêxoardiş

kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek): hêrs bîyene, hêrs kewtene, hêrsê ... ameyene, cigirîyayene, qehirîyayene, sû bîye-

ne, sûyê ... ameyene, sûyê xo ardene
-e kızmak: ... ra hêrs bîyene, ... ra cigirîyayene
kızmemesi: greyfrute (m)
ki: ke
Siz söyleyiniz ki biz de söyleyelim. (Şima vajêne ke ma zî vajî.)
kibar: kîbar, -e
kibarlık:kîbarî (m), kîbarîye (m)
kibrit: kibrît (n), nifte (m)
Kiev: Kîev (n)
Kigali: Kîgalî
Kiğı: Gêxî
kile: 1)qînate (m), çap (n), ribik (n), şinik (n), debo (n), nêmtimin (n) 2)kod (n), kodik (n)
kiler: mêneb (n), dunike (m), bano peyên (n), kîler (n), gole (m), qibe (m)
kilim: kilîme (m)
kıldan yapılan bir çeşit kaba kilim: palas (n), astir (n)
kilit (asma kilit): keseke (m), topa kilîtî (m), zerze (n), kilît (n), qefil (n)
sürgü-kilit (sürgülü kapılarda): zerbe (n), surgî (n)
kilo: kîlogram (n), kîlo (n)
kilogram: kîlogram (n)
kilometre: kîlometre (n)
kilometrekare:kîlometrekare (n)
kim: kam, -e; kamî, kê; kamkes, -e; çikes, -e, kamik, -e
kimlik: nasname (n)
kimse: kes, -e; yew, -e
hiç kimse: çi kes, tu kes, yewek/yewer, çewek/çewer, çew
kimsesiz: bêkes, -e
kimya: kîmya (m)
kimyon: kîmyon (n)
kin: rike (m), kîn (n), xerez (n)
kinci: kîndar, -e; rikdar, -e
kindar: b. **kinci**
Kingston: Kîngston (n)
Kinshasa: Kînşasa (m)
kip: rawe (m)
dilek-şart kipi:raweya şertî (m)
emir kipi: raweya fermanî (m)
gereklik kipi:raweya ganîyîye (m)
istek kipi: raweya waştişî (m)
şart kipi: b. **dilek-şart kipi**
kira: 1)kîra (m) 2)deman (n)
kiracı (kiralayan): kîradar, -e
kiralama: 1)kîrakerdiş (n) 2)demankerdiş (n)
kiralamak: 1)kîra kerdene 2)deman kerdene
kiraz: gilyaze (m)
kiraz ağacı: gilyazêre (m)
Kiribati: Kîrîbatî
kiriş-I: kêran (n), şirît (n)
kiriş-II (duvar için): mûndî (m), kîrîş (n)
kirmen: b. **iğ**
kirpi: jûje (n), dije (n)
kirpik: bijangî (zh), mujeyî (zh)
kirve: kerwa, -ye
kispet: kisvetî (zh)
kisve: b. **kıyafet**
kişi: kes, -e; ten
kişisel bilgisayar:komputura kesî/şexsî (m) (TE)
Kişinev: Kîşînev (n)
kişniş: kîşnîş (n)
kitap: kitab (n)
kitap rafı: refê kitaban (n)

kitaplık: kitabgeh (n)
kitaplık rafı: refê kitabgehî (n)
kivi: kîwî (m)
klasik: klasîk, -e
klasik edebiyat:edebîyato klasîk (n)
klavye: klavye (n)
klementin: klementîne (m)
klitoris: zîlik (n), çîlik (n), gilik (n), nîçik (n), nerî (n), surik (n)
koca: mêrde (n)
karı koca: cinî û mêrde, cinîmêrde
Kocaköy: Karaz
koç: beran (n), vosn (n)
çok yaşlı olan koç:berano qert (n)
iki yaşında veya daha yaşlı olan koç: hogeç (n)
yaşlı koç: berano maz (n)
kod: kod (n)
koka: koka (m)
kokain: kokaîn (n)
koku:boye (m), bîne (m), helm (n)
kötü koku: helhele (n)
kol -I: harme (n), pol (n), hingile (n), çengile (n)
önkol: harmeyo barî (n), bazî (n), zend (n)
üstkol: harmeyo qalind (n), tevdîre (m)
kol -II: bask (n), perr (n), pol (n)
sağ kol: basko rast (n), perro rast (n), polo rast (n)
sol kol: basko çep (n), perro çep (n), polo çep (n)
kol -III: destik (n)
kapı kolu: destikê berî (n)
kola: kola (m)
kolalama: kolakerdiş (n)
kolalamak: kola kerdene
kolan: pîzebend (n), pîzebendik (n), binpîzik (n), binpîze (n), teng (n), navteng (n), kaşing (n)
kolay: asan, -e; rehet, -e
Kolay gelsin. (Qewet bo.)
kolçak-I: b. **kolluk**
kolçak-II (kola geçirilen ve üzerinde simge bulunan bağ): bazbend (n)
kolera: kolera (m)
kolik (tıpta): tîre (m)
kolluk (çalışırken giysiyi korumak için kullanılan): zendik (n)
Kolombiya: Kolombîya (m)
Kolombo: Kolombo (n)
kolon: estune (m)
koltuk: palkursî (n), qoltuxe (m)
koltuk takımı: taximê palkursîyan (n), taximê qoltuxan (n)
koltuk altı: binçeng (n), binê engilî (n)
koltuk değneği: çogane (m)
kolye: kolye (m)
altın kolye: kolyeya zerrêne, kolyeya zerrnêne (m)
koma: koma (m)
komada olmak:koma de bîyene
komaya girmek: koma de bîyene
kombinezon (giysi için): meleqof (n), kombînezon (n)
komedi: komedî (m)
komedyen: komedyen, -e
komedyenlik: komedyenîye (m)
komite: komîte (m)
komodin: komodîne (m)
komot: b. **komodin**
komposto: xoşawe (m)

kompozisyon: kompozîsyon (n)
kompozitor: bestekar, -e; kompozîtor, -e
kompütür: komputure (m)
komşu: embiryan, -e; cîran, -e
konu komşu: der û cîran
komşuluk: embiryanîye (m), embiryanî (m), embiryanîne (m); cîranîye (m), cîranî (m), cîranîne (m)
konak: qonax (n)
Konakrî: Konakrî
konca: b. **gonca**
Kongo: Kongo (n), Zaîre (n)
Kongo-Brazzaville: Kongo-Brazzavîlle
koni:hule (n), xonî (n), kovik (n), konî (n) (mat)
konik: hulikin, -e; xonîkin, -e; kovikin –e; konîk, -e (mat)
konserve: konserve (n)
kontrol: kontrol (n)
kontrol etmek:kontrol kerdene
konu: mewzû (n), behs (n), babete (m)
konuk: mêman, -e; misafir, -e
konuk odası: odaya mêmanan (m), odaya misafiran (m)
konukluk: mêmanî (m), mêmanîye (m), mêmanênî (m), mêmantî (m), mêmantîye (m); misafirî (m), misafirîye (m)
konuksever: mêmanperwer, -e; nandar, -e; misafirperwer, -e
konuşma: qiseykerdiş (n), qalîkerdiş (n), xeberîdayîş (n), mijûlîyayîş (n)
(ile) konuşma:vajorkerdiş (n)
kendi kendine konuşma: vajorbîyayîş (n)
konuşma isteği: micêc (n)
Konuşma isteği açılmış, artık durmaz. (Micêcê ey abîyo, hinî nêvindeno.)
konuşmacı:qiseykerdox, -e; qalîkerdox, -e; xeberîdayox, -e
konuşmak: qisey kerdene, qesey kerdene; qalî kerdene, xeberî dayene, mijûlîyayene
(ile) konuşmak: vajor kerdene
kendi kendine konuşmak: vajor bîyene
konyak: konyak (n)
koparılma: visîyayîş (n), qerifîyayîş (n), tirabîyayîş (n), ameyîştirakerdiş (n), cirabîyayîş (n), ameyîşcirakerdiş (n), cibîyayîş (n), ameyîşcikerdiş (n)
biçilercesine dipten kesilme veya koparılma: kirrimbîyayîş (n), ameyîşkirrimkerdiş (n)
bir kısmı koparılıp bir kısmı bırakılma: qotbîyayîş (n), qolbîyayîş (n), ameyîşqotkerdiş (n), ameyîşqolkerdiş (n)
temelinden koparılma (ağaç, dal vb. için): qilaynîyayîş (n), ameyîşqilaynayîş (n)
koparılmak: visîyayene, qerifîyayene, tira bîyene, ameyene tira kerdene, cira bîyene, ameyene cira kerdene, cibîyene, ameyene cikerdene
biçilercesine dipten kesilmek veya koparılmak: kirrim bîyene, ameyene kirrim kerdene

bir kısmı koparılıp bir kısmı bırakılmak: qot bîyene, qol bîyene, ameyene qot kerdene, ameyene qol kerdene
temelinden koparılmak (ağaç, dal vb. için): qilaynîyayene, ameyene qilaynayene
koparma: visnayîş (n), qerifnayîş (n), tirakerdiş (n), cirakerdiş (n), cikerdiş (n)
biçercesine dipten kesme veya koparma:kirrimkerdiş (n)
bir kısmını koparıp bir kısmını bırakma: qotkerdiş (n), qolkerdiş (n)
temelinden koparma (ağaç, dal vb. için): qilaynayîş (n)
üzüm tanelerini salkımdan koparma: gillîkerdiş (n)
koparmak: visnayene, qerifnayene, tira kerdene, cira kerdene, cikerdene
biçercesine dipten kesmek veya koparmak: kirrim kerdene
bir kısmını koparıp bir kısmını bırakmak: qot kerdene, qol kerdene
temelinden koparmak (ağaç, dal vb. için): qilaynayene
üzüm tanelerini salkımdan koparmak: gillî kerdene
Kopenhag: Kopenhag (n)
kopça: qupça (m)
kopyalamak: kopya kerdene
Kopyala! (Kopya bike!)
kor: kozire (n), piling (n)
kordon: kordon (n)
korku: ters (n)
korniş: kornîş (n)
korsa: korse (n)
korse: b. **korsa**
Korsika: Korsîka (m)
koru: qorrî (n), dehle (m)
koruk: teyînce (m), jûre (m)
koruluk: qorrî (n), dehle (m)
koruma: seveknayîş (n), muhafeze (n), muhafezekerdiş (n), pawitiş (n), miqatkerdiş (n), qayîtkerdiş (n), hemetkerdiş (n), qorîkerdiş (n)
korumak: seveknayene, muhafeze kerdene, pawitene, miqat kerdene, qayît kerdene, hemet kerdene, qorî kerdene
Kostarika: Kosta Rîka (m)
kostüm: belg (n), şak û şelwarî (zh), şal û şapikî (zh), kostum (n), qatlix (n), taxim (n); taximê kincan/cilan/çinayan (n); qatê kincan/cilan/çinayan (n)
koşul: şert (n), merc (n)
kot: kot (n)
kot pantolon: pantolê kotî (zh)
kova: sitil (n), hilke (n), beroş (n), qove (n)
altı dar üstü geniş, alüminyumdan yapılma kova: bêdrok (n)
deri kova:dewl (n), qowxe (n), qewlix (n)
küçük kova: xizik (n)
küçük deri kova: dewlçe (n)
tahta kova: elbe (m), elbike (m), kulenge (m)
kovalama: fetilnayîş (n), serebisernayîş (n)

kovalamak: fetilnayene, serebiser nayene
kovan (arı kovanı): kuware (n), kuwareyê hingan (n), kuwareyê mêsa hingimênî (n), pêtage (m), pêtaga hingimênî (m), şitile (n)
arı kovanının konduğu yer: mêşedîn (n), ballix (n)
küçük arı kovanı: qîl (n), qîlê mêsa hingimênî (n)
Kovancılar: Qowancîyan (n)
kovma: fetilnayîş (n)
kovmak: fetilnayene
kovuşturma: taqîbkerdiş (n), taqîbat (n)
kovuşturmak: taqîb kerdene
koy: kendaweke (m)
koyak: b. **vadi**
koyu (sıvı için):hest, -e; qalind, -e
koyu ayran: doyo hest (n), doyo qalind (n)
koyun-I: mî (m), mîye (m), mêşna (m)
koyun-II: pistan (n)
köfte (ince yarmadan veya kıymadan yapılan): kufta (m), kuftike (m), gude (m), gudike (m), girgudike (m), girike (m), gilorike (m), xilorike (m), saleke (m), tepike (m)
delikli köfte (ince yarmadan yapılan): girda (m), kuftaya qulikere (m), kuftaya zurayine (m), gudika zuraye (m), malole (m), kuftaya yalançî (m)
içli köfte: kuftaya dekerda (m), kuftaya dekerdîye (m), kuftaya zerî (m)
yoğurtlu köfte (ince yarma, yoğurt ve yağdan yapılan): kuftaya qatixî (m), kuftaya mastî (m), malolike (m)
patates köfte:kuftaya kartolan (m)
kök: reya (m), ristim (n), rîştele (n), rîç (n), pence (n), pencik (n), qirm (n), helq (n), kok (n) (mat)
köken (bazı bitkilerin dalları): leme (m), mewe (m)
"Kundire mewa cenetî ya."
kömbe (küle gömülerek pişirilen mayasız çörek): binadire (m), pelxaçe (m), nana binê adirî (m), bijike (m), lola binê adirî (m), kilora binê adirî (m), kêla binê adirî (m), ketaya arêyî (m)
kömbe çeşitleri: pelxaça dekerda (m), lola zerî (m), lawaşa binê adirî (m)
kömür: 1)komir (n) 2)xizal (n)
kömür sobası:sobaya komirî (m)
köpek: kutik, -e; kelp, -e
dişi köpek: dele (m), kutike (m), kelpe (m)
köpek yavrusu: b. **enik**
küçük cins köpek: zexer, -e
küçük yaştaki köpek:bocî, -ye
yaşı altı aydan daha fazla olan köpek yavrusu: finik (n)
köpekbalığı: kutikmase (n)
köpekdişi: qîlp (n)
köprü: pird (n)
kör:1)kor, -e 2)(keskinliği yeterli olmayan) kone (n), konîye (m), kol, -e
körbağırsak: roqila kore (m)
körfez: kendawe (m)

kösele: kosele (n)
köstebek:hermuşk (n), muşo kor (n), koremişk (n), muş (n), merreyo kor (n); loxa kore (m)
köşe-I: 1)kunc (n) 2)qirne (n) 3)goşe (n) 4)çenge (n)
köşe-II: goşe (n) (mat)
köşk: koşke (m)
kötek atmak: b. **dayak atmak**
kötü: xirab, -e; nebaş, -e
kötüleşmek (hastalık için): xirab bîyene, giran bîyene
kötülük:xirabîye (m), xirabî (m), xirabênî (m), nebaşîye (m), nebaşî (m)
köy: dewe (m)
köylü: dewij, -e
köz: çêle (n), bizote (n)
köz yığını:tiramî (m), tirafe (m)
küçük köz: piskele (n)
kral: qiral (n)
kraliçe: qiralîça (m)
kramp: kramp (n)
kravat: b. **kravate** (m)
krem: krem (n)
tıraş kremi: kremê tiraşî (n), kremê taştişî (n), kremê terdişî (n)
krema: krema (m)
krep: krep (n)
kriminel: krîmînel, -e; sucdar, -e; gunekar, -e
kriminoloji: krîmînolojî (n)
Kuala Lumpur: Kuala Lumpur
kuburluk (barut kabı): zele (m), zela barutî (m)
kudret hamamı: b.**kaplıca, ılıca**
kuduz (hastalığı):har (n), qudiz (n)
kuduz (kudurmuş olan):har, -e; harbîyaye (n), harbîyaya (m), harbîyayîye (m)
kudurganlık: harîye (m), haranîye (m)
kudurmak: har bîyene, haranîye kewtene, haranîye era ci kewtene, haranîye era ser kewtene
Kudüs: Quddus (n)
kuka:koka (m), guda layê nake (m)
kulak: goş (n)
kulak dibi: binê goşî (n)
kulak tozu (kulağın arkası): belengoş (n)
kulakları çınlamak: goşî reqayene, goşî çeqayene, goşî vingayene
Kulaklarım çınlıyor.(Goşê mi reqenî/çeqenî/vingenê.)
kullanıcı: xebitnayox, -e
kullanıcı adı: nameyê xebitnayoxe (n) (TE), nameyê xebitnayoxî (n) (TE)
kulp:çembil (n), qulp (n), destik (n)
Kulp: Pasûr (n)
kulplu: çembilin, -e; qulpin, -e; destikin, -e
kulpsuz:bêçembil, -e; bêqulp, -e; bêdestik, -e
kulunç: qolinc (n)
kulübe: koxe (m)
kum: qum (n), xîz (n)
kum çölü: çolê qumî (n), çolê xîzî (n)
kum fırtınası: firtineyê qumî (n), firtineyê xîzî (n)
kuma: wesnî (m), hewîye (m)
ev işlerini yapmakla görevli olan kuma: verdestîye (m)

kumaş: qumaş (n), fason (n)
giysilik kumaşların genel adı: pirtû (n)
kumaş çeşitleri: gez (n), qutnî (n), qeşmer (n)
kumlu: qumin, -e; xizin, -e
kumsal: qumin, -e; xizin, -e
kundak (bezi): qundax (n)
kundura: kundure (n)
kunduz: kutiko awî (n)
kupkuru: 1)zip û ziwa, -ye; zik û ziwa, -ye; zip-ziwa, -ye, zik-ziwa, -ye 2)huşk û biring, -e; huşk-biring, -e; huşk û wad, -e; huşk û war, -e; huşk û hol, -e; hip-huşk, -e; 3)req û rut, -e; req-rut, -e
kurabiye: qurabîye (m)
kural: qayde (n)
kurallı: qaydeyin, -e
kurallı fiil: karo qaydeyin (n)
kuralsız: bêqayde (n)
kuralsız fiil: karo bêqayde (n)
kurbağa: beq (n), qirîncele (n)
kurban: qurban (n)
kurban edilmek:ameyene qurbankerdene
kurban etmek: qurban kerdene
kurban olmak: qurban bîyene
kurdele: kurdele (n)
kurma: sazkerdiş (n) (TE)
Kurmanc:kurmanc, -e; kirdas, -e
Kurmancca: kurmanckî (m), kirdaskî (m)
kurmay başkanı: serekerkan (n)
kurmay başkanlığı: serekerkanîye (m)
kurna: kurne (m), kurnike (m), cirne (m)
kurnaz: qurnaz, -e; oyniker, -e
kurşun: erjîj (n)
kurşun kalem:qelema erjîjine (m)
kurt-I: verg, -e; ganawir, -e; cinawir, -e;
dişi kurt: deleverge (m), verge (m), ganawire (m), cinawire (m)
kurt yavrusu:kirta (m), kirte (n)
kurt-II: b. **bağırsak kurdu**
Kurtalan: Misriç (n)
kurtarma: xelisnayîş (n), filitnayîş (n), qedênayîş (n)
kurtarmak: xelisnayene, filitnayene, qedênayene
kurtulma: xelisîyayîş (n), filitîyayîş (n), qedîyayîş (n), xelasbîyayîş (n), raxelisîyayîş (n)
kurtulmak: xelisîyayene, filitîyayene, qedîyayene, xelas bîyene, raxelisîyayene
kurtuluş: xelasîye (m), xelasî (m), xelase (m), felat (n), reyayîş (n), rareyayîş (n), raxelisîyayîş (n), rizgarîye (m), rizgarî (m)
Bugün kurtuluş günüdür. (Ewro roja xelasîye/xelasî ya.)
Böyle zulüm yaparsa, kurtuluşu yok. (Eke o wina zulm biko, xelasa ey çin a.)
Gözüm ülkenin kurtuluşunu da görseydi... (Çimanê mi felatê welatî zî bidîyênê...)
Burdan düşersen sağ kurtulamazsın. (Eke ti tîya ra bikewî ti ganî nêreyênî.)
kuru: 1)ziwa, -ye 2)huşk, -e
kuru pasta: pastaya huşke

kuru üzüm: eskije (m)
kuruluk: 1)ziwayîye (m), ziwayî (m) 2)huşkîye (m), huşkî (m); huşkênî (m)
kuruluş (tesis):sazgeh (n), tesîs (n)
kurum: dezgeh (n), muessese (n)
kuruma:1)ziwabîyayîş (n) 2)huşkbîyayîş (n) 3)peysayîş (n)
kurumak: 1)ziwa bîyene 2)huşk bîyene 3)peysayene
kuruş: quriş (n)
kurutma:1)ziwakerdiş (n) 2)huşkkerdiş (n) 3)peysnayîş (n)
kurutmak:1)ziwa kerdene 2)huşk kerdene 3)peysnayene
kurutulma amacıyla meyve serilen yer: miştaxe (n)
kurutulmuş armut: qaxe (m)
kurutulmuş elma: talsa (m), sûntuwala (m)
kurutulmuş kayısı: çîre (m), eşbabî (m), basmecîye (m), basmecî (m), tole (m), mişmişa huşkkerda (m), mişmişa huşkkerdîye (m)
kuskun: binboç (n), paldim (n)
kusmak: qelibnayene, viritene, verişnayene, raviritene, ravirêjnayene
ben kustum:mi qelibna, mi virit, mi verişna; mi virit ra, mi virêjna ra
kusmuk: virite (n), qeleb (n)
kusulmak: verişîyayene, virêjîyayene, ravirêjîyayene
kusulan kan: gormaste (m)
O kan kusuyor. (O gormaste teber keno.)
kusurlu/eksik bırakmak: (mecazî) tede fele verdayene
kusuru/eksiği kalmak: (mecazî) tede fele mendene
kuş: mîlçik, -e; çûçik, -e; teyr, -e
dişi kuş: marî (m)
kuş dışkısı: zîrç (n)
kuş sürüsü: ref (n), ebre (m)
kuşak: mîye (m), mûndî (m), şale (m)
Acem kuşağı: mîya/mûndîya/şala ecemî (m)
kuşak çeşitleri:fitî (m), fituke (m)
Lahor kuşağı: mûndîya Lawure (m)
kuşak bağlamak: mîye/mûndî/şale bestene, mîye/mûndî/şale girê dayene, mîye/mûndî/şale pîştene, mûndî xo mîyane ra bestene, mîye xo mîyane şanayene, mûndî xo mîyane ra dayene
kuşanma (kuşak, fişeklik vb. için): xomîyanerabestiş (n), xomîyaneşanayîş (n), xomîyaneradayîş (n), bestiş (n), girêdayîş (n), pîştiş (n)
kuşanmak (kuşak, fişeklik vb. için): xo mîyane ra bestene, xo mîyane şanayene, xo mîyane ra dayene, bestene, girê dayene, pîştene
kuşbaşı et: zîncîya hurdî (m), tîkeyê goştî (n)
kuşburnu: şîlane (m)
kuşburnu ağacı: şîlanêre (m), sûrgulêre (m), gulêra zuraye (m)
kuşku: guman (n), şik (n)

kuşkulanmak: guman kerdene, şik kerdene
kuşkulu: gumankerda (m), gumankerde (n); şikkerda (m), şikkerde (n)
kuşpalazı: b. **difteri**
kutlama: pîrozkerdiş (n), fîrazkerdiş (n), bimbarekkerdiş (n)
kutlamak: pîroz kerdene, fîraz kerdene, bimbarek kerdene
Seni kutlarım. (Ez to pîroz kena.)
kutlu: pîroz, -e; fîraz, -e; bimbarek, -e
Bayramın kutlu olsun. (Roşanê to pîroz/fîraz/bimbarek bo.)
kutnu: qutnî (n)
kutsal: muqeddes, -e; pîroz, -e
kutu: qutî (m), qutîye (m)
kutup: qutube (m)
güney kutbu:qutuba başûrî (m)
kutup ayısı: heşa cemedî (m), heşê cemedî (n)
kuzey kutbu:qutuba vakurî (m)
Kuveyt: Kuweyt (n)
kuvvet: hêz (n), qewet (n)
kuvvetli:hêzin, -e; hêzdar, -e; biqewet, -e; qewetin, -e
kuvvetsiz: bêhêz, -e; bêqewet, -e
kuyruk: boçe (m), boçike (m), dim (n), dimoçik (n), doçik (n), diw (n)
koyun kuyruğu: tirrî (m), tirrîye (m)
kuyruksokumu: boçik (n), tuzmurik (n)
kuyrukyağı: dime (n)
kuyu: bîr (n), quye (m)
kuzey: vakur (n)
Kuzey Kore: Koreya Vakurî (m)
kuzeybatı: vakurê rojawanî (n)
kuzeydoğu: vakurê rojhelatî (n)
kuzine: kuzîna (m)
kuzu: verek, -e; kavir, -e
bir-iki yaşındaki dişi kuzu: berendîre (m)
kuzu sürüsü: selx (n), birra verekan (m)
kuzukulağı: tirşike (m)
Küba: Kuba (m)
kübik: kubîk, -e (mat)
küçük: 1)qij, -e; qît, -e; hurdî, -ye 2)şenik, -e 3)gidî
küçük harf: herfa hurdîye (m)
küçükbaş: pes (n), mal (n), dewar (n), çarwa (m), çarwe (n)
küçükbaş hayvan sürüsü: pes (n), kerî (n), dewar (n), bol (n), terş (n), mal (n), çarweyî (zh), malo sîya (n), malo pes (n), birra pesî (m), celeb (n), col (n)
yabani küçükbaş hayvanlar (yabankeçileri vb.): malo pezkovî (n)
küçükdil: ziwanik (n), ziwano qij (n), ziwano qît (n), belik (n)
küf:kufike (m), kufe (m), kançik (n)
küfe: sele (m), qufa (m)
küflendirme: kufiknayîş (n), kufikinkerdiş (n), kufikeperrnayîş ..., kançiknayîş (n), kançikîkerdiş (n)
küflendirmek: kufiknayene, kufikin kerdene, kufike perrnayene ..., kançiknayene, kançikî kerdene
küflenme: kufikîyayîş (n), kufikegirewtiş (n), kufikebestiş

(n), kufikeperrayîş ..., kufikepiroginayîş (n), kançikîyayîş (n), kançikîbîyayîş (n)

küflenmek: kufikîyayene, kufike girewtene, kufike bestene, kufike perrayene ..., kufike piro ginayene, kançikîyayene, kançikî bîyene

küflü: kufikin, -e; kançikin, -e

küflü çökelek:toraqo kewik (n)

kül: wele (m)

kül tablası: weledane (m)

külah: kilawe (m), kulike (m), tiftike (m), koloze (m)

külot: qolikî (zh), tumanê qolî (zh), tumanê kilmî (zh), tumanê kirrî (zh), tumanî (zh)

külotlu çorap:tumangewreyî (zh)

kültür: kultur (n)

kültür bakanlığı:wezaretê kulturî (n)

kültürel: kulturî

küme: kome (m), komçe (n), koye (n), kotilme (n), qefle (n)

bulut kümesi: tilpê hewrî (n)

hayvan kümesi: cerge (m), birre (m), ref (n), qefle (n)

insan kümesi (insan grubu): kome (m), kotilme (n), cerge (m), ref (n), qefle (n)

küncü: b. **kuncî** (n)

küp-I: karaz (n), xile (m), dore (m), den (n), kupe (m)

küçük küp: xilike (m)

küp-II: mîkab (n) (mat)

metreküp: metremîkab (n)

küpe: goşare (n)

Kürdistan: Kurdîstan (n)

Güney Kürdistan: Kurdîstanê Başûrî (n)

Kuzey Kürdistan: Kurdîstanê Vakurî (n)

kürek: huye (n), kurege (m)

ağaçtan yapdma küçük kürek: çurtik (n)

ateş küreği: arkozik (n), carut (n), astamî (m)

kürk: kurke (m)

samur kürk:kurka samure (m)

Bir kürk çeşidi: kurka hewranî (m)

kürsü: kursî (n)

Kürt: kurd, -e

Kürtçe: kurdkî (m)

Kürtçü: kurdperwer, -e; kurdperest, -e

Kürtçülük: kurdperwerîye (m), kurdperestîye (m)

Kürtlük:kurdîye (m), kurdîtîye (m)

küs: b. **küskün**

küslük: b. **küskünük**

küskün: heridan, -e; heridîyaya (m), heridîyayîye (m), heridîyaye (n), cigirîyaya (m), cigirîyayîye (m), cigirîyaye (n), miradîyaya (m), miradîyayîye (m), miradîyaye (n), cellûdîyaya (m), cellûdîyayîye (m), cellûdîyaye (n), qehirîyaya (m), qehirîyayîye (m), qehirîyaye (n), hêrsbîyaya (m), hêrsbîyayîye (m), hêrsbîyaye (n)

küskünlük: herid (n), cigir (n), hêrs (n), miradîyayeyî (m), miradîyayeyîye (m), cellûdîyayeyî (m), cellûdîyayeyîye (m)

küsme: heridîyayîş (n), cigirîyayîş (n), miradîyayîş (n), cellûdîyayîş (n), qehirîyayîş (n), hêrsbîyayîş (n)
küsmek: heridîyayene, cigirîyayene, ... ra cigirîyayene, miradîyayene, cellûdîyayene, ... qehirîyayene, hêrs bîyene, ... ra hêrs bîyene
küspe: hefil (n), tilif (n)
küstürme: heridnayîş (n), cigirnayîş (n), miradnayîş (n), cellûdnayîş (n), qehirnayîş (n), hêrskerdiş (n)
küstürmek: heridnayene, cigirnayene, miradnayene, cellûdnayene, qehirnayene, hêrs kerdene
küşne: b. **burçak**
küte: b. **kıti**
kütük: 1)(toprakta kalan kütük) qirm (n), qîle (m), qot (n)
2)(kesilmiş ağaç gövdesi): qît (n), qoj (n)
kurumuş kütük parçası:qotîl (n)
kütüphane: kitabxane (n)
küvet:kuvet (n), kurna banyoyî (m)

L

Laayoune: El-Eyûn (n)
laf: qisa (m), qesa (m), qale (m)
lahana: kelem (n), lehne (n)
Lahey: Laheye (m)
Lahey Adalet Divanı: Dîwanê Edaletî yê Laheye (n)
lakin: labelê, la
lama: lama, -ye
lamba: lamba (m)
floresan lamba: lambaya floresanine (m)
gaz lambası: 1)lambaya gazyaxî (m) 2)çila (m), çilaya gazyaxî (m)
gaz lambasının konduğu yer: çiladane (m)
lamba fitili: fîtîlê lamba (n)
Laos: Laos (n)
lapa: lepawe (m), lepe (m)
lastik: lastik (n)
lastik ayakkabı: lastik (n), lastikê paykerdişî (n)
lastik ayakkabı çeşitleri: gislavet (n), lastikê Anqara (n), lastikê Erzinganî (n), lastikê Palî (n), lastikê Trabzonî (n)
lastikten yapılma: lastikên, -e
lastikli: lastikin, -e
Latin: latîn, -e
Latince: latînkî (m)
lav: lav (n)
lav püskürmesi:pijiqîyayîşê lavî (n)
lav taşması:serdeşîyayîşê lavî (n)
lavabo: lawabo (n)
lavaş:lawaşe (m), nano patîre (n), patîre (n)
leblebi: nehaya tirênayîye (m), nehaya tirênaya (m), nehaya pirênayîye (m), nehaya pirênaya (m); leblebî (m), leblebîye (m)
Lefkoşe: Lefkoşe (m)
leğen: legan (n)
çamaşır leğeni: leganê kincan (n), leganê cilan (n)
lehçe: lehçe (m), dîyalekte (m)
leken: lekan (n), lekanî (zh)
lekelihumma: b. **tifüs**
lenger (kap için): lengerî (m), lengerîye (m)
leş: leşe (m)
Letonya: Letonya (m)
levye: levya (m)
leylek: leglege (m)
lezzet: b. **tat**
lezzetli: lezetin, -e

lezzetlilik: lezetinî (m), lezetinîye (m)
lezzetsiz: b. **tatsız**
lezzetsizlik: b. **tatsızlık**
-lı/li –I: -in (sf), -ine (sf)
davalı: dewayin, -e
tuzlu: solin, -e
-lı/li –II: -ij (sf)
Dersimli: dêrsimij
Piranlı: pîranij
Bingöllü: çewlîgij
lığ:lixe (m), remil (n), aluvyon (n)
lığlanma: remilîyayîş (n)
lığlanmak: remilîyayene
-lık/-lik: -îye (sf), -î (sf)
ağırlık:giranîye (m), giranî (m)
liberal: lîberal, -e
liberalist: lîberalîst, -e
liberalistlik: lîberalîstîye (m)
liberalizm: lîberalîzm (n)
Liberya: Lîberya (m)
Libreville: Lîbrvîl (n)
Libya: Lîbya (m)
Lice: Licê
Liechtenstein: Lîxtinştayn (n)
lif: lîf (n)
likör: lîkor (n)
Lilongwe: Lîlongwe
Lima: Lîma (m)
liman: lîman (n)
limit: lîmît (n)
limon: leymune (m)
limon ağacı: leymunêre (m)
limonata: leymunata (m)
limontuzu (sitrik asit): leymunduzî (n)
lisans: lîsans (n) (TE)
lise: lîse (m)
litre: lître (n)
Litvanya: Lîtvanya (m)
Lizbon: Lîzbon (n)
Ljubljana: Lyublyana (m)
loğ: b. **yuvak**
loda (büyük yığın): lode (m), dêze (m), qûçe (m)
loda etmek: b. **yığmak**
lokanta: aşxane (n), loqante (n)
lokma:piran (n), parî (n), gep (n), loqme (n)
lokum:loqum (n), şekerloxme (n)
Lomé: Lome
Londra: Londra (m)
Luanda: Lûanda (m)
Lusaka: Lûsaka (m)
Lübnan: Lubnan (n)
lügat: ferheng (n)
lügatçe: ferhengek (n)
lüks (lamba): lukse (m)
Lüksemburg: Luksembûrg (n)

M

Macaristan: Macarîstan (n)
macun: macun (n)
diş macunu:macunê didanan (n)
Madagaskar: Madagaskar (n)
Maden: Maden (n)
Madrid: Madrîd (n)
mağara: şikefte (m), eşkefte (m), mixara (m), kaf (n)
küçük mağara: kafik (n)
mahalle: taxe (m)
mahkeme: dadgehe (m), mehkeme (m)
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM): Dadgeha Heqanê Merdiman a Ewropa (DHME), Mehkemeya Heqanê Merdiman a Ewropa (MHME)
ceza mahkemesi: dadgeha ceza (m), mehkemeya ceza (m)
hukuk mahkemesi: dadgeha huqûqî (m), mehkemeya huqûqî (m)
idari mahkeme: dadgeha îdarî (m), mehkemeya îdarî (m)
sulh mahkemesi: dadgeha pêardişî (m), dadgeha werêardişî (m), mehkemeya pêardişî (m), mehkemeya werêardişî (m)
ticaret mahkemesi: dadgeha bazirganîye (m), dadgeha tîcaretî (m)
mahpus: hepsî, -ye
mahpushane: hepisxane (n)
mahsul: mehsul (n), ber (n)
mahsus: 1)qestî, qestîka 2)berqestî ra 3)mexsus
makale: meqale (m)
makara: meqara (m)
iplik makarası: meqaraya layî (m), koj (n)
makarna: meqerne (n)
makas: meqes (n)
makat: qine (m)
Makedonya: Makedonya (m)
makine: makîna (m)
bulaşık makinesi:makînaya firaqan (m)
çamaşır makinesi: makînaya kincşutişî (m), makînaya cilşutişî (m)
dikiş makinesi: makînaya deştene (m), makînaya deştişî (m)
kahve makinesi: makînaya qeweyî (m)

saç kurutma makinesi: makînaya porziwakerdişî (m), makînaya gijikziwakerdişî (m)
tıraş makinesi: makînaya tiraşî (m), makînaya taştişî (m), makînaya terdişî (m)
tost makinesi:makînaya tostî (m)
makyaj: makyaj (n)
makyaj malzemesi: malzemeyê makyajî (n)
makyaj yapma: makyajkerdiş (n), xoviraştiş (n)
makyaj yapma: makyaj kerdene, xo viraştene
makyajcı: makyajkerdox, -e
makyajlı:makyajkerda (m), makyajkerdîye (m), makyajkerde (n), makyajin, -e
mal: mal (n)
mal mülk: mal û milk, malmilk (n); mal û melal, mal-melal (n)
mala: mele (n), melik (n), koçike (m), koçika sîwaxî (m), koçika dêsan (m)
Malabo: Malabo (n)
malak: koc, -e
malalama: melekerdiş (n), koçikekerdiş (n)
malalamak: mele kerdene, koçike kerdene
malama: malaxme (n), tîxe (m)
malarya: b. **sıtma**
Malawi: Malawî
Malazgirt: Milazgir (n)
Maldiv Adaları: Maldîv (n)
Male: Male
Malezya: Malezya (m)
Mali: Malî
maliye: malîye (m)
maliye bakanlığı:wezaretê malîye (n)
maliye hukuku: huqûqê malîye (n)
Malta: Malta (m)
maltaeriği: yengîdinya (m)
maltız: maltiz (n)
malumat: zanayîş (n), elm (n), melumat (n)
malzeme: malzeme (n)
mama (çocuk dilinde):1)epe (m), epo (n) 2)heme (m)
mana: mana (m)
Managua: Managua (m)
Manama: Manama (m)
manda: gamêş, -e
dişi manda: medege, gamêşe
genç manda: nûbere (m)
manda yavrusu: koc, -e
sütten kesilmiş olan manda yavrusu: gedeg, -e
yaşlı erkek manda: kirdan (n)
mandalina: mandalîna (m)
mandalina ağacı: mandalînayêre (m)
mangal: manqale (m)
manifatura: çîtare (n), manîfatura (m)
manifaturacı: manîfaturaçî, -ye
manifaturacılık: manîfaturaçîyî (m), manîfaturaçîyîye (m), manîfaturaçîyênî (m)
manikür: manîkur (n)
Manila: Manîla (m)
manivela: b. **kaldıraç**
manşet (gömlek kolu için): bizme (n)

mantar (bitkisi): sung (n), kufkarike (m), patike (m), kilaweke (m), qampîreke (m)
mantar hastalığı: nezil (n)
ayak mantarı:nezilê lingan (n)
baş mantarı: nezilê serî (n)
el mantarı: nezilê destan (n)
mantı: mantî (m)
manto: manto (n)
manzum: menzûm, -e
Maputo: Mapûto (n)
maraba: mirêba, -ye; coleg, -e
marabalık: mirêbayîye (m), mirêbayî (m), mirêbayênî (m), mirêbatîye (m), mirêbatî (m), colegîye (m), colegî (m), colegênî (m)
marangoz: necar, -e
marangozluk: necarîye (m)
marmelat: marmelad (n)
Marshall Adaları: Girawê Marşalî (zh)
mart: adare (m)
martı: qaqlîbaze (m), martî (m)
marul: xas (n), marul (n)
masa: masa (m)
masa örtüsü: rîpêşê masa (n), îzara masa (m), çala masa (m)
masa saati: saeta masa (m)
yemek masası:masaya werdî (m)
küçük yemek masası: xonça (m), xonçike (m)
masal: sanike (m), estaneke (m)
masalcı (masal anlatan): sanikker, -e
masalsal: sanikkî, estanekkî
masaüstü: serekran (n) (TE)
Maskat: Mesqet (n)
mastar: mesder (n)
maşa: maşa (m)
şeker maşası:maşaya şekerî (m)
maşallah-I: maşela
maşallah-II (bir tür nazarlık): maşela (n)
maşrapa: şerbik (n), meşrefe (n)
teneke maşrapa: dulik (n)
matbaa: çapxane (n)
matematik: matematîk (n)
matkap: metqeb (n)
mavi: kewe (n), kewîye (m)
maya:1)(süt için) amên (n) 2)(hamur için) mîraz (n)
mayalama: 1)(süt için) amênkerdiş (n) 2)(hamur için) mîrazkerdiş (n), mîştekerdiş (n)
mayalamak: 1)(süt için) amên kerdene 2)(hamur için) mîraz kerdene, mîşte kerdene
mayalanma: 1)(süt için) amênbîyayîş (n) 2)(hamur için) mîrazbîyayîş (n), mîştebîyayîş (n), weameyîş (n), raameyîş (n)
mayalanmak: 1)(süt için) amên bîyene 2)(hamur için) mîraz bîyene, mîşte bîyene, weameyene, raameyene
mayalı: 1)(süt için) amênkerde (n) 2)(hamur için) mîrazkerde (n), mîştekerde (n), weameye (n), raameye (n)
mayasıl: b. **egzama**
maydanoz: maydanoz (n)
mayhoş: miz, -e; meyxoş, -e
mayhoşluk:mizî (m),mizîye (m); meyxoşî (m), meyxoşîye (m)
mayıs: gulane (m)
maymun: meymun, -e
mayo: mayo (n)

Mazgirt: Mazgêrd (n)
mebus:parlamenter, -e;mebus, -e
meclis: meclîs (n)
meddücezir: meddûcezîr (n)
medeni: medenî, -ye
medeni haklar: heqê medenî
medeni hukuk: huqûqo medenî (n)
medeni usul hukuku: huqûqê ûsulê medenî (n)
medeniyet: medenîyet (n), sîvîlîzasyon (n)
meftun: b. **tutkun**
meğer: mevaje ke, ti mevaje ke; ti nêvanî ke, ti nêvana ke; oxmo, oxro; reyna ke, meke
meğerse: b. **meğer**
mekân: ca (n), mekan (n)
mekân zarfı: zerfa cayî (m)
Meksika: Meksîka (m)
Meksiko: Meksîko City
mektep:wendegeh (n), mekteb (n)
mektup: mektube (m)
melek: meleke (m), milakete (m)
melengiç: qizbane (m)
melengiç ağacı:qizbanêre (m), vinişkêre (m)
melül: melul, -e
memba: çime (n)
meme: memik (n), çiçik (n), çije (n)
meme ucu: sereyê memikî (n), sereyê çiçikî (n), sereyê çijeyî (n)
memişhane: b. **yüznumara**
memnun:memnun, -e; ...ra weş, -e
memnun etmek: b. **sevindirmek**
memnun kalmak:b. **sevinmek**
memnun olmak: b. **sevinmek**
mendil: 1)destmale (m) 2)pêşgîre (m)
menemen: menemen (n)
menengiç: b. **melengiç**
menenjit: menenjît (n)
meni: awî (m), sperma (m), toximek (n)
menisi gelmek: reyayene
mensucat: b. **tekstil**
menteşe: menteşa (m)
mera: merge (m)
mercan: mircane (m)
mercimek: nîske (m), mercû (m)
mercimek çorbası:mişewşî (m)
merdane:1)merdane (n) 2)b. **oklava**
merdiven: nêrdîwane (m), derenca (m)
ağaç veya tahtadan yapılmış merdiven: nêrdîwana darêne (m), silime (m)
merdiven basamağı:linga nêrdîwane (m), palika nêrdîwane (m), paynika nêrdîwane (m)
meret: ondêr, -e; mêrat, -e; malmêrat, -e; bêwe (n), bêwa (m); bêwayîr, -e; weysiz, -e
merhaba: merheba (m), ma bixeyr dî
merhale: b. **aşama**
merhametli: zerrîveşn; -e pîzeveşn, -e
merhametli olmak: zerrîveşn bîyene; pîzeveşn bîyene
merhametlilik: zerrîveşnênî (m); pîzeveşnî (m), pîzeveşnîye (m), pîzeveşnênî (m), zerrîveşnî (m), zerrîveşnîye (m)
merhum: rehmetî, -ye
merhume: rehmetîye (m)

merkez: merkez (n)
merserize: merserîze (n)
mertek: martage (m)
mesaj: mesaj (n)
mesane: b. **sidik torbası**
mesel (kısa öykü): mesela (m)
mesela:mesela, mavajîme/mavajî
mesele (sorun): mesele (n), perse (m), problem (n)
meses: b. **üvendire**
mest: mest (n)
mesul: berpirsîyar, -e
mesuliyet: berpirsîyarîye (m)
meşime: 1)b. **etene** 2)b. **döleşi**
meşin: mêşîn (n), çermê mêşna/mî/mîye (n), posteyê mêşna/mî/mîye (n)
meşru: meşrû
gayri meşru: nemeşrû, xeyrêmeşrû
meşru müdafaa:pawitişo meşrû (n)
meşru savunma:pawitişo meşrû (n)
meşrubat: meşrubat (n)
meşruiyet: meşrûîyet (n)
meteoroloji:hewanasîye (m), meteorolojî (n)
metre: metre (n)
metrekare: metrekare (n)
metreküp: metremîkab (n)
mevsim: mewsim (n)
mevsimlik: mewsimane (n), mewsimana (m), mewsimanîye (m); yê mewsimî (n, m), ... mewsimî (n, m)
mevsimlik ayakkabı:solê/postalê/yemenîyê mewsimî (zh)
meyan: b. **meyankökü**
meyankökü: sûs (n), sûsik (n)
meydan: raste (n), qad (n), meydan (n)
meyve:meywe (n), fêkî (n), êmîş (n)
(ev dışında) **meyve veya sebze saklamak**: şarge kerdene, çale kerdene
meyve veya sebze saklanan yer: şarge (n), çale (m)
meyve veya sebze bahçesinin son ürününü de toplayarak ürünsüz bırakma: xeritnayîş (n), xeripnayîş (n)
mezhep: mezheb (n)
mezra: mezra (m)
mezun: mezun, -e
mezun etmek: mezun kerdene
mezun olmak: mezun bîyene
mezuniyet: mezunîye (m), mezunîyet (n)
mezura: mezro (n)
mezür: b. **mezura**
mıhlamak: b. **çivilemek**
mıntıka: mintiqa (m) (TE)
özerk mıntıka: mintiqaya otonome (m)
mısır:lazut (n), misrî (n), gilgil (n)
Mısır: Misir (n)
mide: made (n)
mide ağrısı: dejê madeyî (n)
mide krampı: krampê madeyî (n), tîra madeyî (m)
mide bulandırmak: zerrî têwfîstene, zerrî têwkerdene, zerrî hurê fîstene, zerrî têwdayene, zerrî qelibnayene, qelb ardene
mide(si) bulanmak: qelbê ... ameyene, zerrî têwkewtene,

zerrî hurê kewtene, zerrî têwdîyayene, zerrî qelibîyayene
Midem bulandı.(Qelbê mi ame.)
Midesi bulanmış. (Zerrîya ey têwdîyaya./Zerrîya ey qelibîyaya.)
migren: mîgren (n)
mikrodalga: mîkropêl (n)
mikrodalga fırını: firina mîkropêlî (m)
Mikronezya: Mîkroneyza (m)
mikser: mîkser (n)
mikyas: b. **ölçü, ölçek**
mil: mîl (n)
milat:roja mayaxorabîyayîşê Îsayî (m), mîlad (n)
Milattan Önce (MÖ): Îsayî ra ver (ÎV)
Milattan Sonra (MS): Îsayî ra pey (ÎP)
miligram: mîlîgram (n)
milim: mîlîmetre (n), mîlîm (n)
milimetre: mîlîmetre (n)
milimetrekare:mîlîmetrekare (n)
milimetreküp:mîlîmetremîkab (n)
millet: milet (n), netewe (m)
millet meclisi: parlamento (n)
milletvekili: parlamenter, -e; mebus, -e
milletvekilliği:parlamenterîye (m), mebusîye (m)
milli: milî, -ye; neteweyî, -ye
milli edebiyat: edebîyato milî (n), edebîyato neteweyî (n)
milliyetçi: neteweperwer, -e; miletperwer, -e; nasyonalîst, -e
milyar: mîlyar
milyarıncı: mîlyarin, -e
milyon: mîlyon
milyonuncu: mîlyonin, -e
minder: mînder (n)
Minsk: Mînsk (n)
mintan: b. **gömlek**
miras: mîras (n)
miras hukuku:huquqê mîrasî (n)
misafir: b. **konuk**
misafir odası: b. **konuk odası**
misafirlik: b. **konukluk**
misafirperver: b. **konuksever**
misal: nimûne (m), mîsale (m)
miskin hastalığı: b. **cüzam**
miskin illeti: b. **cüzam**
-miş'li geçmiş zaman: demo vîyarteyo nedîyar (n)
-miş'li geçmiş zamanm hikâyesi: demo vîyarteyo nedîyar o verên (n)
Mitil (beyaz kılıf): mitêl (n)
miting: mîtîng (n)
mizah: mîzeh (n)
mizah edebiyatı:edebîyatê mîzehî (n)
mizahi: mîzehî, -ye
modem: modem (n) (TE)
modern: modern, -e
Mogadişu: Mogadîşû (n)
Moğolistan: Moxolîstan (n)
mola: mabên (n)
Moldavya: Moldavya (m)
molla: mela (n)
Monako: Monako (n)
monitör: monîtor (n) (TE)
Monrovia: Monrovya (m)
Montevideo: Montevîdeo (n)
Moritanya: Morîtanya (m)
Moskova: Moskova (m)
Mozambik: Mozambîk (n)
MP3: MP3 (n) (TE)

muadelet: b. **eşdeğerlik**
muadil: b. **eşdeğer**
muhabbet kuşu: tûtîya terraqe (m), tûtîya xoşebere (m)
muhacir: macir, -e
muhacir nüfus:nufuso macir (n)
muhacirlik: macirîye (m)
muhafaza: b. **koruma**
muhafaza etme: b. **koruma**
muhafaza etmek: b. **korumak**
muhafazakar: muhafezekar, -e; konservatîf, -e
muhafazakarlık:muhafezekarîye (m), konservatîfîye (m)
muhafız: muhafiz, -e
muhafız alayı: alaya muhafizan
muhallebi: muhalebî (m)
Muhammed: b. **Hazreti Muhammed**
muhit: dorme (n), dorûver (n)
muhtaç: muhtac, -e
muhtar:1)keya, -ye; muxtar, -e 2)otonom, -e
muhtariyet: otonomî (m)
muhtarlık: keyayîye (m), muxtarîye (m), muxtarênî (m)
muhterem: b. **saygıdeğer, sayın**
mukaddes:muqeddes, -e; pîroz, -e
mukayese: pêveronayîş (n)
muktedir olma: şayîş (n), eşkayîş (n), besekerdiş (n), şeker diş (n)
muktedir olmak:şayene, eşkayene, besekerdene, şekerdene
mum: finde (m), mume (m)
mumluk:findedane (m), mumdane (m)
murat: mirad (n)
musahip: misayîb (n)
musahiplik: misayîbîye (m), misayîbênî (m)
muska: nuşte (n)
musluk: çirre (m), musluxe (m)
Muş: Mûş (n)
muşamba: muşeme (n)
yer muşambası:muşemeyê erdî (n)
masa muşambası: muşemeyê masa (n)
mutfak:mitbaxe (m), kulinde (m)
mutfak robotu: robotê mitbaxe (n)
Mutki: Motkan (n)
mutlu: bextîyar, -e; bextewer, -e; zerrîweş, -e; mesud, -e
mutluluk: bextîyarî (m), bextîyarîye (m), bextewerî (m), bextewerîye (m), zerrîweşî (m), zerrîweşîye (m), mesudî (m), mesudîye (m)
mutsuz: nebextîyar, -e; nebextewer, -e; zerrînêweş, -e
mutsuzluk: nebextîyarî (m), nebextîyarîye (m), nebextewerî (m), nebextewerîye (m), zerrînêweşî (m), zerrînêweşîye (m)
muz: muze (m)
mübarek:pîroz, -e; fîraz, -e; bimbarek, -e
Bayramın mübarek olsun. (Roşanê to pîroz/fîraz/bimbarek bo.)
mücadele:mucadele (n), têkoşîn (n)
mücadeleci: mucadelekerdox, -e; têkoşer, -e
müdafaa: pawitiş (n)
müdafaa etmek: pawitene

müdire: mudire (m)
müdür: mudir (n)
müdiriyet: b. **müdüriyet**
müdüriyet: mudirîye (m), mudirîyet (n)
müdürlük: mudirîye (m), mudirîyet (n)
müebbet: muebbed, -e
müebbet ceza: cezaya muebbede (m)
müessese: b. **kurum**
mühim: muhîm, -e
mülk: 1)milk (n) 2)(orman, tarla vb. arazi için) bare (n)
mülk sahibi (erkek): wayîrê milkî (n)
mülk sahibi kadın veya kız: wayîra milkî (n)
mülkiyet:wayîrîye (m), wayîrî (m)
mülkiyet hakkı: heqê wayîrîye (n)
mülkiyet hukuku: huqûqê wayîrîye (n)
mülkiyet zamiri: zemîrê wayîrîye (n)
mülkiyet zamiri olarak kullanılan bir sözcük: yê (n, m, zh)
mülteci:bextwaştox, -e; multecî, -ye
mümin: bawer-mend, -e; bawerkerdox, -e; mumîn, -e; wayîrê îmanî (n), wayîra îmanî (m)
mümine: bawermende (m), bawerkerdoxe (m), mumîne (m), wayîra îmanî (m)
münakaşa: munaqeşe (m)
münderecat: tedeyî (zh)
mündericat: tedeyî (zh)
münevver: roşnvîr, -e
mürekkep: murekeb (n)
Müslüman:musluman, -e; îslam, -e
Müslümanlık:muslumanîye (m), muslumanî (m), muslumanênî (m); îslamîye (m), îslamî (m), îslamîyet (n), îslamênî (m)
müteessir olmak: b. **etkilenmek**
müvekkil: muwekîl, -e
müzekkere: muzekkere (n)
müzik: muzîk (n)
müzik seti: setê muzîkî (n)

N

nacak (küçük balta): necax (n), nalçix (n)
nadas: filhankerdiş (n), şûve (m)
nadas etmek: filhan kerdene, şûve kerdene, kerab kerdene
nadasa bırakmak: filhan verdayene, şûve verdayene
nadasa yatırmak: b. **nadasa bırakmak**
nafakasını çıkarmak: nanê ... vetene, nanê xo vetene
nahif: b. **zayıf**
nahiye: nahîye (m)
Nairobi: Naîrobî
nakış: neqiş (n)
nakış işleme: neqişkerdiş (n)
nakış işlemek: neqiş kerdene
elbisedeki sırmalı nakış: xerc (n)
nakış yapma: b. **nakışlama**
nakış yapmak: b. **nakışlamak**
nakışlama: neqişnayîş (n), nejirnayîş (n)
nakışlamak: neqişnayene, nejirnayene
nakışlı: 1)neqişin, -e 2)neqişnaya (m), neqişnayîye (m), neqişnaye (n), neqişkerda (m), neqişkerdîye (m), neqişkerde (n), nejirnaya (m), nejirnayîye (m), nejirnaye (n)
nakliye: neqlîya (m)
Nakşibendi: neqşîbendî, -ye
Nakşibendilik:neqşîbendîyî (m), neqşîbendîyîye (m), neqşîbendîtî (m)
nal: nale (n)
nalbant bıçağı: simtiraş (n)
nalbant keskisi:b. **nalbant bıçağı nalça**: nalçe (n)
nalın: qapqapik (n), nalên (n)
namaz: nimaj (n)
namazlık: 1)b. **seccade** 2)şalika nimajî (m), çala nimajî (m), îzara nimajî (m), polê nimajî (n); posteyê nimajî (n)
Namibya: Namîbya (m)
namus: namûs (n)
namussuz: bênamûs, -e
namussuzluk: bênamûsîye (m)
nane: nane (n)
nar: henare (m)
nar ağacı: henarêre (m)
nar suyu: awa henaran (m)
Narman: Narman (n)
nasıl: 1)senî

Babana nasıl böyle dersin? (Ti senî pîyê xo ra wina vanî?) 2)senîn
Sen nasılsm? (Ti senîn î?) 3)çitur
Nasılsın, iyi misin? (1-Ti senîn î, weş î?/ Ti senîn a, weş a? 2-Ti senîn î, baş î?/ Ti senîn a, baş a? 3-Ti senîn î, hol î?/ Ti senîn a, hol a? 4-Ti senîn î, gewz î?/ Ti senîn a, gewz a? 5-Ti senîn î, dînc î?/ Ti senîn a, dînc a? 6-Ti çitur a, rind a? 7-Ti senên a, rind a? 8-Ti sen a, rind a? 9-Ti sen a, weş a?)
nasır:deq (n), cedew (n), nasir (n)
nasırlanmak:deqayene, cedew bîyene, nasir girê dayene
nasırlaşmak: b. **nasırlanmak**
Nauru: Nauru (n)
naylon: lok (n), naylon (n)
nazar: çim (n), çimênî (m), nefes (n), nezer (n)
nazar değmek: çim piro ginayene, çimênî bîyene, nefes bîyene, nezer bîyene
nazar etmek: çim kerdene, çimênî kerdene, nefes kerdene, nezer kerdene
nazara gelmek: b. **nazar değmek**
nazarlık: b. **nazar boncuğu**
Nazımiye: Qisle (n)
nazik: nazik, -e
naziklik:nazikî (m), nazikîye (m)
N'Djamena: Ncamena (m)
ne: 1)çi, çik, çina
Nedir? (Çi yo?/Çik o?/Çina yo?) 2)se
O ne dedi? (Ey va se?)
ne kadar: çend, çiqas
ne kadar ... o kadar: çend ... hende ...
Ben ne kadar biliyorsam sen de o kadar biliyorsun. (Ez çend zana ti zî hende zanî.)
ne: ne (b. **ne ... ne ...**)
ne ... ne ...: ne ... ne ...
Ne okumuş, ne yazmış. (Ne wendo ne nuşto.)
nebat: nebat (n)
neden: semed (n), sebeb (n)
neden: çira, çayê, çinayî ra
nedeniyle: 1)semedê ... ra, seba ... 2)... ver
nedensiz: bêsebeb, bîlasebeb, bîlaheq, bîlaqederî
nefes: cîf (n), helm (n), boye (m), bîne (m), nefes (n), solix (n)
nefes almak: cîf girewtene, boye girewtene, bîne girewtene, nefes girewtene, solix girewtene
nefes borusu: zulzulike (m), zuqlike (m), zuriqe (m)
nefes borusu iltihabı:xirtik (n)
nefes darlığı: tirnefes (n)
nefes vermek: cîf dayene, boya xo veradayene, bîne dayene, nefes dayene, solix dayene
nefesi kesilmek: cîf peysayene, nefes peysayene, cîf piro peysayene, nefes piro peysayene, cîf birîyayene, nefes birîyayene, cîf gîrîyayene, nefes gîrîyayene, cîfê ... arê ro pêşîyayene, nefes ro ... gîrîyayene,

bîne çikîyayene, bîne ro ... çikîyayene

nefesi tıkanmak: b. **nefesi kesilmek**

nefesi tutulmak: b. **nefesi kesilmek**

nefis: nefs (n)

nefsine hakim olamayan: nefssist, -e; nefstenik, -e

nefsine hakim: nefspêt, -e

nehir: ro (n), robar (n), çem (n)

nektarin: nektarîne (m)

nektarin ağacı:nektarînêre (m)

nem:tên (n), rewa (n), nekme (n), wit (n), nem (n), rutubet (n)

nemlenmek: tên girewtene, rewa girewtene, nekme girewtene, wit girewtene, nem girewtene, rutubet girewtene

nemli:tênin, -e; rewayin, -e; nemnek, -e; nekmeyin, -e; witin, -e; nemin, -e; rutubetin, -e

nemlilik: têninîye (m), rewayinîye (m), nemnekîye (m), nekmeyinîye (m), witinîye (m), neminîye (m), rutubetinîye (m)

Nepal: Nepal (n)

nere: 1)kure

Sen nerelisin? (Ti kure ra yî/ya?)

2)ku

Köpek nerededir? (Kutik ku yo?)

3)kamca

Sen nerelisin?(Ti kamca ra yî/ya?)

4)ça

Sen nerelisin? (Ti ça ra yî/ya?)

5)se

Nereye gidiyorsun? (Ti se ra şinî/şina?)

6)kotî

Sen nerelisin? (Ti kotî ra yî/ya?)

nesir: nesr, -e

nesne:1)çî (n), teba (n) 2)obje (n)

neşe: şayî (m), şayîye (m), keyf (n), keyfweşî (m), keyfweşîye (m), keyfûşayî (m), şênayî (m), şênî (m), şênîye (m)

neşelendirmek:şa kerdene, keyfweş kerdene, keyfê ... ardene, şên kerdene

neşelenmek: şa bîyene, şayî dekewtene, keyfweş bîyene, keyfê ... ameyene, keyf kerdene, şên bîyene

neşeli: şa, -ye; keyfweş, -e; şên, -e

neşesiz: neşa, -ye; bêkeyf, -e; neşên, -e

neşesizlik: neşayî (m), neşayîye (m), bêkeyfî (m), bêkeyfîye (m), bêkeyfênî (m), neşênî (m), neşênîye (m)

neşir: weşanayîş (n), neşr (n)

neşredilmek:weşanîyayene, neşr bîyene

neşretmek:weşanayene, neşr kerdene

neşriyat: weşan (n), neşrîyat (n)

netice: peynîye (m), peynî (m), netîce (m) (mat)

nevresim: çarşefa lihêfî (m), newresîme (m)

nezaret: nezaret (n)

nezarethane: nezaretxane (n)

nezle: harsime (m), harîge (m), nezle (n)
Niamey: Nîyamey
niçin: çirê, çinayî rê, qey, çayê
nihayet: 1)peynîye (m), peynî (m) 2)peyêne (m), peynîye de, peynî de
Nijer: Nîjer (n)
Nijerya: Nîjerya (m)
Nikaragua: Nîkaragua (m)
nine:pîrike (m), dapîre (m), dêke (m)
nisan: nîsane (m)
nişan: nîşan (n)
nişanlama: nîşankerdiş (n)
nişanlamak: nîşan kerdene
nişanlanma: nîşanbîyayîş (n)
nişanlanmak: nîşan bîyene
nişanlı:waşte (n), waşta (m); waştî, -ye; nîşankerde (n), nîşankerda (m), nîşankerdîye (m); nîşanbîyaye (n), nîşanbîyaya (m), nîşanbîyayîye (m)
niteleme sıfatı:sifetê senînîye (n)
nitelik: senînîye (m)
niye: b. **niçin**
nizamlı: biserûber, -e; nîzamin, -e; întîzamin, -e
nizamsız: bêserûber, -e; bênîzam, -e; bêîntîzam, -e
nodul: zext (n)
nohut: nuke (m), neha (m)
nohut firiği: firingê neha (n)
nohut gibi pişince çatlayan yiyecekleri pişirmek: şeliqnayene
kavrulmuş nohut: nehaya tirênayîye (m), nehaya tirênaya (m), nehâya pirênayîye (m), nehaya pirênaya (m)
nokta: nuqta (m)
noktalı virgül:nuqta-vîrgul (n)
normal: edetî, -ye; normal, -e
Norveç: Norweç (n)
not: not (n)
noter: noter, -e
noterlik: noterîye (m)
Nouakchott: Nûakşot (n)
Noumea: Nûmeya (m)
nöbet: 1)nobete (m), nobe (m), dore (m) 2)b. **ateşli hastalık nöbeti**
nöbet beklemek: nobete pawitene, nobe pawitene, dore pawitene
nöbet tutmak: nobete girewtene, nobe girewtene; nobete tepîştene, nobe tepîştene
nöbetçi: nobedar, -e; nobeçî, -ye; dorçî, -ye
nöbetçilik: nobedarîye (m), nobedarî (m), nobedarênî (m), nobetçîyî (m), nobetçênî (m), nobetçîtî (m), nobeçîyî (m)
nöbetleşe: bi nobe, bi nobete, nobete reyra, nobete ra, nobe reyra, dore reyra, nobete reyde, nobe reyde, dore reyde, dore ra, bi dore, dore bi dore, sira reyra, sira ra, sira reyde, bi sira
nöbetleşe yapmak: bi nobete kerdene, bi nobe kerdene, bi dore kerdene, dore ra kerdene, sira ra kerdene, sira reyra kerdene, sira reyde kerdene
tek kişiye karşı birkaç kişinin nöbetleşe bir şeyi yapması: ... robedilîyayîş (n), pirobedilîyayîş (n)

Zırave ile Vılnaze, bağ işinde Werfike'ye karşı nöbetleşe çalıştılar ama o yine de onlar kadar şikayetçi olmadı. (Zirave û Gulnaze, karê rezî de Werfike ro bedilîyay la a reyna zî hendê înan şîkayet nêkerd.)

nöbetleşmek:nobete kerdene, nobe kerdene, dore kerdene

nötr: notr, -e

Nuku'alofa: Nukualofa (m)

numara: 1)numre (n) 2)oyn (n)

numaracı: oyniker, -e

numune: nimûne (m)

nur: roşn (n), roşt (n); roşna (m), roştî (m); nur (n)

göz nuru: roşnaya çimî (m), roştîya çimî (m)

nutuk: nutiq (n)

nutuk vermek: nutiq dayene

nüfus: nufus (n)

nüzul: b. **felç**

O

o -I (z): 1)o (n), a (m) 2)ey (n), aye (m)
odur: o yo, a ya; ha yo, ha ya
ona: ey rê (n), aye rê (m), ci rê (n, m)
ondan: ey ra (n), aye ra (m), ci ra (m, n)
onu: ey (n), aye (m)
o -II (s): o (n), a (m)
O oğlan söylüyor. (O lajek vano.)
O kız söylüyor. (A kêneke vana.)
ona: ê ... ra (n), a ... ra (m)
O oğlana söyle. (Ê lajekî ra vaje.)
O kıza söyle. (A kêneke ra vaje.)
ondan: ê ... ra (n), a ... ra (m)
Biz o kızdan aldık. (Ma a kêneke ra girewt.)
o tür: o tewir
o yaka bu yaka: nohêm-ohêm
o yana bu yana: nata-bota
o -III: ew- (pr)
o yer (ora): ewca, ewra
o –IV: we- (pr)
o taraf: wever (n), wet (n)
obur: pîzepîl, -e; pîzegird, -e; pîzexişn, -e; kelpaça (m), kelpaçe (n)
ocak-I: ocax (n)
ocak-II (ateş yakılan veya gazla yakılan): adirgan (n), adirca (n), kuçelan (n), kuçike (m); tif (n), tifê adirî (n), tifaye (m); ocaxe (m)
Ocakta ateş yak. (Kuçike de adir weke.)
baca ile birlikte ocak: lojine (m), pixêrî (m)
demirci vb. ocağı: kure (n)
elektrik ocağı: ocaxa elektrîkine (m)
gaz ocağı: gazocaxî (m)
ocak-III (ocak ayı): çele (n)
oda: oda (m)
konuk odası: odaya mêmanan (m), odaya misafiran (m)
misafir odası: b. **konuk odası**
oturma odası:odaya roniştişî (m)
yatak odası:odaya rakewtişî (m)
odun: îzime (m), kolî (n)
bir tarafı yanıp ateş haline gelmiş olan odun/ağaç par-

çası: piskone (n), kosadir (n), kosebî (n)
meşe odunu: îzima mazêre (m), kolîyê mazêre (n)
oğlak: bizêk, -e
oğlan:lajek (n), lawik (n), zak (n)
oğlan (hitap hali): lawo, lawko
oğul: laj (n), law (n)
oğul (hitap hali): biko, leyro, lawo, lawko, oxil
ok: tîre (m)
okka: weqa (m)
sekiz okka: lîter (n)
oklava: tîrî (m), tîrîya nanî (m)
okşama:vilênayîş (n), mîştdayîş (n)
okşamak:vilênayene, mîşt dayene
okul: wendegeh (n), mekteb (n)
ilkokul: dibistane (m)
okuma: wendiş (n)
okumak: wendene
okunma: wanîyayîş (n), ameyîş-wendiş (n)
okunmak: wanîyayene, ameyene wendene
okuyucu: wendox, -e
okyanus: okyanûs (n)
Okyanusya: Okyanûsya (m)
olağanüstü durum: rewşa îstîsnayî (m), halo îstîsnayî (n)
olağanüstü hal: rewşa îstîsnayî (m), halo îstîsnayî (n)
olanak: îmkan (n)
yeni bir olanak: îmkanêko ne we (n), îmkanêde newe (n)
... olarak kaydetmek: wedaritene sey ... (TE)
... olarak saklamak: wedaritene sey ... (TE)
olay: hedîse (n), serebût (n)
olgun (meyve ve sebze için): deresaya (m), deresayîye (m), deresaye (n); resaya (m), resayîye (m), resaye (n); resta (m), restîye (m), reste (n)
olgunlaşma (meyve vb. için): deresayîş (n), resayîş (n), restiş (n)
olgunlaşmak (meyve vb. için): deresayene, resayene, restene
meyvelerin tek tük olgunlaşmaya başlaması: belate bîyene, belate dekewtene, belate perrayene
Üzüm olgunlaşmaya başlamış. (Engure belate bîya./Belate dekewto engure./Belate perrayo engure.)
olgunlaştırma (meyve vb. için): deresnayîş (n), resnayîş (n)
olgunlaştırmak (meyve vb. için): deresnayene, resnayene
olma: bîyayîş (n)
olmak: bîyene
... olsun ... olsun: çi ... çi ...
Kadın olsun, erkek olsun, hepsi geldiler. (Çi cinî çi camêrd, heme amey.)
olmamış: b. **ham**
Oltu: Oltî
oluk: çirre (m), çiraneke (m)
olumlu: pozîtîf, -e; bîyaya (m), bîyayîye (m), bîyaye (n)
olumlu cümle: cumleya pozîtîfe (m)
olumlu soru: perso pozîtîf (n)
olumsuz: negatîf, -e
olumsuz cümle: cumleya negatîfe (m)
olumsuz soru:perso negatîf (n)

olumsuzlama edatı: edatê negatîfîye (n)
Olur: Olur (n)
omca: b. **omça**
omça: gasar (n), kokmêw (n)
omurga: muraya mîyanî (n)
omurganın alt ucu: boçik (n)
omuz: doşe (m), kift (n), pol (n)
omuzların arası: mîyandoş (n), mîyankiftan (n), mîyanpolan (n), mîyanpiştî (m)
omuz başı:çeng (n), kilikê hermî (n)
omuzun boyuna yakın kısmı: kolik (n), kolane (m), kulil (n)
on: des
on bir: yewendes
on iki: diwês
on üç: hîrês
on dört: çarês
on beş: pancês
on altı: şîyês
on yedi: hewtês
on sekiz: heştês
on dokuz: newês
onar onar: des bi des
onca: hende
Onca kar yağmış yine de yollar kapanmamış. (Hende vewre varaya reyna zî rayîrî nêgîrîyay.)
onda: desra (mat)
ondalık: desrayin (mat)
ondalık kesir: kesîro desrayin (mat)
ondalık kesirler: kesîrê desrayinî (mat)
ondalık sayı: hûmara desrayine (mat)
ondalık sayılar: hûmarê desrayinî (mat)
onlar-I: 1)ê (zh, z) 2)înan (zh, z)
onları:1)ê (zh, z) 2)înan (zh, z)
onlar-II: ê (zh, s)
O oğlanlar söylüyorlar. (Ê lajekî vanê.)
O kızlar söylüyorlar. (Ê kênekî vanê.)
onlara: ê ... ra
O oğlanlara söyle. (Ê lajekan ra vaje.)
O kızlara söyle. (Ê kênekan ra vaje.)
onlar-III: desî (mat), desan (mat)
onluk: desine (m)
onuncu: desin, -e
operasyon: operasyon (n), emelîyet (n)
operatör: operator, -e; cerrah, -e
ora: uca (n), weyra (n)
Oradadır. (Uca yo./Uca ya./ Weyra yo./Weyra ya.)
Kız oradadır. (Kêneke uca ya/ weyra ya.)
orak: vaşturî (m), qaluçe (m)
orak sapı: dimê vaşturî (n), boça vaşturî (m), desteyê vaşturî (n), qevda vaşturî (m), boça qaluçe (m)
orakla ekin biçerken sol ele geçirilen ve biçilen büyük ekin demetini elde tutup kontrol etmeyi sağlayan bir araç: tarre (m), engiştane (n)
orakçı: pale (n), pala (m)
orası: uca (n), weyra (n)
organizasyon: organîzasyon (n)
organize: organîze

organize edilmiş olan: organîzekerda (m), organîzekerde (n)
organize etme:organîzekerdiş (n)
organize etmek:organîze kerdene
organize olma: organîzebîyayîş (n)
organize olmak: organîze bîyene
orlon: orlon (n)
orlon kazak:qazaxo orlonên (n)
orman: daristan (n), birr (n)
sık orman: geme (m)
ormanlık:daristanin (n), birrin (n)
orta: orte (n)
Orta Afrika Cumhuriyeti: Afrîkaya Mîyanêne (m)
Ortadoğu:Rojhelato Mîyanên (n)
Ortadoğu petrol yeridir. (Rojhelato Mîyanên cayê petrolî yo.)
Ortadoğu halkları savaş istemiyorlar. (Şarê Rojhelatê Mîyanênî ceng nêwazenê.)
ortak: 1)nêmedar, -e; şirîk, -e; ortax, -e
"Xele bi firîk, mela bi şirîk."
2)(ortak mal) nême (n), nêma (m)
Bu bağ -her yarısı bir tarafa ait olmak üzere- ortaktır. (No rez nême yo.)
ortak olmak: nêmedar bîyene, şirîk bîyene, ortax bîyene
ortakçı: nêmedar, -e; ortax, -e
ortakçılık: nêmedarîye (m), nêmedarî (m), nêmeyîye (m), nêmeyî (m), şirîkîye (m), şirîkî (m), şirîkayî (m), şirîkatîye (m), şirîkatî (m), ortaxîye (m), ortaxî (m), ortaxênî (m),
ortaklık:nêmeyî (m), nêmeyîye (m), nême (n), ortaxîye (m), ortaxî (m), ortaxênî (m)
oruç: roje (n)
oruç tutmak: roje girewtene, roje tepîştene
oruç bozmak: roje şikitene
oruçlu:roja (m), rojîye (m), roje (n)
oruçlu olmak: roje bîyene
oruçsuz: fitar, -e
oruçsuz olmak: fitar bîyene
Oslo: Oslo (n)
ot: vaş (n); çere (n), çayîr (n)
hayvanlara kışın yedirilmek üzere kesilip ağacın çatallı ana dalları arasına dizilen ot yığını: vaşêre (m)
hayvanlara kışın yedirilmek üzere kesilip üst üste dizilen büyük ot yığını:dêza vaşî (m), loda vaşî (m)
ot ve otsu bitkilerin bir tanesi: punce (m), têle (m), têla vaşî (m), tume (m)
yerdeki kuru ot birikintisi: palaxe (m)
yerdeki kuru ot ve yaprak birikintisi: puşûpalaxe (m), puş-palaxe (m)
otlak: merge (m)
otobüs: otobuse (m)
otokrasî: otokrasî (n)
otokrat: otokrat, -e
otonom: otonom, -e
otonom bölge: mintiqaya otonome (m)
otonomi: otonomî (m)
otonomist: otonomîst, -e
otorite: otorîte (m)

otoriter: otorîter, -e
otoriterlik: otorîterîye (m)
Ottawa: Ottawa (m)
oturma: roniştiş (n)
oturmak: roniştene
oturum: roniştiş (n)
otuz: hîris
  otuz tane (burma ot için): berde (m)
otuzuncu: hîrisin, -e
ova: deşte (m)
Ovacık: Pulur (n)
ovma: vilênayîş (n), mîştdayîş (n), feriknayîş (n)
ovmak: vilênayene, mîşt dayene, feriknayene
oy: ray (m)
oy vermek: ray dayene
oylama: raydayîş (n)
oylamak: ray dayene
oyun-I: kay (n)
oyun-II (hile): oyn (n)
oyuncu: kaykerdox, -e
oyunculuk: kaykerdoxîye (m)
ozan: şaîr, -e

Ö

öbür: bîn, -e
öbür gün: bîro (n)
öç: heyf (n)
öç almak: heyf girewtene
öd: zerdawe (m)
öfke: hêrs (n), xezeb (n), qehir (n), bacî (zh)
öfkelendirmek: hêrs kerdene, hêrsê ... ardene, qehirnayene, bacnayene, bacê ... ardene, teqnayene, teqê ... ardene, teqî ... fîştene
öfkelenmek: hêrs bîyene, hêrs kewtene, hêrsê ... ameyene, qehirîyayene, bacîyayene, bacê ... ameyene, teqayene, teqê ... ameyene, teqî ... kewtene
öfkeli: hêrsbîyaya (m), hêrsbîyayîye (m), hêrsbîyaye (n), hêrsin, -e; hêrsokin, -e; sûbîyaya (m), sûbîyayîye (m), sûbîyaye (n), xezebnak, -e
öğle:teştare (n), peroj (n), nêmroje (m), dihîre (m), hele (m)
öğleden önce: 1)verê teştareyî (n), teştareyî ra ver, verê perojî (n), perojî ra aver, verê nêmroje (n), nêmroje ra ver mîyanê rojî ra ver, verê dihîre (n) 2)hela sibayî (m), hela nimajî (m), hela şewrayî (m), danê şodirî (n), danê şewdirî (n), cemê şodirî (n), cemê sibayî (n)
öğleden sonra: 1)badê teştareyî (n), teştareyî ra pey, peyê perojî (n), perojî ra dime, perojî ra tepîya, badê nêmroje (n), nêmroje ra pey, mîyanê rojî ra pey, badê dihîre (n) 2)hela şanî (m), hela êreyî (m), danê şanî (n), cemê şanî (n)
öğle yemeği: taştî (m), perojîye (m), sêpare (n)
Öğle yemeği yedim. (Mi taştî/perojîye werde./Mi sêpare werd.)
öğle yemeği ile akşam yemeği arasında yenen hafif yemek: taştêre (n), qinêre (n)
öğlen: b. **öğle**
öğleyin (öğle vakti): teştarey, peroj, nêmroje de, dihîre de, hele de
öğrenci: wendekar, -e; telebe (n), teleba (m); suxte (n), suxta (m); şagird, -e

öğrencilik: wendekarîye (m), telebeyîye (m), suxteyîye (m), şagirdîye (m)
öğrenim: perwerde (n)
öğrenme: musayîş (n), banderbîyayîş (n)
öğrenmek: musayene, bander bîyene
öğretim: banderîye (m)
öğretme: musnayîş (n), banderkerdiş (n)
öğretmek: musnayene, bander kerdene
öğretmen: mamosta (n, m), malim, -e
öğretmenlik: mamostayîye (m), malimîye (m)
öğün: cem (n)
akşam öğünü: cemê şanî (n)
sabah öğünü: cemê sibayî (n), cemê şodirî (n)
öğütme: ardîkerdiş (n), tehnayîş (n), rarîdayîş (n)
öğütmek: ardî kerdene, tehnayene, rarîdayene
öğütücü diş: b. **azıdişi**
ökçe: paşnaya solî (m), paynaya solî (m), paşnaya postalî (m), paynaya postalî (m)
öksürme:kuxayîş (n), kulhayîş (n)
öksürmek: kuxayene, kulhayene
balgamlı öksürmek:kulxayene
öksürük: kuxike (m), kulhe (n)
balgamlı öksürük: kulxî (m)
öküz: ga (n)
yaşlı öküz: gayo mazêr
ölçek-I: mîqyas (n)
ölçek-II (tahıl ölçmeye yarayan kap): qînate (m), çap (n), ribik (n), debo (n), nêmtimin (n)
ölçme: peymitiş (n)
ölçmek: peymitene
ölçü: peyme (n), mîqyas (n)
42, 40 veya 20 kg ağırlığında bir tahıl ölçüsü: welçeke (m)
32 kg ağırlığında bir tahıl ölçüsü: timin (n)
16 "weiçeke" büyüklüğünde bir tahıl ölçüsü: çarige (m)
ölçülme: peymîyayîş (n)
ölçülmek: peymîyayene
ölçüt: krîter (n)
öldürme:kiştiş (n), mirênayîş (n)
öldürmek: kiştene, mirênayene
öldürülme: kişîyayîş (n), ameyîşkiştiş (n)
öldürülmek: kişîyayene, ameyene kiştene
ölme: 1)merdiş (n) 2)(çocuk dilinde) mirikîbîyayîş (n)
ölmek: 1)merdene 2)(çocuk dilinde) mirikî bîyene
ölü: merde (n), merda (m), merdîye (m), meyît, -e
ölüm: merg (n), merdiş (n)
ölüm cezası: cezaya mergî (m)
ölüm döşeğinde olmak: b. **can çekişmek**
ölümcül: 1)xedar, -e; -a mergî, -ê mergî
"Huso, Mistê Bezi bêîman o,
Tifingê **mergî** Husî ya nano."
(Deyîra Husê Hacî)
2)(can çekişmekte olan): gankêş, -e; cankêş, -e; ganî ver de, ganan ver de, gangêrî ver de

ölümcül darbe: darba mergî
ölümlü: mergdar, -e; fanî, -ye
ölümsüz: bêmerg, -e; ebedî, -ye
ömür: emr (n)
ön: ver (n); vernî (m), virênî (m), virênîye (m)
öndeki: verên, -e
önce: verê
önceki; 1)verên, -e 2)bitir, pitir
önceki gün: perey
önceki günden kalma: pereyên, -e; pereyin, -e
önceki günkü: pereyên, -e; pereyin, -e
bugünden önceki dördüncü gün: bitir perarey (n), pitir perarey (n)
önedat: veredat (n)
önek: prefîks (n)
öneri: pêşnîyaze (m), teklîf (n)
önkol: bazî (n), harmeyo barî (n), zend (n)
önlük-I:verbendik (n), berbanik (n)
önlük-II (öğrenci önlüğü):onlig (n)
önsöz: vateyo verên (n)
ördek: ordege (m), bette (m)
örgüt: organîzasyon (n), rêxistine (m)
örgütleme: organîzekerdiş (n)
örgütlemek: organîze kerdene
örgütlenme: organîzebîyayîş (n)
örgütlenmek: organîze bîyene
örgütlü: organîzekerda (m), organîzekerde (n); organîze (n), organîza (m)
örme-I (kumaştaki delikleri elde iplikle besleyerek kapatma): açînayîş (n), raçînitiş (n), vawitiş (n), wemûnitiş (n)
örme-II: riştiş (n), vawitiş (n), mûnitiş (n), mûnayîş (n)
örme-III (saç vb. için): mûnitiş (n), mûnayîş (n), apeydayîş (n)
örmek-I (kumaştaki delikleri elde iplikle besleyerek kapatmak):açînayene, raçînitene, vawitene, wemûnitene
örmek-II: riştene, vawitene, mûnitene, mûnayene
Çorap örmüş. (1-Gewreyî riştî/vawitî... 2-Kurikî riştî/vawitî. 3-Puçî riştî/vawitî...)
örmek-III (saç vb. için): mûnitene, mûnayene, apey dayene
örneğin: mesela, mavajîme/mavajî
örnek: nimûne (m), mîsale (m)
örs: sindan (n), ors (n)
örtme (bina için): ortme (n), çardaxe (m), howle (n), page (m)
örtü: rîpêş (n)
örtü olarak kullanılan bez: îzare (m), şale (m), şalike (m), çale (m)
yatak örtüsü: rîpêşê cile (n), rîpêşê nivîne (n)
örtüsüz: bêrîpêş, -e; viran, -e
örümcek:pîrike (m), pîreboke (m)
öt: b. **öd**
öte:wet (n), wever (n); bover (n); ohet (n), ohêm (n)
öte beri: nat-wet, nat û wet, nohet-ohet, nover-wever, nover-bover
ötede beride: nata-weta, nohet-oheta, novera-wevera, novera-bovera

örgü :

ötedeki:wetên, -e; weverên, -e; boverên, -e
öteye: weta, bota, oheta
ötürük: b. **ishal**
övendire: b. **üvendire**
övgü: wesfe (m); pesndayîş (n), pesênayîş (n), goynayîş (n), wesfdayîş (n)
övme: pesndayîş (n), pesênayîş (n), goynayîş (n), wesfdayîş (n)
övmek: pesn dayene, pesênayene, goynayene, wesf dayene
öykü: hîkaye (m)
öyle: winî, ayhawa, o tewir
öylesi: asar, asarên; henên
öylesi iş: asar kar (n), karo asarên (n), karo henên (n)
Özbekistan: Ozbekîstan (n)
özel: taybetî, -ye; arizî, -ye; xususî, -ye; kesî, -ye; şexsî, -ye; zatî, -ye; xas, -e
özel ad: nameyo taybetî (n)
özel isim: nameyo taybetî (n)
özel haklar: heqê arizî (zh)
özel hukuk: huqûqo arizî (n)
Havıldar özel ders almış. (Havildarî derso taybetî/xususî girewto.)
özellik: taybetmendîye (m), taybetmendî (m), xususîyet (n), xasîyet (n)
Bu delikanlının ne özeliği var? (Çi taybetmendîya nê xortî esta?/Çi xususîyetê nê xortî esto?)
özellikle: bitaybetî, xaseten, baxusus, bîlhesa, mexsus, îlle
özerk: otonom, -e
özerk bölge: mintiqaya otonome (m)
özerklik: otonomî (m)
özerklik yanlısı: otonomîst, -e
özgür: azad, -e
özgürlük: azadîye (m), serbestîye (m)
özne: kerdox, -e

P

pabuç: b. **ayakkabı**
pabuççu: b. **ayakkabıcı**
pabuççuluk: b. **ayakkabıcılık**
paça: pance (n), pancik (n)
paça ağzını bağlamakta kullanılan bağ: layê panceyî (n)
paçavra: b. **çaput**
Pakistan: Pakîstan (n)
palamut:1)belû (m) 2)şabelû (m)
palan: cile (m), cila herî (m), palane (m), kurtane (m)
palanın geri kaymasını önlemek için ön kısmına bağlanan ip:verbend (n), berbend (n)
palaska: palasqa (m)
hakiki deriden yapılmış palaska: palasqaya mêrî (m)
paldım: paldim (n)
palto: saqo (n), palto (n)
Palu: Pali (n)
Palulu: palîyij, -e
pamuk: peme (n)
pamuklu: 1)pemeyin, -e; pemeyên, -e
pamuklu şeker: şekero pemeyên (n)
pamuktan yapılma:pemeyên, -e 2)(pamuk ipliğiyle dokunmuş kumaş): pemeyên (n), qutnî (n)
Panama: 1)Panama (m) 2)Panama City (m)
panda: panda, -ye
pankreas: firşik (n), pankreas (n)
panter: panter, -e
pantolon: şayaxî (zh), pantolî (zh), şapikî (zh)
O pantolonunu çıkardı. (Ey şayaxê/pantolê/şapikê xo vetî.
kısa pantolon: şayaxê/pantolê/şapikê qolî (zh), şayaxê/pantolê/şapikê kilmî (zh), şayaxê/pantolê/şapikê kirrî (zh)
pantolon ve şalvar gibi giyeceklerin bacak kısmı: pance (n), pancik (n)
papağan: tûtî, -ye; papaxan, -e
papak: papaxe (m)
Papua-Yeni Gine: Papua-Gîneya Newîye (m)
papyon: papyone (m)
papyon kravat: b. **papyon**
para: pere (n)
kadınların süs için boyunlarına veya başlıklarına taktıkları altın ve gümüş dışındaki

madeni para: penese (m), pel (n), pelik (n)
para cezası:cezaya pereyan (m)
sahte para: pereyo sexte, pereyo qelp, pereyo yatme
paragraf: paragraf (n)
Paraguay: Paragûay
paralel: paralel, -e
paralelkenar:paralelkenar (n) (mat)
Paramaribo: Paramarîbo (n)
parça: parçe (n), lete (n)
yarım parça: nêmparçe (n), nêmlete (n)
parçacık: parçeyek (n), letik (n)
pardon: pardon
pardösü: pardosî (n)
Paris: Parîs (n)
parka: parke (m)
parke: parke (n)
parlamenter: parlamenter, -e; mebus, -e
parlamenterlik: parlamenterîye (m); mebusîye (m)
parlamento: parlamento (n)
parmak: bêçike (m), engişte (m)
ayak parmağı:bêçika linge (m), engişta linge (m)
çiftparmaklı hayvanın parmağı: çimik (n)
el parmağı: bêçika destî (m), engişta destî (m)
küçükbaş hayvanın parmağı: çimik (n)
parti: partîye (m), partî (m)
Pasinler: Hesenqela
paspas: paspas (n)
pasta: pasta (m)
kuru pasta: pastaya huşke
yaş pasta: pastaya nerme
pastacı: 1)pastarotox, -e 2)pastaviraştox, -e
pastaxane: pastaxane (n)
pastırma: pastirme (n)
paşmak: b. **ayakkabı**
paşmakçı: b. **ayakkabıcı**
pat küt: repûtepe (m), rep-tepe (m), teqûreqe (m), teq-reqe (m)
patates: kartole (m), patatîze (m)
patik-I (küçük çocuk ayakkabısı): papik (n), patik (n)
patik-II (ev içinde terlik gibi giyilen, kısa konçlu çorap): patik (n), papuç (n)
patika: pîyarê (m), pêrare (m), şiverê (m)
patis: b. **patiska**
patiska: patîsqa (m)
patlama: teqayîş (n)
patlamak: teqayene
patlatma: teqnayîş (n)
patlatmak: teqnayene
patlıcan: balcane (m), balcana sîyaye (m)
közlenip soyulmuş patlıcan(ın) ezmesinin yağda kızartılmış yumurta ve ezilmiş sarmısağa karıştırılmasıyla yapılan bir yemek: balcanê pewteyî (zh), balcanê çêleyî (zh), helîsa (m)
pay: pare (m) (mat)
payda: pareda (m) (mat)
pazar: yewşeme (n), kîrye (n), bazar (n)
pazartesi: dişeme (n)
pazen: pazên (n)
pazı-I: b. **yabanpancarı**
pazı-II: bazî (n)

pazıbent: bazbend (n)
pedikür: pedîkur (n)
Pekin: Pekîn (n)
peklik: b. **kabız**
pekmez: mot (n), rib (n), dims (n), helawe (m), bekmez (n), aqît (n)
kavrulmuş un ile yağ, pekmez veya şekerden yapılan bir çeşit helva: esîra tirênaya (m), esîra vêkan (m), helawa dimsî (m), helawa ribî (m), helawî (m)
pekmez dolusu kazan (bir pekmez ölçüsü): şeyle (m), lên (n), mahsere (n)
pekmez ile undan yapılan tatlı ve katı bir yiyecek: kesme (n)
pekmez ve undan yapılan bir çeşit helva: helawî (m)
pekmez ve undan yapılan tatlı bulamaç: herîre (m), esîre (m), bulmace (m)
pekmez veya şeker ile undan yapılan ve üzerine kızartılmış yağ dökülerek yenen tatlı bulamaç: cimlî (m), esîre (m), herîre (m)
pekmez, yağ ve ekmekten yapılan tatlı bir yemek: babîke (m)
pekmezli: motin, -e; ribin, -e; helawin, -e; dimsin, -e; aqîtin, -e; bekmezin, -e
peksimet: beskemate (m)
pelerin: pelerîn (n)
pelikan: pelîkane (m)
Pelikir: Palîkîr (n)
pelüş: peluş (n)
pencere: pencera (m), paca (m), çarçîba (m)
duvarın iç tarafında bulunan ve dışarıya açılmayan pencere biçimindeki yer: şibake (m), taqa (m)
pençe-I (hayvan pençesi): pence (n), pencik (n), pencur (n), pencurik (n)
pençe atmak: pence ra ... eştene, pencik eştene, pencik ra ... eştene, pencurik eştene, pencurik ... eştene
pençe vurmak: pence piro dayene
pençe-II (ayakkabı pençesi):pençe (n), pîne (n)
pençe çakmak: b. **pençelemek-II**
pençe yapmak: b. **pençelemek-II**
pençeleme-I (hayvan pençesiyle): pencekerdiş (n), pencîkerdiş (n), penciknayîş (n), pencikkerdiş (n), pencurîkerdiş (n), pencurikkerdiş (n), pencî pirobîyayîş (n)
pençeleme-II (ayakkabı için): pençekerdiş (n), pençe ... şanayîş, pînekerdiş (n)
pençelemek-I (hayvan pençesiyle): pence kerdene, pencî kerdene, penciknayene, pencik kerdene, pencurî kerdene, pencurik kerdene, pencî piro bîyene

pençelemek-II (ayakkabı için): pençe kerdene, pençe ... şanayene, pîne kerdene
penes: penese (m)
penguen: penguen, -e
penis: kir (n), xir (n), mîzî (n)
penye: penye (n)
perde: perde (n)
tül perde: perdeyo tulin (n)
pergel: pergel (n)
perşembe: panşeme (n)
Pertek: Pêrtage (m)
Peru: Perû (n)
peruk: perûke (m)
Pervari: Berwarî
pervaz: perwaz (n)
pestil: bastêq (n)
kızartılmış pestil: bastêqo qilênaye (n)
pestil, yağ ve undan yapılan tatlı bir yemek: çolemeyî (zh)
üzerine pestil bulamacı sürülerek pestil yapımı için kullanılan bez parçası: sabane (m), newsî (m), îzare (m), şiqe (m), çarşefa bastêqî (m)
peşinden: dima
peştamal: pêşmale (m), pêştemale (m)
peştemal: b. **peştamal**
petek (tahıl ambarı): kuware (n)
petrol: petrol (n)
petrol bakanlığı:wezaretê petrolî (n)
peygamber: pêxamber (n)
peygamberlik:pêxamberîye (m), pêxamberî (m)
peynir: penîr (n)
eritilmiş peynir: penîro helênaye (n)
peynir çeşitleri: penîro mûnite (n), penîrê şewaqan (n)
pılı pırtı: cil û cor, cil-cor, cil û caw, cil-caw, çek û çol, çek-çol, kinc û kol, kinc-kol
pınar: 1)hênî (n) 2)çime (n)
pırasa: pirase (n)
pıtrak: gorjale (m), gurnîge (m)
pi: pî (mat)
pi sayısı: ûmara pî (mat)
pide: pîde (m)
pijama: 1)(erkek için) pîjemeyî (zh), pirên-tumanî (zh) 2)(kadın için) pîjemeyî (zh), binfîstan-pirênbazî (zh), pirên-pirênbazî (zh), berşoyî (zh)
pikap: pîkabe (m)
pike: pîke (n)
pilaki: pîlakî (n)
pilav: germî (m), pîlaw (n)
piliç: varike (m)
pipo: qelûne (m), korzik (n)
pir (Alevilikte): pîr (n), baba (n)
piramit: pîramîd (n)
pire: keke (m)
pirinç: riz (n), birinc (n)
pirlik (Alevilikte): pîrîye (m), pîrî (m), pîrênî (m), pîrtî (m), pîrtîye (m); babayîye (m), babayênî (m)
pirzola: pîrzola (m)
pis: pilint, -e; pintîn, -e; pîs, -e
pisboğaz: kelpaça (m), kelpaçe (n), vêreher, -e; silvêre (n), silvêra (m)
pişi: nanê taweyî (n), bîşî (m), bîşîye (m)

pişik: şeliqîyaye (n); şeliqîyaya (m), şeliqîyayîye (m)
pişik olmak: şeliqîyayene
pişirilme: 1)ameyîşpewtiş (n), ameyîşpêşnayîş (n) 2)(çorba vb. için) sernîyayîş (n), ameyîşsernayîş (n)
pişirilmek: 1)ameyene pewtene, ameyene pêşnayene
Ekmek pişirildi. (Nan ame pewtene.)
2)(çorba vb. için) ser nîyayene
pişirilmiş olan: pewta (m), pewtîye (m), pewte (n)
pişirme: 1)pewtiş (n), pewjnayîş (n), pêşnayîş (n) 2)(çorba vb. için) sernayîş (n)
pişirmek: 1)pewtene, pewjnayene, pêşnayene
Ekmek pişirdik. (Ma nan pewt.)
2)(çorba vb. için) ser nayene
3)(nohut vb. için) şeliqnayene
pişkin: pewta (m), pewtîye (m), pewte (n); pewjîyaya (m), pewjîyayîye (m), pewjîyaye (n); pêşaya (m), pêşayîye (m), pêşaye (n)
pişme:pewjîyayîş (n), pêşayîş (n)
pişmek: pewjîyayene, pêşayene
Ekmek pişti. (Nan pewjîya.)
piyasa: pîyase (n)
piyasa etmek: pîyase kerdene
piyaz: pîyaz (n)
piyes: pîyes (n)
piza: pîzza (m)
pizacı: 1)pîzzarotox, -e 2)pîzzaviraştox, -e
plaj: plaj (n)
plan: plan (n)
plasenta: b. **döleşi, etene**
planya: rende (n)
Pnom Penh: Phnom Penh (n)
poçu: b. **poşu**
podüsüet: b. **süet**
poligon: cayê çekeştişî (n), polîgon (n)
polis: polîs, -e
polis devleti: dewleta polîsî (m)
politik: sîyasî
politika: sîyaset (n)
Polonya: Polonya (m)
porselen: porselen (n)
porselen fincan: fîncana porselenêne (m)
porsuk: kurbeşik, -e
Port Moresby: Port Moresbî
Port Vila: Port Vîla (m)
Port-au-Prince: Port-o-Prens (n)
portakal: porteqale (m)
portakal ağacı: porteqalêre (m)
Portekiz: Portugal (n)
Porto-Novo: Porto-Novo (n)
posta: poste (n)
postal: potîn (n)
poşu: puşî (m), puşîye (m), egale (m), şare (m)
potin: potîn (n)
pozitif: pozîtîf, -e
Prag: Prag (n)
pranga: pixawî (zh), qeydî (zh)
pratik: 1)pratîk (n) 2)(mecazî) firêze (n)
Pretoria: Pretorya (m)
priz: prîz (n)
elektrik prizi: prîzê elektrîkî (n)
prizma: prîzma (m)
problem-I: b. **sorun**

problem-II: problem (n) (mat)
program: program (n)
programcı: programviraştox, -e (TE)
programlama: programviraştiş (n) (TE)
propaganda: propaganda (m)
psikoloji: psîkolojî (n)
adli psikoloji: psîkolojîyê edlî (n)
pul-I: pul (n)
pul-II (kadın başörtüsü veya giysilerinde süs olarak kullanılan pul): penese (m), pel (n), pelik (n)
pulluk: puluxe (m), kotane (m)
pus: mijxele (n)
Pülümür: Pilemurîye (m)
püskül: piskile (m), şonpole (m), gulik (n), vilik (n)
püsküllü: piskilin, -e; şonpolin, -e; gulikin ,-e, vilikin, -e
püskürme: pijiqîyayîş (n)
püskürmek: pijiqîyayene
püskürtme: pijiqnayîş (n)
püskürtmek: pijiqnayene
Pyöngyang: Pyongyang (n)

Quito: Kuîto (n)

R

Rab: Reb (n)
Rabat: Rabat (n)
radyatör: radyator (n)
radyo: radyo (n)
raf: ref (n), terek (n)
rahat: asan, -e, rehet, -e
  Rahat! (Reheţ!)
rahmetli: rehmetî, -ye
rakam: reqeme (m)
rakamsal: reqemkî
rakı: reqî (m)
  rakı içen: reqîwer, -e
Rangun: Rangûn (n)
ranza: ranza (m)
Rasgele Erişimli Bellek: RAM (m) (TE)
ravent: ribêse (m)
realite: rastîye (m), rastî (m), realîte (m), heqîqete (m)
reçel: rîçal (n), aqît (n)
redif: redîfe (m)
Refahiye: Refahîye
referandum: referandum (n)
reisicumhur: serekkomar, -e
rektör: rektor, -e
rektörlük: rektorîye (m)
rektum: b. **göden**
rençper:rencber, -e; pale (n), pala (m); êrxat, -e
rençperlik:rencberîye (m), rencberî (m), rencberênî (m), paleyîye (m), paleyî (m), paleyênî (m), êrxatîye (m), êrxatî (m), êrxatenî (m)
rende: rende (n)
renk: reng (n)
  rengi atma: fetilîyayîş (n)
  rengi atmak: gêrayene, fetilîyayene
  rengi kaçma: b. **rengi atma**
  rengi kaçmak:b. **rengi atmak**
  rengi uçma: b. **rengi atma**
  rengi uçmak: b. **rengi atmak**
renkli: rengin, -e
resim: resim (n)
  duvar resmi: resimê dêsî (n), resimê dîwarî (n)
reyhan: rihan (n)
Reykjavik: Reykyavîk (n)
Riga: Rîga (m)
rivayet: rîwayete (m)
Riyad: Rîyad (n)
robot: robot (n)
  mutfak robotu: robotê mitbaxe (n)

roka: roka (n)
Roma: Roma (m)
Roma hukuku: huqûqê Roma (n)
roman: roman (n)
romancı: romannuştox, -e
romansal: romankî
romantik: romantîk, -e
romantizm: romantîzm (n)
Romanya: Romanya (m)
romatizma: hewa (n), va (n), suzî (n), romatîzma (n)
romatizmalı: hewayin, -e; vayin, -e; romatîzmayin -e
romatizmalı olmak: hewayin bîyene, hewa dekewtene, vayin bîyene, romatîzmayin bîyene
rosto: rosto (n)
Ruanda: Rwanda (m)
rugan: rugan (n)
ruh: ruh (n)
bir çeşit ruh hastalığı: cinîkewtiş (n)
ruh hastalığı: nêweşîya psîkolojîke (m), nêweşîya ruhî (m)
ruhsal kriz: krîzo psîkolojîk (n), krîzo ruhî (n)
Rusya: Rûsya (m)
rutubet: tên (n), rewa (n), nekme (n), wit (n), nem (n), rutubet (n)
rutubetlenmek: tên girewtene, rewa girewtene, nekme girewtene, wit girewtene, nem girewtene, rutubet girewtene
rutubetli: tênin, -e; rewayin, -e; nemnek, -e; nekmeyin, -e; witin, -e; nemin, -e; rutubetin, -e
rutubetlilik: têninîye (m), rewayinîye (m), nemnekîye (m), nekmeyinîye (m), witinîye (m), neminîye (m), rutubetinîye (m)
rübai: çarane (m), rubaî (m)
rüşvet: wer (n), bertîl (n), rişwet (n)
rüşvet vermek: wer dayene, bertîl dayene, rişwet dayene
rüşvet yedirmek: wer dayene werdene, bertîl dayene werdene, rişwet dayene werdene
rüşvet yemek: wer werdene, bertîl werdene, rişwet werdene
rüzgâr: va (n), hewa (n)

S

saat: saete (m)
duvar saati: saeta dêsî (m), saeta dîwarî (m)
kol saati: saeta destan (m)
masa saati: saeta masa (m)
sabah: nimaj (n), şodir (n), şewdir (n), sipêde (n), siba (n)
sabah yemeği: b. **kahvaltı**
sabahleyin: nimajê, şodir ra, şewdir ra, sipêde ra, siba ra, serê sibayî (n)
saban: alete (m), hengazî (m)
saban demiri: sirsî (m)
saban kulağı: b. **saban demiri**
saban oku: mosela (m), tîra hengazî (m), tîra alete (m)
saban okunun saban zıvanasından çıkmasını engelemeye yarayan küçük parça:qetîfe (n) "Luye va: Ez gêna qet û qet û **qetîfe**, ti bigîre sirsî û alet û nîre."
qetrîbe (n)
saban sürmek: b. **çift sürmek**
saban zıvanası: bose (n), xeleka nîreyî (m)
saban zıvanasını boyunduruğa bağlamakta kulanılan kalın bağ: rişti (m), xapa nîreyî (m)
(sabanda) **saban demirinin içine giren bölüm**: lisim (n)
sabanın çift sürerken elle tutulan kısmı: dim (n), dimê birkeyî (n), deste (n), desteyê birkeyî (n), destim (n), desteyê qilîçî (n)
sabanın çift sürerken elle tutulan kısmından toprağa kadar uzanan parçası: birke (n), dimê hengazî (n), qilîç (n), şûrik (n)
sabanın çift sürerken elle tutulan kısmından toprağa kadar uzanan parçası ile saban okuna geçirilen küçük parçasını birbirine bağlayan ağaç parçacığı: fale (m), sefîne (m)
sabanın saban demirine yakın kısmı ile saban okunu birbirine bağlayan küçük parçası: maç (n)
sabit disk: huşkedîsk (n) (TE)
sabun: sabun (n)
tıraş sabunu: sabunê tiraşî (n),

sabunê taştişî (n), sabunê terdişî (n)

sac: 1)sac (n) 2)(dışbükey pişirme aracı) tewqe (m), sacî (m)

sacayağı:dêwezan (n), dêzlig (n), xaçirgan (n)

sacayak: b. **sacayağı**

saç: por (n), gijik (n)

saç fırçası: firçeyê porî (n)

saç kurutma makinesi: makînaya porziwakerdişî (m), makînaya gijikziwakerdişî (m)

saç tıraşı: tiraşê porî/gijikî/sereyî, taştişê porî/gijikî/sereyî, terdişê porî/gijikî, qesnayîşê porî/gijikî, cirakerdişê porî/gijikî, birnayîşê porî/gijikî

saçak-I: siving (n), sifirne (n)

saçak-II (kumaş vb. için): reşme (n), rîşî (m), rîşik (n)

sade: sade

sadece: 1)tena

Sadece bana söyledi.(Tena mi ra va.)

Sadece git, konuşma. (Tena şo, qalî meke.)

Evde sadece o kaldı. (Keye de tena o mend.)

2)sirf

Seninki sadece laftır, bize bir yararın yok. (Yê to sirf qalî yî, yew havila to ma rê çin a.)

3)safî, saf

Sadece senin için geldim. (Ez safî semedê to ra ameya.)

4)ancax, mela

Sadece/ yalnızca başları görünüyordu. (Mela/mira sarê yîn êsênî.")

5)binra

safi: 1)pak, safî 2)tena, safî, sirf-safî

safra: b. **öd**

safra kesesi: zare (n), hezare (n)

safran: zeferan (n)

sağ-I: rast, -e

sağ taraf: heto rast (n), perro rast (n), polo rast (n)

sağ-II: weş, -e

Sağ ol. (Weş be./Berxudar be.)

Sen sağ ol. (Ti weş be.)

sağanak: varte (m), qetre (m)

sağcı: rastgir, -e

sağıcı (kırda sürü sağan kadın/kız): bêrîwane (m), bêrîye (m), bêrî (m)

sağıcılık: bêrîwanîye (m), bêrîwanî (m), bêrîwantîye (m), bêrîwantî (m), bêrîyênî (m), bêrîyîye (m)

sağım (kırda sürü sağımı): bêrîye (m), bêrî (m)

sağlama: peydakerdiş (n), temînkerdiş (n)

sağlamak: peyda kerdene, temîn kerdene

sağlıcakla: biweşîye; weşîye de, weşî de

Sağlıcakla kal. (Weşîye/weşî de bimane.) (Bimane weşîye/weşî de.)

sağlık: weşîye (m), weşî (m), sihet (n)

sağlık bakanlığı:wezaretê weşîye (n)

sağlıklı olmak:weş bîyene, xosero bîyene, dînc bîyene

sağma: ditiş (n), çirkerdiş (n)

sağmak: ditene, çir kerdene
son damlasına dek sağmak (tüm ürününü almak): çizilnayene
sağrı: qineste (n)
sahan: sehene (m)
sahife: b. **sayfa**
sahil: qerax (n), kenare (n), ver (n), kobe (n)
sahip: wayîr, -e
sahiplik: wayîrîye (m), wayîrî (m)
sahne: sehne (n)
sahte: sexte (n), sexta (m); qelp, -e; yatme (n), qestikên, -e
sahte para: pereyo sexte, pereyo qelp, pereyo yatme
sahtiyan: sextîyan (n)
sahur: paşîve (m), suhur (n)
sakal: erdîşe (m)
sakal tıraşı: tiraşê erdîşe, taştişê erdîşe, terdişê erdîşe
sakın: nêbo, zînhar, saqin
sakız: vînce (n), qanik (n), benîşt (n)
saklamak: wedaritene (TE)
saksağan: qilancik, -e
saksı: saksî (m)
salahiyet: selahîyet (n)
salahiyetli: selahîyetdar, -e
salam: salam (n)
salata: salate (n)
salatalık: b. **hıyar**
salça: salça (m), aqît (n)
biber salçası: awa îsotan (m), awa bacikan (m), salçaya bîberan (m), aqîtê bacikan (n)
domates salçası: awa firingîyan (m), salçaya firingîyan (m)
saldırı:hêriş (n), gale (m), galim (n).
saldırmak: hêriş kerdene, gala ... kerdene, galim kerdene, galim pira nayene, ramitene ser
salep: saleb (n)
salgın hastalık: jan (n), çorr (n)
salgın hastalığa yakalanmak: jan dekewtene, jan vetene; çorr dekewtene
salı: sêşeme (n)
salıncak -I: hêlaneke (m)
salıncak -II (içinde çocuk uyutulan salıncak): kengula (m), çinçolike (m)
salıverilme: veradîyayîş (n)
salıverilmek: veradîyayene
salıverme: veradayîş (n)
salıvermek: veradayene
salkım:gûşe (n), gilbe (n), qilqe (n)
üzümsüz salkım çöpü (üzümü alınmış salkım artığı): gûşle (n), pap (n), çone (n)
salma (uzun ve sarkık yen): astîyo derg (n)
salon: heyate (m), çardaxe (m), eywane (m), salone (m)
salt: 1)tena, tek 2)sirf, sirf-safî 3)saf, xalis
salya: gilêze (m), şorike (m), malêze (m), gewele (m)
ağzından salya akmak: gilêze/şorike/malêze/gewele fek ra şîyene
salyalı:gilêzin, -e; şorikin, -e; malêzin, -e; gewelin, -e; lêşkin, -e
ağzı salyalı: fekgilêz, -e; fekşorik, -e; fekmalêz, -e; fekgewel, -e
salyangoz: şeytanok (n), korbilîyes (n), guvelik (n)

şaman: simer (n)
harman savrulurken biriken çok ince saman: verva (n), vervayê simerî (n), verba (n), poxmag (n), mûx (n), kulik (n)
iri saman: kês (n)
ot samanı: kês (n)
samanlık: simzore (m), simerine (m), mereke (m)
Samsat: Semsat (n)
San José: San Jose (n)
San Marino: San Marîno (n)
San Salvador: San Salvador (n)
San'a: Sena (m)
sanal geçmiş zaman: demo vîyarteyo nîyetin (n)
sanat: huner (n), senet (n)
sanatçı:hunermend, -e; senetkar, -e
sancı: tewe (m), tîre (m), sancî (n)
sancı vermek: b. **sancımak**
sancısı tutmak: sancî girewtene
sancılanmak: tîre dekewtene
sancımak:tîre kerdene, sancî kerdene
sandal: b. **sandalet**
sandalet: sandalet (n)
sandalye: sandalî (n)
sandık: sindoqe (m)
sandviç: sandvîç (n)
saniye: sanîye (m)
sanki:1)seke, sankî 2)ti vanî qey, ti vana qey, kes vano qey, merdim vano qey
sanma: vatişqey (n)
sanmak: vatene qey
sansar: kuze (n)
Santiago: Santîyago (n)
santigram: santîgram (n)
santimetre: santîmetre (n)
santimetrekare:santîmetrekare (n)
santimetreküp:santîmetremîkab (n)
Santo Domingo:Santo Domîngo (n)
sap: 1)(bitki için) sap (n), koke (m), dasî (n), qarût (n), zel (n) 2)(araç için) deste (n), destik (n), dim (n), boçe (m), qevde (m)
kazma sapı:desteyê zengenî (n), dimê zengenî (n), boça zengenî (n)
sapçık: 1)sapik (n), zelik (n) 2)(buğday vb. bitkiler için) dasik (n)
sara: epîlepsî (m), sara (m)
saralı: epîlepsîyin, -e; sarayin, -e
Saraybosna: Sarayevo (n)
Sardinya: Sardînya (m)
sarhoş: serxoş, -e; serxweş, -e
sarı: zerd, -e; çeqer, -e
sarık:şaşe (m), şaşike (m), xafe (m)
sarılık: zerik (n)
sarılık olmak: b. **sarılığa yakalanmak**
sarılığa yakalanmak:zerik bîyene
sarışın: kej, -e
sari: sarî (n)
sarkıntı: b. **buz sarkıntısı**
sarma: 1)pîştiş (n) 2)pel (n), pelê dekerdeyî (zh), sarme (n), aprax (n)
sarmak: pîştene
sarmısak: sîr (n)
sarmısak vb. yiyecek maddelerini ezmekte kullanılan küçük tokmak: sîrkut (n), sîrkutik (n)
sarmısaktan yapılan bir çorba: sîrawe (m)

yabani sarmısak: sîrim (n), sîrmok (n), sîrê mergan (n), kirrant (n)
sarmısaklı: sîrin, -e
sarp: asê
saten: seten (n)
satıh: rîverîye (m) (mat)
satır-I: rêze (m)
satır-II: satore (m)
satlıcan: satilcan (n)
savaş: ceng (n), herb (n)
savcı: dozger, -e
savcılık: dozgerîye (m)
savrulmak: vay dîyayene, ameyene vay dayene
savunma: pawitiş (n)
savunma bakanlığı: wezaretê pawitişî (n)
savunmak: pawitene
savunucu: pawitox, -e
savurmak:vay dayene, hewa dayene
sayfa: rîpel (n)
saygı: rêz (n), hurmet (n), îhtîram (n)
saygıdeğer: birêz, -e; muhterem, -e; birûmet, -e; biqedr, -e; qedrberz, -e
saygılı: rêzdar, -e; hurmetkar, -e; rûmetdar, -e; qedrdar, -e
saygılılık: rêzdarî (m), rêzdarîye (m), rêzdarênî (m), hurmetkarî (m), hurmetkarîye (m), hurmetkarênî (m), rûmetdarî (m), rûmetdarîye (m), qedrdarî (m), qedrdarîye (m)
saygın: birêz, -e; muteber, -e; birûmet, -e; biqedr, -e; qedrberz, -e
saygınlık: birêzî (m), birêzîye (m), muteberî (m), muteberîye (m), birûmetî (m), birûmetîye (m), biqedrî (m), biqedrîye (m), qedrberzî (m), qedrberzîye (m)
saygısız: bêhurmet, -e; bêrêz, -e; rêznezan, -e
saygısızlık: bêrêzî (m), bêrêzîye (m), bêhurmetî (m), bêhurmetîye (m), rêznezanî (m), rêznezanîye (m)
sayı:1)hûmare (m) 2)tene, hebe (m)
çift sayı (2, 4, 6...): çuthûmare (m)
sayı sözcüğü: hûmarname (n)
tek sayı (1, 3, 5...): tekhûmare (m)
sayın: birêz, -e; muhterem, -e
sayısal: hûmarkî
sayma-I: hûmaritiş (n)
sayma-II: qedrzanayîş (n), qedrdayîş (n), hesibnayîş (n)
saymak-I: hûmaritene
saymak-II: qedr zanayene, qedr dayene, hesibnayene, say kerdene
sayrı: nêweş, -e
sayrılık: nêweşîye (m), nêweşî (m), nêweşênî (m)
saz (kamış, hasırotu vb.): qamir (n)
sebep: semed (n), sebeb (n)
sebebiyle: semedê ... ra, seba, ver
sebepsiz: bêsebeb, bîlasebeb, bîlaheq, bîlaqederî
sebze: sewzî (n), zerzewat (n), tarrûtur (n)
sebze bitkisi: leme (m), lemeke (m)

sebze yemeği: sewzî (n), werdê sewzîyî (n)
seccade: secade (n)
seçim: weçînitiş (n), weçînayîş (n), vîjnayîş (n)
seçilen: weçînite (n), weçînitîye (m): vîjnaye (n), vîjnaya (m), vîjnayîye (m)
seçilmiş: weçînite (n), weçînitîye (m); vîjnaye (n), vîjnaya (m), vîjnayîye (m)
seçkin: weçînite (n), weçînitîye (m); vîjnaye (n), vîjnaya (m), vîjnayîye (m)
seçkin insan: rez, -e
seçme:weçînitiş (n), weçînayîş (n), vîjnayîş (n)
seçmek: weçînitene, weçînayene, vîjnayene
seçmen:weçînitox, -e; vîjnayox, -e
sedef: sedef (n)
sedef hastalığı: sedef (n)
sedir: sedir (n)
sefer: b. **kez**
seğirmek (göz için): eştene
Gözüm seğiriyor (Çimê mi erzeno.)
sehpa: sêpî (m)
sekiz: heşt
sekiz ikil: bayt (n) (TE)
sekizinci: heştin, -e
ekreter: sekreter, -e
genel sekreter: sekreterê pêroyî (n), sekretera pêroyî (m)
sekreterlik: sekreterîye (m)
seksen: heştay
sekseninci: heştayin, -e
sel: laser (n), lehî (n), sêl (n)
selam: selam (n)
selamünaleyküm:selamuneleykum
sele (büyük sele): mekube (m), zembîle (m), sawe (n)
semaver: semawere (m)
semender cinsleri: kelpe (n), qumqumike (m), gumgumike (m), maymaran (m)
semer: semere (m)
semiz: 1)qelew, -e; duzgun, -e; toxlî, -ye 2)(oğlak ve kuzu için) hemlik, -e
semizotu: pirpar (n)
yenilebilen semizotu vb. otsu bitkilerin genel adı: tarr (n)
semt: semt (n)
sen: 1)ti 2)to
Sen söylüyorsun. (Ti vana.)
Sen söyledin. (To va.)
senarist: senarîst, -e
senaryo: senaryo (n)
senaryo yazarı: senaryonuştox, -e
sene: serre (m)
Senegal: Senegal (n)
senet: sened (n)
sepet: sele (m), sepete (m)
küçük sepet: seleke (m), qufa (m), qufike (m)
altında yiyecek ve eşya saklamak için de kullanılan büyük yayvan sepet: mekube (m), zembîle (m), sawe (n)
içine üzüm vb. şeyler konan derin ve büyük sepet: elle (n), sangar (n)
sepi: debaxe (m)
sepici: debaxkar, -e

sepileme:debaxekerdiş (n), hasilkerdiş (n)
sepilemek: debaxe kerdene, hasil kerdene
sera: sera (m)
serbest: serbest, -e
serbestiyet: serbestîye (m)
serbestlik: serbestîye (m)
serçe: mîlçik, -e; çûçik, -e
seri numarası:numreyo rêzkî (n) (TE)
serpuş: b. **külah**
ses: veng (n)
ses kısıklığı: xizik (n), vengkewtiş (n), qirrikedekewtiş (n)
ses kısılması: vengkewtiş (n), qirrikedekewtiş (n), xizikbîyayîş (n)
ses sanatçısı: deyîrbaz, -e; dengbêj, -e
ses seda: vengûvaj (n)
sesi kısılmak: veng kewtene, qirrike dekewtene, xizik bîyene
sesli: vengin, -e
sesli harf: herfa vengine (m)
sessiz: bêveng, -e
sessiz harf: herfa bêvenge (m)
set: sikre (n), bêbin (n), bende (m)
daha çok eğimli arazide, taş ve/veya ağaçlardan oluşan bir tür set: kerpe (n)
set çekmek: sikre bestene, bêbin bestene, bende viraştene, bende antene
setre: setre (n)
Seul: Seûl (n)
seven: 1)sînayox, -e; sînitox, e 2)heskerdox, -e
sevgi: 1)heskerdiş (n) 2)sînayîş (n) 3)hes (n)
sevgili: 1)waşte (n), waşta (m); waştî, -ye
Sevgilim yarın gelecek. (Waştaya mi meşte yena.)
2)sînaye (n), sînaya (m); sînayîye (m)
sevgili kardeşim: birayê mino sînaye
3)heskerde (n); heskerda (m), heskerdîye (m) 4)yar, -e
sevilme: 1)...rahesbîyayîş (n), ameyîşheskerdiş (n) 2)sînîyayîş (n), ameyîşsînayîş (n)
sevilmek: 1)... ra hes bîyene, ameyene heskerdene 2)sînîyayene, ameyene sînayene
sevinç:şayî (m), şayîye (m), keyf (n), keyfweşî (m), keyfweşîye (m), keyfûşayî (m), şênayî (m), şênî (m), şênîye (m)
sevinçli: şa, -ye; keyfweş, -e; şên, -e
sevindirmek: şa kerdene, keyfweş kerdene, keyfê ... ardene, şên kerdene
To ma şa kerdî, boka Homa zî to şa biko. (Sen bizi sevindirdin, inşallah Tanrı da seni sevindirir.)
To ewro keyfê mi ard. (Bugün beni sevindirdin.)
sevinmek: şa bîyene, keyfweş bîyene, keyfê ... ameyene, keyf kerdene, şên bîyene
Çok sevindim. (Zaf keyfê mi ame.)

Werfe annesini görür görmez sevinmiş. (Werfe senî ke maya xo dîya keyf kerdo.)

seviye: duşt (n), darax (n), sewîye (m), tabî (n)

Hasan Cemşid'in seviyesindedir. (Hesen duştê Cemşîdî ra yo.)

O senin seviyende değildir. (O daraxê to ra nîyo.)

Onların evi bizim evin seviyesindedir. (Banê înan tabîyê banê ma ra yo.)

seviyesinde: rastê ... ra, duştê ... ra, sewîyeya ... de, sewîyeya ... ra

sevme: 1)sînayîş (n), sînitiş (n) 2)heskerdiş (n) 3)zerrîdekewtiş (n), zerrîcikewtiş (n), zerrîdevistiş (n), zerrîcifîştiş (n), zerrîpiranayîş (n), zerrîcikerdiş (n)

sevmek:1)sînayene, sînitene 2)heskerdene 3)zerrî dekewtene, zerrî cikewtene, zerrî devistene, zerrî cifîştene, zerrî piranayene, zerrî cikerdene

Zîn Mem'i sevmişti. (Zerrîya Zîne dekewtibî Memî.)

Mem Zîn'i sevmiş. (Memî zerrî devista Zîne.)

Seylan: Srî Lanka (m)

seyretme: ewnîyayîş (n), nîyadayîş (n), temaşekerdiş (n), qayîtkerdiş (n), seyrkerdiş (n)

seyretmek: ewnîyayene, nîyadayene, temaşe kerdene, qayît kerdene, seyr kerdene

sezinleme: teyvetiş (n), tedevetiş (n), tedeteyvetiş (n), povetiş (n), hîskerdiş (n), ferqkerdiş (n)

sezinlemek: tey vetene, tede vetene, tede tey vetene, povetene, hîs kerdene, ferq kerdene

sezme: teyvetiş (n), tedevetiş (n), tedeteyvetiş (n), povetiş (n), hîskerdiş (n), ferqkerdiş (n)

sezmek: tey vetene, tede vetene, tede tey vetene, povetene, hîs kerdene, ferq kerdene

sıcak: germ,-e; germin, -e

aşırı sıcak: kele (m), kelekel, -e; kelegerm, -e

çok sıcak olan (yemek, içecek vb.): keledaya (m), keledayîye (m), keledaye (n); kelegerm, -e; kelobel, -e; girênaya (m), girênayîye (m), girênaye (n); sûr, -e

çok sıcak olmak (yemek, içecek vb. için): keledaye bîyene, kelegerm bîyene, kelobel bîyene, girênaye bîyene, sûr bîyene

sıcaklık:germî (m), germîye (m), germinî (m), germinîye (m), germinênî (m)

sıçan: merre (n)

sıfat: sifet (n)

sıfat tamlaması: îzafeya sifetî (m)

sıfırlamak: sayekerdiş (n) (TE), reset (n) (TE)

sığınık: bextwaştox, -e, multecî, -ye

sığınma (iltica): bextwaştiş (n), îltîca (m)

sığınmak (iltica etmek):bext waştene, îltîca kerdene

sığınma hakkı: heqê bextwaştişî (n), heqê îltîca (n)
sığır: dewar (n)
sığır sürüsü: naxir (n), garane (m), baqur (n), colage (m)
sığır vebası: çorr (n)
sığırcık: reşle (n), çûkreş (n)
sığırtmaç: gawan, -e
sığırtmaçlık: gawanîye (m), gawanî (m)
sıhhat: b. **sağlık**
sıhhatli olmak: b. **sağlıklı olmak**
sıkıştırma: zîp (TE)
sıkıyönetim: îdareyo orfî (n)
sınıf: sinife (m)
sınır: 1)taxim (n), sînor (n), hudud (n) 2)hed (n)
sıpa: kurrî, -ye; cehşik, -e; sîpa (m), sîpe (n)
sıra -I: rêze (m)
sıra cümleler: cumleyê rêzkî
sıra sayılar:hûmarnameyê rêzkî (zh)
birinci: yewin, -e
ikinci: dîyin, -e
onbirinci: yewendesin, -e
onikinci: diwêsin, -e
yirminci: vîstin, -e
yüzüncü: seyin, -e
beşyüzüncü: pancseyin, -e
bininci: hezarin, -e
milyonuncu: mîlyonin, -e
milyarıncı: mîlyarin, -e
sıra -II (üzerine oturulan sıra): sira (m)
sıradağlar: sîlsîlaya koyan (m)
sırayla: bi sira, sira ra, sira reyde, sira reyra
sırf: tena, sirf, sirf-safî, saf, xalis, binra
sırık:rewte (m), rewtike (m), martage (m)
sırma: sirme (n)
elbisedeki sırmalı nakış:xerc (n)
sırt: piştî (m), qorrik (n)
sırt ağrısı: dejê piştî (n), tîra piştî (m)
şiddetli sırt veya bel ağrısı: nekse (m), firke (n)
sırtlan: keftar, -e
sıtma: ta (n), tewranîye (m)
sıtma tutmak: b. **sıtmaya yakalanmak**
sıtmaya yakalanmak: ta girewtene, tewranîye girewtene, tewranîye kewtene, tewranîye pira nîştene
O sıtmaya yakalanmış. (Ey ta girewto./Ey tewaranîye girewta.)
sıtma nöbeti: tewe (m), lerze (m)
sıtma nöbetine tutulmak: tewe girewtene, tewe degirewtene, lerze girewtene
sıtmalı: tayin, -e; tewran, -e
sıva: siwax (n)
kaba sıva: kerandês (n)
sıyırga: huyeyê vewre (n), mecrefe (m), cegcege (n)
büyük sıyırga: suritme (n)
sıyırmak (deri vb. için): terişnayene, selixnayene, sero kerdene, serde kerdene, xaz kerdene
sıyrılmak (deri vb. için): terişîyayene, selixîyayene, sero şî-

yene, serde şîyene, serde bîyene, xaz bîyene

-sız/-siz: bê (vr)

Biz sensiz gitmeyiz. (Ma bê to nêşinê.)

sızı: jan (n), tîre (m), suzî (n)

sızlamak: tîre kerdene, tîre dekewtene, jan dayene, jan kerdene, jan dekewtene

sicim: ta (n), bend (n)

sidik: mîze (m)

sidiğini tutamıyan: kelmîz, -e; mîzoruk, -e

sidik torbası: mîzoruk (n)

Sierra Leone: Sîyerra Leone (m)

sigara: cixara (m)

sigara ağızlığı: taxim (n), taximê cixara (n)

sigorta: sîgorta (m)

siğil-I:birke (m), balûge (m), sîngile (m)

siğil-II (odunları yarmakta yararlanılan): sefîne (m), pîj (n), çîvî (n)

Siirt: Sêrt (n)

sik: kir (n), xir (n), mîzî (n)

silah: çeke (m), sîleh (n)

silah atış yeri: cayê çekeştişî (n), polîgon (n)

silahlı: çekdar, -e; sîlehdar, -e

silahsız: bêçek, -e

silgi: pakker (n)

silindir: sîlîndîr (n)

silkeleme: (meyve ağacı vb. için) roşanayîş (n)

silkelemek:(meyve ağacı vb. için) roşanayene

Silvan: Silîvan (n)

simit: simît (n)

sincap: simore (n)

sindirme:hemilnayîş (n), hezmkerdiş (n)

sindirmek: hemilnayene, hezm kerdene

sine: sêne (n)

sinek: mêse (m), vizike (m)

sinema: sînema (m)

Singapur: Sîngapûr (n)

sini: sênî (m), sênîye (m)

çok geniş olup üzerinde yemek yemek için de kullanılan bakır sini: sênîya dîwanî (m)

küçük sini: sênîyeke (m), sênîke (m)

orta büyüklükte sini: mengirî (m)

sinirlendirmek:hêrs kerdene, hêrs ra ser fîştene, hêrsê ... ardene

Aşmîne yine Zerrîweş'i sinirlendiriyor. (Aşmîne reyna hêrsanê Zerrîweşî ana.)

qehirnayene, sûyê ... ardene

Menoşe Borane'yi sinirlendiriyor. (Menoşe sûyê Borane ana.)

celênayene

Roşna bugün Sinaya'yı çok sinirlendirmiş. (Roşna ewro Sînaya zaf celênaya.)

sinirlenmek: hêrs bîyene, hêrs kewtene, hêrsê ... ameyene, qehirîyayene, sû bîyene, sûyê ... ameyene, sûyê xo ardene

Vewrike sinirleniyor. (Sûyê Vewrike yeno./Vewrike sûyê xo ana.)

sinirli: hêrsin, -e; hêrsok, -e; hêrsokin, -e; xulqteng, -e; xuy-

teng, -e; esebî, -ye; sûbîyaya (m), sûbîyayîye (m), sûbîyaye (n)
sinüzit: sînuzît (n)
sinüzitli: sînuzîtin, -e
siper (şapka siperi): b. **siperlik**
siperlik (şapka siperliği): peltik (n), sîper (n)
sirke-I: siske (m), sîrke (n)
sirke hazırlamak (sirke yapmak): siske degirewtene, sîrke degirewtene
sirke-II (bit yumurtası): rişke (m)
siroz: sîroz (n)
sirozlu: sîrozin, -e
sis: mij (n)
sistem: sîstem (n)
Siverek: Sêwregi (m)
sivil: sîvîl, -e
sivilce: pizrike (m)
sivillik: sîvîlîye (m)
sivri: 1)tuj, -e 2)pîj, -e
Sivrice: Sîvrîce
sivrilme: 1)tujbîyayîş (n) 2)pîjbîyayîş (n)
sivrilmek: 1)tuj bîyene 2)pîj bîyene
sivriltme: 1)tujkerdiş (n) 2)pîjkerdiş (n)
sivriltmek: 1)tuj kerdene 2)pîj kerdene
sivrisinek:melşe (n), kermêşe (m), kulinge (m), vizik (n), pînge (m)
siyah: sîya, -ye; qer, -e
siyasal: sîyasî, -ye
siyaset: sîyaset (n)
siyasi: sîyasî, -ye
siz: şima
ski: xîzikoke (m), skî (m)
Slovakya: Slovakya (m)
Slovenya: Slovenya (m)
smokin: smokîn (n)
soba: soba (m)
gaz sobası: sobaya gazî (m), sobaya gazyaxî (m)
kömür sobası:sobaya komirî (m)
mutfak sobası: b. **kuzine**
soba altlığı: binsoba (n), texteyê soba (n)
soba borusu: lulîya soba (m), borîya soba (m)
soba borusu dirseği: çengeyê soba (n), dîrsegê lulîya soba (n), dîrsegê borîya soba (n)
sofa: berteng (n)
sofra: sifre (n), xonça (m), xonçike (m)
sofra bezi: ronik (n), ronikê werdî (n)
Sofya: Sofya (m)
soğan: pîyaz (n)
arpacık soğanı: kixsa (m)
kuru soğan kabuğu: puşê pîyazî (n), toleyê pîyazî (n), purê pîyazî (n), qaşikê pîyazî (n)
soğan iğnesi: nêrîyê pîyazî (n)
yeşil soğan:pîyazo teze (n), pîyazo qeysî (n), puşê pîyazî (n)
soğuk: serd, -e, serdin, -e
soğuk almak: b. **üşütmek**
soğumuş olan: serdin, -e
soğutmak: serd kerdene, serdin kerdene
sohbet:terraqe (m), xoşebere (m), galgale (m)
sokak: kuçe (n), ziqaq (n)
soku: hewane (m), cirne (m), dinge (m), soqî (m)

soku tokmağı: konîyê cirne (n), desteyê cirne (n), darê dinge (n), darkut (n), darkutik (n), darsoqî (n), darhewan (n), toqmaq (n)
sol: çep, -e
sol taraf: heto çep (n), perro çep (n), polo çep (n)
solcu: çepgir, -e
Solhan: Bongilan (n)
Solomon Adaları: Girawê Solomonî (zh)
solucan: b. **bağırsak solucanı, yer solucanı**
soluk: b. **nefes**
soluk almak: b. **nefes almak**
soluk borusu: zulzulike (m), zuqlike (m), zuriqe (m)
soluk borusu iltihabı: b. **nefes borusu iltihabı**
soluk vermek: b. **nefes vermek**
soluğu kesilmek: b. **nefesi kesilmek**
soluğu tıkanmak: b. **nefesi tıkanmak**
somak: b. **sumak**
Somali: Somalya (m)
somun: somune (m)
somya: somya (m)
son-I: 1)peynîye (m), peynî (m) 2) peyên, -e 3)berko (n)
Bu adamın sonu ne olacak? (Peynîya nê merdimî se bena?)
Bu son kişidir. (No keso peyên o.)
sondaki: peyên, -e
son-II: b. **etene**
sonbahar: payîz (n)
sonek: suffîks (n)
sonra: dima, badê, badê cû
-den sonra: ... ra dima, ... ra dime, ...ra pey, ... ra tepîya
ondan sonra: ey ra pey, aye ra pey, ci ra pey, cuwa pey, dima cû, peyê cû, badê cû
sonuç: peynîye (m), peynî (m), netîce (m) (mat)
sonuçlandırma: qedênayîş (n), peynîardiş (n), peynîyeardiş (n), peynîpiroardiş (n), peynîyepiroardiş (n)
sonuçlandırmak:qedênayene, peynîye ardene, peynî ardene, peynîye piro ardene, peynî piro ardene
sonuncu: peyên, -e
sonunda:peyêne, peynîye de, peynî de
sopa: çu (n), çuwe (n), zope (n), terrik (n)
sorgu:persayîş (n), îfadegirewtiş (n)
sorgu hakimi: hakimê îfadegirewtişî (n)
sorgulama: persayîş (n), îfadegirewtiş (n)
sorgulamak: persayene, îfade girewtene
sorma:persayîş (n), perskerdiş (n), sualkerdiş (n)
sormak: persayene, pers kerdene, sual kerdene
soru: pers (n), sual (n)
soru cümlesi: cumleya persî (m)
soru işareti: nîşanê persî (n)
soru sıfatı: sifetê persî (n)
soru zamiri: zemîrê persî (n)
soru zarfı: zerfa persî (m)

sorumlu: berpirsîyar, -e
sorumluluk: berpirsîyarîye (m)
sorun: mesele (n), perse (m), problem (n)
soruşturma: tehqîqat (n)
soruşturmak: tehqîqat kerdene, tehqîqat viraştene
sos: sorxaç (n), sos (n)
sosis: sosîs (n)
sosyal: sosyal, cematkî
sosyal güvenlik: asayîşo sosyal (n), asayîşo cematkî (n)
sosyal güvenlik hukuku: huqûqê asayîşê sosyalî (n), huqûqê asayîşê cematkî (n)
sosyalist: sosyalîst, -e
sosyalistlik: sosyalîstîye (m)
sosyalizm: sosyalîzm (n)
sosyoloji: sosyolojî (n)
hukuk sosyolojisi: sosyolojîyê huqûqî (n)
soyadı: peyname (n)
soydurma (giysisini çıkartma): dayîşşelênayîş (n), kincîdayîşvetiş (n), kincîdayîşserdekerdiş (n), cilîdayîşvetiş (n)
soydurmak (giysisini çıkartmak): dayene şelênayene, kincî dayenevetene, kincî dayeneserdekerdene, cilî dayenevetene
soykırım:qirkerdiş (n), jenosîd (n)
soyma-I (giysisini çıkarma): şelênayîş (n), cêdevetiş (n), kincê ... vetiş, kincê ... ... ra vetiş, cilê ... vetiş, cilê ... ... ra vetiş, kincê ... serdekerdiş, rutkerdiş (n), banekerdiş (n)
soyma-II (kabuk vb. için): serokerdiş (n)
soyma-III (birinin parasını vb. zorla alma): serokerdiş (n), şelênayîş (n), serdekerdiş (n)
soymak-I (giysisini çıkarmak): şelênayene, cê de vetene, kincê ... vetene, kincê ... ... ra vetene, cilê ... vetene, cilê ... ... ra vetene, kincê ... serdekerdene, rut kerdene, bane kerdene
soymak-II (kabuk vb. için): sero kerdene
soymak-III (birinin parasını vb. zorla almak): sero kerdene, şelênayene, serde kerdene
soyup soğana çevirmek: (mecazî) xeritnayîş (n)
soyulmak (deri, kabuk vb. için): sero şîyene, terişîyayene
soyunma: xoşelênayîş (n), xocêdevetiş (n), kincêxovetiş (n), cilêxovetiş (n), kincîxoravetiş (n), cilîxoravetiş (n), kincîxoserdekerdiş (n), xorutkerdiş (n), xobanekerdiş (n), xozitkerdiş (n)
soyunmak: xo şelênayene, xo cê de vetene, kincê xo vetene, cilê xo vetene, kincî xo ra vetene, cilî xo ra vetene, kincî xo serde kerdene, xo rut kerdene, xo bane kerdene, xo zit kerdene
soyunmuş olan: şelênaya (m), şelênayîye (m), şelênaye (n), cêdeveta (m), cêdevete (n), cilveta (m), cilvete (n); kincveta (m), kincvetîye (m), kincvete (n), kincserdekerda (m), kincserdekerdîye (m), kincserdekerde (n)

sökme: (ağaç, dal vb. için) qilaynayîş (n)
sökmek: (ağaç, dal vb. için) qilaynayene
sömestr: termîn (n)
birinci sömestr (güz dönemi): termînê payîzî (n)
ikinci sömestr (bahar dönemi): termînê wisarî (n)
sömürge: kolonî (m)
sömürgeci: kolonyalîst, -e
sömürgecilik: kolonyalîzm (n), kolonyalîstîye (m)
söyleme: vatiş (n)
söylemek: vatene
söylenme-I: vajîyayîş (n), ameyîşvatiş (n)
söylenme-II (kendi kendine konuşma): vajirîyayîş (n), başîyayîş (n), vajorbîyayîş (n), vitvitîyayîş (n), witwitîyayîş (n), vitvitkerdiş (n), witwitkerdiş (n), pitpitîyayîş (n), pitpitkerdiş (n), xobixovatiş (n), xobixoqalîkerdiş (n), xobixoqiseykerdiş (n), xoxodeqiseykerdiş (n), xobixoxeberîdayîş (n), vîracekerdiş (n)
söylenmek-I: vajîyayene, ameyene vatene
söylenmek-II (kendi kendine konuşmak): vajirîyayene, başîyayene, vajor bîyene, vitvitîyayene, witwitîyayene, vitvit kerdene, witwit kerdene, pitpitîyayene, pitpit kerdene, xo bi xo vatene, xo bi xo qalî kerdene, xo bi xo qisey kerdene, xo xo de qisey kerdene, xo bi xo xeberî dayene, vîrace kerdene
söyleşi: terraqe (m) (TE)
söyleşi odası: odaya terraqe (m) (TE)
söz: 1)vate (n), qisa (m), xebere (m), qale (m)
sözünü etmek: b. **bahsetmek**
sözünü kesmek: qisaya ... birnayene, qala ... birnayene 2)perse (m), qewl (n), soz (n), wad (n)
söz vermek: perse dayene, qewl dayene, soz dayene, wad kerdene
sözcük: çekuye (m)
sözlü-I: fekkî
sözlü edebiyat: edebîyato fekkî (n)
sözlü-II: namger, -e; sozdar, -e; waşte (n), waşta (m), waştî, -ye
sözlük: ferheng (n)
küçük sözlük: ferhengek (n)
sperma: awî (m), sperma (m)
spor: spor (n)
spor ayakabısı: solê sporî (n)
Sri Lanka: Srî Lanka (m)
Stanley: Stanley
statü: statu (n)
Stockholm: Stokholm (n)
strateji: stratejî (m)
stratejik: stratejîk, -e
stratejik yer: cayo stratejîk (n)
su: awe (m)
acı su:awa tale (m), awa cale (m)
su bırakmak (tarla vb. için): serawe (m), awe veradayene ... ser, awe pira nayene
Hagîdar bostana suyu bırak-

mış. (Hagîdarî awe veradaya bostanî ser.)
su bidonu: bîdonê awe (n)
su ile ilgili: awî, -ye
su kaynatıcı: kelnayekê awe (n), keldayekê awe (n), girênayekê awe (n)
su sızıntısı olan yer/toprak: avrêj (n), awzêm (n), awzên (n)
su ve yiyecek: awe û werd
suda yaşayan: awî, -ye
sulu tarım: zîreto awî (n)
sulu ziraat: b. **sulu tarım**
tuzlu su: solawe (m), awa soline (m), awa şorre (m)
yeraltı suları: awê binerdî (zh)
sual: b. **soru**
sual etme: b. **sorma**
sual etmek: b. **sormak**
suaygırı: estorê nîlî (n)
Sucre: Sukre
sucuk-I (kıyma ve baharattan yapılan): sucuxe (m)
sucuk-II (bandırma): meşlûre (m), sucuxe (m), kome (n), orcîke (m), kefsucuxe (m)
suç: suc (n), gune (n)
suç işlemek: suc kerdene
suçiçeği: mîrkutikî (zh), çirxazî (zh)
suçiçeği çıkarmak:mîrkutikî vetene, çirxazî vetene
suçlamak: sucdar kerdene, gunekar kerdene
suçlanan: sucdarkerda (m), sucdarkerde (n); gunekarkerda (m), gunekarkerde (n)
suçlayan: sucdarkerdox, -e; gunekarkerdox, -e
suçlu: sucdar, -e; gunekar, -e
suçluluk: sucdarîye (m), gunekarîye (m)
Sudan: Sûdan (n)
sukaplumbağası:kesaya awî (m), reqe (m)
sulak: awî, -ye
sulak tarla: hêgayo awî (n)
sulaklık: awîyîye (m)
sulama:awedayîş (n), awdane (m)
sulamak: awe dayene
sulanma: 1)awedîyayîş (n), ameyîşawedayîş (n) 2)(sulu duruma gelme) awinbîyayîş
sulanmak:1)awe dîyayene, ameyene awe dayene
Bostan sulanmış.(Bostan awe dîyayo.)
Atlar sulandı mı? (Gelo estorî ameyê awe dayene?/Gelo estorî awe dîyayî?)
sulanmış olan: awedîyayîye (m), awedîyaya (m), awedayîye (m), awedaya (m), awedîyaye (n), awedaye (n)
2)(sulu duruma gelmek) awin bîyene
sulh: aştî (m), aştîye (m)
sulh mahkemesi: dadgeha pêardişî (m), dadgeha werêardişî (m); mehkemeya pêardişî (m), mehkemeya werêardişî (m)
sulu: 1)awin, -e
sulu yemek: werdo awin (n)
Çorban sulu olmuş. (Germîya/şorbaya to awin bîya./Şorbaya to awin ama.)
2)awî, -ye
sulu tarım: zîreto awî (n)

sulu ziraat: zîreto awî (n)
sululuk: 1)awinîye (m) 2)awîyîye (m)
sulusepken kar: vewrlîke (m), şilope (n), şilîûşepelî (m)
sumak: simaq (n)
suni: viraşte (n), viraşta (m), viraştîye (m)
suni sınır: b. **yapma sınır**
sunucu: pêşkêşkar (n) (TE), server (n) (TE)
surat: surot (n), rî (n)
Surinam: Surînam (n)
Suriye: Sûrîye (m)
Suruç: Sirûc (n)
susak (susamış olan): têşan, -e
susam: kuncî (n)
susama: têşanbîyayîş (n)
susamak: têşan bîyene
susuz: 1)bêaw, -e 2)(tarla, meyve vb. için): bejî, -ye
susuz arazi: bej (n)
susuz yöre: qeşa (n)
susuzluk-I:bêawî (m), bêawîye (m)
susuzluk-II (susamış olma durumu): 1)têşanîye (m), têşanî (m), têşanênî (m), teşne (m) 2)têş (n)
Biraz susuzluğumu gidereyim. (Ez bineyke teşna xo bişiknî.)
Susuzluktan öldük! (Ma têş de merdî!)
sutyen: sutîyenî (zh)
Suudi Arabistan: Erebîstanê Sêûdî (n)
Suva: Suva (m)
suvarma: awedayîş (n)
suvarmak: awe dayene
suyılanı: maro awî (n)
süet: suet (n)
sünger: sunger (n)
sümük: çilane (m), çilme (m), çil (n), lîke (m), xirnike (m), pilxe (m), zux (n)
sümüklü: çilanin, -e; çilmin, -e; çilminok, -e; çilo (n); lîkin, -e; xirnikin, -e
sünnet: sunet (n)
sünnet edilmek: sunet bîyene, ameyene sunetkerdene
sünnet ehli: ehlê sunetî
sünnet elbisesi/giysisi: kincê/cilê/çinayê sunetî (zh)
sünnet etmek: sunet kerdene
sünnet kıyafeti: belgê/cilûbelgê/bedlê sunetî (n)
sünnet olmak: sunet bîyene
sünnetçi: sunetkerdox, -e; mîzîbir, -e; sunetçî, -ye
sünnetçilik:sunetkerdoxî (m), sunetkerdoxîye (m), mîzîbirî (m), mîzîbirîye (m), sunetçîyî (m), sunetçîyîye (m), sunetçîyênî (m)
sünnetli: sunetkerde (n), sunetkerda (m), sunetkerdîye (m), sunetbîyaye (n), sunetbîyaya (m), sunetbîyayîye (m)
sünnetsiz: sunetnêkerde (n), sunetnêkerda (m), sunetnêkerdîye (m), sunetnêbîyaye (n), sunetnêbîyaya (m), sunetnêbîyayîye (m), bêsunet, -e
Sünni: sunî, -ye
Sünnilik: sunîyî (m), sunîyîye (m), sunîyênî (m), sunîtî (m), sunîtîye (m)
süpürge: gezî (n), havêlik (n)

çalı süpürgesi: desta (m), seqavêl (n)
elektrik süpürgesi:gezîyo elektrîkin (n)
süpürme: rutiş (n), derutiş (n), gezîkerdiş (n), tafîştiş (n)
süpürmek: rutene, derutene, gezî kerdene, tafîştene
sürahi: surehî (m)
sürekli: 1)tim, timûtim, hertim 2)timin, timûtimin
sürgü-I (silah sürgüsü):surme (n)
sürgü-II: b. **tapan**
sürgün (bitki için): 1)xelfe (n), xelfek (n), aj (n), hare (n) 2)(yenilebilen sürgün) narbe (n), narbik (n)
sürgün: b. **ishal**
sürme-I: 1)ramitiş (n) 2)sawitiş (n), soynayîş (n)
sürme-II (kirpik diplerine sürülen): kile (m)
sürmek: 1)ramitene 2)sawitene, soynayene
-e sürmek: desawitene, cisawitene, tira sawitene, tira soynayene, tira dayene, pira soynayene, pira kerdene
sürmeli: kildar, -e; kilin, -e; kilkerda (m), kilkerde (n); surmelî, -ye
sürtmek: b. **sürmek-2**
sürtülmek: b. **sürülmek-2**
sürü:garane (m), birre-II (m), surîye (m)
kuş sürüsü: ref (n), ebre (m)
küçükbaş hayvan sürüsü: pes (n), kerî (n), dewar (n), bol (n), terş (n), mal (n)
sığır sürüsü: naxir (n), garane (m), baqur (n), colage (m)
sürücü: drayver (n) (TE)
sürülmek:1)ramîyayene, ameyene ramitene 2)sawîyayene, soynîyayene; ameyene sawitene, ameyene soynayene
-e sürülmek: desawîyayene, ameyene desawitene, cisawîyayene, ameyene cisawitene, tira sawîyayene, tira soynîyayene, tira dîyayene, ameyene tira dayene, pira soynîyayene, ameyene pira kerdene
sürülü: 1)ramita (m), ramitîye (m), ramite (n), citekerda (m), citekerdîye (m), citekerde (n) 2)desawita (m), desawite (n), desawîyaya (m), desawîyaye (n), cisawita (m), cisawite (n), tirasoynayîye (m), tirasoynaye (n), pirakerdîye (m), pirakerde (n)
süs: tît (n), tîtik (n), xeml (n), zînet (n)
süs püs: tîtûvît (n), xemlûxêz
süsleme: tîtiknayîş (n), tîtûvîtkerdiş (n), xemilnayîş (n)
dikişle süsleme: nejirnayîş (n), newirnayîş (n), neqişnayîş (n)
süslemek:tîtiknayene, tîtûvît kerdene, xemilnayene
süslenme-I (kendi kendini süsleme): xotîtiknayîş (n), xotîtûvîtkerdiş (n), xoxemilnayîş (n)
süslenme-II (başkası tarafından süslenme): tîtikîyayîş (n), tîtûvîtbîyayîş (n), ameyîştîtiknayîş (n), ameyîştîtûvîtkerdiş (n), xe-

milîyayîş (n), ameyîşxemilnayîş (n)

süslenmek-I (kendi kendini süslemek): xo tîtiknayene, xo tîtûvît kerdene, xo xemilnayene

süslenmek-II (başkası tarafından süslenmek): tîtikîyayene, tîtûvît bîyene, ameyene tîtiknayene, ameyene tîtûvît kerdene, xemilîyayene, ameyene xemilnayene

süslü: tîtikin, -e; tîtiknaya (m), tîtiknayîye (m), tîtiknaye (n), tîtikîyaya (m), tîtikîyayîye (m), tîtikîyaye (n), xemilnaya (m), xemilnayîye (m), xemilnaye (n), xemilîyaya (m), xemilîyayîye (m), xemilîyaye (n), zîynetin, -e; zînetlî, -ye; sûsiknaya (m), sûsiknayîye (m), sûsiknaye (n)

süslü püslü: tîtûvîtin, -e; xemlûxêzin, -e

süslü püslü anlatma/detaylı anlatma: newirnayîş (n)

süslü püslü anlatmak/detaylı anlatmak: newirnayene

süt: şit (n)

süt emmek: litene, şit werdene

süt ürünleri: qatix (n)

sütkardeş: b. **erkek sütkardeş, kız sütkardeş**

erkek sütkardeş: biraşit (n), birayê şitî (n)

kız sütkardeş: waşite (m), waya şitî (m)

sütlaç: şitênî (m)

sütlü: şitin, -e

sütun: estune (m)

süvari: espar, -e; suwar, -e; suwarî, -ye

süzek: b. **süzgeç**

süzgeç: 1)parzun (n) 2)torre (m) 3)suzgeç (n) 4)sefok (n) 5)fîltre (n)

süzgü: suzgeç (n)

süzme-I (sıvı için): parzunkerdiş (n), parzunrodayîş (n), sefênayîş (n), nesilnayîş (n), ropirozнayîş (n), awguznayîş (n), raguznayîş (n), parzunayîş (n), siznayîş (n)

süzme-II (inceleyerek bakma): balaxodayîş (n)

süzmek-I (sıvıyı için): parzun kerdene, parzun ro dayene, sefênayene, nesilnayene, ropiroznayene, awguznayene, raguznayene, parzunayene, siznayene

süzmek-II (inceleyerek bakmak): bala xo dayene

süzülme (sıvı için): ameyîşparzunkerdiş (n), parzunbîyayîş (n), parzunroginayîş (n), sefênîyayîş (n), ameyîşsefênayîş (n), nesilîyayîş (n), ropirozîyayîş (n), awguzîyayîş (n), raguzîyayîş (n), parzunîyayîş (n), sizîyayîş (n)

süzülmek (sıvı için): ameyene parzunkerdene, parzun bîyene, parzun ro ginayene, sefênîyayene, ameyene sefênayene, nesilîyayene, ropirozîyayene, awguzîyayene, raguzîyayene, parzunîyayene, sizîyayene

Ş

şafak: sipêde (n), dosere (n), şefeq (n), serê şodirî (n), serê şewdirî (n), fecir (n)
Şafii: şafî, -ye
Şafiilik: şafîyî (m), şafîyîye (m), şafîtî (m)
şah: şah (n)
şahbeyit: şahbeyte (m)
şahıs: kes, -e
şahıs zamiri: zemîrê kesî (n)
şahika: b. **doruk, zirve**
şahit: şahid, -e
şahitlik: şahidîye (m)
şair: şaîr, -e
şairane: şaîrane, şaîrkî
şairce: şaîrane, şaîrkî
şakadan: qestî, qestîka, berqestî ra, mexsus
şakul: şaqul (n)
şakullemek: şaqul veradayene, şaqul pede veradayene, şaqul ro dayene, şaqul kerdene, ... ra şaqul ardene
şal-I (kumaş): şal (n)
şal-II (kadınların, omuzlarını örtmek için kullandıkları):şale (m)
şalaki (şal taklidi kumaş): şalakî (n)
şalgam: şelxem (m)
şali: şalî (n)
şalvar: 1)şelwarî (zh) 2)şalî (zh)
kadın şalvarı: degsigî (zh), qeredonî (zh), extonî (zh)
şalvar dikmek:şelwarî deştene
şalvar diktirmek: şelwarî dayenedeştene
şalvarın iki bacak arasında sarkan arka bölümü: peyike (m), dollike (m)
Şam: Şam (n)
şampanya: şampanya (m)
şampuan: şampuan (n)
şans: bext (n)
şanssız: bêbext, -e
şap: şeb (n)
şap hastalığı:tebaq (n), zerik (n)
şapka: şewqa (m)
şapka siperi: b. **şapka siperliği**

şapka siperliği: peltikê şewqa (n), sîperê şewqa (n)
şarap: şerab (n), mey (m)
şarap içen: şerabwer, -e; meywer, -e
şarkıcı
şarbon: b. **karakabarcık**
şark: rojhelat (n)
şark çıbanı:rîşa serre (m), kergane (m)
şarkıcı: deyîrbaz, -e; dengbêj, -e
şart: şert (n), merc (n)
şart kipi: b. **dilek-şart kipi**
şartlı: şertin, -e
şartlı salıverme:veradayîşo şertin (n)
şartlı salıvermek: veradayena şertine (m)
şartlı tahliye: texlîyaya şertine (m), veradayîşo şertin (n)
şavul: b. **şakul**
şavullamak: b. **şakullemek**
şayet: eke, eger
Şayet biliyorsan söyle, bilmiyorsan sor. (Eke ti zanî vaje, eke ti nêzanî biperse.)
şebek: şebek, -e
şebeke: torre (m) (TE)
şebnem: rewa (n), awî (m)
şeftali: xewxe (m), şeftalîye (m), pirçikine (m)
şeftali ağacı:xewxêre (m), şeftalîyêre (m)
şehir: şaristan (n), bajar (n), şehîr (n)
şehirli: şaristanij, -e; bajarij, -e
şehit: şehîd, -e
şehit düşmek: şehîd bîyene
şehit olmak: şehîd bîyene
şehriye: şerîye (n)
şeker: 1)şeker (n) 2)(çocuk dilinde) keka (m)
şeker maşası:maşaya şekerî (m)
şekerli: şekerin, -e
şekerlik: şekerdane (m)
şekerpancarı: silqe (m)
şekerpare: şekerpare (n)
şekersiz: bêşeker, -e
şelale: çirr (n), çirtan (n)
şelek: derze (n)
çalı çırpı şeleği: derzeyê çaran (n), derzeyê hejikan (n)
şelek hazırlamak:derze kerdene, derze piro nayene
şelek sırtlamak: derze wegirewtene, derze piştî kerdene
şelek yüklenmek:b. **şelek sırtlamak**
şema: şema (m)
şempanze: şempanze, -ye
şemsiye:şemsîya (m), sîwane (m)
şen: şa, -ye; keyfweş, -e; şên, -e
Şenkaya: Ortîlî
şenlik-I (şen olma durumu): şayî (m), şayîye (m), keyfweşî (m), keyfweşîye (m), şênayî (m), şênî (m), şênîye (m)
şenlik-II (belli günlerde yapılan şenlik): veyvende (n), şayî (m), şayîye (m)
şerbet: şerbet (n)
şeref: şeref (n)
şerefsiz: bêşeref, -e
şerit-I: şerît (n)
şerit-II: b. **tenya**
şey: 1)çî (n), teba (n) 2)ewk, neha, emin, nim (n), rim (n)
Şeyi getir. (Ewkî/nehayî/eminî/nimî/rimî bîyare.)

bir şey: teba (n), tebayêk, tebayê; çîyêk, çîke, çîyê, yew çî
hiçbir şey: çîyekî, qet çîke, qet çîyê, qet yew çî, qet teba
şeyh: şêx, -e
şeyhlik: şêxî (m), şêxîye (m), şêxênî (m)
şeytan: şeytan, -e; îblîs (n)
şeytanlık: şeytanî (m), şeytanîye (m), şeytanênî (m); îblîsî (m), îblîsîye (m), îblîsênî (m)
şık: tîtikin, -e
şık olmak: b. **şıklaşmak**
şıklak olmak: tulpizîyayene, pelqike bîyene, pilike bîyene, pilike dayene
şıklaşma: tîtikinbîyayîş (n)
şıklaşmak: tîtikin bîyene
şıklaştırma: tîtikinkerdiş (n)
şıklaştırmak: tîtikin kerdene
şıngıl: b. **çıngıl**
şıra: şîre (n)
şifa: şîfa (m), weşbîyayîş (n)
Tanrı/Allah şifa versin. (Homa şîfa bido./Heq şîfa bido.)
şifon: şîfon (n)
şifoniyer: şîfonîyer (n)
şifre: şîfre (n) (TE)
Şii: şîî, -ye
Şiilik:şîîyîye (m), şîîtî (m), şîa (m)
şiir: şîîre (m)
şiirsel: şîîrkî
şikayet: gerre (n)
şikayet etmek: gerre kerdene
şikayetçi: gerrekerdox, -e
Şili: Şîlî (m)
şilte: doşek (n)
şimdi: nika
şimdiki: nikayin, -e
şimdiki zaman:demo nikayin (n)
şimdiki zamanın hikâyesi: demo vîyarteyo nikayin (n)
şimşek: bilusk (n), virsik (n), vire (n)
şimşek çakmak: biluskî eştene, virsik akewtene; vire akewtene, vire virsayene
Şimşek çaktı.(Biluskî eşt./Virsik akewt./Vire akewt.)
Şimşek çakıyor. (Vire virseno./Virsik akeweno.)
şimşeklenmek:b. **şimşek çakmak**
şinik: b. **kile**
şirin: şîrin, -e
şirinlik: şîrinî (m), şîrinîye (m), şîrinênî (m)
şirpençe: şîrpence (n)
Şirvan: Şêrvan (n)
şiş: şîşe (m), sêxe (m)
örgü şişi: tîrî (m), tîrîye (m), caxe (m)
şişe: şuşe (n)
şişirmek: masnayene, pendusnayene, nexifnayene, nepixnayene, wefirnayene, va kerdene, zepiknayene, zep kerdene
şişkebabı: kebabşîş (n)
şişman: qelew, -e; ganûgoştin, -e; goştin, -e; şîşman, -e
şişmanlamak:qelew bîyene, goşt girewtene, şîşman bîyene
şişmanlatmak: qelew kerdene, şîşman kerdene
şişmek: masayene, pendusayene, nexifîyayene, nepixîyayene, wefirîyayene, wepindofîştene, va bîyene, zepikîyayene, zep bîyene

şofben: şofben (n)
şokola: şokola (m)
şort: şortî (zh), qolikî (zh)
şose: papûre (m), rayîrê papûre (n)
şose vergisi (eskiden):heqê papûre (n)
şölen: zîyafet (n)
şölen çekmek: b. **ziyafet çekmek**
şölen vermek: b. **ziyafet vermek**
şömine: pixêrî (m), şomîne (n), ocaxe (m)
şubat: sibate (m), gucige (m)
şube: şûbe (n)
şurup: şurub (n)
şüphe: guman (n), şik (n)
şüphelenmek: guman kerdene, şik kerdene
şüpheli: gumankerda (m), gumankerde (n); şikkerda (m), şikkerde (n)

T

tabak-I: 1)tebaxe (m) 2)nalmikî (m)
küçük tabak: tebaxça (m)
taba-II: b. **sepici**
tabaklamak: b. **sepilemek**
tabaklık: refê firaqan (n)
taban: 1)(ayak tabanı) binpa (n), binê linge (n) 2)(ayakkabı tabanı) taban (n), binê solî (n) 3)(bina vb. tabanı) bermal (n), taban (n), zemîn (n) 4)taban (n) (mat)
tabiat: tebîet (n)
tabii: tebîî, -ye
tabii sınır: sînoro tebîî (n)
tabii hukuk: huqûqo tebîî (n)
tabip: doktor, -e; hekîm, -e
tabir: b. **deyim**
tablo: tablo (n)
çarpım tablosu: tabloyê reykîye (n) (mat)
tabure: tabura (m)
Tacikistan: Tacikîstan (n)
taç: tace (m)
Tahannebi üzümü: tehnebî (m)
tahıl: heb (n), zad (n), tene (n)
bir tahıl ölçüsü: 1)(42, 40 veya 20 kg ağırlığında) welçeke (m) 2)(16 "welçeke" büyüklüğünde) çarige (m)
tahıl ürünlerini tokaçla döverek sapından ayırma: daqoqkerdiş (n), konekerdiş (n)
tahıl vb. şeyleri ölçmek için kullanılan tahtadan yapılmış büyük kabın ("kod"un) yarısı: nêmkod (n)
tahıldan yapılan sulu sıcak yemek: germî (m)
tahin: tahîn (m)
tahin helvası: helwaya tahînî (m)
tahkikat: tehqîqat (n)
tahkikat yapmak: tehqîqat kerdene, tehqîqat viraştene
tahliye:texlîya (m), veradayîş (n)
tahliye edilme: texlîyabîyayîş (n), veradîyayîş (n)
tahliye edilmek: texlîya bîyene, veradîyayene
tahliye etme: texlîyakerdiş (n), veradayîş (n)
tahliye etmek: texlîya kerdene, veradayene
tahra: darey (m)

bağ budama vb. işlerde kullanılan, orağa benzer bir çeşit küçük tahra: qaluçe (m)
Tahran: Tehran (n)
tahta: texte (n)
küçük tahta: textik (n)
tahta kaşık: koçika darêne (m)
tahta kova: elbe (m), elbike (m), kulenge (m)
tahtadan yapılma:texteyên, -e
yazı tahtası: texteyê nuştişî (n)
Taipei: Taypê
tak tuk:teqûreqe (m), teq-reqe (m)
takı: suffîks (n)
takım: 1)taxim (n), kome (m) 2)ekîpe (m) 3)(giysiler için) taxim (n), qat (n)
elbise takımı: taximê kincan/cilan/çinayan (n), qatê kincan/cilan/çinayan (n), qatlix (n)
giysi takımı: b. **elbise takımı**
takımadalar: komgirawî (zh)
takibat: taqîbat (n)
takip: taqîb (n)
takip etmek: taqîb kerdene
takke: kilawe (m), kulike (m)
takma ad: nazname (n)
taksim: parek (n)
kırk taksim dört (40/4): çewres parek çar
taktik: taktîk (n)
takunya: b. **nalın**
takvim:serrname (n), teqwîm (n)
talebe: wendekar, -e; telebe (n), teleba (m); suxte (n), suxta (m); şagird, -e
talebelik: wendekarîye (m), telebeyîye (m), suxteyîye (m), şagirdîye (m)
talep: waştiş (n)
talepkar: waştox, -e
talih: bext (n)
talihsiz: bêbext, -e
talik: peydeeştiş (n), taloq (n)
talik etmek: peyde eştene, taloq kerdene, taloq eştene
tallahi: tillayî
Tallin: Tallîn (n)
tam: tam, -e
tamam: temam, -e
tamlama: îzafe (m)
tan: sipêde (n), dosere (n), şefeq (n), serê şodirî (n), serê şewdirî (n), fecir (n)
tandır: tenûre (m)
ekmeği tandıra yapıştırmak için kullanılan bir araç: refîke (m), papatî (m)
tane: tene, hebe (m)
bir tane: teneyêk, -e; teneyê, hebêk, -e; hebê
iki tane: di teneyî, di hebî
tane tane: tene bi tene, hebe bi hebe
tanık: şahid, -e
görgü tanığı: şahida çiman (m), şahidê çiman (n)
tanıklık: şahidîye (m)
tansiyon: tansîyon (n)
düşük tansiyon:tansîyono kewte (n), tansîyono nizm (n)
yüksek tansiyon: tansîyono berz (n)
Tanrı: Homa (n), Ellah (n), Olî (n), Heq (n), Reb (n), Rebî (n), Comerd (n)

Biz eksilttik, Tanrı eksiltmesin. (Ma kêmî kerd, Homa kêmî nêko.)
Biz eksilttik, Tanrı yerini doldursun. (Ma kêmî kerd, Heq herinde pirr kero.)
Tanrı yerini doldursun.(1-Homa herinda ey deko. 2-Homa cayê ey deko.)
Tanrı sizi muradınıza erdirsin. (Comerd miradê şima bido.)

Tanzanya: Tanzanya (m)
tapan:sak (n), kaşane (n), tapan (n)
tapan ağacı: darsak (n)
tapan çekmek:b. **tapanlamak**
tapanlama: sakkerdiş (n), tapankerdiş (n)
tapanlamak: sak kerdene, tapan kerdene
taraf: het (n), perr (n), pol (n), hêm (n)
bu taraf:nat (n), nover (n), nohêm (n)
bu taraf o taraf: nat-wet, nohet-ohet, nover-wever, noverbover, nohêm-ohêm
bu tarafta o tarafta: nata-weta, noheta-oheta, novera-wevera, novera-bovera
bir taraftan: hetê ra, heto yew ra, yew het ra
diğer taraftan: heto bîn ra
karşı taraf: wet (n), wever (n), bover (n), ohêm (n)
tarak: şane (n)
taraş: 1)(başak için) lekate (n)
2)(tahıl, üzüm, badem vb. için) başax (n)
3)(üzüm için) etif (n), efare (n), lekate (n)
taraşlama: 1)(başak için) lekatekerdiş (n), weşearêdayîş (n), serearêdayîş (n)
2)(tahıl, üzüm, badem vb. için) başaxkerdiş (n)
3)(üzüm için) etifkerdiş (n), efarekerdiş (n)
taraşlamak: 1)(başak için) lekate kerdene, weşe arê dayene, sere arê dayene
2)(tahıl, üzüm, badem vb. için) başax kerdene
3)(üzüm için) etif kerdene, efare kerdene
Tarawa: Tarawa (m)
tarayıcı: skanner (n) (TE)
tarçm: darçîn (n)
tarhana: keşk (n)
bir çeşit tarhana çorbası:keşkek (n), keşk (n)
tarım: zîret (n)
sulu tarım: zîreto awî (n)
tarım bakanı:wezîra zîretî (m), wezîrê zîretî (n)
tarım bakanlığı:wezaretê zîretî (n)
tarih: tarîx (n)
tarihi: tarîxî, -ye
tarihsel: tarîxî, -ye.
tarikat: terîqet (n)
tarla: hêga (n), zime (n)
belirli bölümlerle çevrili olan küçük tarla parçası: qilçix (n)
çift sürerken uzunlamasına sürülen tarla/arazi parçası: sede (n)

düz ve verimli tarla/arazi: mexer (n)
genişliği az olan tarla veya tarlanın bir bölümü: şiqe (m), teze (m)
tarla, bostan vb. yerlerdeki yabani otları ayıklama: eşêfekerdiş (n), kalankerdiş (n), kaxkerdiş (n)
tarla, bostan vb. yerlerdeki yabani otları ayıklamak: eşêfe kerdene, kax kerdene
tarla, bostan vb. yerlerdeki yabani otları ayıklama işi: eşêfe (m), kalan (n), kax (n)
tarla, bostan vb. yerlerdeki yabani otları çapayla temizleme: b. kulbe kerdene
tarla kenarındaki sürülmemiş kısım: bog (n)
tarla sürerken karasabanın giremediği engebeli yerin sürülemeden kalması: fele ... mendiş (n), tedefelemendiş (n), pele ... mendiş (n)
tarla sürerken karasabanın giremediği sürülememiş yer bırakma: feleverdayîş (n), tedefeleverdayîş (n), peleverdayîş (n)
tarla sürerken karasabanın giremediği ve dolayısıyla sürülemeyen, ancak kazma ile kazmak veya bellemek suretiyle ekin ekilebilen engebeli yer: fele (m), pele (m)
tarla sürerken karasabanın giremediği ve dolayısıyla sürülemeyen, ancak kazma ile kazmak veya bellemek suretiyle ekin eküebilen engebeli yeri kazıp/belleyip ekme: felekendiş (n), pelekendiş (n)
tarla veya arazinin başka tarla veya araziler arasında kalan dar bölümü: qilçe (m)
tarla veya arazinin başka tarla veya araziler arasında kalan küçük ve dar bölümü: qilçeke (m), lekme (m), loke (m), rasî (m), guçikê hêgayî (n)
tarlayı sürmeden dinlenmeye bırakmak:bure verdayene, beyar verdayene
verimli tarla:hêgayo axpîn (n)
tarlafaresi: loxe (m), lore (m)
tartaç: b. **terazi**
tartılma: 1)sencîyayîş (n) 2)xosentiş (n)
tartılmak:1)sencîyayene 2)xo sentene
tartışma: munaqeşe (m)
sertçe tartışma: hurênayîş (n), werênayîş (n), têvernayîş (n)
tartma: sentiş (n)
tartmak: sentene
O ne tartıyor?(O çi senceno?)
tas: 1)tase (m) 2)uskura (m)
büyük tas: çape (m)
derin tas: badîye (m)
hamam tası: tasa hemamî (m)
küçük tas:tasike (m), fîncike (m)
tasdik: tesdîq (n)
tasdik etmek: tesdîq kerdene
tasma (hayvan için): 1)bend (n) 2)sancûle (m) 3)xelta (m) 4)(demirden olanı) tewq (n)

taş:kemere (m), kerra (m), sî (m); kuçe (m), bere (m), xirxe (m)
bir bölümü toprağa gömülü olan büyük taş: luh (n), kerraya erdî (m)
büyük taş: hîme (m)
iki tarafı düz ve geniş olup kaldırılabilir büyüklükte olan taş: sale (m)
taş yığını: qûça kemeran (m), qûça kerrayan (m), qûça sîyan (m)
üzeri düz olan büyük ve geniş taş: tehte (m)
taşak: gun (n), hak (n), hêlik (n), herz (n), bati (n)
Taşkent: Taşkent (n)
taşlı:kemerin, -e; kerrayin, -e; sîyin, -e
taşlık: xirxil (n), kerrexane (n)
taşma: serdeşîyayîş (n)
taşmak: serde şîyene
taşocağı: kerrexane (n)
tat: tehm (n), lezet (n), ekil (n)
Çorbanın tadı güzel ama iştahım yok. (Ekilê/tehmê germî weş o la madeyê mi çin o.)
tadına bakmak: b. **tatmak**
tatlı-I (s): şîrin, -e; helawin, -e
tatlı-II (nm) (tatlı yiyecek): şîranî (m), şîranîye (m); çîyê werdî yo şîrin, çîyê werdişî yo şîrin
bağ ürünü -pestil vb.- tatlı yiyeceklerin genel adı: şîrane (n)
(bağ bozumu sırasında) bağ ürünü tatlılar hazırlamak: şîrane kerdene
tatlıcı: 1)şîranîrotox, -e 2)şîranîviraştox, -e
tatlılık: şîrinî (m), şîrinîye (m), şîrinênî (m)
tatmak: tehm kerdene, tehmnayene
tatsız:bêtehm, -e; bêtehmûtuj, -e; tehmserd, -e; tehmsar, -e; tehmkor, -e; bêlezet, -e
tatsız kimse:(mecazî) bêsol, -e
tatsızlık: 1)bêtehmî (m), bêtehmîye (m); tehmserdî (m), tehmserdîye (m); tehmsarî (m), tehmsarîye (m); tehmkorî (m), tehmkorîye (m), tehmkorênî (m); bêlezetî (m), bêlezetîye (m) 2)(mecazî) bêsolîye (m), bêsolî (m), bêsolênî (m)
Tatvan: Tûx (n)
tava-I: tawe (n), miqil (n), miqilik (n), qanzik (n)
küçük tava: miqilik (n)
tava-II (tavada pişmiş yemek): tawe (m)
tavan: serke (n)
tavşan: hargûş, -e
tavuk: kerge (m)
tavukkarası: şewşî (m), kortawixe (m)
tavukkarası hastalığma yakalanmak:şewşî girewtene, şewşî bîyene
tavus: tavûs, -e
tay: cana (m), cane (n); kurrî, -ye
tayın: tayîne (m)
Tayland: Tayland (n)
Tayvan: Taywan (n)
tayyare: b. **uçak**
tayyare meydanı:b. **havaalanı**
tayyör: tayyor (n)

taze: teze (n), teza (m), tezîye (m), tezê (m), tezî (m)
taze elma: saya teza/tezîye/tezê/ tezî
tazı: tajî, -ye; tazî, -ye
teâlâ:teala (b. **Allahü teâlâ, Hak teâlâ**)
tebeşir: tebeşîr (n)
tecil: tecîl (n)
tecil etme: tecîlkerdiş (n)
tecil etmek: tecîl kerdene
teftiş: teftîş (n)
teftiş etmek: teftîş kerdene
Tegucigalpa: Tegucîgalpa (m)
teğel: b. **teyel**
tehir: berey (n), erey (n)
tehir etme: bereyvistiş (n), ereyfîştiş (n)
tehir etmek: berey vistene, erey fîştene
tehlike: tehluke (n), xeter (n)
tehlikeli: tehlukeyin, -e; xeternak, -e
tehlikesiz: bêtehluke (n), bêtehluka (m), bêtehlukîye (m); bêxeter, -e
tek: 1)tek (mat), yew 2)tena 3)fert 4)çi, tu; qet yew
tek sayı (1, 3, 5...):tekhûmare (m)
tek ve çift (tek-çift): tek û çut (mat), tek-çut; zewnc û fert, zewnce-fert; zewnc û tek, zewnce-tek
teke: kel (n), kelce (n); hevûr (n)
teker: b. **tekerlek**
tekerlek: goger (n), gund (m), tekere (m), tekeleke (m)
tekil: yewhûmar, -e
tekil ad:nameyo yewhûmar (n)
tekil isim:nameyo yewhûmar (n)
teklif: pêşnîyaze (m), teklîf (n)
Tekman: Tatos (n)
tekne:kurne (m), kurane (m), darên (n), topike (m), tekna (m)
teknik: teknîk (n)
tekrar: b. **yine**
tekstil: çîtare (n), tekstîl (n)
tel: têl (n)
telefon: telefon (n)
cep telefonu:telefonê destan (n)
telefon açmak: telefon akerdene, telefon rakerdene
telefon etmek: telefon kerdene
televizyon: televîzyon (n)
telgraf: telgraf (n)
telgraf çekmek: telgraf antene
telis: telîse (m)
temaşa: temaşe (n)
temaşa etme: temaşekerdiş (n)
temaşa etmek: temaşe kerdene
temel:1)binge (n), binaşe (n); bin û binaşe, binyat (n), hîm (n), esas (n) 2)bingeyên, -e
temin etme: peydakerdiş (n), temînkerdiş (n)
temin etmek: peyda kerdene, temîn kerdene
teminat: garantî (m), temînat (n)
teminat vermek: garantî dayene, temînat dayene
temiz: pak, -e; temîz, -e
temizlemek: pak kerdene, temîz kerdene
temizleyici: pakker (n) (TE)
temizlik: pakî (m), pakîye (m); temîzî (m), temîzîye (m)
temmuz: temmuze (m)
temriye: mijlorek (n)

tencere: tencere (n)
küçük tencere:tencik (n), quşxane (n), beroş (n)
teneffüs: teneffus (n), mabên (n)
teneffüse çıkmak: mabên dayene, vejîyayene teneffus
teneke: teneke (n)
gazyağı tenekesi:tenekeyê gazyaxî (m)
genellikle kulp takılarak kova gibi kullanılan küçük teneke: çînko (n)
tenkit: krîtîk (n), rexne (n)
tenkit etme: krîtîkkerdiş (n), rexnekerdiş (n)
tenkit etmek: krîtîk kerdene, rexne kerdene
tentene: tentene (n)
tenturdiyot: tenturdîyot (n)
tenya: mele (n), pepik (n), marê zereyî (n)
tepe: qil (n), gil (n), gir (n), tepe (n), tum (n), pul (n), lewe (n), til (n), tirp (n)
dağın tepesi: gilê koyî (n), girê koyî (n)
küçük tepe: pulik (n), qot (n)
tepsi: tepsî (m), tepsîye (m)
büyük tepsi: lengerî (m), lengerîye (m)
ter: ereq (n)
ter dökmek: ereq rokerdene
terazi: şêne (n), mêzîn (n), terazî (n)
Tercan: Têrcan (n)
tercüme: çarnaye (n), çarnaya (m), çarnayîye (m), tadaye (m), tadaya (m), tadayîye (m), tercume (n, m)
tercüme etme:çarnayîş (n), tadayîş (n), tercumekerdiş (n)
tercüme etmek: çarnayene, tadayene, tercume kerdene
tereyağı: kele (n), rûno kele (n)
terim: term (n)
terketme: radayîş (n), ragêrayîş (n)
terketmek: radayene, ragêrayene
"Şefeqê sipay piro dano
Mihê mi keye ra **radano**." (Deyîra Mehmedê Aldunî)
terlemek:ereqîyayene, ereq vetene, ereq dayene, ereq eştene
terletmek: ereqnayene, ereq civistene
terlik: şimik (n), terlik (n)
termometre: termometre (n)
termos: termose (m)
terzi: terzî, -ye
terzilik: terzîyî (m), terzîyîye (m), terzîyênî (m), terzîtî (m)
terzihane: terzîxane (n)
tesir: b. **etki**
tesir etmek: b. **etkilemek**
teskere (gereç taşımakta kullanılan): teşkere (n), nesîlke (n)
tespih: tezbîhe (m)
Kajin Dayı tespihlerini çekiyor. (Xal Kajîn tezbîhanê xo anceno.)
kehribar tespih(ler): tezbîhê kehrebayî (zh)
testere: birrek (n), destere (n)
demir testeresi: birrekasin (n), birrekê asinî (n)
testi: destî (n), dore (n), meru (n), kuz (n), cer (n)
küçük testi:şarbik (n), kuzik (n)
teşekkür:sipas (n), keyeawanîye (m)

Teşekkür ederim. (Ez sipas kena./ Berxudar be./ Berxudar bî/ba./Keyeyê to awan bo./Keyeyê to şên bo.)
teşt: teşt (n)
tetanos: tetanos (n)
tevek:1)b. **asma** 2)tûrê mêwe (n)
teveğin tutunması veya dik durması için dallarını herek-lere sarmak: (mêwe) piro dayene, (mêwe) pîştene
tevkif: tewqîf (n)
gıyabi tevkif kararı: qerarê tewqîfî yo xîyabî (n)
tevkif etmek: tewqîf kerdene
tevkif kararı:qerarê tewqîfî (n)
tevkif müzekkeresi: muzekkereyê tewqîfî (n)
tevkifevi: hepisxane (n)
tevkifhane: hepisxane (n)
teyel: şele (m), kêle (m), tegel (n)
teyel atmak: b. **teyellemek**
teyel yapmak: b. **teyellemek**
teyellemek: şelnayene, kêle kerdene, tegel kerdene
teyelli:şelnaya (m), şelnayîye (m), şelnaye (n), kêlkerda (m), kêlkerdîye (m), kêlkerde (n), tegelkerda (m), tegelkerdîye (m), tegelkerde (n), tegelin, -e
teyp: teyîbe (m)
teyze: yay (m), yayke (m), xale (m), xalike (m)
teyze (hitap hali): yayê, yaykê, xalê, xalikê
teyze kızı: yaykêna (m), xalekêna (m), kêna xale (m)
teyze oğlu: yaykeza (n), xaleza (n), lajê xale (n), lajê xalike (n)
teyzezade: b. **teyze oğlu, teyze kızı**
tez: leze, çapik
tezek-I (sığır dışkısından): 1)tepike (m), tepika silî (m), gota silî (m), sergîn (n), palpate (m), tezek (n), silo huşk (n) 2)kerme (n)
tezek-II: b. **kesek**
tezgâh: dezgeh (n)
dokuma tezgâhı: dezgehê çulagîye (n)
tezlik: lezîye (m), çapikîye (m)
Thimbu: Thîmbu (n)
tığ: nake (m), çengal (n)
tık: tik (TE)
tıklamak: tiknayene (TE)
Tıkla! (Bitikne!) (TE)
tımar (hayvan için): tîmar (n)
tımar etmek: tîmar kerdene
tınaz: ebre (m). tarramî (m), malaxme (n), tîxe (m)
tıp: tib (n)
adli tıp: tibê edlî (n)
tıraş:tiraş (n), taştiş (n), terdiş (n)
saç tıraşı: tiraşê porî/gijikî/sereyî, taştişê porî/gijikî/sereyî, terdişê porî/gijikî, qesnayîşê porî/gijikî, cirakerdişê porî/gijikî, birnayîşê porî/gijikî
sakal tıraşı: tiraşê erdîşe, taştişê erdîşe, terdişê erdîşe
tıraş etme: tiraşkerdiş (n), taştiş (n), terdiş (n), qesnayîş (n)
tıraş etmek: tiraş kerdene, taştene, terdene, qesnayene
tıraş fırçası: firçeyê tiraşî (n), firçeyê taştişî (n), firçeyê terdişî (n)

tıraş kremi:kremê tiraşî (n), kremê taştişî (n), kremê terdişî (n)
tıraş makinesi: makînaya tiraşî (m), makînaya taştişî (m), makînaya terdişî (m)
tıraş sabunu: sabunê tiraşî (n), sabunê taştişî (n), sabunê terdişî (n)
tırmık (bir araç): goşine (m), tirmixe (m)
tırnak: nenûg (n)
tırpan: kelendire (m), tirpane (m), qirime (m)
tırpancı: kelendirkêş, -e; tirpankêş, -e; qirimkêş, -e
tırpancılık: kelendirkêşîye (m), kelendirkêşî (m), tirpankêşîye (m), tirpankêşî (m), qirimkêşîye (m), qirimkêşî (m), qirimçîtî (m)
tırpanlamak: kelendire kerdene, kelendire piro dayene, tirpan kerdene, qirim kerdene, eştene fekê tirpanan ver
tırtıl: îre (m), tertul (n)
ticaret:bazirganîye (m), tîcaret (n)
ticaret bakanlığı:wezaretê bazirganîye (n)
ticaret hukuku: huqûqê bazirganîye (n), huqûqê tîcaretî (n)
ticaret mahkemesi: dadgeha bazirganîye (m), dadgeha tîcaretî (m)
Tiflis: Tiflîs (n)
tiftik: hîtik (n), fîlik (n), tiftik (n)
tiftik külah:kilawa/kulika hîtikêne (m), kilawa/kulika fîlikêne (m), kilawa/kulika tiftikêne (m)
tiftikli: hîtikin, -e; fîlikin, -e; tiftikin, -e
tifüs: hal (n), tîfus (n)
tifo: tîfo (n)
tilki: luwî (m), luye (m)
timsah: tîmsah, -e; krokodîl, -e
tipi:puk (n), weleke (m), xedev (n)
Tiran: Tîrana (m)
tire: la (n), destekî (m)
tirfil: b. **yabanyoncası**
tiriz: kobe (n), kobeyê kincan/cilan (n)
tişört: tîşort (n)
titreme: lerze (m), recif (n); lerzîyayîş (n), recifîyayîş (n)
titreme tutmak: lerze dekewtene, recif dekewtene
titremek: lerzîyayene, recifîyayene
titreşmek: lerze dekewtene, recif dekewtene
titretmek:lerznayene, recifnayene
tiyatro: tîyatro (n)
Togo: Togo (n)
tohum:toxim (n), tov (n), bezre (n)
yarıcılık sisteminde taraflardan birinin tohumu vermesi/karşılaması: bezredekerdiş (n), toximdayîş (n)
tohum ekmek:1)(sebze ve meyve için) karitene, ramitene
2)bezra ronayene, toxim ronayene, toxim denayene, toxim eştene
3)şitil ronayene
4)(tahıl için): b. **tohum serpmek**
tohum serpmek (tahıl için): toxim eştene, tov eştene, toxim

vistene, toxim kerdene, tov kerdene, bezre eştene, bezre vistene, şeqnayene

tok: mird, -e

toka (saç için): toqe (n)

tokaç: banku (n), kone (n), şonik (n), darçe (n), darsoq (n), topîç (n)

toklu: kavir, -e

tokmak: kone (n), toqmaq (n), daqoq (n), serconî (n), mîrkut (n), dargopik (n)

Tokyo: Tokyo (n)

tomurcuk: bişkok (n), pind (n), pindik (n), gipik (n)

tomurcuklanmak: bişkok dayene, pind dayene

Ağaçlar tomurcuklandı. (Daran bişkok da./Daran pind da.)

ton: tone (m)

toner: toner (n) (TE)

Tonga Adaları: Tonga (m)

topak: gude (m)

hamur topağı: guda mîrî (m)

topal: leng, -e

topallamak: lengayene

toparlak: b. **yuvarlak**

toplam: kome (m) (mat)

toplama: komkerdiş (n) (mat), pêserkerdiş (n), ardişpêser (n), arêdayîş (n), arêkerdiş (n), cemkerdiş (n), topkerdiş (n), ardişyewca (n), bolkerdiş (n)

toplama işareti: nîşanê komkerdişî (mat), zêdek (n) (mat)

On on daha yirmi eder. (Des desna, keno vîst.) (10+10= 20)

toplamak: kom kerdene (mat), pêser kerdene, ardene pêser, arê dayene, arê kerdene, cem kerdene, top kerdene, ardene yew ca, bol kerdene

toplanan: kombîyaye (n) (mat)

toplanma: kombîyayîş (n), pêserbîyayîş (n), ameyîşpêser (n), arêdîyayîş (n), arêbîyayîş (n), cembîyayîş (n), topbîyayîş (n), ameyîşyewca (n), bolbîyayîş (n)

toplanmak: kom bîyene, pêser bîyene, ameyene pêser, arê dîyayene, arê bîyene, cem bîyene, top bîyene, ameyene yew ca, bol bîyene

toplantı: kombîyayîş (n)

toplayan: komekar (n) (mat)

toplum: komel (n)

belli amaçlar için veya belli sorunları çözmek için bir araya gelmiş olan topluluk: cemat (n)

toplumsal: komelkî

toprak: herre (m), wele (m)

toprak aşınması: erozyon (n)

toprak hukuku:huqûqê erazî (n)

toprak kayması: b. **heyelan**

topraktan yapılma: herrên, -e

toz toprak: herr û wele

verimli toprak: axpîn (n)

topraklı: herrin, -e

topu (tümü): top, topîne

topuk: paşna (m), payna (m)

ayakkabı topuğu: paşnaya solî (m), paynaya solî (m)

torba: tewre (n), turik (n), pêlek (n); kîse (n), kîsik (n)

bez torba: pêlek (n), kîse (n), kîsik (n)

kâğıt torba: tewreyo kaxitên (n), kîseyo kaxitên (n)

koyun veya keçi derisinden yapılan torba: manike (m)
naylon torba: tewreyo naylonên (n), kîseyo naylonên (n)
tornavida: tornavîda (m)
torun: torn, -e
erkek torunun kızı:kêna tornî (m)
erkek torunun oğlu:lajê tornî (n)
kız torunun kızı:kêna torne (m)
kız torunun oğlu:lajê torne (n)
tosbağa: kesa (m), kese (n)
tost: tost (n)
tost makinesi:makînaya tostî (m)
tosun: conega (n), vîştira (n), keli (n)
henüz öküz sayılmayan (yaşça) büyük tosun: boxeçor (n)
totaliter: totalîter, -e
toyaka: pêçe (m), darpêç (n), fatûl (n)
toynak: sim (n), simik (n)
toz mürekkep: toner (n) (TE)
tozluk: saqe (n)
törpü (eğe): berradî (m), dîyerpue (n), êge (n)
trahom: trahom (n)
trajedi: trajedî (m)
traktör:traktore (m), motore (m), motora cite (m)
trigonometri: trîgonometrî (n)
Truva atı: estorê Troya (n) (TE)
tuğla: tuxla (m)
tuluk: 1)meşke (m) 2)kin (n)
küçük tuluk: aşîre (m), rêwike (m), redike (m)
tulum: 1)b. **tuluk** 2)(göğüs ve pantolon bölümü bitişik giysi) tulume (m)
tulumba: tulumba (m)
tuman: b. **don**
Tunceli:Mamekîye (m), Dêrsim (n)
Tunus: Tûnis (n)
turna: quling, -e; siquling, -e
turp: tirewe (m)
turşu: tirşî (m), solawe (m)
turşu kurmak: tirşî ronayene, tirşî viraştene, tirşî degirewtene
turta: torta (m)
tutacak: destikî (zh)
tutaç: destik (n), destikî (zh)
tutak: destikî (zh)
tutam: qevde (m)
tutkun: bengîn, -e
tutma: tepîştiş (n)
tutmaç: tutmac (n), germîya tutmacî (m), şorbaya tutmacî (m)
tutmak: tepîştene
tutukevi: hepisxane (n)
tutuklama: tewqîf (n)
gıyabi tutuklama kararı: qerarê tewqîfî yo xîyabî (n)
tutuklama kararı: qerarê tewqîfî (n)
tutuklama müzekkeresi: muzekkereyê tewqîfî (n)
tutuklamak: tewqîf kerdene
tutuklu: hepsî, -ye
tutulmak (el, ayak vb. için): gîrîyayene, pede gîrîyayene
tuvalet: 1)tuwalet (n) 2)belgê şewe (n) 3)b. **yüznumara alafranga tuvalet**:tuwaleto alafranga (n)
tuvalet kâğıdı: kaxita tuwaletî, kaxita kenefî, kaxita destawxaneyî, kaxita awdestxaneyî
Tuvalu: Tuvalu (n)

tuz: sole (m)
içine tuz atmak: sole devistene, sole cieştene, sole vistene bide/bede/bere
tuz katmak:b. **içine tuz atmak**
tuz koymak: sole dekerdene, sole cikerdene
tuzak: dame (m), dafe (m), dafike (m), feqe (m)
tuzlamak:1)(tuza yatırmak ya da üstüne tuz serpmek) sole kerdene, sole pira şanayene, sole piro şanayene 2)(hayvan için) sole dayene
tuzlanma:solebîyayayîş (n), ameyîşsolekerdiş (n)
tuzlanmak:sole bîyene, ameyene sole kerdene
tuzlu: solin, -e; şorr, -e
aşırı tuzlu: sola mergî (m), sola sûre (m), borge (m); şorrin, -e
tuzlu göl: gola soline (m); gola şorre (m)
tuzlu su: solawe (m), awa soline (m), awa şorre (m)
tuzluk: soledane (m)
hayvanlara tuz yedirilen yer: soleca (n), tehta sole (m), solesana (m)
tuzluluk:solinî (m), solinîye (m); şorrî (m), şorrîye (m); şorrênî (m)
aşırı tuzluluk:borgeyî (m), borgeyîye (m), şorrinî (m), şorrinîye (m), şorrinênî (m)
tuzsuz: bêsol, -e
tuzsuzluk: bêsolîye (m), bêsolî (m), bêsolênî (m)
tüberküloz: b. **verem**
kemik tüberkülozu: b. **kemik veremi**
tükürme:tukerdiş (n), pukerdiş (n)
tükürmek:tu kerdene, pu kerdene
tükürük:alî (m), alîye (m), tu (n)
tükürükleme: alîkerdiş (n), alî ... sawitiş, tu ... sawitiş
tükürüklemek: alî kerdene, alî ... sawitene, tu ... sawitene
tül: tul (n)
tül perde: perdeyo tulin (n)
tülbent:mexmele (m), leçege (m), dolbende (m), mendîle (m)
tüm:pêro, heme, têde, têvter, top, kulî
tümü: pêro, pêrune, heme, hemîne, topîne, kulî, kulîne, têdîne, têvter, çi ke estê, çi ke bîy
tümü beraber:b. **tümü birlikte**
tümü birlikte: pêro pîya, heme pîya, heme têreyde, heme têreyra, top pîya, têde pîya, têdîne pîya, têvter pîya, kulî pîya
tümünü: pêrune, hemîne, têdîne, topîne, kulîne
tümce: cumle (m)
tümleç: temamker (n)
tümör: b. **ur**
tümsek (küçük tepe): pulik (n), qot (n)
tünel: tunele (m)
tüp: tube (m)
tür: tewir (n)
Bu iş iki türlü olur. (No kar di tewirî beno.)
türlü türlü: tewir bi tewir, tewir-tewir
türban: turbane (m)

türemiş:viraşte (n), viraştîye (m)
türemiş fiil: karo viraşte (n)
türemiş kelime: çekuya viraştîye (m)
türemiş sıfat: sifeto viraşte (n)
türemiş sözcük: çekuya viraştîye (m)
Türk: tirk, -e
Türkçe: tirkî (m)
Türkçü: tirkperwer, -e; tirkperest, -e
Türkçülük: tirkperwerîye (m), tirkperestîye (m)
Türkiye: Tirkîya (m)
Türklük:tirkîye (m), tirkîtîye (m)
Türkmenistan: Tirkmenîstan (n)
türkü:lawike (m), kilame (m), deyîre (m)
türkücü (ses sanatçısı): deyîrbaz, -e; dengbêj, -e
tütün: tutin (n)
elle ufaltılmış olan tütün: belîk (n)
tütün bulunamayınca onun yerine içilen kurumuş ağaç/bitki yaprağı: kewaş (n), weşeke (m)
tüy: purt (n), purtik (n)
tüylü: purtin, -e; purtikin, -e

U

Uagadugu: Wagadûgû (n)
ucuz: erjan, -e
ucuzluk: erjanîye (m)
uç: sere (n)
uçak: teyara (m)
uçak alanı: b. **havaalanı**
uçkur: doxîne (m), şilabend (n)
uçkurluk: corne (n), pisa (m), xirt (n), xirtê şilabendî (n), xirtê doxîne (n)
uçuçböceği: b. **uğurböceği**
uçuk (dudak vb. için):wedaye (n), wedaya (m), wedayîye (m), wefîşte (n), wefîşta (m), wefîştayîye (m)
uçuklamak: wedayene, wefîştene, teber dayene
Dudağın uçuklamış. (Lewê to wedayo./Lewê to dayo we.)
uçurum: teraş (n), tirr (n)
kayalık uçurum: hişar (n), kerat (n)
ufak: hurdî, -ye; gidî
ufalama (ekmek vb. için): hurdîkerdiş (n), leteyîkerdiş (n), feriknayîş (n), piroşnayîş (n)
ufalamak (ekmek vb. için): hurdî kerdene, leteyî kerdene, feriknayene, piroşnayene
Uganda: Ûganda (m)
uğur: oxir (n)
Uğurlar olsun/ola. (To rê oxir bo./Oxir bo./Oxirê xeyrî bo.)
uğurböceği: xalofir (n), xalxalok (n), xalohemze (n), bawkalik (n), dapîreke (m), lulikê oxirî (n), bext (n), koşkar (n)
uğurlama (bir yere kadar birlikte yürüyerek uğurlama): ravîyarnayîş (n), tederaymendiş (n), rastkerdiş (n)
uğurlamak (bir yere kadar birlikte yürüyerek uğurlamak): ravîyarnayene, tede ray mendene, rast kerdene
Hiç kimse uğurlamadı. (Çi kes tede ray nêmend.)
Ukrayna: Ukrayna (m)
Ulan Bator: Ûlan Bator (n)
ulus: milet (n), netewe (m)
ulusumuz: miletê ma (n)
ulusal: milî, -ye; neteweyî, -ye
ulusal edebiyat: edebîyato milî (n), edebîyato neteweyî (n)

uluslararası: enternasyonal, mîyanneteweyî
uluslararası antlaşma:peymana enternasyonale (m), peymana mîyanneteweyî (m)
Umman: Umman (n)
umumi: pêroyî, hemeyî, umûmî
umumi hukuk:huqûqo pêroyî (n)
umut: hêvî (m)
umutsuz: bêhêvî, -ye
un: ardî (zh)
un, tuz ve yağdan yapılan bir yemek: dijne (m), dijnike (m)
unutkan: bêvîr, -e; bêhiş, -e
Ben unutkanım. (Ez bêhiş a.)
unutma: xovîrrakerdiş (n)
unutmak: xo vîr ra kerdene, vîr ra şîyene
Unuttum, sana söylemedim. (Mi xo vîr ra kerd, to ra nêvat.)
O anda her şeyi unuttum. (A game heme çî mi vîr ra şi.)
ur: rîşe (m), birka xişne (m), tumor (n)
Urfa: Riha (m)
urgan (kıldan örülen urgan): resene (n)
kısa urgan: xape (m), gilonc (n), bend (n), guwend (n)
Uruguay: Ûrûgûay
us: aqil (n)
USB: USB (m) (TE)
usul: ûsul (n), metod (n)
ceza usul hukuku:huqûqê ûsulê ceza (n)
medeni usul hukuku: huqûqê ûsulê medenî (n)
uşkun: b. **ışkın**
uyarı: baleantiş (n), îqaz (n)
uyarma: baleantiş (n), pêhesnayîş (n), îqazkerdiş (n)
uyarmak: bale antene, pêhesnayene, îqaz kerdene
uydu: peyk (n), satelît (n)
uygar: medenî, -ye
uygarlık: medenîyet (n), sîvîlîzasyon (n)
uygulama programı: tetbîq (n) (TE), applîkasyon (n) (TE)
uyluk: qorr (n), rehn (n), hête (m), palîsne (n)
uyluğun arka kısmı: baqa qorrî (m), velikê qorrî (n)
uyuma: hewnaşîyayîş (n), busayîş (n), wutiş (n), xowraşîyayîş (n), xowdeşîyayîş (n), kîştakewtiş (n)
uyumak: hewn a şîyene, busayene, wutene, xow ra şîyene, xow de şîyene, kîşt a kewtene
uyumsuzlaşmak/laf dinlemez olmak/geçimsizleşmek: mecazî) sak antiş bure
uyuşma: 1)kungbîyayîş (n) 2)engilisîyayîş (n) 3)çengizîyayîş (n) 4)pîrikinbîyayîş (n)
uyuşmak: 1)kung bîyene 2)engilisîyayene 3)çengizîyayene 4)pîrikin bîyene
uyuşturma: 1)kungkerdiş (n) 2)engilisnayîş (n) 3)çengiznayîş (n) 4)pîrikinkerdiş (n)
uyuşturmak: 1)kung kerdene 2)engilisnayene 3)çengiznayene 4)pîrikin kerdene
uyuşuk: kung, -e; pîrikin, -e
uyuşukluk: kungîye (m), kungê-

nî (m); pîrikinîye (m), pîrikinênî (m)

uyutma: hewnakerdiş (n), xowrakerdiş (n), xowdekerdiş (n), kîştavistiş (n)

uyutmak: hewn a kerdene, xow ra kerdene, xow de kerdene, kîşt a vistene

uyuz: 1)gerr (n) 2)(uyuz hastalığına tutulmuş olan) gerrin, -e

uyuz olmak: gerr vetene, gerrin bîyene

uzak: dûrî

uzman: 1)pispor, -e 2)ekspert, -e

uzmanlık:1)pisporîye (m) 2)ekspertîye (m)

uzun: derg, -e

uzunluk:dergîye (m), dergênî (m)

uzunluk ölçüleri: peymeyê dergîye

Ü

üç: hîrê
üçetek: paçe (m), taqî (m)
üçgen: hîrêgoşe (n) (mat)
çeşitkenar üçgen: hîrêgoşeyo çeşîtkenar (n)
dar açılı üçgen:hîrêgoşeyo tengokin (n)
dik açılı üçgen:hîrêgoşeyo tîkhokin (n)
eşkenar üçgen:hîrêgoşeyo seypêkenar (n)
geniş açılı üçgen: hîrêgoşeyo hîrahokin (n)
ikizkenar üçgen: hîrêgoşeyo diletkenar (n)
üçgül: nefele (m)
üçüncü: hîrêyin, -e
ülke: welat (n)
ülser: ulser (n)
ümit: hêvî (m)
ümitsiz: bêhêvî, -ye
üniforma: unîforma (m)
üniversite: unîversîte (m)
ünlem: înterjeksîyon (n)
ünlü (sesli): vengin, -e
ünlü harf: herfa vengine (m)
ünsüz (sessiz): bêveng, -e
ünsüz harf: herfa bêvenge (m)
Ürdün: Urdun (n)
ürün:1)ber (n), mehsul (n) 2)eser (n)
ürün toplama: 1)berarêdayîş (n), berarêkerdiş (n), berpêserkerdiş (n), mehsularêdayîş (n), mehsularêkerdiş (n), mehsulpêserkerdiş (n)
2)(incir vb. için) çînayîş (n)
3)(dut, badem vb. için) roşanayîş (n)
4)(üzüm için) qerifnayiş (n)
5)(toprak altından çıkarılan ürünler için) werantiş (n), antiş (n), vetiş (n)
ürün toplamak: 1)ber arê dayene, ber arê kerdene, ber pêser kerdene, mehsul arê dayene, mehsul arê kerdene, mehsul pêser kerdene
2)(incir vb. için) çînayene
3)(dut, badem vb. için) roşanayene
4)(üzüm için) qerifnayene
5)(toprak altından çıkarılan ürünler için) werantene, antene, vetene
yıllık ürün: mexl (n)

yıllık ürünü götürü fiyatla (toptan) satmak: mexl rotene, mexl dayene

Üsküp: Uskup (n)

üst: ser (n)

üst baş (giysiler): kincî (zh), cilî (zh), çinayî (zh), çekî (zh), potî (zh), lîbasî (zh)

üst taraftaki: serên, -e

üstteki: serên, -e

üstüne dökmek: piro kerdene, era ser deverdayene, era ser verdayene

üstkol: tevdîre (m), harmeyo qalind (n)

üşütme: serdgirewtiş (n), serddeçîyayîş (n)

üşütmek: serd girewtene, serd de çîyayene

fazla üşümekten dolayı aşırı sızlamak (el vb. için): misyel bîyene, jan dekewtene, serd ra veşayene

ütü: utî (m)

ütülemek: utî kerdene

ütülenmek: utî bîyene, ameyene utîkerdene

üvendire: misasî (m)

üvey anne:mêrrî (m), damêrrî (m), dêmarrî (m)

üvey baba:pîyare (n), babalix (n)

üvey çocuk: xurt, -e

üvey evlat: b. **üvey çocuk**

üvey kız: zirkêna (m)

üveyik: kotere (m)

üye: endam, -e

üyelik: endamîye (m)

üzengi: zengu (n), rikêf (n)

üzeri: ser (n)

üzerine dökmek: piro kerdene, era ser deverdayene, era ser verdayene

üzerinde: ser o

Kalem kitabın üzerindedir. (Qeleme kitabî ser o ya.)

üzgün: dejaya (m), dejayîye (m), dejaye (n), qehirîyaya (m), qehirîyayîye (m), qehirîyaye (n), melul, e; xemgîn, -e; keribîyaya, keribîyayîye (m), keribîyaye (n)

üzgün olmak: dejaye/qehirîyaye/ melul/ xemgîn/ keribîyaye bîyene

üzgünlük: dejayeyî (m), dejayeyîye (m), dejayeyênî (m), qehirîyayeyî (m), qehirîyayeyîye (m), qehirîyayeyênî (m), melulî (m), melulîye (m), xemgînî (m), xemgînîye (m), keribîyayeyî (m)

üzmek: dejnayene, qehirnayene, zerrî şikitene, xemgîn kerdene, keribnayene

üzücü (durum veya olay): b. **üzüntülü**-II

üzülmek: dejayene, ver kewtene, qehirîyayene, zerrî şikîyayene, xem kerdene, keribîyayene

-e üzülmek: ... de dejayene, pê dejayene, pê tal bîyene

üzüm: engure (m), tirî (m)

bir çeşit yabani üzüm: silule (m), engura mîlçikan (m)

salkımdan koparılmadan kurumuş olan üzüm tanesi: miseyte (m), xijike (m)

salkımı dalından koparmadan üzüm tanelerinin bazılarını koparıp yemek: gillîyeke kerdene

üzüm çeşitleri:cisane (m), çulbeyte (m), engura balcanî (m), engura şîrî (m), gildane (m), hesenî (m), mazirma (m), qabqaline (m), qereke (m), qerî (m), qirmizî (m), sûrî (m), şekerî (m), şerabî (m), tehlîyike (m), tehnebî (m), temmuzî (m)

üzüm koparmak: engure qerifnayene

üzüm tanelerini salkımdan koparma: gillîkerdiş (n)

üzüm tanelerinin tek tük olgunlaşmaya başlaması: gillî dekewtene, belate bîyene, belate dekewtene, belate perrayene

üzüm tanesi:gillî (m), hebûbe (m)

üzüm yerken salkımdan sadece bazı taneleri yemek veya bazı üzüm tanelerini salkımdan koparmak: gillî kerdene

üzümün sıkılıp şırasının çıkarıldığı yer: kerge (n), mahsere (n)

Üzümlü: Ciminî

üzünç: b. **üzüntü**

üzünçlü: b. **üzüntülü**

üzüntü: dej (n), verkewtiş (n), kerb (n), kerbizik (n), keder (n), qesawet (n), xem (n)

derin üzüntü: qehir (n)

üzüntüden ölmek: tetirxan bîyene

üzüntülü-I (üzüntüsü olan, üzülen kişi): dejaya (m), dejayîye (m), dejaye (n), verkewta (m), verkewtîye (m), verkewte (n), qehirîyaya (m), qehirîyayîye (m), qehirîyaye (n), keribîyaya (m), keribîyayîye (m), keribîyaye (n), dejin, -e; kederin, -e; kedernak, -e, xemgîn, -e; xemnak, -e; kerbin, -e; kerbizikin, -e; qesawetin, -e

üzüntülü-II (üzen durum veya olay): dejdaya (m), dejdayîye (m), dejdaye (n), dejdayox, -e; dejnayox, -e; kederdayox, -e; xemgînkerdox, -e; qehirnayox, -e; keribnayox, -e; qesawetdayox, -e

üzüntülülük: dejayeyî (m), dejayeyîye (m), dejayeyênî (m), qehirîyayeyî (m), qehirîyayeyîye (m), qehirîyayeyênî (m), xemgînî (m), xemgînîye (m), xemnakî (m), xemnakîye (m), keribîyayeyî (m), keribîyayeyîye (m), keribîyayeyênî (m), dejinî (m), dejinîye (m), kederinî (m), kederinîye (m), kedernakî (m), kedernakîye (m), kerbinî (m), kerbinîye (m), kerbizikinî (m), kerbizikinîye (m), qesawetinî (m), qesawetinîye (m)

üzüntüsüz: bêdej, -e; bêkerb, -e; bêkerbizik, -e; bêkeder, -e; bêqesawet, -e

üzüntüsüzlük: bêdejî (m), bêdejîye (m), bêkerbî (m), bêkerbîye (m), bêkerbizikî (m), bêker-

bizikîye (m), bêkederî (m), bêkederîye (m), bêqesawetî (m),	bêqesawetîye (m)

V

vadi: newale (m), dole (m), gelîye (m), gelî (m), cêvî (m)
Vaduz: Vaduz (n)
vahşi: kovî, -ye; koyî, -ye; wehşî, -ye
vahşi hayvan:heywano kovî (n), heywana kovîye (m); heywano koyî (n), heywana koyîye (m); heywano wehşî (n), heywana wehşîye (m); cinawir, -e; ganawir, -e
vakit: b. **zaman**
vali: walî, -ye
valiz: valîze (m)
vallahi: willayî, bi nameyê Homayî, bi nameyê Ellahî, bi nameyê Heqî
Valletta: Valletta (m)
vanilya: vanîlya (m)
Vanuatu: Vanuatu (n)
varidat: b. **gelir**
varlıklı:dewletî, -ye; dewlemend, -e; pêt, -e; zengîn, -e; bîyaya (m), bîyayîye (m), bîyaye (n); maldar, -e
varlıklılık: dewletîyî (m), dewletîyîye (m), dewletênî (m), dewlemendî (m), dewlemendîye (m), dewlemendênî (m); pêtî (m), pêtîye (m); zengînî (m), zengînîye (m), zengînênî (m); bîyayeyî (m), bîyayeyîye (m); maldarî (m), maldarîye (m)
Varşova: Warşowa (m)
Varto: Gimgim (n)
varyos: vargoz (n)
vasıtasıyla:1)bi, bi ... wa, bi ... ya
Tercüman vasıtasıyla ifade verdi. (Bi tercumanî îfade da.)
2)pê
Tercüman vasıtasıyla ifade verdi. (Pê tercumanî îfade da.)
vaşak: weşeq, -e
vatan: welat (n)
vatka: vatka (m)
vazo: vildane (m), vazo (n)
ve: û
veba: weba (m)
sığır vebası: çorr (n)
vekalet: 1)wekîlîye (m), wekalet (n) 2)wezîrîye (m), wezaret (n)
vekaletname: wekaletname (n)
vekil: wekîl, -e
vekillik: 1)wekîlîye (m), wekalet (n) 2)wezîrîye (m), wezaret (n)
Venezuela: Venezuela (m)

verem:werem (n), tuberkuloz (n)
kemik veremi:êlancuxa kere (m)
vergi: bac (n)
vergi hukuku: huqûqê bacî (n)
verici: dayek (n)
veritabam: databas (n) (TE)
verme: dayîş (n)
vermek: dayene
vızıldama: viz-viz, vize-vize
vızıltı: viz-viz
vicdan: wijdan (n)
video: vîdeo (n)
video bandı:bandê vîdeoyî (n), kasetê vîdeoyî (n)
video kaseti: b. **video bandı**
Vientian: Vîyangşan (n)
Vietnam: Vîetnam (n)
vilayet:1)wîlayet (n) 2)şaristan (n), bajar (n)
villa: vîlla (m)
Vilnius: Vîlnîyus (n)
Viranşehir: Wêranşar (n)
virgül: vîrgul (n)
virüs: vîrus (n)
viski: wîskî (m)
vişne: wişna (m)
vişne ağacı: wişnayêre (m)
vitrin: vîtrîn (n)
Viyana: Vîyana (m)
volkan: volkan (n)
volkanik:volkanin, -e; volkanîk, -e
Volta: b. **Burkina Faso**
votka: votka (m)
vurma: 1)pirodayîş (n) 2)(çocuk dilinde) eçekerdiş (n), eçe (m)
vurmak: 1)piro dayene 2)(çocuk dilinde) eçe kerdene
vücut:wucud (n), beden (n), leşe (m)

Washington: Waşîngtin (n)
web tarayıcı:webwendox (n) (TE)
Wellington: Wellîngtin (n)
Windhoek: Wîndhûk (n)

Y

ya: yan ...
ya ... ya ...: yan ... yan ...
Ya ben gelirim ya sen. (Yan ez yena yan ti.)
yaba: malêbe (m)
yabanın çatallarından her biri: goş (n), goşik (n), engişta malêbe (m)
yaban:yaban (n), çol (n), geme (m)
yabanarısı: zerqete (m), pîzange (m), mêsa çeqere (m)
yabangülü: sûrgule (m), gula zuraye (m)
yabangülü ağacı: şîlanêre (m), sûrgulêre (m), gulêra zuraye (m)
yabanıl:kovî, -ye; koyî, -ye; wehşî, -ye
yabani:yabanî, -ye; koyî, -ye; kovî, -ye; wehşî, -ye
yabani iğde ağacı: sinc (n), sincêr (n)
yabanıspanak:b. **yabanpancarı**
yabaniyonca: b. **yabanyoncası**
yabankeçisi: pezkovî, -ye
yabanpancarı: kardû (n)
yabanyoncası: nefele (m)
yadigâr: yadîgar, -e
yağ: rûn (n)
yağ katılmış hamurun yine yağda kızartılmasıyla yapılan hamur işi: nanê taweyî (n)
yağdırma: varnayîş (n)
yağdırmak: varnayene
yağış: şilî (m), variş (n); vartûvaran (n)
yağışlı:şilîyin (n), varişin (n); vartûvaranin (n)
yağlı: rûnin, -e
yağma: varayîş (n), varitiş (n)
yağmak: varayene, varitene
yağmur:varan (n), şilîye (m), dijne (m), yaxer (n)
yağmurla karışık yağan kar: b. **sulusepken kar**
yağmurkuşağı: b. **gökkuşağı**
yağmurlu:varanin (n), şilîyin (n), dijnin (n), yaxerin (n)
yağmurluk: varanî (n)
yağsız: bêrûn, -e; berîl, -e; anculî, -ye; rijî, -ye
yaka-I:1)girane (n), pêsîr (n), yaxe (n) 2)verî (n)
ceket yakası: giraneyê/pêsîrê çakêtî (n), giraneyê/pêsîrê şakî (n), giraneyê/pêsîrê setreyî (n)
dik yaka (kazak vb. için): giraneyo/pêsîro tîk (n)

yuvarlak yaka: giraneyo/pêsî-ro gilover (n)

yaka-II (kıyı): ver (n), hêm (n)

bu yaka:nat (n), nover (n), nohêm (n)

bu yaka karşı yaka:nover-wever, nover-bover, nohêm-ohêm

karşı yaka: wet (n), wever (n), bover (n), ohêm (n)

yakalama: tepîştiş (n)

yakalamak: tepîştene

yakılma:1)ameyîşveşnayîş (n), ameyîşsotiş (n) 2)ameyîşkijkerdiş (n), ameyîşkijikekerdiş (n) 3)panîyayîş (n), ameyîşpanayîş (n)

yakılmak: 1)ameyene veşnayene, ameyene sotene 2)ameyene kij kerdene, ameyene kijike kerdene 3)panîyayene, ameyene panayene

yakılmış olan: 1)veşnaya (m), veşnayîye (m), veşnaye (n) 2)kijikekerda (m), kijikekerdîye (m), kijikekerde (n) 3)panîyaya (m), panîyayîye (m), panîyaye (n)

yakın: nêzdî, -ye

yakın sanal geçmiş zaman: demo vîyarteyo nîyetin o nêzdî (n)

yakışıklı: semt (n), weş (n), rind (n), rindek (n), tîtal (n), keleş (n), yaqişlî (n)

yakışıklı olma: semtbîyayîş (n), tîtalbîyayîş (n), keleşbîyayîş (n)

yakışıklı olmak: semt/tîtal/keleş bîyene

yakışıklılık: semtîye (m), semtênî (m)

yakışma: ... ameyîş, ro ... ameyîş, ra ... şîkîyayîş, ro ... kewtiş

yakışmak: 1)... ameyene 2)ro ... ameyene

Bu ceket sana çok yakıştı. (No çakêt/şak/setre zaf ro to ame.)

3)ra ... şîkîyayene

Giyisilerin sana yakıştı. (Kincê/cilê to şîkîyê ra to.)

4)ro ... kewtene

yakma-I:1)veşnayîş (n), sotiş (n) 2)kijkerdiş (n), kijikekerdiş (n) 3)panayîş (n)

yakma-II (katı yakacak için): tanayîş (n)

yakmak-I:1)veşnayene, sotene 2)kij kerdene, kijike kerdene 3)panayene

ateş yakma: adirwekerdiş (n), adirkerdiş (n)

ateş yakmak: adir wekerdene, adir kerdene

yakmak-II (katı yakacak için): tanayene

Bu yıl iki ton odun yaktık. (Ma emser di tonî îzime/kolî tanay.)

yalak: kurne (m), kurane (m), kurnike (m), cirne (m), çalanî (m)

yalan: zure (m), xîlafe (m)

aslı astarı olmayan yalan: zura bêboçe (m), zura boçine (m), zura boçqole (m), zura bêkeybere (m), zura bêbinge (m)

yalan söyleme: zurîkerdiş (n), xîlafevatiş (n)

yalan söylemek: zurî kerdene, xîlafe vatene

yalancı: zureker, -e; zura (n), zuraye (m)
çok ve sürekli yalan söyleyen: (mecazî) kure (n)
yalancıktan:1)qestî, qestîka 2)berqestî ra 3)mexsus
yalandan: b. **yalancıktan**
yalı: yalî (m)
yalın: xoser, -e
yalın ad: nameyo xoser (n)
yalın isim: b. **yalın ad**
yalınayak:warpay, -e; hingile (n), hingila (m)
yalnız: tena, sirf, safî, ancax, labelê, la, mela, yelewuz
yalnız bırakmak: tena verdayene
Evde yalnız bıraktı. (Keye de tena verda.)
yalnız bırakılmak: tena verdîyayene
yalnız kalmak: tena mendene
yalnızca: tena, sirf, sirf-safî, safî, ancax, mela
yalnızlaşma: tenabîyayîş (n)
yalnızlaşmak: tena bîyene
yalnızlaştırma: tenaverdayîş (n)
yalnızlaştırmak: tena verdayene
yalnızlaştırılmak: tena verdîyayene, ameyene tenaverdayene
yalnızlık: 1)tenayî (m), tenayîye (m), tenayênî (m), tenatî (m) 2)bêkesî (m), bêkesîye (m) 3)xalîyî (m), xalîtî (m)
yama: pîne (n), pol (n)
yamacı (ayakkabı onaran): pînekerx, -e; pînekerdox, -e; pîneçî, -ye; çekalçî, -ye; koşkar, -e;, pençeçî, -ye
yamacılık (ayakkabı onarıcılık): pînekerî (m), pînekerîye (m), pîneçînî (m), pîneçîyênî (m), pîneçîyî (m), pîneçîyîye (m), çekalçîyî (m), çekalçîyîye (m), koşkarî (m), koşkarîye (m), koşkarênî (m), pençeçîyî (m), pençeçîyênî (m)
yamaç:kaş (n), qeraj (n), verarde (m)
dik yamaç: teraş (n), tirr (n)
güneş almayan yamaç: dubre (n)
yamalama: pînekerdiş (n), pînepadayîş (n), polkerdiş (n)
yamalamak: pîne kerdene, pîne padayene, pol kerdene
yamalanma:pînebîyayîş (n), ameyîşpînekerdiş (n), pînepadîyayîş (n), polbîyayîş (n), ameyîşpolkerdiş n)
yamalanmak: pîne bîyene, ameyene pînekerdene, pîne padîyayene, pol bîyene, ameyene polkerdene
yamalatma: dayîşpînekerdiş (n), dayîşpolkerdiş (n)
yamalatmak: dayene pînekerdene, dayene polkerdene
yamalı: pîneyin, -e; polin, -e; pînekerda (m), pînekerdîye (m), pînekerde (n), pînebîyaya (m), pînebîyayîye (m), pînebîyaye (n), polkerda (m), polkerdîye (m), polkerde (n), polbîyaya (m), polbîyayîye (m), polbîyaye (n)
yamamak: b. **yamalamak**
yamanmak: b. **yamalanmak**
yan:1)kaleke (m), kîşte (m) 2)het (n), cîhet (n) 3)ver (n), hêm (n)

bir yandan: hetê ra, heto yew ra, yew het ra
diğer yandan: heto bîn ra
yanak: alişke (m), gume (m), surote (m)
yanağın ağız boşluğuna bakan iç tarafı: lewê gapûre (n)
yanardağ: volkan (n)
yanardağ depremi: erdlerzo volkanîk (n)
yanardağ patlaması: teqayîşê volkanî (n)
yanardağ püskürmesi: pijiqîyayîşê volkanî (n)
yandırma: b. **yakma**
yandırmak: b. **yakmak**
yangı: b. **iltihap**
yangılanmak: b. **iltihaplanmak**
yangılı: b. **iltihaplı**
yanık: veşaya (m), veşayîye (m), veşaye (n); veşata (m), veşatîye (m), veşate (n); sota (m), sotîye (m), sote (m); kij, -e; kijik, -e
yanıkara: b. **karakabarcık**
yanıt: cewab (n)
yani: yanî (bs)
yankı: gulbang (n), zimî (m)
yankı yapma: zimayîş (n), vengdayîş (n)
yankı yapmak:zimayene, vengdayene
yanlış: xelet, -e; xetayin, -e; şaş, -e; yaniş, -e
yanlışlık: xeta (m), xeletî (m), xeletîye (m), xeletênî (m), şaşî (m), şaşîye (m), şaşênî (m), yanişî (m), yanişîye (m), yanişênî (m)
yanlışsız: bêxeta, -ye; bêxeletî, -ye; bêşaşî, -ye; bêyanişî, -ye
yanma: 1)veşayîş (n) 2)kijbîyayîş (n), kijikebîyayîş (n)
yanmak: 1)veşayene 2)kij bîyene, kijike bîyene
Yaounde: Yaûnde
yapabilme: şayîş (n), eşkayîş (n), besekerdiş (n), şekerdiş (n)
yapabilmek: şayene, eşkayene, besekerdene, şe kerdene
yapay: viraşte (n), viraşta (m), viraştîye (m)
yapayalnız:tekûtena, tek-tena, bi tena sereyê xo
yapılmış olan: kerda (m), kerdîye (m), kerde (n), viraşta (m), viraştîye (m), viraşte (n)
yapıştırmak:zeliqnayene, padusnayene
Yapıştır! Bizeliqne!/Padusne!)
yapma-I: kerdiş (n), viraştiş (n)
yapma-II:viraşte (n), viraşta (m), viraştîye (m)
yapma sınır:taximo viraşte (n), sînoro viraşte (n)
yapmak: kerdene, viraştene
yapan: kerdox, -e; viraştox, -e
yaprak:1)(defter vb. için) pel (n) 2)(ağaç için) pel (n), velg (n)
hayvanlara kışın yedirilmek üzere kesilip ağacın çatallı ana dalları arasına dizilen yaprak yığını: velgêre (m), velgedare (m), darevelge (m), kurre (m), dêzdare (m), kîdase (m), çorme (m)
hayvanlara kışın yedirilmek üzere kesilip üst üste dizilen

büyük yaprak yığını: dêza velgî (m), loda velgî (m), maxa velgî (m), qûça velgî (m)
kuru yaprak: puş (n), şakil (n)
yeni açılmış ağaç yaprağı: vişkuwe (n)
yere çakılı kazıklar üzerine dizili direklerin üstüne istif edilmiş yaprak veya ot yığını: arzêle (n)

yapraklanmak: vişkuwîyayene, rabişkivîyene, vişko abîyene, pel akerdene, pel rakerdene, pel dayene
(**Ağaç**) **yapraklanmış**. (Vişko abîyo./Dare bişkivîya ra./Dare pel kerdo ra./Dare pel dayo.)

yapraklı: pelin, -e; velgin -e

yaptırma: dayîşkerdiş (n), dayîşviraştiş (n)

yaptırmak: dayene kerdene, dayene viraştene

yâr: birak, -e; dost, -e; yar, -e

yar: teraş (n), tirr (n)

yara: 1)birîne (m), dirbete (m) 2)rîşe (m) 3)kule (m) 4)darbe (m)
balta yarası: birîna çewrî (m)

yaralı:1)birîndar, -e; dirbetin, -e; darbice (n), darbica (m) 2)rîşin, -e 3)kulin, -e

yaramaz (kimse): (mecazî) bêsol, -e

yaramazlık:(mecazî) bêsolîye (m), bêsolî (m), bêsolênî (m)

yarar: kar (n)

yarasa: şewşewoke (m), baçirmoke (m)

yardım: ardim (n)
yardım etmek: ardim kerdene

yardımcı: ardimkerdox, -e
yardımcı fiil: karo ardimkerdox (n)

Yaren: Yaren (n)

yargı: hukm (n)

yargıç: dadger, -e; hakim, -e; qazî, -ye

yargıçlık: dadgerîye (m), hakimîye (m), hakimî (m), qazîyîye (m)

yargılama: muhakemekerdiş (n)

yargılamak: muhakeme kerdene

yarı: nême (n)

yarıcı: nêmedar, -e
yarıcı olmak: nêmedar bîyene

yarıcılık: nêmedarîye (m), nêmedarî (m)

yarıçap: nêmçape (m) (mat)

yarılmak (deri vb. için): terikîyayene, şeqîyayene, qelişîyene, raqilaşîyene, qeşirîyayene, fetiqîyayene

yarım: nêm (n), nême (n)

yarımada: nêmgirawe (m)

yarın: meşte (n), siba (n)

yarıyıl: nêmserre (m), termîn (n)
birinci yarıyıl (güz dönemi): nêmserra payîzî (m), termînê payîzî (n)
ikinci yarıyıl (bahar dönemi): nêmserra wisarî (m), termînê wisarî

yarma (iri ve gelişigüzel kırılmış tahıl): kerkote (m), simîdî (m), simîrî (m)
köfte vb. yapmakta kullanılan ince yarma: mîyandar (n), mîyangil (n)

yarmak (deri vb. için): şeqnayene, qelişnayene, raqilaşnayene,

teriknayene, qeşirnayene
yarpuz: pune (n)
yasa: qanûn (n)
yasa önerisi: pêşnîyaza qanûnî (m), teklîfê qanûnî (n)
yasak: qedexe (n), qedexa (m), qedexîye (m); yasax, -e
yasal: qanûnî
yastık: balişna (m)
köşe yastığı: nazbalîve (m)
yastık kılıfı: rîyê balişna (n)
yaş-I: serre (m), emr (n)
Kaç yaşındasın? (Ti çend serre yî/ya?/Serrê to çend î?/Emrê te çend o?/Emrê to çiqas o?)
yaşça büyük: pîl, -e
yaşça küçük: şenik, -e
yaş-II: tern, -e
yaş-III: hît, -e
yaş olmak: hît bîyene
yaşa: biciwî
Çok yaşa! (Zaf biciwî!)
yaşam: cu (m), heyat (n)
yaşama: ciwîyayîş (n)
yaşamak: ciwîyayene
yaşasın: wa biciwîyo, biciwîyo
Yaşasın bağımsızlık! (1-Wa biciwîyo xoserîye/xoserî! 2-Biciwîyo xoserîye/xoserî!)
yaşıt: hemser, -e; hemver, -e; hember, -e
yaşlı: pîr, -e; kokim, -e; kal, -e; extîyar, -e; şikita (m), şikitîye (m), şikite (n)
yaşlık: hîtîye (m)
yaşlılık: pîrî (m), pîrîye (m), pîrênî (m); pîrtî (m), pîrtîye (m); kokimî (m), kokimîye (m), kokimênî (m); kalî (m), kalîye (m), kalênî (m); extîyarî (m), extîyarîye (m), extîyarênî (m)
yatak: 1)cile (m), ca (n) 2)nivîne (m), mitêl (n), ortî (zh)
yatak çarşafı: çarşefa doşekî (m)
yatak odası: odaya rakewtişî (m)
yatak örtüsü: rîpêşê cile (n), rîpêşê nivîne (n)
yatak takımı (döşek, yorgan ve yastıktan oluşan bütün): qatê nivîne (n), qatê cilan (n)
yatak yüzü: rîyê doşekî (n)
yatalak olmak: dest û lingan ra birîyayene, dest û payan ra kewtene
yatay: verardkî; yaverde (n), yaverdîye (m), ufqî, -ye
yatma: rakewtiş (n)
yatmak: rakewtene
yatsı: eşa (n), yasi (n)
yavru (hayvan için): leyîr, -e; leyrek, -e; çêlik, -e
yavrum (hitap hali): leyro
yavşak (bit yavrusu): nute (m), nutike (m)
yayık: meşke (m)
yayık yaymak: meşke nîritene, meşke şanayene, meşke şanitene
yayım: weşanayîş (n), neşr (n)
yayımlamak: weşanayene, neşr kerdene
yayımlanmak:weşanîyayene, neşr bîyene
yayın: weşan (n), neşrîyat (n)
yayınevi: weşanxane (n)
yayla: ware (n), zozan (n)
Yayladere: Xorxol (n)
yaz: hamnan (n)

yazan: nuştox, -e
yazar: nuştox, -e
yazarlık: nuştoxîye (m)
yazı: nuşte (n)
yazı tahtası: texteyê nuştişî (n)
yazık: heyf (n)
yazılı:1)nuşte (n), nuşta (m), nuştîye (m) 2)nuştekî, -ye
yazılı edebiyat: edebîyato nuştekî (n)
yazılım:çîynermê komputure (zh) (TE)
yazım:rastnuştiş (n), ortografî (m)
yazın: edebîyat (n)
yazınsal: edebî, -ye
yazlık: yê hamnanî (n, m), ... hamnanî (n, m), hamnana (m), hamnanîye (m), hamnane (n), hamnanên, -e
yazlık ceket: çakêtê/şakê/setreyê hamnanî (n)
yazma-I: nuştiş (n)
yazma-II: qemte (m), qemta kaxite (m), leçege (m), vala (m)
yazmak: nuştene
yedekleme:kopyaya pawitişî (m) (TE)
yedi: hewt
yedinci: hewtin, -e
yedirilme: fekranîyayîş (n)
yedirilmek: dîyayene werdene, fek ra nîyayene
yedirme: dayîşwerdiş (n), fekranayîş (n), fekrakerdiş (n)
yedirmek: dayene werdene, fek ra nayene, fek ra kerdene
Yedisu: Çêrme
yeğen-I (erkek kardeşin kızı): birakêna (m), birarkêna (m); birazaye (m)
yeğen-II (erkek kardeşin oğlu): biraza (n), birarza (n)
yeğen-III (kız kardeşin kızı):warkêna (m), warezaye (m)
yeğen-IV (kız kardeşin oğlu):wareza (n)
yel: va (n), hewa (n)
yelek: yeleg (n)
yem: 1)alef (n) 2)êm (n) 3)(tavuk, kuş vb. için) qut (n)
yeme: werdiş (n)
yemek-I: 1)werd (n), nan (n) 2)(çocuk dilinde) epe (m), epo (n), heme (m)
Bugün yemeğiniz nedir? (Ewro werdê şima çi yo?)
küçük yemek masası: xonça (m), xonçike (m)
yemeden içmeden kesilmek: werd ra birîyayene, werd ra kewtene, nan ra birîyayene
yemek çıkarmak: werd vetene, nan vetene
yemek peşinde olmak (çıkar peşinde olmak): piranan dima bîyene, loqman dima bîyene, loqman gêrayene
yemek vermek: werd dayene, nan dayene
yemek-II:1)werdene 2)(çocuk dilinde) epe kerdene, epe werdene, heme kerdene
(bir şeyi) **yemek istemek**: zerrî ... şîyene, zerrî pê şîyene, zerrî bide şîyene

Bugün üzüm yemek istiyorum. (Ewro zerrîya mi engure şina.)
Yemeyi çok istiyorum. (Zerrîya mi zaf şina pê.)
yiyemez olmak: werd ra birîyayene, werd ra kewtene, nan ra birîyayene
Yemen: Yemen (n)
yemeni-I (kadınların başlarına bağladıkları):çîte (m), çîtike (m)
yemeni-II (bir tür ayakkabı): yemenî (n)
yemenici-I: 1)çîteviraştox, -e; çîtikeviraştox, -e 2)çîterotox, -e; çîtikerotox, -e
yemenici-II:1)yemenîderz, -e 2)yemenîrotox, -e
yemin: sond (n)
yemin etmek: sond wendene, sond werdene
yemiş: b. **meyve**
yemlik: arre (m), afire (m), êmlige (m)
yemlik (bitkisi): şinge (m), siplînge (m)
yemlik çeşitleri:marşinge (m), şinga xatunan (m), şinga heran (m)
yen: astî (n), hingile (n)
yenin bilek kısmı: qomçik (n), fekê astîyî (n)
yengeç:kerkince (m), çarpencike (m)
yeni: newe (n), newa (m), newîye (m), newê (m), newî (m); teze (n), teza (m), tezîye (m), tezê (m), tezî (m)
yeniden: b. **yine**
yeniden başlatmak: newera-destpêkerdişdayîş (n) (TE)
Yeni Kaledonya: Kaledonyaya Newîye (m)
Yeni Zelanda: Zelandaya Newîye (m)
yenidünya: yengîdinya (m)
yenidünya ağacı: yengîdinyayêre (m)
yenilmek (yiyecek vb. için): werîyayene, ameyene werdene
Burada akşam yemeği saat kaçta yenir? (Tîya şamî saete çend de werîyêna?)
Bu ot yenir mi? (Gelo no vaş werîyêno?)
yenilebilen semizotu vb. otsu bitkilerin genel adı: tarr (n), pincar (n)
yenmek (yiyecek vb. için): b. **yenilmek**
yer:1)ca (n) 2)erd (n) 3)herinde (m)
yer zarfı: zerfa cayî (m)
yerine getirme: caardiş (n)
yer solucanı: malik (n), kile (m), kila binê erdî (m), çêle (n), marê şilîye (n), soxulcan (n)
yeraltı: binerd (n)
yeraltı suları: awê binerdî (zh)
yerelması: saya binerdî (m)
yerkatı: qatê erdî (n), qatê zemînî (n)
yersarsmtısı: b. **deprem**
yeryüzü: rîyê erdî (n), rîyê erdan (n); serê erdî (n), serê erdan (n)
yeşil: hewz, -e; kesk, -e; zergûn, -e; yaşil, -e
yetki: selahîyet (n)
yetkili: selahîyetdar, -e
yetmiş: hewtay
yetmişinci: hewtayin, -e

yığın: lode (m), lodike (m), kêşe (m), maxe (m), cema (m), kop (n), dêze (m), koye (n), qûçe (m)
yığmak: lode kerdene, kêşe kerdene, maxe kerdene, maxe ronayene, cema kerdene, kop kerdene, dêze kerdene, dêze ronayene, koye kerdene, qûçe kerdene
yıkama: şutiş (n)
(kendi) **kafasını yıkama**: sereyêxoşutiş (n)
yıkamak: şutene
(kendi) **kafasını yıkamak**: sereyê xo şutene, sereyê xo ver de şutene
yıkanma: 1)xoşutiş (n), sereyêxoşutiş (n), awexorokerdiş (n), 2)şuwîyayîş (n), ameyîşşutiş (n)
yıkanma ve çamaşır yıkama zamanı:şûy (n), robar (n), dilavî (n)
yıkanmak:1)xo şutene, sereyê xo şutene, awe xo ro kerdene 2)şuwîyayene, ameyene şutene
yıkılma: rijîyayîş (n)
yıkılmak: rijîyayene
yıkıntı: xirbe (m), page (m)
yıkma: rijnayîş (n)
yıkmak: rijnayene
yıl: serre (m)
artık yıl: serra derge (m)
bu yıl: emser
bu yıldan önceki üçüncü yıl: bitir pêrar
geçen yıl: par (n)
önceki yıl (geçen yıldan önceki yıl): pêrar (n
yeni yıl: serra newa (m), serra newîye (m)
yılın başı: sereyê serre (n)
Yeni yılınız kutlu olsun. (Serrneweyê şima pîroz/fîraz/bimbarek bo.)
yılan: mar, -e
yılan derisi: b. **kav**
yılan gömleği: b. **kav**
yılan iskeleti: telîyê marî (n)
yılanbalığı: marmase (n)
yılancık (hastalığı): êlancuxe (m)
yılbaşı: serrnewe (n)
yıldırım:bilusk (n), virsik (n), vire (n)
Yıldırım çarptı./Yıldırım düştü. (Biluskî da piro./Biluskî ci şana./Virsikî da piro./Vireyî da piro.)
yıldız: estare (n)
yıldönümü: serrgêre (m)
Hasan'ın ölüm yıldönümü: serrgêra mergê Hesenî
yırtık: dirata (m), diratîye (m), dirate (n), dirîyaya (m), dirîyayîye (m), dirîyaye (n), dirnaya (m), dirnayîye (m), dirnaye (n), qîşkerda (m), qîşkerdîye (m), qîşkerde (n), qîşbîyaya (m), qîşbîyayîye (m), qîşbîyaye (n), çîrkerda (m), çîrkerdîye (m), çîrkerde (n), çîrbîyaya (m), çîrbîyayîye (m), çîrbîyaye (n)
yırtılma: dirîyayîş (n), qîşbîyayîş (n), ameyîşqîşkerdiş (n), çîrbîyayîş (n), ameyîşçîrkerdiş (n)
yırtılmak: dirîyayene, qîşbîyene, ameyene qîşkerdene, çîrbîyene, ameyene çîrkerdene

yırtma:dirnayîş (n), qîşkerdiş (n), çîrkerdiş (n)
yırtmaç: qeliş (n), qîş (n)
yırtmaçlı: qelişin, -e; qîşin, -e
yırtmak: dirnayene, qîşkerdene, çîrkerdene
yine: reyna, fina, hewna, gilangna, donimna, derbna, şopna, qorna, defana, tepîya, ancî, ancîna, neqilna, newe ra, newede ra, tekrar
yirmi: vîst
yirminci: vîstin, -e
yiyecek: 1)çîyê werdişî (n), çîyê werdî (n) 2)(mecazî) nan û awe, nan-awe, nan û sole, nan-sole 3)(çocuk dilinde): epe (m), epo (n), heme (m)
yiyecek maddesi: zad (n), çîyê werdî (n)
yiyecek ve içecek: 1)çîyê werdiş û şimitişî (n) 2)awe û werd 3)(mecazî) nan û awe, nan-awe, nan û sole, nan-sole
yoğun disk: CD (m) (TE)
yoğurma: elawitiş (n), mîştekerdiş (n)
yoğurmak: elawitene, mîşte kerdene
yoğurt: mast (n), qatix (n)
süzme yoğurt:mastê pêlekî (n), mastê avrencî (n), mastê parzunî (n), masto pêlekdekerde (n), qatixê pêlekî (n), qatixo pêlekdekerde (n)
yok: çin (nm)
yoktur: çin a, çin o
yokturlar: çin î
yok etmek: çin kerdene
yok olma: çinbîyayîş (n)
yok olmak: çin bîyene
yokluk: çinbîyayîş (n)
yokuş: veraj (n), qîyame (n), kaş (n), veracor (n)
yokuş aşağı: seracêr, devacêr
yokuş yukarı: devacor
yol: rayîr (n), cehde (n)
yola çıkma: raymendiş (n), rayîrkewtiş (n), rarayekewtiş (n)
yola çıkmak: ray mendene, rayîr kewtene, ra raye kewtene
Ne zaman yola çıkıyorsun? (Ti key ray manenî?)
yola düşme: raymendiş (n), rayîrkewtiş (n), rarayekewtiş (n)
yola düşmek: ray mendene, rayîr kewtene, ra raye kewtene
Yola düşüp gitti. (Rayîr kewt şi.)
yola koyulma: b. **yola düşme**
yola koyulmak: b. **yola düşmek**
Yolun açık olsun. (Rayîrê to akerde bo.)
yolcu: raywan, -e; rêwî, ye
(Sana) **İyi yolculuklar.** (1-To rê oxir bo. 2-Oxir bo. 3-Oxirê xeyrî bo.)
yolcu etme: rayfîştiş (n), rarayfîştiş (n), rayîrfîştiş (n), cehdefîştiş (n), raywankerdiş (n), rêwîkerdiş (n)
yolcu etmek: ray fîştene, ra ray fîştene, rayîr fîştene, cehde fîştene, raywan kerdene, rêwî kerdene
yollama: şawitiş (n), rîştiş (n), rusnayîş (n), raykerdiş (n)

yollamak: şawitene, riştene, rusnayene, ray kerdene
yolma (tüy vb. için): ruçiknayîş (n), purtkerdiş (n), pirçiknayîş (n)
yolmak (tüy vb. için): ruçiknayene, purt kerdene, pirçiknayene
yonca: argude (m), unca (m)
yontma kalemi: miqar (n), morc (n), xaşabî (m)
yorgan: lihêf (n), orxan (n)
yorgan iğnesi: pinciranî (m), derzîna lihêfan (m)
yorgan ipliği: layê lihêfan (n), destekîya lihêfan (m)
yorgan yüzü: rîyê lihêfî (n)
yorganın iç tarafa bakan yüzü: îzara lihêfî (m)
yön: het (n), cîhet (n)
ana yönler:hetê bingeyênî (zh), cîhetê bingeyênî (zh)
ara yönler:hetê mîyanênî (zh), cîhetê mîyanênî (zh)
yön bildiren zarf:zerfa hetî (m)
yöneten: îdarekerdox, -e
yönetici:îdareker, -e; sermîyan, -e
yönetim: îdare (n)
yönetimsel: îdarî
yönetmen: mudir, -e
yönlendirici: rûter (n) (TE)
yufka (ekmeği): nano yowxe (n), yowxe (n), nanê tîrî (n), nanê tewqe (n), nanê sacî (n)
yufka yürekli:zerrîtenik, -e; zerrînerm, -e
Yugoslavya: Yûgoslavya (m)
yuka: b. **yufka**
yukarı: cor (n)
yukarı taraftaki: corên, -e
yukarıdaki: corên, -e
yukarıdan: cor de, cor ra
yukarıya doğru:acor, veracor, devacor, vor ro
yular: hevsar (n), serhevsar (n), serastar (n), reşme (n), wilar (n)
yumak:ginda (m), gindêlike (m), bulêle (m)
yumurta: hak (n)
yumurta katılmış hamurun yağda kızartılmasıyla yapılan hamur işi: zingile (m), bîşî (m), bîşîye (m)
yumurta sarısı:zerdikê hakî (n), zerdik (n), zerdê hakî (n), giloka hakî (m), gilolika hakî (m)
yumurtlamak: hak kerdene
yumuşak: nerm, -e
yunak:şûy (n), robar (n), dilavî (n)
Yunanistan: Yunanîstan (n)
yunus balığı: delfîn (n)
yurtsever: welatperwer, -e
yuvak: bangêre (m), gindore (m), loxe (m)
yuvağı çekmek için kullanılan çatallı araç: qeysî (zh), qeysikî (zh), darlox (n)
yuvağı çekmek için kullanılan çatallı aracın yuvağın girintili yerine geçen uçları: belûya qeyse (m), bêçika darloxî (m), vizîgî (zh), pîjê darloxî (n), çiçik (n)
yuvağı çekmek için kullanılan çatallı aracın uçlarının girdiği yuvağın iki yan tarafındaki girinti:qula bangêre (m), qula loxe (m), lana darloxî (m)
yuvarlak:gilover, -e; gindilor, -e; gilorin, -e; gudikin, -e

yüce: berz, -e
yük: 1)bar (n) 2)b. **yüklük**
bir sırığa yüklenip çekilerek taşman yük: kaşane (m)
çatallı bir ağaç parçasının çatalları arasına yerleştirilip omuzda taşman yük (çalı çırpı vb.): xîçe (m)
insan sırtında taşman yük: şalage (m), paşte (n)
üzerine bağlanan yükü, çekilmek suretiyle taşımakta kullanılan sırık: darê kaşane (n)
yük bağlamakta kullanılan urganın ucuna bağlanan çatallı ağaç parçası: gacik (n), gastar (n)
yük hayvanı (at, katır, eşek): golîg, -e
yük hayvanıyla taş vb. şeyleri taşımak için kullanılan ve semerin iki tarafına sarkıtılan ağaçtan veya tahtadan yapılma araç: lekaf (n), keşkere (n), kerkaşî (m), qerqatî (m)
yüklem: kardar (n)
yüklemek: bar kerdene (TE)
yüklük: lindan (n), andal (n), kulîne (m), yuke (m), yuka cilan (m)
yüklük örtüsü: çarşefa nivîne (m), şelme (m)
yüksek: berz, -e
yüksek dağ: koyo berz (n)
yüksekçe: berzek, -e
yükseklik:berzîye (m), berzî (m), berzênî (m)
yükselti: berzane (n)
yükseltmek: başêr kerdene (TE)
yüksük:engiştane (n), giştane (n), uskîf (n)
yün: peşm (n), pirç (n), purt (n)
eğirilmiş yün: rês (n)
yün çorap:gewreyo/kuriko/punco/puço peşmên (n), gewreyo/kuriko/punco/puço rêsên (n), gewreyo/ kuriko/ punco/ puço purtên (n)
yün eldiven: lepiko peşmên/rêsên/purtên (n)
yün iplik: rês (n)
yünden örülen bir ceket türü: şapik (n)
yünden yapılma: peşmên, -e; rêsên, -e; pirçên, -e
yünlü-I (yünden yapılmış olan): peşmên, -e; rêsên, -e; pirçên, -e; purtên, -e
yünden yapılmış kumaş (yün kumaş): qumaşo peşmên/rêsên (n), fasono peşmên/rêsên (n)
yünlü-II (içinde yün de bulunan): peşmin, -e; rêsin, -e; pirçin, -e; purtin, -e
yünlü kumaş: qumaşo peşmin/rêsin (n), fasono peşmin/rêsin (n)
yürek:zerrî (m), zerrîya bele (m), qelb (n)
yüz-I: se
iki yüz: di sey
üç yüz: hîrê sey
dört yüz: çar sey
beş yüz: panc sey
altı yüz: şeş sey
yedi yüz: hewt sey
sekiz yüz: heşt sey
dokuz yüz: new sey
yüz-II: 1)rî (n), surot (n)

yorgan yüzü: rîyê lihêfî (n)
2)ser (n)
denizin yüzü: serê deryayî (n)
yüzde: sera (mat)
yüzde hesapları: hesabê serayinî (mat)
yüzey: rîverîye (m) (mat)
yüzey ölçüleri: peymeyê rîverîye (mat)
yüzler:seyî (zh) (mat), seyan (zh) (mat)
yüznumara: destawxane (n), awdestxane (n), taretxane (n), mêşxane (n), daşir (n), kêşme (n), tuwalet (n), kenef (n)
yüzük: engiştane (n), giştire (n), îştane (n), nîştane (n)
gümüş yüzük:engiştaneyo/giştireyo/ îştaneyo/ nîştaneyo sêmên (n)
yüzüncü: seyin, -e
yüzünden: semedê ... ra, seba ... ra, ver, rîyê ... ra, rowalê ... ra
yüzyıl: seserre (m)

Z

Zagreb: Zagreb (n)
zahire: qutare (m), zexîre (n)
zahmet: zehmet (n), zêhmetîye (m), zehmetî (m)
zahmet çekmek: zehmet antene, zehmet dîyene, zehmet vînayene
zahmet etmek: 1)zehmet kerdene, zehmet kewtene, zehmet werdene 2)(gitmek veya gelmek suretiyle zahmet etmek) eware bîyene
Zahmet etme. (1-Zehmet meke./ Zehmet mekewe./Zehmet mewere. 2-Eware mebe.)
zahmet olmak: zehmet bîyene
zahmet olmazsa: eke zehmet nêbo, zehmet nêbo, zehmet mebo, zehmetê xo ra
zahmet olur: zehmet beno
zahmet vermek: 1)zehmet dayene 2)(gitmesine veya gelmesine neden olmak suretiyle zahmet vermek) eware kerdene
zahmete girmek: b. **zahmet etmek**
zahmete katlanmak: b. **zahmet etmek**
zahmetsiz: bêzehmet, -e
Zaire: Zaîre (n), Kongo (n)
zaman:dem (n), taw (n), hing (n), zeman (n), wext (n), mehal (n), çax (n)
geçmiş zaman:demo vîyarte (n)
gelecek zaman:demo ameyox (n)
gelecek zamanm hikâyesi: b. **sanal geçmiş zaman**
-miş'li geçmiş zaman: demo vîyarteyo nedîyar (n)
-miş'li geçmiş zamanm hikâyesi: demo vîyarteyo nedîyaro verên (n)
şimdiki zaman:demo nikayin (n)
şimdiki zamanm hikâyesi: demo vîyarteyo nikayin (n)
zaman zarfı: zerfa demî (m)
Zambiya: Zambîya (m)
zamir: zemîr (n)
zannetmek: vatene qey
zarf: zerfe (m)
durum zarfı: zerfa rewşe (m)
mekân zarfı: zerfa cayî (m)
soru zarfı: zerfa persî (m)
yer zarfı: zerfa cayî (m)
yön bildiren zarf:zerfa hetî (m)
zaman zarfı: zerfa demî (m)

zarfsal: zerfkî
zarfsal sayılar: hûmarnameyê zerfkî (zh)
zarif: zirav, -e
zariflik: ziravî (m), ziravîye (m)
zaten: xora
zatülcenp: b. **satlıcan**
zatürre: zature (n)
zayıf: zeîf, -e; zar, -e; weza, -ye; şehtîyaya (m), şehtiyayîye (m), şehtîyaye (n)
zayıflama: zeîfbîyayîş (n), zarbîyayîş (n), wezabîyayîş (n), şehtîyayîş (n)
zayıflamak: zeîf bîyene, zar bîyene, weza bîyene, şehtîyayene
zayıflatma: zeîfkerdiş (n), zarkerdiş (n), wezakerdiş (n), şehtnayîş (n)
zayıflatmak:zeîf kerdene, zar kerdene, weza kerdene, şehtnayene
zayıflık:zeîfî (m), zeîfîye (m), zeîfênî (m); zarî (m), zarîye (m), zarênî (m); wezayî (m), wezayîye (m), wezayênî (m); şehtîyayeyî (m), şehtîyayeyîye (m)
Zaza: kirmanc, -e
Zazaca: kirmanckî (m)
zebra: zebr (n), zebra (m)
zehir: jehr (n), jehrî (m), zehîr (n), axû (n)
yılan zehiri: jehrîya marî (m)
zehirlenmek: jehrî kewtene, jehr werdene, jehrî werdene, zehîr werdene
zelzele: b. **deprem**
zemin katı: b. **yerkatı**
zencefil: zencefîl (n)
zengin: dewletî, -ye; dewlemend, -e; pêt, -e; zengîn, -e; bîyaya (m), bîyayîye (m), bîyaye (n); maldar, -e
Ne borçluyum ne zengin. (Ez ne deyndar a ne maldar/pêt/zengîn/dewlemend a.)
zenginlik: dewletîyî (m), dewletîyîye (m), dewletênî (m), dewlemendî (m), dewlemendîye (m), dewlemendênî; pêtî (m), pêtîye (m); zengînî (m), zengînîye (m), zengînênî (m); bîyayeyî (m), bîyayeyîye (m); maldarî (m), maldarîye (m)
zerdali:zerdalî (m), zerdalîye (m)
zerdali ağacı: zerdalîyêre (m)
zeytin: zeytune (m)
zeytin ağacı: zeytunêre (m)
zeytinyağı: zeyt (n), rûnê zeytunan (n)
zeytinyağlı dolma: dolmaya zeytine (m)
zeytinyağlı fasulye: fasulyayayê zeytinî (zh)
zil: zeng (n), zengil (n)
zil çalmak:zengil cinitene, zengil cenayene, zengil piro dayene
Zil çaldı. (Zengilî cinit./Zengilî cena./Zengilî da piro.)
Zimbabwe: Zîmbabwe
zincir: 1)rêzile (m), zincîre (m) 2)(cezalandırmak amacıyla kişinin boynuna takılan kalın zincir) lele
altın zincir:rêzila zerrêne/zerrnêne (m), zincîra zerrêne/zerrnêne (m)

zincirleme: rêzilkî
zincirleme tamlama: îzafeya rêzilkî (m)
zindan: zîndan (n)
zindan cezası:cezaya zîndanî (m)
zinde: b. **dinç**
zinde olmak: b. **dinç olmak**
ziraat: zîret (n)
sulu ziraat: zîreto awî (n)
ziraat bakanı:wezîra zîretî (m), wezîrê zîretî (n)
ziraat bakanlığı: wezaretê zîretî (n)
zirve: tîtik (n), nîçik (n), gil (n), tap (n), tiltili (n), tiltilik (n)
ziyade: zîyade
Ziyade olsun. (1-Pê û par bo. 2-Wa zîyade bo. 3-Zîyade bo.)
Tanrı ziyade etsin/artırsın. (1-Homa zîyade biko. 2-Heq zîyade biko.)
Biz eksilttik, Tanrı ziyade etsin/artırsm. (1-Ma kêmî kerd, Homa vêşî biko. 2-Ma kêmî kerd, Homa zîyade biko. 3-Ma kêmî kerd, Homa bizêdno.)
ziyafet: zîyafet (n)
ziyafet çekmek:zîyafet dayene
ziyafet vermek:zîyafet dayene
zorluk: zorîye (m), zorî (m), zehmetîye (m), zehmetî (m)
zürafa: zuraf (n), zurafa (m)

Tate